

YILDIZ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

BEYOĞLU/GALATA, TARİHSEL MEKÂNSAL GELİŞİMİ ve
ÇAĞDAŞ REHABİLİTASYONU

ŞAH KULU ve BEREKEDZADE MAHALLELERİ ARAŞTIRMASI
KULE MEYDANI, ANKARA APARTMANI

RÖLÖVE RESTORASYON YÜKSEK LİSANS TEZİ
HAZIRLAYAN : Mimar HAMZA DALKILIÇ

İSTANBUL - 1986

YILDIZ ÜNİVERSİTESİ
GENEL KİTAPLIĞI

Kot : R 151
Alındığı Yer : Fen Bil. Ens. 109
Tarih : 2.10.1986
Fatura : -----
Fiatı : 2500 TL.
Ayniyat No : 1/4
Kayıt No : 44385
UDC :
Ek :

x comp.

YILDIZ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

BEYOĞLU/GALATA, TARİHSEL MEKÂNSAL GELİŞİMİ ve ÇAĞDAŞ REHABİLİTASYONU

ŞAH KULU ve BEREKEDZADE MAHALLELERİ ARAŞTIRMASI
KULE MEYDANI, ANKARA APARTMANI

RÖLÖVE RESTORASYON YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN : Mimar HAMZA DALKILIÇ

İSTANBUL - 1986

ÖNSÖZ

İstanbulumuzun ahşap mimari dokusuna kârgir yapıları ile tepeden bakan Beyoğlu ayrıcalıklı mimari ve yaşam biçimi içerir? Mimari yaratımları Geleneksel Türk Kent'i anlayışı ile bağdaşmaz.

Halkın dini ve etnik yapısı, batı ile her zaman için ilişki içinde bulunmaları Beyoğlu'nun özgün yapısıdır. Bir Fransız, bir İtalyan mahallelerinin doğmasında ana etken: aynı millete mensup insanların kendi sefarethane'leri çevresinde kümelenişleridir.

Lüks otelleri, sinemaları, tiyatroları, müzikli çay salonları, pastahaneleri, kahveleri bünyesinde yaşatan Beyoğlu çok hareketli bir yerleşim birimi olarak boy gösterir.

Semtin gerek mimari dokusu gerek insanların sosyal ve ekonomik durumu enteresan, ilgi çekici ortamın yaratılması sonucunu doğurmuştur. Bu her yönü ile farklı bir kesitin ortaya çıkmış olması beni Beyoğlu'nu konu olarak içeren bir tez yapmaya itmiştir. Beyoğlu mimari ve sosyal yönlerini ortaya koyacak sayısız tez yapma imkanı vermektedir.

Beyoğlu her kesiti, her oluşumu ile geçmişini günümüze getiren, tanıtan özelliklerle doludur, ayrıcalık içerir. Bu çalışmayı oluştururken her aşamada beraber çalıştığım arkadaşım Sinan Kahraman'a ve değerli fikirleri ile beni yönlendiren Sayın Hocam Öğr. Gör. Nevzat İlhan'a teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

İstanbul-1985

Hamza Dalkılıç

I Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

111

!v

111

ÖZET

SUMMARY

GİRİŞ

I. BÖLÜM

I.1- Coğrafi Durum

1

I.2- Yapı ve Yerleşimlerin Tarihi Gelişimi

18

I.3- Tarihi Yapılar

86

II. BÖLÜM - MEVCUT DURUMUN ETÜDÜ

II.1- Tarihsel Çevre ve KentSEL Alt Bölge Analizleri 172

1.1- Zemin Kat-Arazi Kullanım Analizi 172

1.2- Üst Katlar Kullanım Analizi 173

1.3- Ticari İşlevler Analizi 174

1.4- Kamu Hizmet Yapıları Analizi 175

1.5- Kat Adetleri Analizi 176

1.6- Ek Katlar Analizi 176

1.7- Yapı Struktur Analizi 176

1.8- Yapısal ve Binyesel Analizler 177

1.9- Mimari Değer Analizi 178

1.10- KentSEL Mekanlar ve Sokak Görünüşleri Analizi 178

1.11- Yeni Yapılar Analizi 179

1.12- Yol Kullanım Analizi 179

1.13- Zemin ve Yol Kaplamaları Analizi 180

1.14- KentSEL AltYapı Analizi 182

	<u>Sayfa</u>
II.2- Mimari ve Yapısal Morfoloji + Fotografik Tespitler	194
II.3- Sağlıklaştırma Çalışmaları ve Restorasyon Örneği	218
III.BÖLÜM - KORUMA ÖNERİLERİ	
III.1- Resmi Çalışmalar	247
III.2- Bölge İçin Öneriler ve Sonuç	271
EKLER	
BİBLİYOGRAFYA	274
ÖZGEÇMİŞ	290

ÖZET

Beyoğlu önceleri İtalyan Cumhuriyetlerinin sonpa batı Avrupa'nın Doğu Akdeniz de ticari ve siyasi merkezi durumundaydı.19. y.yılda Avrupa yaşam biçiminin tipik modeliydi.

Farklı biçimde eğlenildiği, farklı yemeklerin yendiği, farklı yabancı dillerin konuşulduğu bir semttir. Kârgir yapıları ile ahşap İstanbul'dan farklı özellikteydi. Tipik İtalya, Fransa taşra şehirleri görünümünden öteye gitmeyen Beyoğlu:elçili ler ,yabancı bankalar , yabancı okullar tiyatrolar, kafeler, birahaneler,sinemalar ile dolu bir yaşam biçimi ortaya koymuştur.

Diplomat, tüccar, gibi sayılır kişilerin yanında gemiciler, işsizler ve maceraperestler Beyoğlunun halkını oluşturur.

Beyoğlu eski önemni gitgide kaybetmektedir.Yerli halkın buradan çoğunlukla göç etmiş olması buranın yaşamını etkilemiştir?1950'lerden sonra başlayan Anadolu insanının göçü burada da kendini gösterir. Konut yapılarının ticarî amaçlı(avizeimalathaneleri, kaplamacılar v.b.)kullanılışları yapılar da bozulmalara,taariplere yol açmaktadır.

Beyoğlu kentsel kullanımının yeniden canlandırılmasında sayısız yararlar sağlar. Bu gün tümü veya bir bölümü kullanılmayan yapıların gerçekçi ve pratik kararlarla sağlıklılaştırılması gerekir.

SUMMARY

Beyoğlu was before. Italiane Republic's. after West Europe's Trade and Political Center in the Mediterrenian. In the 19th century it was a typical European living model.

It is a district where different kind of food is eaten. different king of language spoken. With its buildings of kâgir it was different on its own from Istanbul with wooden buildings.

Beyoğlu nothing more than typical Italy. France and villages. was full with embassies. foreign banks. foreign schools. theatres cafés and pubs.

Besides diplomats and tradesman considered hiher class . there was sailors and those with no work and advanturers made the people of Beyoğlu

To-day gradually Beyoğlu is loosing it's old impotence. Local people mostly having imigrated this has effected the living in this district.

The imigration of people from Anatolia after 1950 is seen also here. The buildings being for trade purposes (such as chandeliers' work shops . and wooden coverers) this is causing a lot of damage to the buildings.

From reappearing of Kent usage there is enormous advantages. To-day the repair of the wholly or partly empty buildings is done by real or practical decisions.

I-GİRİŞ

Beyoğlu tarihte değişik din ve milletten insanların ortak bir yaşamı sergiledikleri azınlıklar semtidir. Bu insanlar bir arada ortak bir kültürle yoğrulmuşlar içiçe bir yaşam sürdürmüşlerdir. Uygulanan ekonomik politikaların sonucu olarak doğan köyden kente göç olgusu İstanbulu ve doğal olarak da Beyoğlunu etkilemiştir. Gerek göç olayı , gerekse yerli halkın buradan göç etmesi günümüz Beyoğlu'sunun yozlaşmasının temel nedenlerdir.

Araştırma bölgenin tarihsel oluşumunu incelemekle başlamıştır. Tarihsel-Kentsel oluşum araştırılmıştır. Çalışma bölgesinin saptanması ile birlikte mevcut durum tespitlerle, çizimlerle verakamlarla ortaya konulmuştur. bunu bölgenin mimari oluşumunu sağlayan yapı elemanlarının morfolojik föylerle saptanmıştır. Böylece genelden detaya doğru bir yol izlenmiştir. Bütün bunları tek, özgün bir yapı-nın araştırılması izlemiştir. Koruma olayı bu bina üzerinde yeni bir fonksiyon ve strüktür anlayışı içerisinde sergilenmiştir.

1

I.B Ö L Ü M

I.1- COĞRAFİ DURUM

Beyoğlu ilçesi Avrupa kıtasında, İstanbul Boğazı'nın güney kesimi ile Haliç arasında tepe ve iki yamaç üzerine kurulmuştur. Yani iskân sahası, tarihi yarımadanın kuzeyinde yer almıştır. 29-30 doğu boylam, 41-28 kuzey enlemleri arasındadır¹.

1.1. YEREL SINIRLAR (Harita 1, Harita 2)

İlçe, 3 büyük tepeye yayılmıştır. Birincisi Galatasaray sahası, ikincisi Kasımpaşa Hastanesinin bulunduğu tepe, üçüncüsü de Hasköy sırtlarıdır². Kuzeyinde Şişli, doğusunda Beşiktaş ilçeleriyle çevrilidir. Güneyinde, Marmara Denizinin bir girintisi olan İstanbul limanı, batısında Haliç'in sırtları vardır. Galata (467 m.) ve Atatürk (471 m.) köprüleri ile İstanbul yakasına bağlanmıştır.

Beyoğlu iskân sahasının yerleşmiş olduğu üçgenin iç bölümü, ortaçağda surları içinde tamamiyle ayrı bir şehir oluşturmuş olan Galata'yı meydana getirir ki burası sonradan, kuzeyde yayılmış olan Beyoğlu ile birleşmiştir.

18.yy.da yapılaşma Tophane ve Kasımpaşa'ya, daha sonraları Şişli yönüne, Taksim, Maçka ve Ayazpaşa'ya yayılmıştır³.

1. Ünüvar, İlçemiz Beyoğlu, s.5.

2. Çilak, Beyoğlu İlçesi, s.6.

3. Ünüvar, op.cit., s.4.

1.2. TOPOĞRAFİK YAPI (Harita 3 ,Harita 4)

Beyoğlu,güney ve doğu yönlerindeki deniz kenarlarından itibaren yükselen ve Taksim'de son bulan sırtlar üzerine kurulmuş,engebeleri çok olan bir ilçedir.

İskân alanının esas zemini,güneyde Galata'nın alçak bölümü üzerinden dik yamaçlarla başlayıp kuzeye doğru yükselerek Taksim'de 80 m.yi bulan,aynı yönde hafif bir tepeden sonra Harbiye'de 88 m.ye varan,Feriköy'de 100 m.ve Şişli'de 120 m.yi aşan ve daha ilerde 130 m. yüksekliğe çıkan bir sırt tarafından meydana getirilmiştir⁴.

Yüzeyinin düz bir sahanlık görünüşlü olmasına rağmen bu alan,iki taraftan Haliç ve boğaza doğru inen dar ve kısa vadiler tarafından derin bir şekilde yarılan dik yamaçlar oluşturur.

Ortaçağ surlarının izlerini ve bugünkü yol ağının özelliklerinden bir takım sokak adlarını bulmak olası olan Galata'nın boğaza ve Haliç'e komşu olan alçak bölümleri,bu günkü İstanbul'un en yoğun iş alanlarının başında gelir. Haliç'in ve boğazın bu kıyıları 100 m. genişliğinde aynı yüksekliğe sahiptir⁵. Burada yolcu vapurlarının yanaştığı rıhtımlar ki bunlar sonradan kuzey-doğuya doğru uzatılmış ve bu yönde büyük antrepolar inşa edilmiştir;bankalar,yönetim yapıları,büyük mağazalar,çeşitli ticari üniteler ve küçük sanayi atelyeleri (Perşembe pazarı-Azapkapı) yer alır.

4. İslâm Ansiklopedisi, s.1138.

5. Yurtseven, Beyoğlu Haritası, s.1

Haliç kıyılarından Şişhane, Perşembe pazarı ve Karaköy, Boğaziçi sahillerinden de Tophane, Fındıklı ve Dolmabahçe yörelerinden arazi ani olarak yükselmektedir. Taksim bölgesi bu tepenin en yüksek noktasını kaplamaktadır.

Kuzeyde ise Kurtuluş deresi ile ilçenin en büyük akarsuyu Kasımpaşa deresi meydana gelmiştir⁶.

Okmeydanı'ndan gelen ve Kasımpaşa'nın Kulaksız semtinden geçen, Divanhane yakınlarında son bulan sırtın doğusunda ki Kasımpaşa, güneyindeki Tersane ve batısındaki Hasköy, çeşitli engebelere sahip araziler üzerinde kurulmuştur.

Arazinin bu derece engebeli oluşu sebebiyle Galata'yı Beyoğlu'nun yüksek sırtlarına bağlayan kestirme yollar, birden dikleşen yamaçlara tırmanır. Böylelikle oluşan Kumbaracı yokuşu, Yüksek Kaldırım, Defterdar yokuşu, Nalıncı yokuşu gibi zamanında basamaklı olan yokuşlar sonradan düzeltilmiştir.

Karaköy ile bu sahanlık arasında genişliği az olan tali düzlükler bulunur. Bunlar, üzerinde Galata Kulesinin yükseldiği sahanlık ve Şişhane meydanını oluşturur⁷.

Ulaşım araçlarının izlediği cadde ise daha az eğimli olup Beyoğlu'na ulaşabilmek için büyük bir kavis çizer (Voyvoda, Okçu Musa Caddeleri). Bu tepenin eksenini kuzey-güney doğrultusunda uzanan 1300 m. uzunluğundaki İstiklâl Caddesi kaplar.

6. ibid.

7. İslâm Ansiklopedisi, s.1138.

Caddenin zemin yüksekliği Tünel başında 65 m., Taksim meydanında 78 m.dir⁸. Gerek aşağı boğaz kıyılarından gelen, gerekse Kasımpaşa vadisinin 2.derecede kollarını izleyen daha eğimli yollar, Taksim meydanında ana caddeye düğümlenir.

Galata-Beyoğlu-Şişli, Maslak-Derbent-Büyükdere yönünde giden büyük sırt ayrıca, Beyoğlu platosunun su bölüm çizgisini oluşturur. Sirtın doğusunun suları Boğaziçi oluğuna, batısının suları ise Kağıthane Deresi aracılığı ile Haliç'e akmaktadır⁹.

Platonun sırtında yer alan Tünel-Tepebaşı-Taksim-Şişli-Mecidiyeköy-Maslak tepesi ve Okmeydanı güzergâhı, aşınım sonucu düzleşerek bugünkü görünümünü almıştır.

1.3. İKLİM ÖZELLİKLERİ

İstanbul iklimini belirgin bir iklim tipinin kalıpları içinde değerlendirmek olanaksız gibidir. Bunun nedeni, gezici hava hareketlerinin etkisi altında bulunan il ikliminin, Akdeniz ve Karadeniz iklimleri arasında bir geçiş niteliği gösterirken, kimi dönemlerde karasal iklimin özelliklerini de yansıtmasıdır.

İstanbul'da genellikle 3 ana hava tipi gözlenir. Bunlar kuzey ve güneyden sokulan hava kütlelerine bağlı olanlarla sakin nitelikteki hava tipleridir¹⁰.

8. ibid.

9. İstanbul, s.3767.

10. ibid., s.3789.

Yazları sıcak,kışları yağışlı olan Marmara bölgesinde ki Beyoğlu ilçesi,Karadeniz'in yağışlı ve ısıtıcı,Akdeniz'in ılık ve lodoslu havasının etkisinde kalır.

ISI

İstanbul'un Rumeli yakasının sıcaklık değerleri,Anadolu yakasının değerlerine göre biraz daha düşüktür. Bölgede ilkbahar serin,yaz sıcak,sonbahar ılık ve kış soğuk ve rutubetli geçer. Yılın en soğuk ayları Ocak ve Şubat,en sıcak ayları ise Temmuz ve Ağustos'tur.

YAĞIŞLAR

İlçede en fazla yağışın görüldüğü mevsimler Sonbahar ve Kıştır. Yıllık ortalama yağış 788 mm.dir¹¹. Sürekli fakat az şiddetli olan yağışların %38'i kış,%18'i ilkbahar,%13'ü yaz ve %31'i sonbaharda yere düşer¹².

Kar yağışı oldukça seyrek görülür. Yüksek tepelerde görülen karlar da kısa bir süre sonra eriyip kaybolur. İstanbul'da yıl içinde en fazla 19-20 gün karlı geçer.

Bölgede denizin etkisiyle nem oranı yüksektir.

RÜZGARLAR

Beyoğlu,Balkanlar üzerinden gelen soğuk hava akımlarına ya da Karadeniz'in yağışlı ve sert rüzgarlarına maruz kalan bir bölgedir¹³.

11.Ünüvar,op.cit.,s.23.

12.ibid.

13.ibid.

Yörede esen belli başlı rüzgarlar şunlardır: Kuzey-batıdan esen Karayel havayı soğutur, yağmur ve kar yağışı görülür. Kuzeyden esen Yıldız ve kuzey-doğudan esen Poyraz rüzgarları, havanın daha fazla soğumasına sebep olur. Güney batıdan Lodos rüzgarı estiği zaman ise hava ılınır. Bu rüzgar ayrıca, boğazda deniz trafiğinin aksamasına sebep olur, Lodosun durmasıyla yağış görülür.

1.4. DEMOGRAFİK VE İDARİ YAPI

İstanbul, nüfus varlığı açısından her zaman Türkiye'nin en önemli ili olagelmıştır. 1980'de 4.747.890 kişilik nüfusu ile il, ülke toplam nüfusunun %10.6'sını barındırmaktadır¹⁴.

Nüfusun gelişimi ilçeler ölçeğinde ele alındığında, ilçelerin nüfus büyüklükleri, yoğunlukları ve gelişme hızları arasında tam bir koşutluk olmadığı görülür.

Metropolün MİA'sının (Merkezi İş Alanları'nın) yer aldığı ilçelerden biri olan Beyoğlu, aynı zamanda metropolün en yoğun yerleşme alanlarından biridir. 1980 verilerine göre nüfus büyüklüğü bakımından ilk 10 ilçe arasında 8.dir. Yoğunluk açısından ise 6.dir¹⁵. MİA faaliyetlerinin gelişmesine bağlı olarak konut kesiminin daralması, Eminönü ve Beyoğlu ilçelerinde nüfus yoğunluğunu da düşürmektedir. 1970 sonrasında bu ilçeler nüfus artışı yönünden görece ağırlıklarını kaybetmiştir.

14. İstanbul, s.3791.

15. ibid, s.3793.

YÜZÖLÇÜM : 20 km²

NÜFUS	:	1927 sayımı:	302.887	1935 sayımı:	235.051
		1940 "	: 247.252	1945 "	: 257.061
		1950 "	: 279.238	1955 "	: 208.158
		1960 "	: 216.425	1965 "	: 218.985
		1970 "	: 225.850	1975 "	: 231.000
		1980 "	: 223.360,	yoğunluk:	11.168 kişi/km ²

Diğer ilçeler arasında Beyoğlu, nüfus potansiyeli bakımından inişli çıkışlı bir karakter gösterir. 1950 ile 1980 yılları arasında nüfusu mutlak olarak azalan tek ilçe Beyoğlu'dur.

Beyoğlu'nun gelişmesinin duraklayıp giderek nüfus yitirmesinde başka etmenlerin de payı vardır. İlçenin sosyal yapısının nitelik değiştirmesiyle bütünüyle bir eğlence ve alışveriş merkezine dönüşmesi, konut kullanımını oldukça azaltmış, özellikle 1970'lerde Beyoğlu'nun geleneksel halkı olan azınlıkların da toplu şekilde göç etmeleriyle ilçe nüfusu mutlak olarak azalmıştır¹⁶. Böylece kırsal yerleşme birimleri olmayan ve diğer ilçeler arasında sıkıştığından genişleme olanağı bulamayan bu ilçede, nüfus varlığı ne denli önemli olursa olsun gelişme, sınırlı düzeyde kalmıştır.

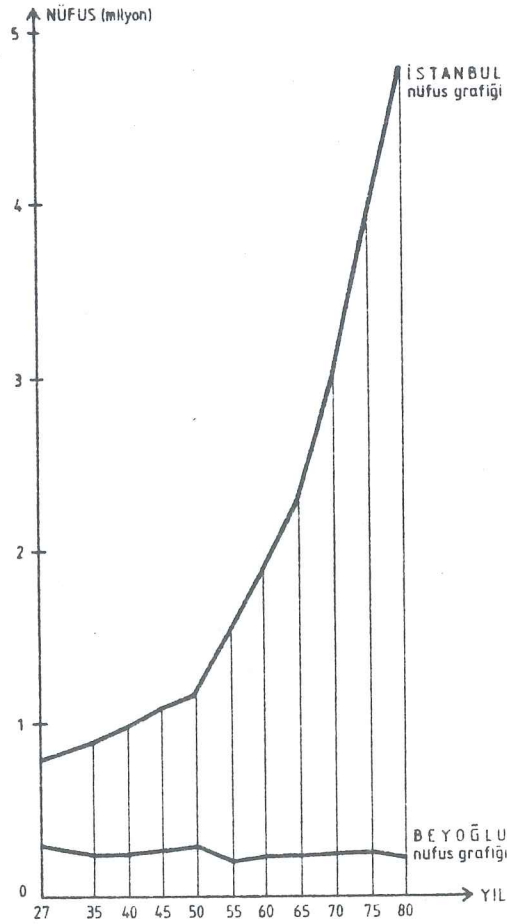
Ağırlık merkezi tarihi çekirdek içindeki Eminönü, Fatih, ve Beyoğlu ilçelerinde bulunan MİA, zaman içinde tarihi dokunun zorlamaları, geniş mekâna duyulan gereksinim, yerleşmeler

16. ibid., s.3794.

için boş alan bulma zorunluluğu, ulaşım kolaylığı ve prestij bölgesi seçme gibi nedenlerle Şişli ve Beşiktaş ilçelerine doğru yayılmıştır.

Faali Nüfusun Sektörel Dağılımı (%) - (1975)

F.Nüfus	B.Sanayi	K.Sanayi	Tic.	Tarım	Hizmet	A.Yapı	Tanımsız
225.200	10.1	9.2	32.7	—	32.4	8.9	6.6

Res.1- İstanbul ve Beyoğlu nüfus hareketleri.

İdari bölünüş olarak bugünkü Beyoğlu ilçesinin merkez bucağından başka Kasımpaşa, Karaköy, Hasköy ve Taksim olmak üzere 5 bucağı vardır. Tophane, Fındıklı, Kabataş ve Cihangir, tarih boyunca gelişme gösteren önemli semtler olmuşlardır.

Diğer semtleri Tepebaşı, Galatasaray, Sıraserviler, Gümüşsuyu, Sütlüce, Hasbahçe ve Halıcıoğlu'dur.

İDARİ SINIRLAR: Dolmabahçe önündeki şehir girişinden başlayarak cami içerde kalmak üzere Beşiktaş yönünü izleyerek Kadırgalar Caddesine girer ve bu caddeyi takiben Asker Ocağı Caddesinden Cumhuriyet Caddesini dik olarak geçerek Yedikuyular ve Nizamiye Caddelerini izler, Taksim ana çeşmesine varır. Buradan itibaren kuzeye dönerek ve Yenişehir Caddesini izleyerek Kasap Hürşit ve Mandıra meydanı sokaklarından geçip Kurtuluş otobüs terminaline varır. Buradan Ateşböceği yolunu izleyerek Baruthane içte, Tapa fabrikası ve Telsiz istasyonu dışta kalmak üzere bunların sınırlarını takiben Kırkağaç dışından Fil köprüsüne ve oradan da Silahtarağa köprüsüne gelir, Haliç ile birleşir. Bu noktadan itibaren Haliç sahilini Galata yönünde izler ve Boğaziçi yönüne dönerek kıyı boyunca devam edip sınırın başlangıç noktasında son bulur.

İlçe hizmetleri, İstanbul Büyük Şehir Belediyesi bünyesindeki Beyoğlu Belediyesi tarafından yürütülür.

İlçenin 41 mahallesi vardır (Harita 2):

MERKEZ bucağı:

1- Asmalımescit mah.	6- Kalyoncu Kulluğu mah.
2- Çukur mah.	7- Kamerhatun mah.
3- Evliya Çelebi mah.	8- Kuloğlu mah.
4- Firuzaga mah.	9- Şahkulu mah.
5- Hüseyin Ağa mah.	10- Tomtom mah.

TAKSİM bucağı:

1- Bostan mah.	6- Kâtip Mustafa mah.
2- Bülbul mah.	7- Kocatepe mah.
3- Cihangir mah.	8- Şehit Muhtar mah.
4- Gümüşsuyu mah.	9- Yehişehir mah.
5- Hacı Ahmet mah.	

KARAKÖY bucağı:

1- Arap Cami mah.	6- Kılıç Ali Paşa mah.
2- Bereketzade mah.	7- Müeyyetzade mah.
3- Emekyemez mah.	8- Ömer Avni mah.
4- Hacı Mimi mah.	9- Pürtelâş mah.
5- Kemankeş Mustafa mah.	

KASIMPAŞA bucağı:

1- Bedrettin mah.	6- Kaptanpaşa mah.
2- Camii kebir mah.	7- Kulaksız mah.
3- Çatmamescit mah.	8- Küçükpiyale mah.
4- Hacı Hüsrev mah.	9- Sururî mah.
5- Kadı Mehmet mah.	10- Yahyakâhya mah.

HASKÖY bucağı:

- 1- Keçecipirî mah.
- 2- Pirî Paşa mah.
- 3- Sütluce mah.

1.5. ULAŞIM (Harita 5)

GENEL: Güneye doğru devam eden vadilerle dallanan ve iki yönden çukur alanlar üzerinde dik yamaçlarla yükselen Beyoğlu'nda ana trafik akımının kuzey-güney aksını izlemesine karşılık,doğu-batı yönlü,trafik bakımından önemli bir engelin varlığı hemen göze çarpan bir özellik oluşturur.

Balkan yarımadasını boydan boya katederek,İstanbul Boğazi üzerinde Asya'ya atlayacak yollar daima Haliç'in güneyinden geçmekte ve asıl İstanbul'un surlarına girmektedir. Buna benzer bir durum Beyoğlu'nda görülmez.

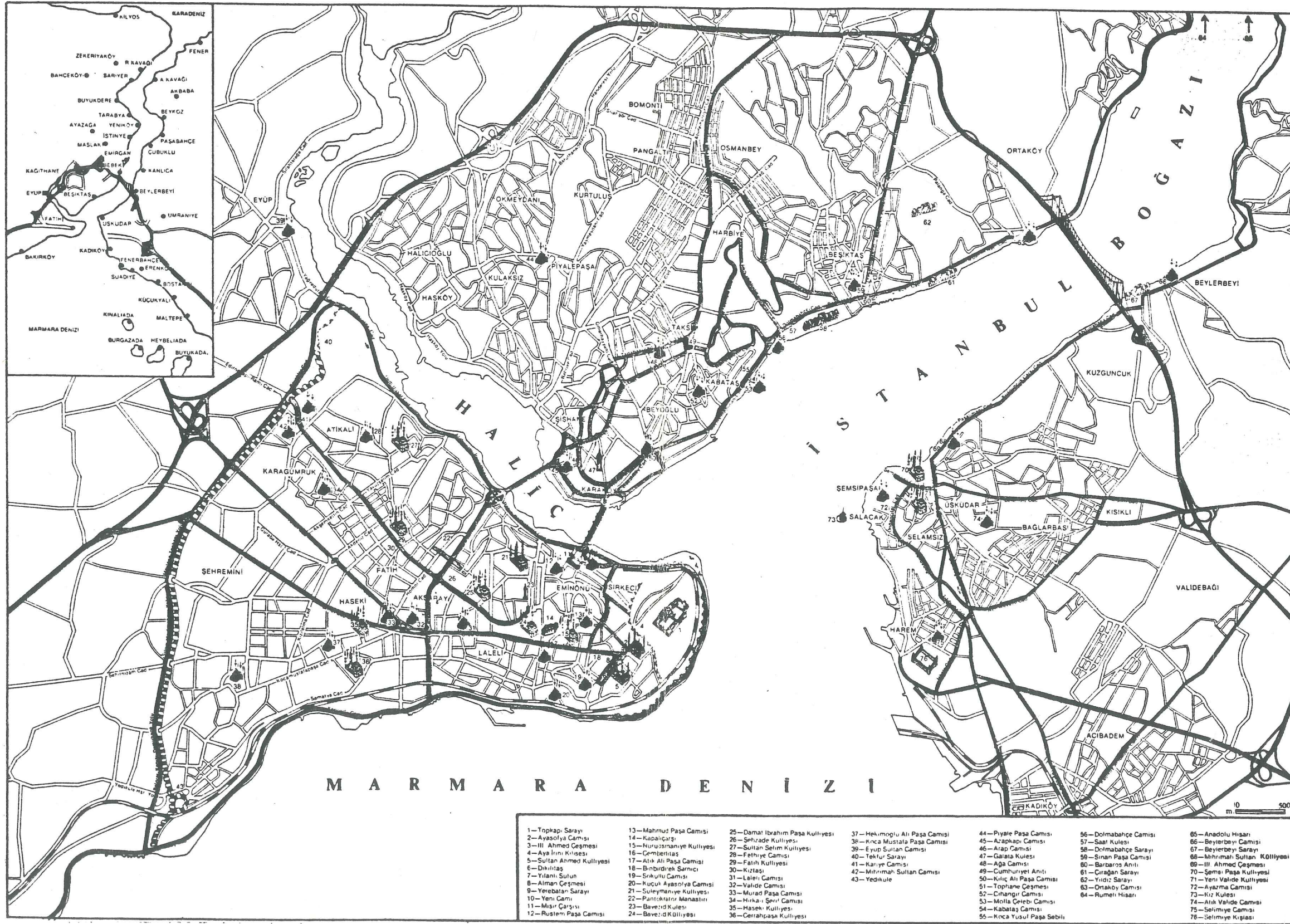
Kuzey-güney yönlü aksa batıdan ve doğudan eklenen bütün yollar işlek trafiğe olanak vermeyecek kadar yokuşludur. Son zamanlarda açılan caddeler bile fazla eğimden kaçınmak için oldukça büyük kavisler çizmek zorunda kalmaktadır.

Beyoğlu iskân alanında,Boğaziçi köprüsünün yapımı sırasında iskân alanının kuzeyinden geçirilecek bir cadde ile,doğu-batı yönlü ulaşım güçlüğü'nün bir dereceye kadar giderilebilme olanağı düşünülmüştür.

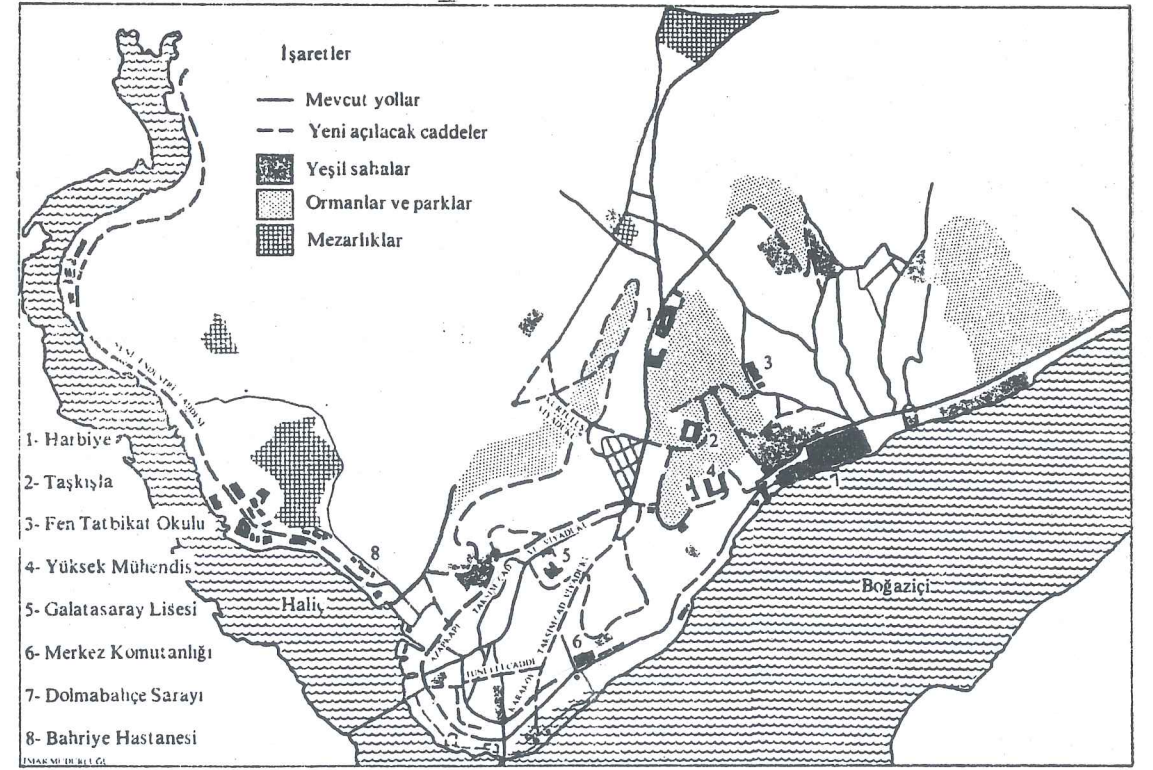
BÖLGE İÇİ: 19.yy. ortalarından itibaren Beyoğlu iskân alanı,yüksek sırtın ekseni boyunca birbirini izleyen atlılımlarla kuzeye doğru genişlemiştir¹⁷.

İlçede ana trafik yollarından en önemli olanı sırt boyunca Tünel meydanı ile Taksim meydanı arasında uzanan İstiklâl Caddesidir.

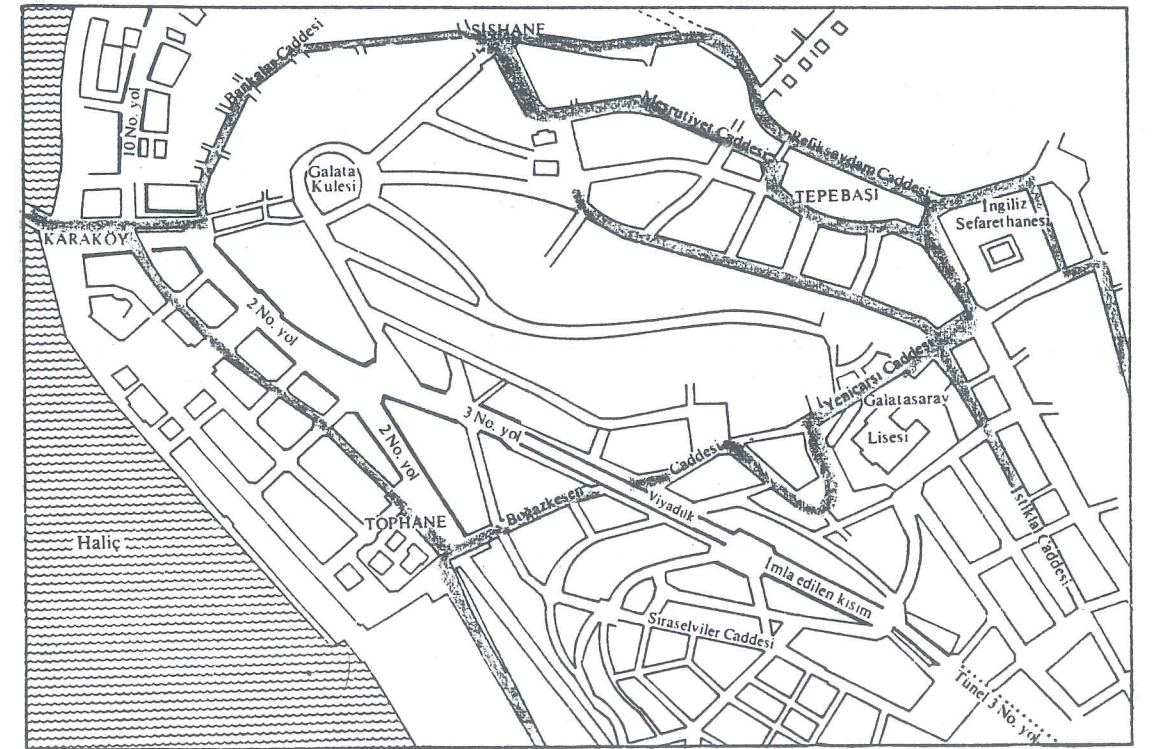
17.İslâm Ansiklopedisi,s.1139.

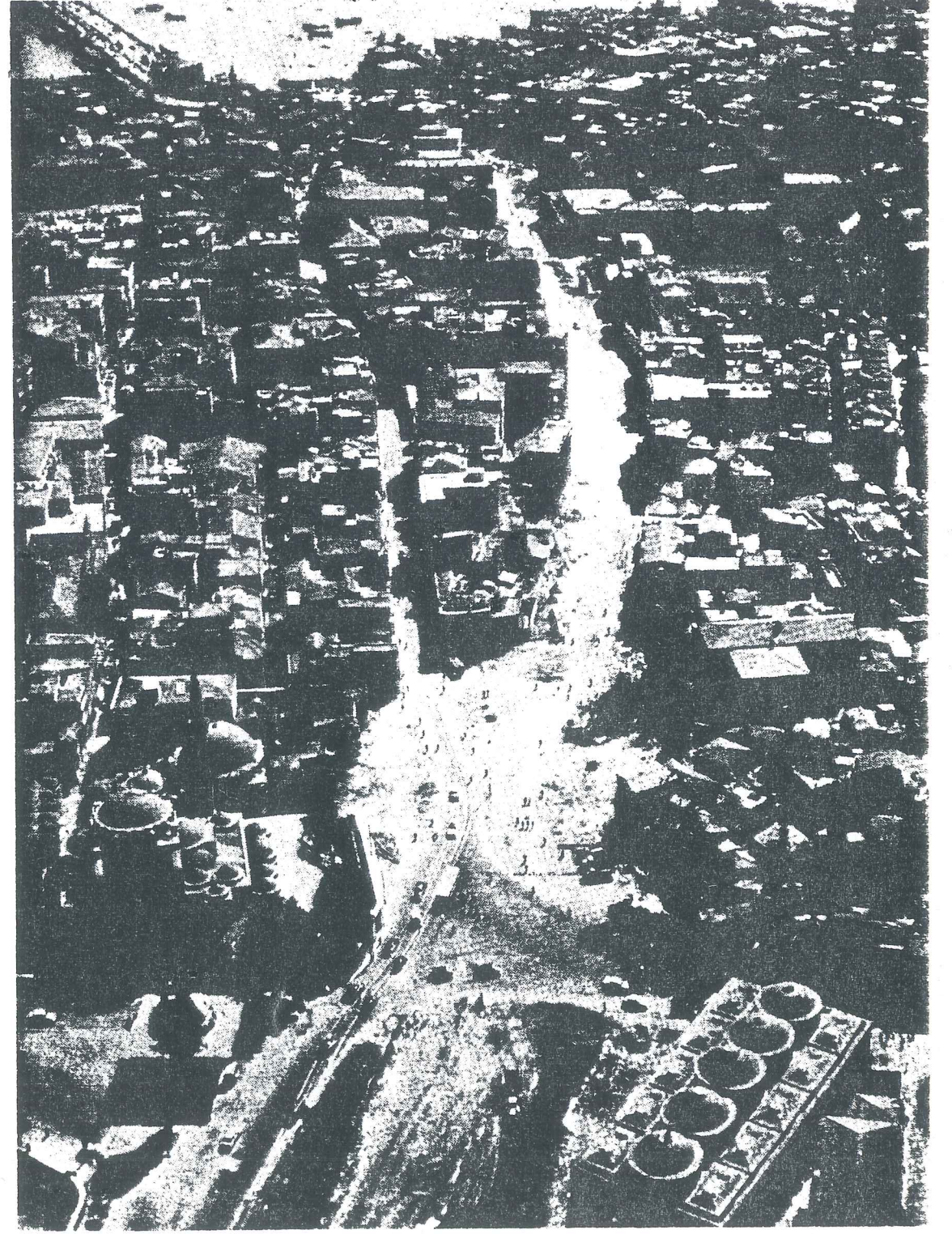
Harita 5- İstanbul ana ulaşım şeması.

Res.2- Beyoğlu yakası nazım planı

Res.3- Taksim-Karaköy Caddesi

Res.4- Tophane'den Karaköy'e bakış,1965.

Bu aks üzerinde İstiklâl Caddesinin bir uzantısı halinde olan yol (Cumhuriyet Caddesi) Harbiye-Pangaltı'ya ulaştıktan sonra kuzeye doğru devam ederek (Halâskârgazi Caddesi) yoğun bir iskân alanı olan Şişli'ye varır. Harbiye-Pangaltı düğüm noktasından itibaren de biri doğu-güneydoğu, diğeri batı-güneybatı olmak üzere iki sırtı izleyen önemli iki kola ayrılır¹⁸.

Fazla eğim nedeniyle büyük bir kavis çizen Kemeraltı-Voyvoda(Bankalar)-Okçu Musa Caddelerinin oluşturduğu hat, Galata bölgesinin ortasından geçen önemli bir trafik yoludur ve adeta bir ring durumundadır. Bu ringin batı ucu Meşrutiyet Caddesine bağlanarak Tünel meydanı yoluyla İstiklâl Caddesine varır.

Galata bölgesini kuzey-güney ve doğu-batı doğrultusunda bölen 2.derecede 2 tali aks vardır. Beyoğlu ve Karaköy meydanını bağlayan dikey aks ile Şişhane ve Tophane'yi bağlayan yatay aksın kesiştiği yer Galata kulesi meydanıdır. Bunların dışında diğer yollar sırta tırmanan dar yokuşlardır ve araçlı trafiğe olanak tanımazlar. Bu yokuşlar da yer yer İstiklâl Caddesine çıkarlar.

Bölgenin tarihi yarımada ile bağlantısını sağlayan iki köprüden biri olan Atatürk Köprüsü'nden gelen trafik, Yolcuzaade İskender ve Meşrutiyet Caddesi yoluyla Tünel meydanına, oradan da İstiklâl Caddesine kavuşur.

18. ibid.

I.2- YAPI VE YERLEŞİMLERİN TARİHİ GELİŞİMİ

2.1- İLKÇAĞ

Bizans'lı tarihçi Dionysios Byzantius ve Yunan coğrafyacısı Amasya'lı Strabon'un (MÖ.65-MS.23) ilettiklerine göre bu çağın sonlarında Haliç'in kuzeyinde bulunan incir ağaçlarının çokluğundan dolayı adına Sykai (Lat.Sycae=incirlik), Sykadis veya Sykaena denen çok küçük bir yerleşme vardı¹⁹. Strabon ayrıca, bugünkü Karaköy rıhtımı ve incirliklerin ön bölümünde bir limanın bulunduğu da işaret etmiştir. Bugün dahi Galata Mevlevihanesinin arka avlusunda pek çok incir ağacı görülür.

Yine Karaköy rıhtımı bölgesinde İstanbul'un en eski ilk sakinleri tepede, yüce Amphiarios adına küçük bir tapınak inşa etmişlerdi²⁰. Bizans'ın ilk dönemlerinde, Galata Kulesinin güney-batısında iki köprü arasında kurulmuş yerleşmenin adını alan toplumla aynı yerde yer alan Heros, Diana Phosphora ve Venüs Placida adlı üç tapınak hakkındaki açıklamaları bize Dionysios vermektedir²¹.

Bu yerleşmenin çevresi I.Constantin (324-337) tarafından bir sur duvarıyla çevrilmişti ve "Kollegiatus" denilen bekçiler tarafından korunurdu.

19.Se.,Yıllarboyu Tarih,s.34.

20.Kerametli,Galata Mevlevihanesi,s.15.

21.ibid.

II.Theodosius (408-450) zamanında şehrin bölgeleri düzenlenirken Sykai de sınırlar içine alınarak 13.bölge yani Regio Sycaena oluşturulmuş ve burası "vici" denilen mahallelere ayrılmıştır²². Forumu,tiyatrosu,kiliseleri,hamamları ve limanı olan bu bölgede o sırada 431 ev vardı ve İstanbul halkı burayı eski Grek diliyle "Peran en Sykais" yani "karşı yakada Sykai'de" olarak anıyordu²³. Buradaki Peran sözcüğü,sonradan Beyoğlu'na verilen Pera adının kökenidir.

528 yılında imparator Justinianos (527-565),Regio Sycaena'yı geniş ölçüde düzenlemiş ve imar ettirmiştir. Bizans'lı Stephanos'a göre bu yüzden yerleşme bir ara İustianiani veya Justinianopolis olarak anılmıştır²⁴.

Sykai iskân alanının sınırlarının nereye kadar uzandığı bilinmediğinden,bugünkü Galata Kulesinin yerinde yerleşme surlarının bir kulesinin olup olmadığı hakkında kesin bir bilgi yoktur.

Galata adının nereden geldiği konusunda farklı görüşler ileri sürülmüştür. Bu nedenle bu semtin adının etimolojisi pek aydınlanamamıştır:

• Milet'li Hesychius'un da dediğine göre Galata'ya,orada bulunan incir bahçelerinden dolayı "Syka" denirdi.

22.Eyüboğlu,Larousse,s.909.

23.Eyice,Galata ve Kulesi,s.9.

24.ibid.,s.10.

• Ünlü tarihçi ve şair Çaças (1120-1180) ile Petrus Gyllius'a (1547-1550) göre, Rumların "Galos", "Galat" diye adlandırdıkları Galya'luların bir kolu olan Kelt'ler, başkanları Brennos'un kumandasındaki göçleri sırasında buradan geçerken bir kısmı yerleşip kalmış ve bölge Galatia, Galata olarak burada oturan Lâtin Hristiyanlarının adıyla anılmıştır²⁵. Kelt'lerin adını verdikleri tek yer burası değildir. Örneğin Yunan Yarımadası'nda Epir'de Galatya adlı, bu toplumun adını alan bir şehir vardır.

• Galata'yı görmüş olan 14.yy.ın ünlü gezgin ve tarihçisi İbn Batuta, burasının Galata diye anıldığını nakleder. Aynı çağda İstanbul'u ziyaret etmiş olan Benjamin de Todelle, Rumların Galata'yı karşı yaka anlamında "Pera" ve bazıları geçit ya da geçilen yer anlamında "Perema" adlarıyla andıklarını yazar²⁶. Böylece bu sırada üç adın da kullanıldığı anlaşılmaktadır.

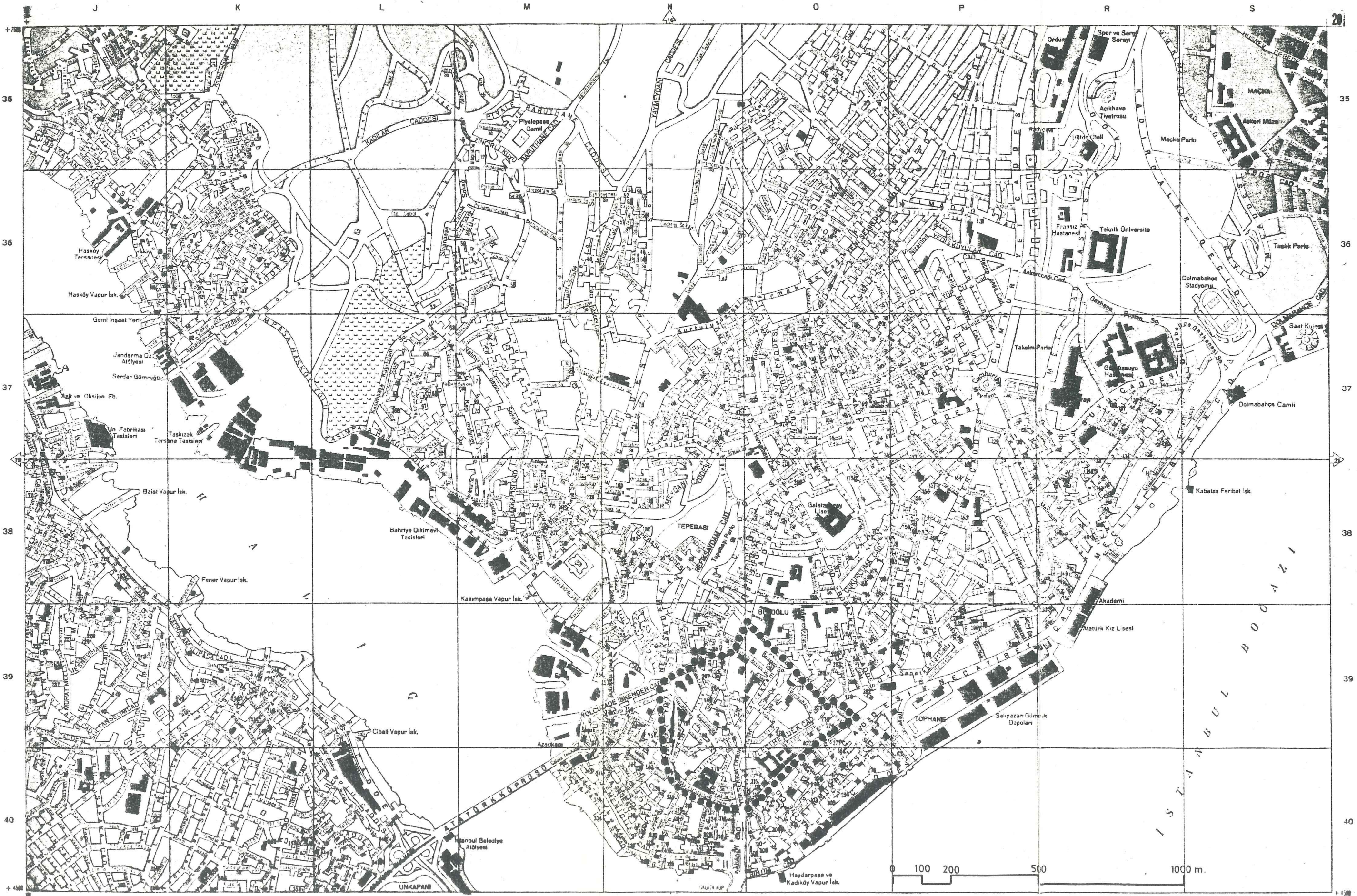
• Codius, burada bir mahallede (vici) Galatia'lı bir kimşenin evi bulunduğunu ve bölgenin adının "Galatia'lının yeri" anlamında "Tou Galatou"dan geldiğini söyler²⁷.

• 16.yy.da Gyllius zamanında Galata adının, burada çok sayıda bulunan mandıralardan dolayı Gala, Galaktos (süt)'tan gelebileceği ileri sürülür.

25. Eyüboğlu, loc.cit.

26. Se., loc.cit.

27. Türk Ansiklopedisi, s.116.

Harita 1- Beyoğlu yerleşim bölgesi (Şehir Rehberi).

•Bu adın İtalyanca bayır,yokuş,yamaç anlamına gelen "ca laddo","galadda" sözcüklerinden üretildiği savı vardır. Li manlarda yükleme-boşaltma yapılan inişli kıyı arazilerine bu adın verildiği bilinir²⁸.

•Bir ara Arap ve Türk dillerindeki Kal'a ve Kal'at (ka le) menşei ortaya çıkmış fakat bu görüş hiç taraftar bulmamıştır.

•Galata adının denize çıkıntı yapan arazilere,burunlara verilen eski bir Thrak kelimesinden gelmiş olması da ak la yakın bir tekliftir.

Bemt,İstanbul'un Türkler tarafından fethinden sonra yine Galata diye anılmış,Pera adı ise önce Galata surlarının dışındaki sırtları,daha sonra bütün Beyoğlu'nu anlatır olmuştur. Fatih S.Mehmet'in Ceneviz'lilere vermiş olduğu imtiyaz fermanında da Galata adı kullanılmıştır²⁹.

İlkçağ Galata'sından arkeolojik bir kalıntı bulunamamıştır. Yalnız 1968 yılı başlarında Kanser ile Mücadele Derneği'nin binası için yapılan kazı sırasında surların dışın da,Kasımpaşa yamacında büyük bir su sarnıcı bulunmuştur. Önceden üzerinde bir yapı olduğu sanılmaktadır. Çok eskiden kubbe ve tonozları yıkıldığı için içi toprak dolu olan bu sarnıcın 5.yy.a ait olması olasılığı vardır³⁰. İçerisindeki kalın sütunlarda kaba bir işçilik göze çarpmaktadır.

28.Eyüboğlu,loc.cit.

29.Se.,loc.cit.

30.Eyice,op.cit.,s.10.

2.2- BİZANS DEVRİ

Galata semti, Halife Osman zamanında Suriye valisi bulunan Muaviye'den başlayarak Emevî ve diğer İslâm hükümdarları tarafından karadan pek çok defalar kuşatılmıştır³¹.

Muaviye'nin oğlu Yezid, 668-669'da ilk defa karadan İstanbul'a yürüdü. Üçüncü sefer, Halife Velid'in 714'te yaptığı hazırlığı tamamlayan Halife Süleyman İbni Abdülmelik tarafından düzenlendi. 715'te başlayan seferin kumandanı Meşleme bin Abdülmelik karadan gelerek Yıldızlı kapıda ordu-gâh kurmuş ve Galata semtini 7 yıl süreyle kuşatmıştır³².

II. Tiberius (578-582) zamanında Haliç'e girişi kontrol için, şimdiki yolcu salonu yakınında bir kale yaptırılmıştı. Bizans'lı tarihçi Theophanes, İslâm donanmasının 717'de Bizans'ı kuşattığı sırada kıyıdaki bu kaleyi "Kastellion tou Galatou" yani "Galata Şatosu" olarak anmaktadır³³.

IV. Haçlı Seferi'nde ordu, 6/7 Temmuz 1203 günleri, Geoffroy de Villehardouin'in "tor de Galathas" olarak adlandırdığı bu hisarı ele geçirmişti. Bizans devleti tekrar duruma hakim olunca, Haliç'e girişi önleyen zincirin bir ucunun bağlı olduğu bu kaleyi elinde tutmaya önem vermiş hatta Cenevizlilerin buraya yerleşmesinden sonra 1352 yılına kadar bu yapının çevresine başka yapı yaptırılmasına izin vermemiştir.

31. Kerametli, op.cit., s.16.

32. ibid.

33. Eyice, loc.cit.

Türk tarihine adı Mahzen-i Sultâni veya Kurşunlu Mahzen olarak geçen bu kalenin bodrumu,18.yy.dan beri cami olarak hizmet vermekte ve Yeraltı Cami olarak bilinmektedir.

Bazı kaynaklarda bu hisarla karıştırılan Galata Kulesi ise arazinin gerisinde,yerleşmenin en yüksek noktasındadır ve Cenova'lıların buraya yerleşmesinden sonra yapılmıştır.

Galata'nın hareketli tarihi,Schneider'a göre parlak çağı,Cenova'lıların buraya yerleşmesi ile başlar. 12.yy.da İstanbul'un Haliç kıyısında bir bölgeye sahip olan Cenova'lılar,şehrin IV.Haçlı ordusu tarafından kuşatılması sırasında bu yerlerini Venedik'lilere kaptırmışlar ve 13.yy.ortalarında da karşı yakada,Galata bölgesinde yerleşmeye başlamışlardır.

Pera'nın kuruluşu IV.Haçlı seferinin direkt bir sonucudur³⁴. Bu bölge,1261'de İstanbul'u Lâtinlerden tekrar alınan Bizans imparatoru Mihail Paleolog'un son derece ilgisi ni çekmiş ve burası önem kazanmıştı. İmparator,1204-1261 yılları arasında 50 yıllık Lâtin hakimiyetinden sonra olaylara daha objektif bakabilmişti. Haçlı ordusunun dönmesinden sonra,İstanbul'da eskiden beri yerleşmiş İtalyan tüccarların imparatorluk için çok büyük bir zenginlik kaynağı olduğunu anlamış ve onları sınır dışı etmektense yararlanmayı benimsemiştir.

34.İstanbul İl Yıllığı,s.176.

Galata'da Lâtin İmparatorluğu devrinden beri Venediklilerle Ceneviz'liler vardı. Bu duruma göre Galata Lâtin kolonisi, Lâtin İmparatorluğunun 15.yy.â kadar devam etmiş serpintisini demektir.

İmparator, 13 Mart 1261'de imzalanan Nymphaion (Nif) anlaşmasına göre Ceneviz'lilere yerleşme dışında birçok haklar da tanımıştı. Bu anlaşma, Ceneviz'lilerin ticaret loncası, saray, kilise, hamam, fırın, ev, dükkan gibi yapılarına izin veriyor ve konsolosluk hakkı tanıdıktan başka serbest ticareti de öngörüyordu³⁵.

Böylece Ceneviz'li tüccarlar, kentin en güzel yerlerinde yerleşme olanağına kavuşmuşlar ve oralarda kendi yasa ve yöneticileri tarafından yönetilmişlerdir. Aynı zamanda imparator, Piza'lılar ve Venedik'lilere de gelecekte bu tip gelişmeler için ümit vermiştir. Fakat bu çözüm ideal karakterini kısa sürede kaybetmek eğilimini göstermiştir.

Ceneviz'liler, karşı tutumları ve imparatorluğa güçlük çıkarmaları üzerine Bizans'tan çıkarıldılar. 1267'de ise Venedik'lileri ürkütemek için Bizans'lılar, Ceneviz'lilere Galata'da yeniden özerk bir yönetim kurma izni verdiler³⁶.

Bu yıllarda büyük ölçüde yapılar görülmemekteydi. Bir önlem olarak kıyıdaki kalenin Ceneviz'lilerin iskânından önce yıktırıldığı ve çevrede sebzelikler içinde birkaç küçük kilisenin bulunduğu görülmektedir.

35. Eyice, op.cit., s.11.

36. ibid.

100x200 m.boyutlarında bir yerleşme,Galata'nın ilk ko numuydu ve bu yerleşme denize dik olarak gelişen bir yamaç üzerindediydi. Bu şekilde bölge,İstanbul'dan Haliç'in genişliği kadar ayrılmış fakat 3-5 dakikalık bir kayık ulaşımı ile yaklaşılabılır konuma kavuşmuştu. Yerleşmenin tek kusu ru,içme suyunun bulunmamasıydı.

Bu arada imparator surları yıktırmış olduğundan,22 Tem muz 1296'da Venedik donanmasının saldırısına karşı koyama yan Ceneviz kasabası,saldırı sonucunda harap olmuş ve tama men yanmıştı. Bu olaydan sonra Ceneviz'liler,kasabalarının çevresini bir sur duvarıyla çevirmek amacıyla Bizans'tan izin istemişler fakat olumsuz bir cevap almışlardı.

Bölgeye sur ve kule yapılmasını yasaklayan Bizans,an cak 1 Mayıs 1303 tarihli bir fermanla,bu koloni kasabası - nın sınırlarını açık olarak belirlemiştir. Galata'da tek bir mahalleye sahip olan Ceneviz'liler bu fermana göre,o- turdukları bölgenin dışında kesinlikle ev yapamayacaklardı. Mahallenin etrafındaki 60 arşınlık arazi şeridi ile deniz ve hisar arası boş olarak kalacaktı³⁷.

Emellerini gerçekleştiremeyen Ceneviz'liler,sadece de niz suyuyla dolu 15 m.lik bir hendek kazabilmişlerdi. Mart 1304'te imzalanan anlaşmaya göre mahallelerin çevresine sur yapılamazdı. Fakat içeride et ve buğday pazarları,ticaret loncası,hamam,kilise ve kantar yeri kurulabilecekti. Bura- daki üç Rum kilisesi yine İstanbul Patriğine bağlı olacaktı.

Yasağa rağmen bir zaman sonra halk, imparatorluğun zayıflığından yararlanarak bölgeyi sur duvarlarıyla çevirmeye başladı. Bu surların yapılış tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Ancak 1316 yılında bazı kısımlarda sur duvarı bulunduğu sanılmaktadır³⁸.

John Covel'in o zamanki İngiliz elçiliği yanında bir tavernada gördüğü kitabeye göre, II. Andronikos Paleolog zamanında (1282-1328), 1315 yangınında Galata, kilise ve "Cemaat Sarayı" ile birlikte yarı yarıya yanmış, fakat ertesi yıl başlatılan imar hareketiyle saray, lonca, hastane, ölçüler daireleri ve meydan yapılmış, bu arada Pera'nın evleri önüne, sınır boyunca bir hendek kazılmıştır.

Bu konuyla ilgili olarak Bizans'lı tarihçi Nikephoros Gregoras'a ait bir söylenti vardır: Bizans'a bir hendek kazılmasını kabul ettiren Ceneviz'liler, bunun ardından ev yüksekliklerini serbest bıraktırırlar. Böylece bölgenin sınırı boyunca düzgün aralıklarla yüksek ve kârgir evler yapmaya başlarlar ve Bizans'ın kriz döneminde de burç şeklindeki bu evlerin aralarını duvarlarla bağlayarak kısa bir süre içinde koloniyi zaptedilemeyecek bir ortaçağ kasabası haline getirirler.

Bu oldubitti karşısında ciddi bir tepki gösteremeyen Bizans, görünüşte onurunu tatmin için surların bazı yerlerine bir haçın dört kolu arasına yerleştirilmiş, dört B'den oluşan Bizans arması koymuştu.

38. Eyice, op.cit., s.12.

Böylece Galata kolonisi, kendi hükümetinin düzenlediği ve "Statuti di Pera" adıyla çıkartılan bir yasayla resmen Bizans'a ait bir yerleşme durumuna geldi. Bilhassa III. Andronikos devrinden itibaren bu topluluğun idari ve ekonomik ayrıcalıkları tamamen artmış ve Galata adeta ayrı bir devlet halini almıştı.

Bu arada kentlerini genişletmek ve emniyeti arttırmak isteyen halk, izin verilmemesine rağmen çeşitli sebeplerle büyük ölçüde taş ve yapı malzemesi stok ederek Pera yamaçlarına yayılmış ve 1348/49'da arazinin en yüksek noktasında başkule (donjon) olarak Galata Kulesini yapmıştır³⁹.

Koloni, düzgün planlı bir yerleşmeydi. Kapladığı alan 12 hektarı geçmiyordu. Yaklaşık dörtgen şeklin uzun kenarları araziye koruyacak şekilde kıvrılmıştı ve bu durumda da yollar arazi topografyasını izliyordu. Diğer yönde de daha eğimli olarak birbirine bağlanıyordu. Sokaklar satrançvari şekilde düzenlenmişti ve düzgündü⁴⁰.

Bizans'ın yanibaşında bulunmakla birlikte Galata, ona bağlı kalmamıştır. Akdeniz'de ticaret yapan bütün denizci kavimlerin ilgisini çekmiş, zamanla Lombardialılar, Amalfiler, Cenovalılar, Pizalılar, Venedikliler burada oturmuş, konak yerleri kurmuş ve ticaret yapma yetkisi almışlardır⁴¹. Bu haklardan en çok yararlananlar ise İtalyan kavimleridir.

39. Türk Ansiklopedisi, s.116.

40. Dirimtekin, XVI. Yüzyılda İstanbul, s.36.

41. Eyüboğlu, op.cit., s.910.

Ceneviz Cumhuriyetine ait armalar ve Cenova'nın belli başlı ailelerinin armaları, genişletilmeleri ve onarımları sırasında 1441-1448 yılları arasında kule ve surların üzerlerini süslemişti. Bu arada Galata Kulesinin etrafında ikinci bir koruyucu sur (sur peçesi) yapılmıştı. Surlara ait en eski yazıt, vaktiyle Voyvoda karakolu yakınında şimdi varolmayan bir kule üzerinde görülmüştür (1335).

Galata'da oturan Pizalıların Konsül, Venediklilerin de Balyos denilen birer yöneticileri vardı. Cenovalılar zamanında bu yönetim, Podesta denilen bir valiye bırakılmıştı⁴². Bu aynı anda Bizans İmparatorluğu nezdinde devamlı Cenova elçisi durumundaydı.

Kentin koloni yönetimi ve ticari yaşamına ait kesin yapısal kalıntılar bulamıyoruz. Daha önce belirtilen ve 1315 yangınında yanıp ertesi yıl yeniden yapılan yapıların ana caddenin kesişme noktasındaki şehir merkezinde bulunmaları olasıdır. Bunlardan biri bugün halen Perşembe pazarı sokağı olarak bilinmektedir ve kentin küçük aksını oluşturmaktadır. Perşembe pazarı adının ticari önemi, fetihten önce de varolmalıdır. Bu durumda yakın çevrede çarşının kurulduğu meydanı bulmak düşüncesinden hareketle St. Paul kilisesi yakınında yol sistemlerinin birdenbire kesildiğini görmekteyiz. En eski ikonografik dökümanlar bu kilise çevresini boş gösterirler. Rıhtımlarda dükkanların ve tavernaların bulunduğunu Evliya Çelebi'den öğrenmekteyiz.

42. Erkins, Galata Kulesi, s.3.

Res. 7- İstambul gravürü, 1479 (Bellini).

OPERA DI
ANDREA VESUTI

Isola di un'isola generata
in un'isola (isola di Turchi)

Quintana la guarda
l'archepiscopo di
Ierusalem

Stabat mater
et
che non ha barba

pons de la porte

pons de la fiera

PERA

Loos dove
per un'isola di
Ierusalem

BYZANTIUM
ANTICO
CONSTANTINOPOLI

Ponte di Col
antico

Porta di
Ierusalem

Porta di
Ierusalem

Porta di
Ierusalem

Porta di
Ierusalem

Porta di
Ierusalem

Porta di
Ierusalem

Bizans devletinin son dönemlerinde tamamen Ceneviz kolonisi haline gelen Galata'daki Cenova yönetimi, 1267 tarihinden 1453 yılında İstanbul'un Türkler tarafından alınmasına kadar 186 yıl sürmüştür. Bu iki asra yakın zaman süreci içinde Galata'nın sınırları, ticari, askeri ve yönetsel ayrıcalıkları, Bizans'ın çökmeye başlamasıyla giderek artmıştır.

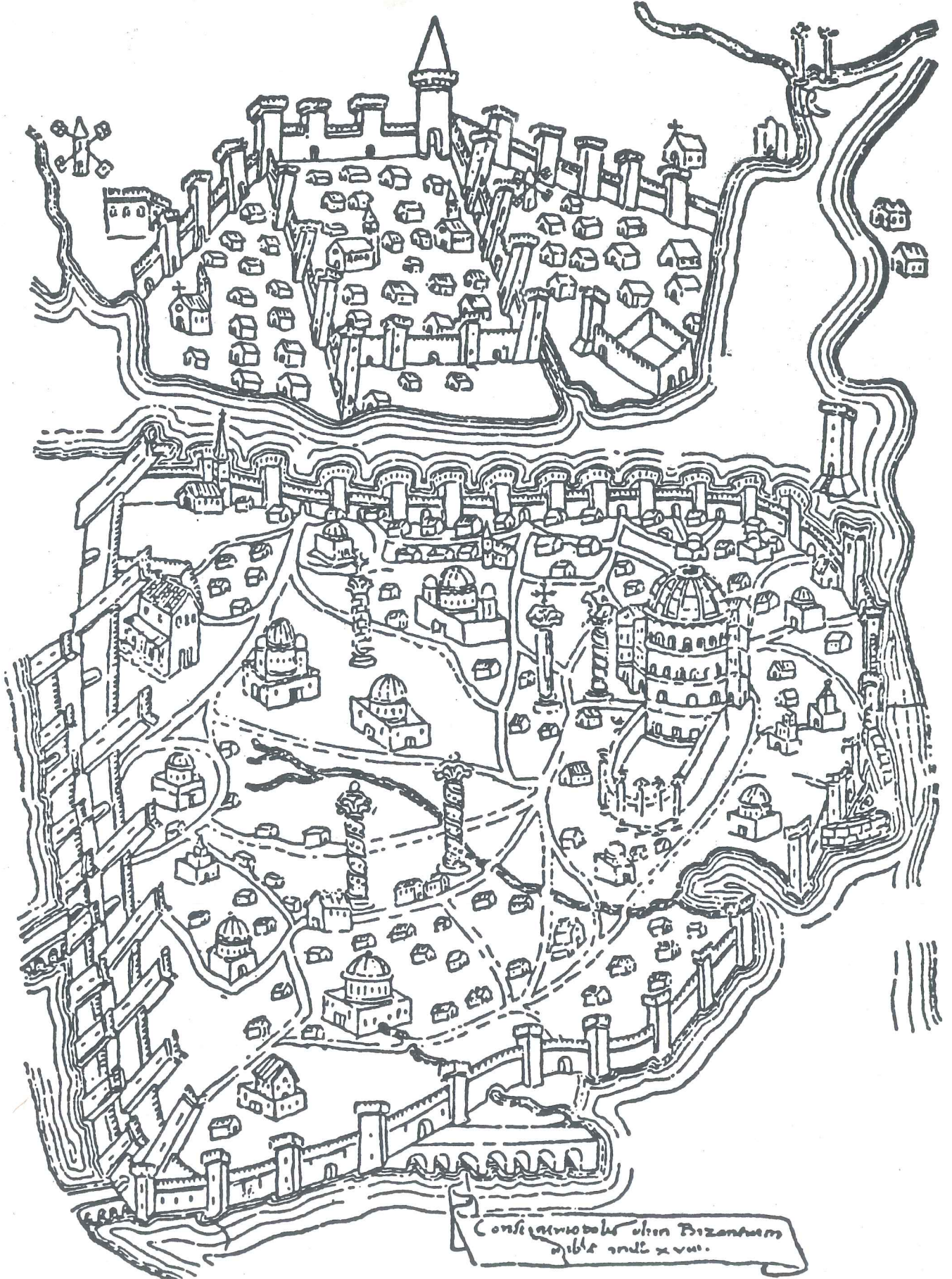
Önce kıyıdan itibaren yamaca doğru Voyvoda ve Yanık Caddeleri hizasına ve Kalafatyerinden Karaköy'e kadar kavisli bir arazi şeridinde sahip olan Cenova'lılar, Bizans'ın siyasi alanda gerilemesine koşturarak sınırlarını ve surlarını, Azapkapı-Şişhane-Kule-Bitpazarı-Tophane çevresine kadar genişletmişlerdir⁴³. Ayrıca güçlenip zenginleşmesiyle koloni, boğazlarla birlikte İstanbul ve hatta Akdeniz ticaretine hakim olmuştur.

2.3- OSMANLI DEVRİ

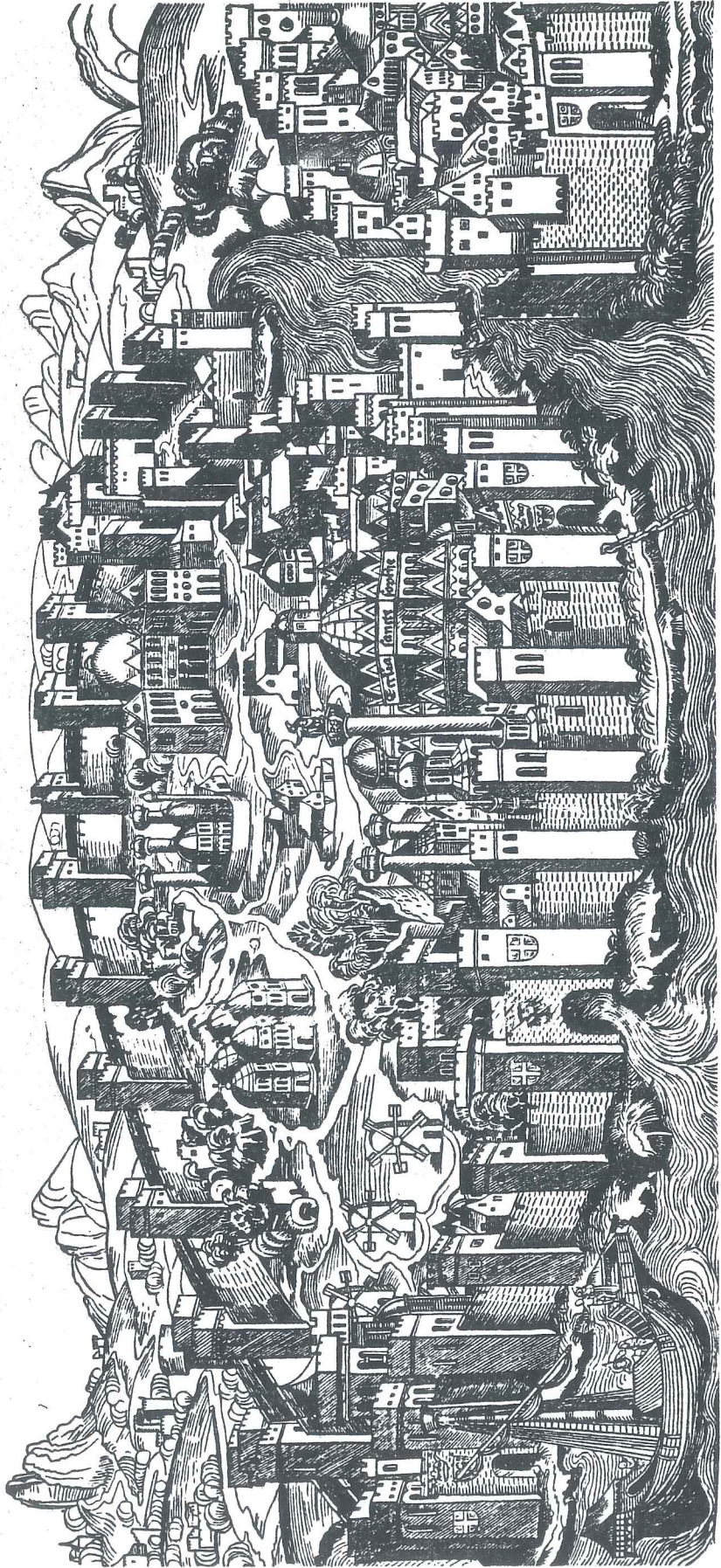
Cenova'lılarla Türklerin ilk ilişkileri 2. Osmanlı padişahı Orhan Han (1326-1359) ile bir dostluk ve ticaret anlaşması yapımlarıyla başlamıştır⁴⁴. Fakat bu, daha 1393'te Galata'nın Türk tehdidine uğramasını önleyememişti. Bu tehlike, 1400'lerden itibaren daha da artmıştı. Bunun üzerine Cenova'lılar 1400-1435 yılları arasında bölgeyi kuzeyde ve batıda bir sur ve hendekle çevirmişlerdir.

43. Eyice, op.cit., s.13.

44. Erkins, op.cit., s.4.

Res.8- Buondelmonti, 1422 de Istanbul.

Res. 9- Hartmann Schedel, 1493'te İstanbul.

1393 yılında Galata, Osmanlı saldırısına uğrayınca Cenova, bağlı bulunduğu Fransa'dan yardım istedi. Fransa, mareşal Boucicaut'u buraya göndererek bir süre için Galata'yı kurtardı. III. Andronikos zamanında Sakız adası Cenova'lılara eline geçince bölgenin sınırları yeniden genişletildi (1404). 1437'de Galata'yı zaptetmek amacıyla saldıran Bizans kumandanı Leontarios başarılı olamadı.

İstanbul'u kuşatan Sultan II. Mehmet'in karşısında iki Hristiyan hükümeti vardı. Bunlardan ilki İstanbul Rum İmparatorluğu, diğeri sınırlarını boğaz kıyılarına kadar genişletmiş olan Galata Ceneviz Hükümetiydi. Sonunda 1453'te şehir kuşatıldığında Cenova'lılar bağımsız olarak tarafsız kalmayı yeğlemişti. 30 Mayıs'ta şehrin ileri gelenleri geri döndüler. Galata yöneticileri, bölgenin sahibi olmadıklarını, buna karşılık ayrıcalıklarının devam ettiğini belirten bir anlaşma imzaladılar. Fatih halka, evlerinin mülkiyetinin korunacağını, kent surlarına ve kiliselere dokunulmayacağını bildirdi. Daha sonra, Galata Kulesinin üst kısmını ve surların bazı kısımlarını, savunmayı zayıflatmak amacıyla yıktırdı. Padişah ayrıca, şehrin en büyük kiliselerinden St. Paul et Dominic kilisesini camiye çevirdi⁴⁵.

Galata'ya, Rumeli Feneri'ne kadar olan bütün bölgenin yönetimini üstlenen ve her yıl Mart ayında değişen, Voyvoda denilen bir memur atandı⁴⁶.

45. Türk Ansiklopedisi, s.117.

46. İncicyan, 18. Asırda İstanbul, s.101-102.

Böylece Galata,yönetim bakımından İstanbul'un bir ilçesi olarak Türk topraklarına katılmış oldu. Bugünkü Bankalar Caddesi,eski Voyvoda Caddesi adını bu makamdan almıştır. Beyoğlu voyvodalığı da Galata voyvodasının yönetimindeydi.

Hukuki yönetim ise 500 akçeli bir kadı elinde olup yer,şimdi varolmayan Yenicami yakınındaki Galata Mahkemesi idi⁴⁷. Galata kadısı 300 köy ile 44 bucağa karışıyordu. Ayrıca Kasımpaşa,Beşiktaş,Yeniköy,hatta Marmara adası,Kapıdağ,Erdek,Mudanya ve Bandırma da kadının hükmünde alt yönetimlere sahipti⁴⁸. Galata'nın emniyeti Kaptan-ı Derya yönetiminde,kolluk denilen karakollardaki kalyoncular tarafından sağlanıyordu. Bugünkü Kalyoncu kolluğu adı buradan gelmektedir. Bölgenin doğu tarafı,buradaki topçubaşlıların kontrolüne bırakılmıştı.

Galata her ne kadar bir kadılık olarak tamamiyle Osmanlı yönetimine geçmişse de,bütün hakkı Katolik kiliseleri yönetimine bırakılan "Magnifica comunita di Pera" adındaki bir Hristiyan "Cemaat Teşkilâtı",1682'ye kadar faaliyetine devam etmiştir⁴⁹ve Cenevizliler,Osmanlı topraklarındaki Katoliklerin koruyucusu olarak kabul edilmişlerdir.

Bu rejim değişikliğinden kent,ne gelişimi ne de faaliyeti bakımından zarar görmemiş ve ticaret merkezi olma özelliğini kaybetmemiştir.

47.ibid.

48.Eyice,op.cit.,s.14.

49.ibid.

Akdeniz kıyılarının diğer liman şehirlerinden pek farklı ol-
mayan Galata, bu karakterini bazı mahallelerinde, çağımıza, 40
-50 yıl öncesine kadar koruyabilmiştir.

Galata'nın asırlar boyunca, kendilerine "Pera'nın muh-
teşem cemaati" adını vermiş olan Ceneviz'liler tarafından
yönetilmiş olmasına rağmen yerleşme asla tam bir İtalyan
şehri olmamıştır⁵⁰. Burada fetihten önce bile büyük bir Rum
topluluğu vardı. Öte yandan, 1461'de Ceneviz'lilerin Karade-
niz'deki kolonisi Amasra'nın fethini, 1475'te Kırım'daki Ce-
neviz kolonisi Kefe'nin Osmanlı topraklarına katılması iz-
ledi. Buralardan İstanbul'a göç edenler Galata'ya yerleşti-
rildiler. Fetihden bir asır sonra ise bu topluluğa Türkler,
Anadolu'dan gelen Rum ve Ermeniler, İspanya'dan göç etmiş o-
lan Sephardic mezhebine bağlı Yahudilerle Mağribiler eklen-
mişti⁵¹. Bu topluluğun dışında Akdeniz'in çeşitli yerle-
rinden gelen denizci, tüccar ve maceraperest kimseler de var-
dı. Böylece fethin hemen ardından Türkleşmeye başlayan Ga-
lata, kozmopolit ve pis bir liman şehri hüviyetine bürünmüş-
tür.

Fetihden 23 yıl sonra bile Hristiyan nüfusun Müslüman
nüfustan fazla olduğu Galata, İstanbul şehri içinde bir Hris-
tiyan şehri gibiydi. 1478 yılında Kadı Muhiddin tarafından
İstanbul'da bir tahrir yapılmıştır⁵².

50. Freely, Stamboul Sketches, p.158.

51. ibid.

52. Dirimtekin, 1453'te Bizans'ın Nüfusu, s.5.

Buna göre o yıl İstanbul'da:

8.951 Müslüman evi,

3.907 Rum, Karamanlı ve Ermeni evi,

267 Kefe'li Hristiyan evi,

1.647 Musevi evi,

31 çingene evi olmak üzere toplam 14.803 ev ve ayrıca 3.667 dükkan vardı.

Galata'da ise 535 Müslüman, 592 Rum, 332 Lâtin ve 62 Ermeni evi bulunuyordu. Toplam 1521 ev dışında dükkan sayısı 1781'di.

Evliya Çelebi'ye göre burada 94 mahalle vardı. Bunlardan 18'inde Müslümanlar, 70'inde Rumlar, 3'ünde Lâtinler, 2'sinde Ermeniler, 1'inde Yahudiler oturmaktaydı. Bu mahalleler de toplam 18 ada üzerindeydi. Karay musevisi denilen Yahudilerin oturdukları yere Karay Köyü denirdi. Bugün Karaköy adı buradan gelir. Yine Evliya Çelebi Galata'da toplam 3080 dükkanın olduğunu söyler. Bunun yanında 8 çarşısı, yağ pazarı, attarları vardır. Dükkan sahipleri genellikle Rum ve Frenktir⁵³.

16.yy.başlarında artmaya başlayan Müslüman nüfus, sonuçta sayısal üstünlüğü ele geçirmiştir. Bu yy.in ortalarında Galata'da toplam nüfusun %58.3'ünü Müslümanlar, %41.7'sini Müslüman olmayanlar oluşturuyordu⁵⁴. IV.Murad devrindeki nüfus sayımı, şehirde 200.000 Hristiyan, 64.000 Müslüman olduğunu belirtir.

53.Koçu, Evliya Çelebi Seyahatnamesi, s.77.

54.İstanbul, s.3818.

Res.10- İstanbul'da Müslüman olmayan nüfusun dağılımı (Mantran, 1962).

FATİH DEVRİNDE GALATA'NIN İLK MAHALLELERİ⁵⁵

Yerleri harita üzerinde tesbit edilenler :

1- Agabi mahallesi	7- Midillili Zozi mahallesi
2- Aya Yorgi mahallesi	8- Nuhas mahallesi
3- Bereketzade mahallesi	9- Okçumusa mahallesi
4- Eski Lonca mahallesi	10- San Benito mahallesi
5- Karaköy mahallesi	11- San Zani mahallesi
6- Kürkçühızır mahallesi	

Fatih Vakfiyesinde mevcut XV ve XVI inci asırlara ait ve yerleri tesbit olunamayan mahalleler :

1- Abacı Hacı İlyas mah.	12- Alaperde mah.
3- Ankaralı Abdi Fakih mah.	4- Artabilmez mah.
5- Ases Ahmet mah.	6- Atik İbrahim Paşa mah.
7- Balîreis mah.	8- Başçialı mah.
9- Cami mah.	10- Ermeni ekmekçi Andrea mah.
11- Ermeni Bağminur mah.	12- Ermeniyan mah.
13- Frenk Antuan mah.	14- Ermeni Bağminur mah.
15- Frenk Paris mah.	16- Gömücüler mah.
17- Hacıaver mescidi mah.	18- Hacıhamza mah.
19- Hamamcı Hacı Mübarek mah.	20- İskender Kethüda mah.
21- Kal'aicedide mah.	22- Kalafatçılar reisi mah.
23- Kapıcı İlyas mah.	24- Kemal reis mah.
25- Kosta Kopriye mah.	26- Manol verdi mah.

27- Makramacı mah.

28- Melek hatun mah.

29- Nasranî Vasiliko mah.

30- Nasranî Korne mah.

31- Organcılar mah.

32- Papasoğlu mah.

33- Sellahî hamal Mehmet mah.

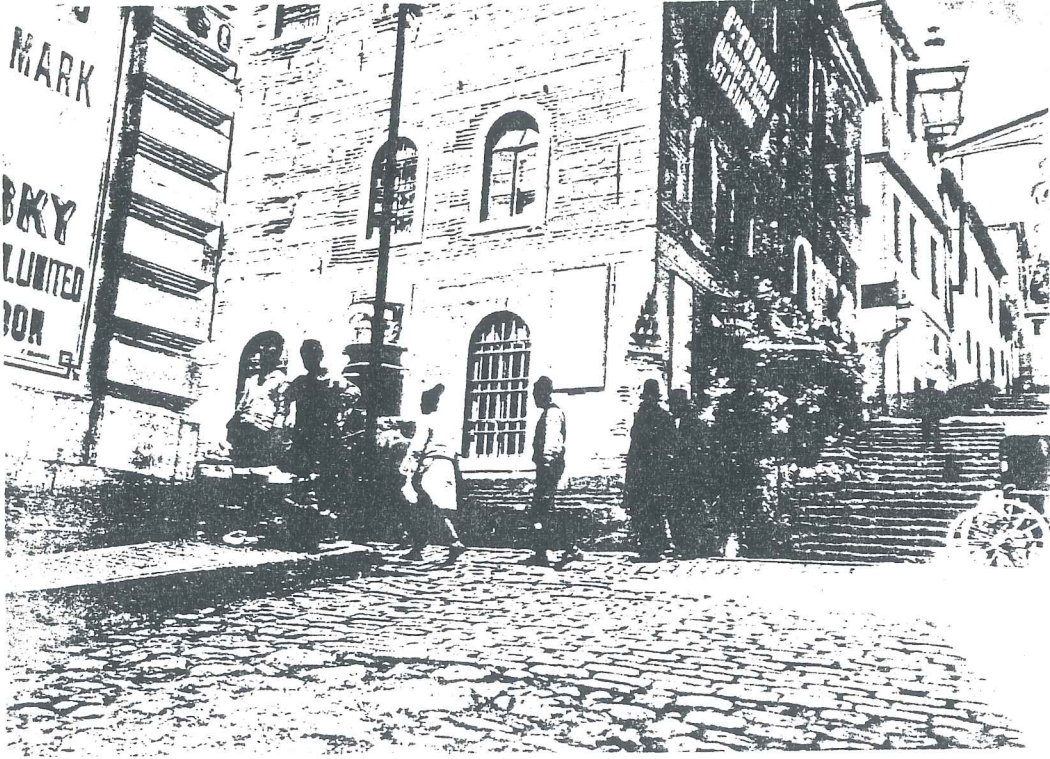
34- Tanrıvermiş ağa mah.

35- Yekçeşme Yakop mah.

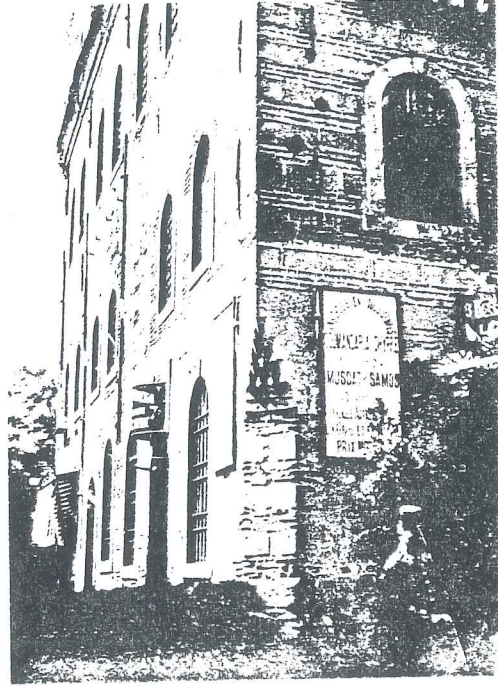
36- Yeni Lonca mah.

GALATA SEMTİ MAHALLELERİ		I Vakf.	II Vakf.	III Vakf.
1	— Abayıcı Hacı İlyas mah.		111	227
2	— Abdi Fakıyh Ankaravî mescidi mah. (Kürkçü Kapısına yakın, Ay.-33)		89	187
3	— Alaperde mah. (Aya Yorgi - Saint George kilisesi bu mahallede)		102	221
4	— Andon Oknale (Nasrâni) mah.		106	219
5	— Artabilmez mah.		91	190
6	— Ases Mehmed mah.		110	223
7	— Bâli Reis mah.		89	187
8	— Başçı Ahi (Revvâs) mah.		91	189
9	— Berber Mihâl (Nasrâni) mah. (Karaköy mahallelerinden)		106	217
10	— Bereket-Zâde mescidi mah. (Mescid yıkılmıştır, el'an aynı namıdır, Kulenin altında, yamaktadır.)			
11	— Câmî' mah. (Karaköy köprüsü - baş tarafı)		78	95
12	— Deli Mihâl, Kalafatçılar reisi mah. (Saint Bénéoit'ya muttasıl)	+	103	212
13	— Ermeniler mah. (Saint Bénéoit'nın şarkında)		107	220
14	— Ermeni Ekmekçi Andrea mah. (Ermeni kilisesi bu mahallededir)		103	214
15	— Ermeni Fenavüç (Nasrâni) mah.		91	191
16	— Ermeni Hoca Ker mah.		107	221
17	— Ermeni Şâdi Beg mah. (Saint Bénéoit'ya muttasıl)		108	222
18	— Esbihar mah.	+		
19	— Eski Lonca mah. (Kürkçü Kapısı yakınları - Ankaralı Abdi Fakıyh mahallesine muttasıl, Santane kilisesi burad.)		95	198
20	— Frenk Agabi mah. (Karaköy Kapısı yanında)		97	200
21	— Frenk Agrifo mah.		95	198
22	— Frenk Andon Mansûr mah.		92	193
23	— Frenk Batısto (Babtist) (Sabuncu) mah. (Yenicâmi' civârında)		86	180
24	— Frenk Karlo mah.		95	197
25	— Frenk Kapâni Fikron mah.		96	199
26	— Frenk kuyumcu Dominiko mah. (Santane-Sainte Anne kilisesine muttasıl)		94	196
27	— Frenk Baris mah.		96	200
28	— Frenk Petrofroş mah. (Petro Frossi?)		93	195
29	— Gurbali mah.	+		
30	— Hacı A'ver mescidi mah. (Azebler Kapısı şimali, İç Kale haricinde. 922 de mevcut, mescid yıkılmıştır, yeri ma'lûmdur)		89	186
31	— Hacı Hamza menzil beyi mah. (İskele Kapısı yanında)	+	78	167
32	— Hammal Pandazi mah.	+		
33	— Hamamcı Hacı Mübârek mah. (Tophâne Kapısı ile Hamamı arasında)		107	220
34	— İskandil Kasım Reis mah. (Ankaralı Abdi mülkine muttasıl)		89	187

GALATA SEMTİ MAHALLELERİ		I Vakf.	II Vakf.	III Vakf.
35	— Iskender Kethüdâ mah. (Sanzani-Saint Jean kilisesine muttasıl, hamam ile mahdûd)		104	215
36	— Kalafatçılar Reisi Kestine mah. (Ermeni kilisesine, Psanle mahallesine muttasıl)		105	216
37	— Kalafatçı nasrâni Psanle mah. (Ermeni kilisesi burada)		104	215
38	— Kal'a-i Cedîde mah. (Büyük Kule)		90	139
39	— Kapıcı İlyas mah. (Kal'e cidârına muttasıl)		109	223
40	— Kaptan mérhûm eski İbrahim Paşa mah. (Kal'e cidârına muttasıl)		86	181
41	— Karaköy Çarşısı mah. (Liman ile mahdud, Domuz sokağı başındaki Kastlonse kilisesi burada)	+	98	203
42	— Kemâl Reis mah.		87	182
43	— Korne (Nasrâni) Mah.		94	196
44	— Kıryazi mah.	+		
45	— Kosta Koperye (Nasrâni-Ekmekci) mah. (Saint Jean kilisesi bu mahalde, Kenise-i Sultaniye denilen münakkaş kilise)		102	210
46	— Kûmiler mah. (Kasablar ma'nasına)		82	174
47	— Kürkcü Hızır (Ferrâ) mah. (İsmi delâletıyla muhtemilen Kürkçü Kapısında)		87	183
48	— Lonca mah. (İskele Kapısı yakınında)	+	79	168
49	— Limon mah.	+		
50	— Luiz Laberde (Laviz) mah.	+		
51	— Manol Duranço mah.		106	218
52	— Makremeci mah.		92	193
53	— Manolverdi (Ermeni) mah. (Ermeniler semtinde olması muhtemil)		100	207
54	— Marko Bahçesi mah.	+		
55	— Melek Hâtûn mah. (Kal'e içinde)		89	186
56	— Meyhâneci Manol (Hammâr) mah.	+		
57	— Midillili Zozi mah. (Ermeniler kilisesi burada)		104	214
58	— Okçu Mûsâ mescidi mah. (Okcu Mûsâ tramvay caddesinde 922 de mevcut. Şimdi Bereket-Zâde mahallesi içindedir, Mescidi namaza açıktır. Hd. II-35,M-27			
59	— Papazoğlu mah.		108	221
60	— Rafotağurfire mah.	+		
61	— San Benito mah. (Saint Bénéoit'ya muttasıl)		107	221
62	— Sepetci (Nasrâni) Yorgi mah.		106	218
63	— Silâhi Hammaloğlu Mehmed mah.		110	225
64	— Süleyman Nahhâs mah. (Perşembe Pazarında el'an Bakırcılar sokağı vardır; mahalle de orada olacaktır.		78	95
65	— Şehsüvar mescidi mah. (Hendek üstünde Hd,II-35,M-27, 922 de mevcut. Şimdi Bereket-Zâde mahallesindedir, Mescidi namaza açıktır.			
66	— Şemsüddin-ül Müslim mah.	+		
67	— Tanrıvermiş Ağa mah.		90	188

Res.11- Perşembe Pazarı sokağı,14.yy. (Beyliè,1902).

Res.12,13- Bankalar caddesine çıkış ve Voyvoda caddesi yanı,14.yy. (Beyliè,1902).

GALATA SEMTİ MAHALLELERİ 56	I Vakf.	II Vakf.	III Vakf.
68 — Toroz mah.	+		
69 — Urgancılar mah. (İsmi delâletiyle Yelkencilere yakın olması muhtemil)		90	188
70 — Usta Sinan mah.	+		
71 — Vaslıko (Nasrâni) mah.		101	209
72 — Yagomno (Ermeni) mah. 1 (Likosna kilisesi burada, Saint Bénéoit'ya muttasıl)	+	103	213
73 — Yani Gonaro mah.	+		
74 — Yekçeşm Ya'kub mah. (Santa Maria kilisesi burada)		90	395
75 — Zani Bagano mah.	+		

DER NEFSİ GALATA

Hânehâ-i Müslimânân-ı Galata Beş yüz otuz beş	Hânehâ-i Nasrâniyân-ı Galata Beş yüz doksan iki	Hânehâ-i Efrecân-ı Galata Üç yüz otuz iki	Hânehâ-i Ermeniyân-ı Galata Altmış iki
--	--	--	---

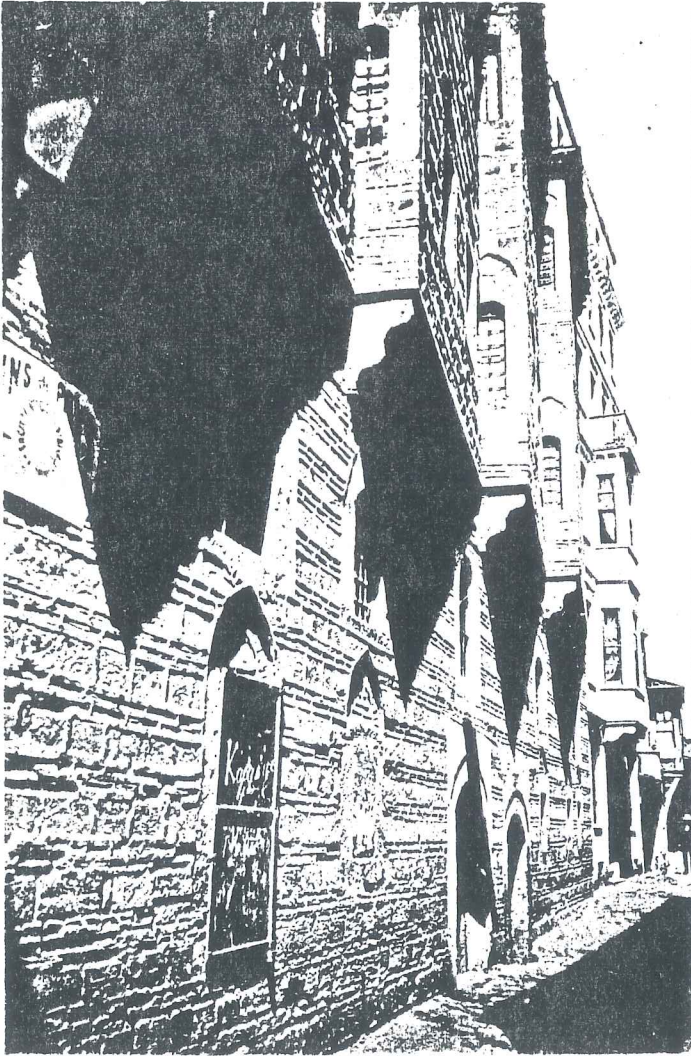
Cem'an

Hânehâ ve Dekâkin-i nefsi Galata at ül - mezkûr
Bin yedi yüz seksen bir

Hânehâ-i Müslimânân ve gayrühüm der Galata Bin beş yüz yirmi bir	Dekâkin-i Müslimânân ve gayrühüm der Galata İki yüz altmış
---	---

Hânehâ ve Dekâkin der İstanbul ve Galata
Yirmi bin iki yüz elli bir

Hânehâ-i İstanbul ve Galata On altı bin üç yüz yirmi dört	Dekâkin-i İstanbul ve Galata Üç bin dokuz yüz yirmi yedi
--	---

"Ceneviz evi"

Res.14- Cebir çıkması yanı,14.yy.
(Beyliè,1902).

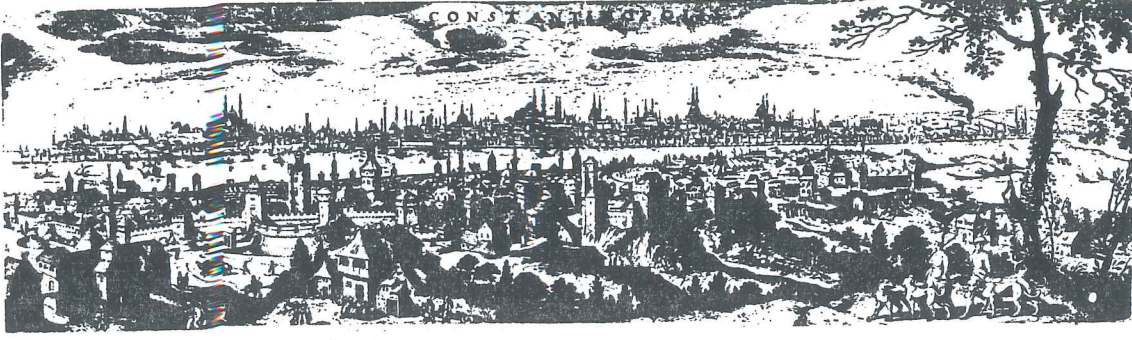
"Ceneviz evi"

Res.15- Perşembe Pazarı sokağı
yanı,14.yy.(Beyliè,1902).

Res.16- Perşembe Pazarı sokağının bugünkü görünümü.

Res.17- 1635'te İstanbul'un Beyoğlu yakasından görünümü.

Constantin devrinde etrafı bir duvarla çevrilen Sykae, Justinianos zamanında tüm elemanlarıyla bir şehir haline gelmiştir. Bununla beraber günlük yaşantısı bakımından karşı - sındaki başkentten ayrı bir tarihi olmamıştır.

Galata,13.yy.dan itibaren gelişerek önemli bir ticaret merkezi haline gelmiş ve Osmanlı devri de dahil olmak üzere diğer ülkelerle ticaretini tekeline almıştır. Bu durumu nedeniyle bölge,her milletten insanı içinde barındıran bir yer halini almıştır.

Fatih devrinde buraya İzmir'li Rumlar,Tophane çevresine ise Samsun ve Sinop'tan gelenler yerleştirilmiştir. II. Bayezid devrinde Galata'ya yerleşen Müslüman sayısı artmış ve Galata surları dışında yapılan mescitlere bakılacak olursa Galatasaray'ının açılmasından sonra Kasımpaşa'ya bakan sırtlarda bir-iki yeni mahalle kurulmuştur. Azapkapı'da Sokollu Cami çevresindeki mahalleler,surlar dışında Kasımpaşa ya doğru taşmış olmalıdır. Bununla beraber burada başlayan gelişmenin 19.yy.a kadar çok fazla büyümediğini hatırlatmak yerinde olur. Piyale Paşa Külliyesinin K.Paşa deresi vadisinin çok içerilerine yapılması ve camiye kadar gelen bir ka-

nal açılmasıyla burada Piyale Mahallesi oluşmuş ve tersane faaliyetlerine koşut olarak K.Paşa nüfusu çok artmıştır⁵⁷. Haliç'in daha içerisine doğru Pirîpaşa Mahallesi bu sırada kurulmuştur. Tersane alanının, Barbaros devrinde Azapkapı'dan Hasköy'e kadar uzandığı sanılmaktadır. Hasköy'de ise küçük bir Yahudi iskân bölgesi vardı. Kasımpaşa'nın arkasındaki sırtlar da bağlık, bostanlık ve mesire yeryidiler.

17.yy.da Haliç'te yerleşme alanları büyümüştür. Eyüp bir şehir haline gelip surlara yaklaşmıştır. K.Paşa büyü-mekte devam etmiş, Hasköy, Pirî Paşa, Sütlüce semtleri, birbirleriyle yakınlaşarak Haliç'in doğu sahiline yayılmışlardır. Yedikule dışında Türklerin oturduğu büyük bir dış mahalle oluşmuştur. Galata bu yy.da Türklerle de dolmaya başlamış, 18.yy.da surlar dışında, Tünel'le G.Saray'ın Marmara yakasına doğru olan gelişmesi daha da artmıştır. Bizanslıların Sirkeci ve Haliç sahillerine yerleşme izni verdiği Lâtinler, Türklerin gelişinden sonra faaliyet merkezlerini G.Saray'a taşımışlardır.

Galata aynı zamanda İran üzerinden gelen transit eşya sının da toplandığı ve Avrupa'ya gönderildiği yerdir⁵⁸. Bu dış ticareti ellerinde tutanlar Frenkler, Yahudiler ve Rumlardır.

Moltke'nin 1837 tarihli İstanbul haritasında Azapkapı ile Perapalas'ın altından geçen bir hattın Haliç tarafında

57.Kuban, "İstanbul'un Tarihi Yapısı", s.33.

58. ibid., s.37.

ki kısmı, Tersane dışında yeşillikten ibaretti. Tünel'i G.Sa ray'a ve Taksim'e bağlayan yolun Tarlabası'na inen yanında mahalleler oluşmuş durumdadır. Bugünkü Kazancı yokuşunun batısının dolmuş olduğu görülmektedir. Kabataş ile Dolmabahçe arasındaki kıyının arkası henüz iskân edilmemiştir.

Beyoğlu yakasında Gümüşsuyu Hastanesi, Taşkılla ve ilk Mektebi Harbiye vardır. Taksim Kışlasının karşısında Talimhane boş olmakla beraber, Harbiye yönüne giden yolun batı yanının Harbiye'ye kadar uzandığı görülür. Gümüşsuyu'nun altında yeni Gazhane tesisleri göze çarpar. Kışla ile Kabataş arasında da yeni mahalleler oluşmağa başlamıştır. Talimane henüz boş olmakla beraber, alt kısımlarında Tatavla ve Aya Dimitri Rum mahalleleri bulunmaktadır.

Osmanlı toplumunun hayatında Batının, Batı ile ticaretin, Batı ile ekonomik ilişkilerin yoğunluğu arttıkça Galata ve Beyoğlu'nun büyüdüğünü, İstanbul'un tarihi boyunca görüyoruz. Bundan böyle Galata ve Beyoğlu sadece Müslüman olmayanlara değil, Batılılaşan Türklere de açılıyor. Gerçekten de Galata yakasının gittikçe büyümesi, Osmanlı dünyasındaki değişiklikleri sembolize etmektedir⁵⁹.

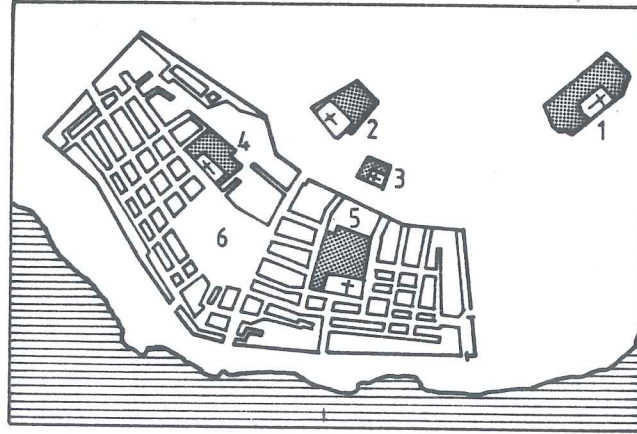
59. ibid., s.38.

ki kısmı, Tersane dışında yeşillikten ibaretti. Tünel'i G. Sa ray'a ve Taksim'e bağlayan yolun Tarlabası'na inen yanında mahalleler oluşmuş durumdadır. Bugünkü Kazancı yokuşunun batısının dolmuş olduğu görülmektedir. Kabataş ile Dolmabahçe arasındaki kıyının arkası henüz iskân edilmemiştir.

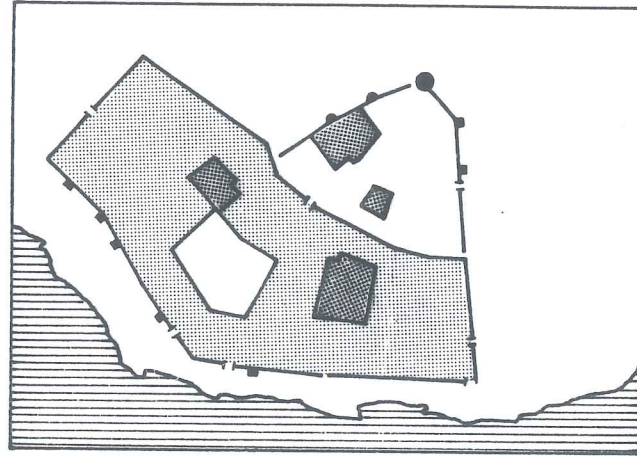
Beyoğlu yakasında Gümüşsuyu Hastanesi, Taşkışla ve ilk Mektebi Harbiye vardır. Taksim Kışlasının karşısında Talimhane boş olmakla beraber, Harbiye yönüne giden yolun batı yanının Harbiye'ye kadar uzandığı görülür. Gümüşsuyu'nun altında yeni Gazhane tesisleri göze çarpar. Kışla ile Kabataş arasında da yeni mahalleler oluşmağa başlamıştır. Talimane henüz boş olmakla beraber, alt kısımlarında Tatavla ve Aya Dimitri Rum mahalleleri bulunmaktadır.

Osmanlı toplumunun hayatında Batının, Batı ile ticaretin, Batı ile ekonomik ilişkilerin yoğunluğu arttıkça Galata ve Beyoğlu'nun büyüdüğünü, İstanbul'un tarihi boyunca görüyoruz. Bundan böyle Galata ve Beyoğlu sadece Müslüman olmayanlara değil, Batılılaşan Türklere de açılıyor. Gerçekten de Galata yakasının gittikçe büyümesi, Osmanlı dünyasındaki değişiklikleri sembolize etmektedir⁵⁹.

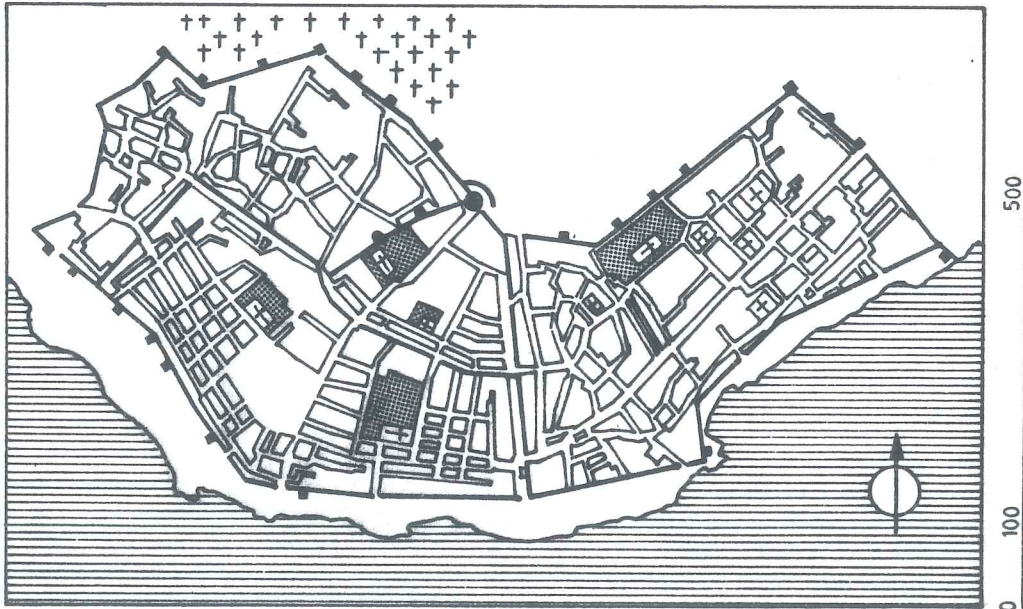
59. ibid., s.38.

1301

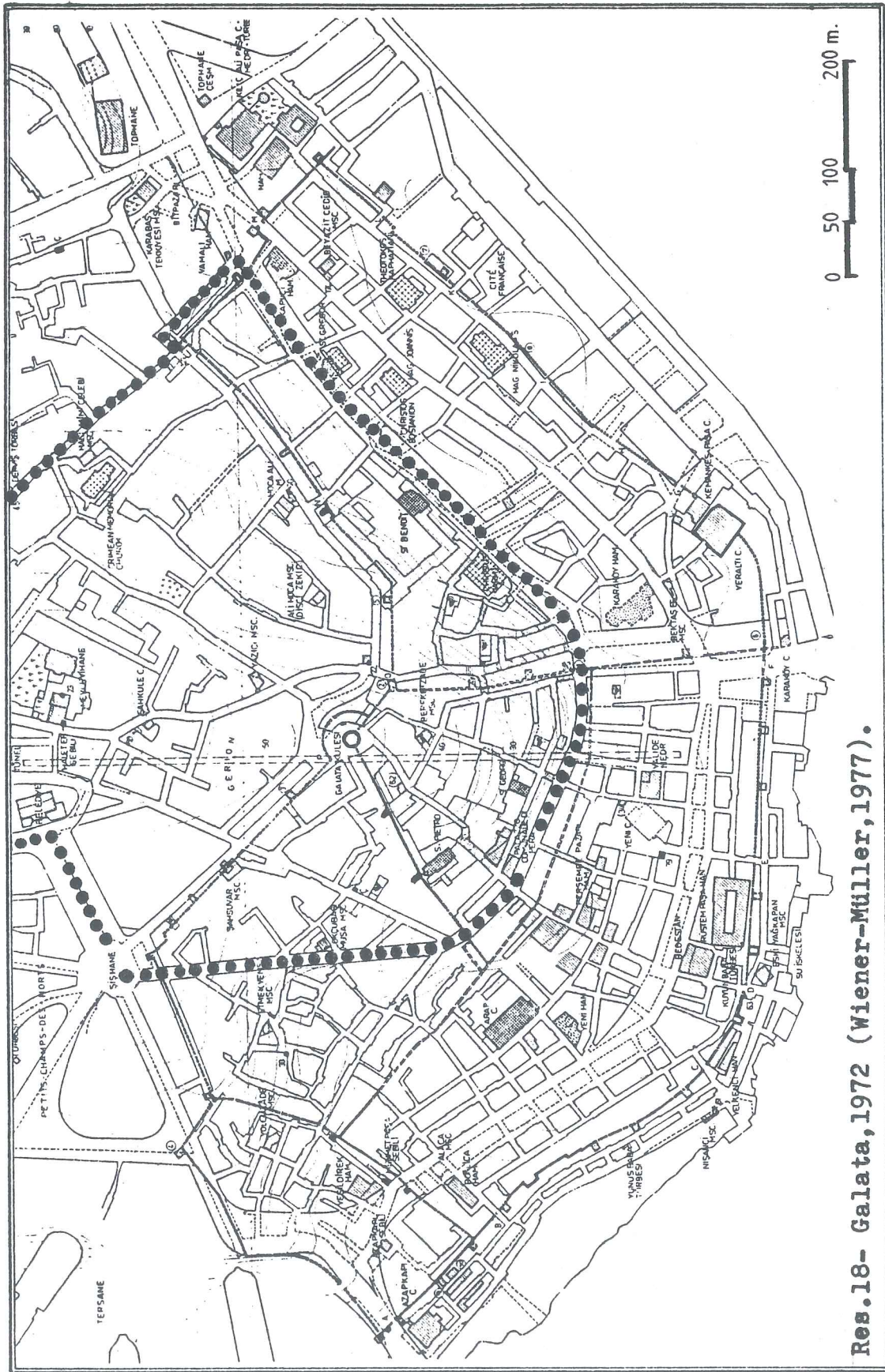

1349

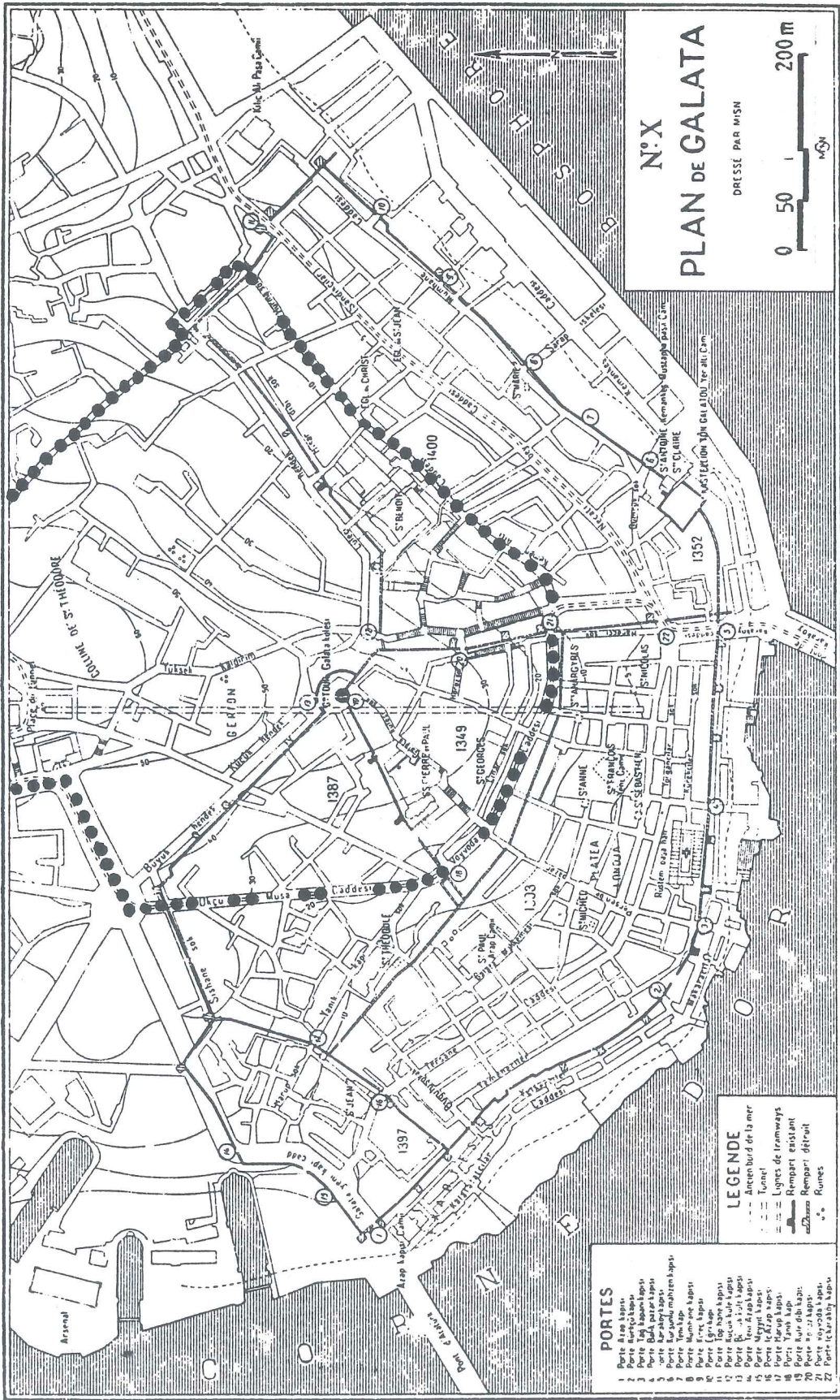
15.yy.

Res.18- 14.yy.başından 15.yy.a kadar Galata'nın gelişimi (Y.Ü.,L.üstü çalışması).

Res.18- Galata, 1972 (Wiener-Müller, 1977).

●●●●● PROJE SINIRI

Res.19- Galata, 1964 (Janin, 1964).

●●●● PROJE SINIRI

Galata, Cenova devrinden itibaren meyhaneleri ile de ta nınmıştı. E.Çelebi, İstanbul'da 1060 meyhane bulunduğunu ve 6000 kişinin bu meyhanelerde hizmet gördüğünü söyler. Gala ta'da ise Ancona, Saragossa, Mudanya, Smyrna (İzmir) ve Tene dos (Bozcaada) şaraplarıyla meşhur 200'e yakın meyhane ol duğunu ve bunları Rum, Ermeni ve Yahudilerin işlettiğini be lirtir⁶⁰. Sonraları 19.yy.da buralara çeşitli batakhaneler ve eğlence yerleri eklenmiştir.

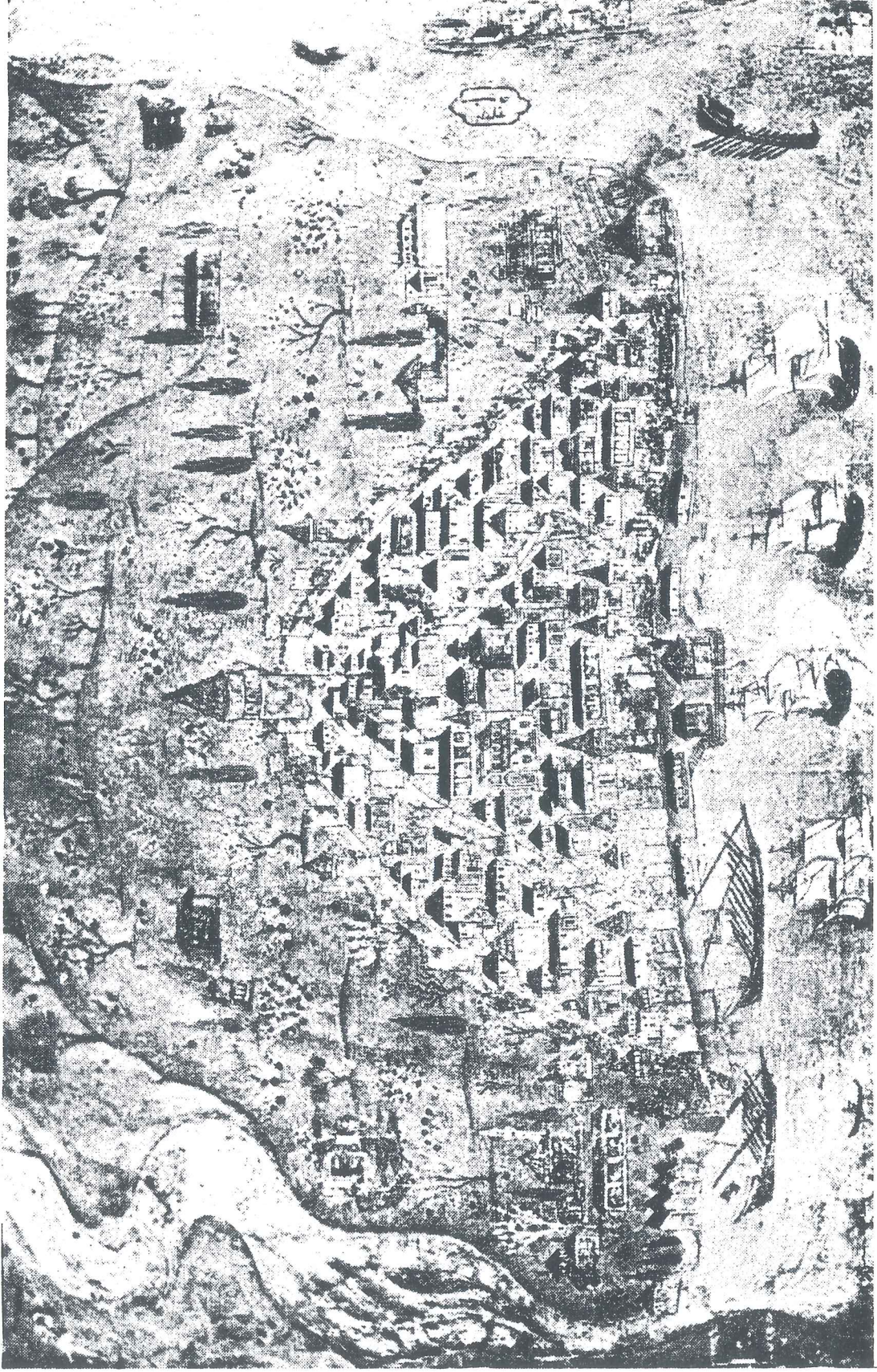
Galata'da en çok denizciler, tüccar ve esnaflar oturur du. Bunun yanısıra kalafat ve doğramacılar da vardı. Erme niler küçük sanatla, Rumlar meyhane işleterek geçinirdi. Ya hudiler ise komisyonculuk yaparlardı.

Evlerin içinde yüksek ve gösterişli olanları vardı. Av rupa'lıların oturduğu binalar, İtalyan üslubunda yapılmışlar dı ve çoğu taştan yapılmış olan bu binalar eskiydi⁶¹.

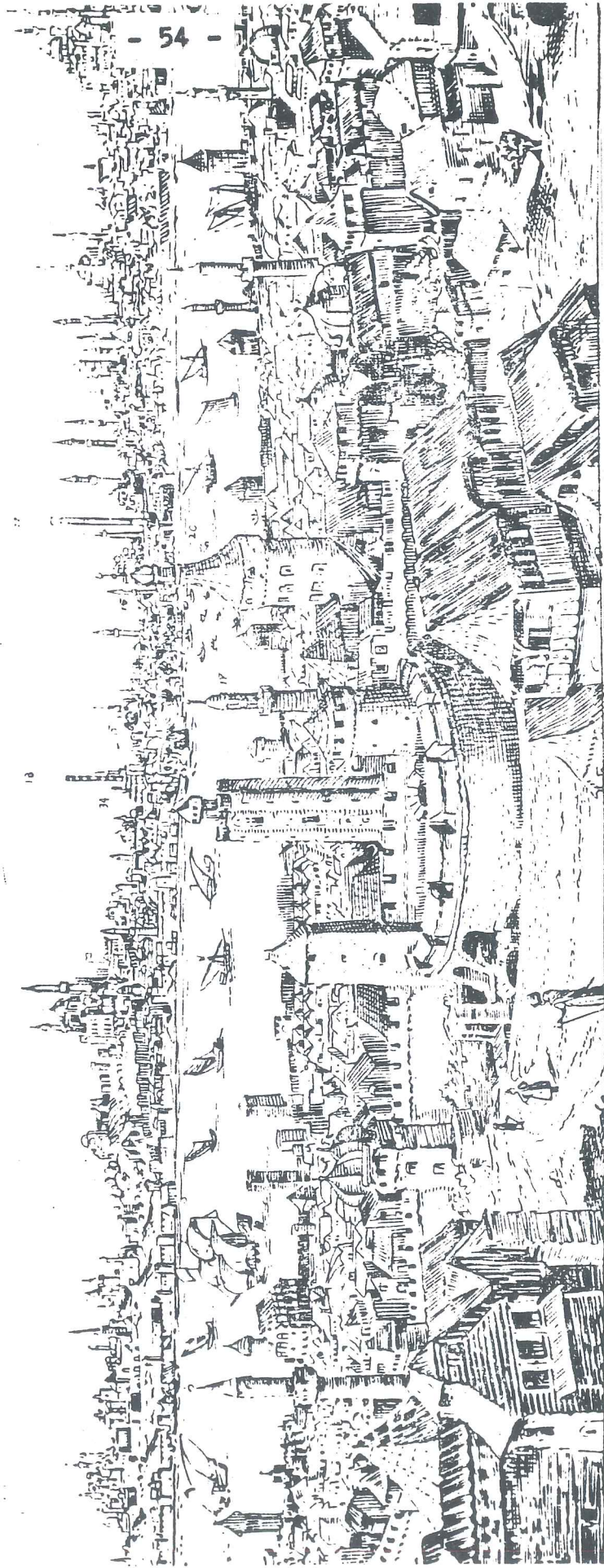
16.yy.dan itibaren Galata sahili ile kule arasındaki kısımdan yavaş yavaş şehrin arkasındaki bağ ve bahçelerle kaplı olan düzlüğe yani Pera bağlarına yerleşen Hristiyan larla yabancılar, burada levanten (tatlı su frengi) karakter li adeta yeni bir şehrin doğmasına sebep olmuştur. Böylece İtalyan, Maltalı, Katolik, Ortodoks-Rum, Ermeni, Yahudi toplum ları ve çeşitli Avrupa memleketlerinden gelenlerle Beyoğlu semti, bir Avrupa şehri görünüşü almış ve bu topluluklar Ga lata'da kiliselerle kültür kuruluşları yapmışlardır.

60. Freely, loc.cit.

61. Dirimtekin, XVI.Yüzyılda İstanbul, s.37.

Res.20- Galata Kulesi ve çevresinin 16.yy.daki durumu (Matrakçı Nasuhi Efendi).

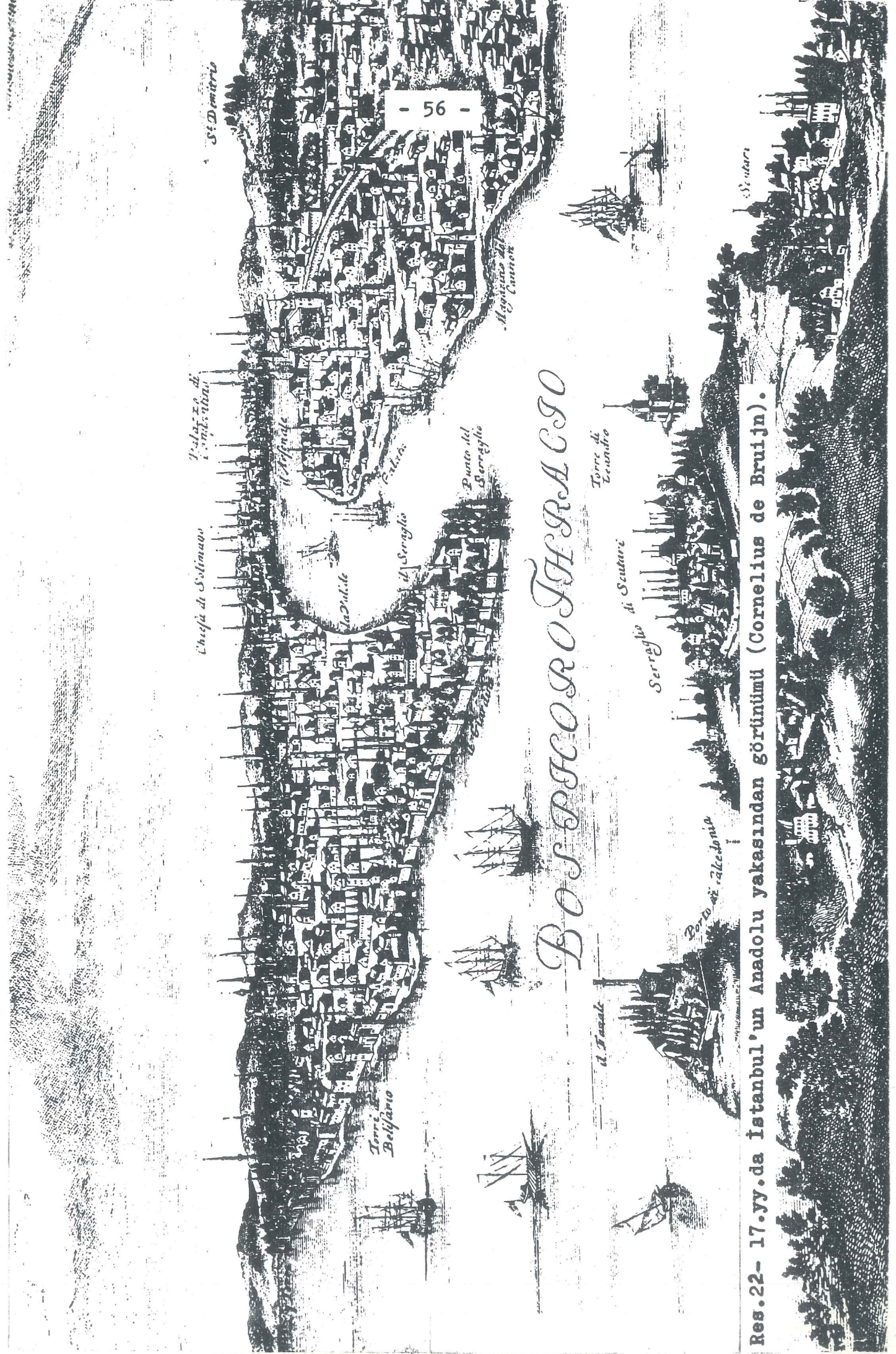

Res.21- 16.yy.da Galata'dan Haliç'in görünümü (Gurlitt,1907).

1535 yılında kapitülasyon haklarının verilmesiyle birlikte Fransızlar burada topluca yerleşmeye başladı ve devamlı bir elçilik kuruldu. Kentin doğu kısmında kitle halinde levantenler yerleşti. Bu kısımda dükkanlar,terziler, otelciler,sanatkârlar,Rumlarla birlikte faaliyet göstermişlerdi. Yahudiler ise genellikle İstanbul'da oturmayı yeğlemişlerdi. Konuşulan diller Türkçe,Rumca,İtalyanca ve İspanyolcaydı.

Eski meclis sarayının zemin katı haftada üç defa borsa ve para değişim merkezi (kambiyo) olarak,üst katı ise elmas ve kıymetli taş yontucuları tarafından kullanılmaktaydı. Rıhtımda kalafatçılar ve daha ilerde Türklerin ve diğer denizcilerin tavernaları vardı. Bu kent içinde İstanbul mimarisi ile kiliseler dışında kontrast oluşturan Ceneviz ve Venedik yapıları,yükseklikleri ve dayanıklılıkları ile dikkati çekerdi. Bugün görülen evlerin çoğu 18.yy.yapıdır. Fener evlerinde olduğu gibi yerel geleneklerle İtalyan etkisini bütünleştiren konutlar halen görülebilir.

Çevrede de faaliyet,kentten aşağı kalmamıştı. Batıda kalyonların yapımı için 120 kızaklı bir tersane,Kaptan Paşa Sarayı,saltanat kayıklarının depoları ve binlerce kişinin çalıştığı tersane şantiyesi,içinde forsa ve esirlerin bulunduğu büyük kuru havuz vardı. Doğuda ise Fatih'in top imalathanesi (Tophane),kuzeyde genç içoğlanların eğitildiği Galata Sarayı yapılmıştı. Bunun yanında büyük Beyoğlu arazisi ve Vebalılar Mezarlığı bulunurdu. Burada önemli ailelerin mezarları halen görülebilir.

- 56 -

S. Demetrio

*Palazzo di
Comandanti*

Chiesa di Solimano

Allegiate

La Dileite

Al Serraglio

*Torre di
Belisario*

*Punto del
Serraglio*

*Magnifico del
Canton*

BOSPORO IERACSO

*Torre di
Leonardo*

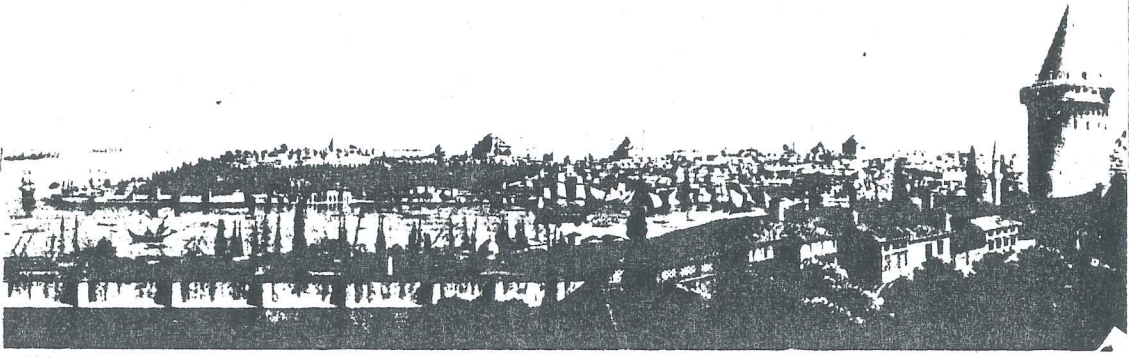
*Serraglio
di Scutario*

*Porto di
Calepolonia*

Il Fanale

S. Stefano

Res. 22- 17.yy. da Istanbul'un Anadolu yakasından görünümi (Cornelius de Bruijn).

Res.23- 19.yy.da Pera sirtları (Melling,1760-1831).

Osmanlı devrinden itibaren Pera, kesin özellikler taşıyan bir bölge haline geldi. Evliya Çelebi'ye göre 17.yy.da Galata çevresinde hiçbir Hristiyan evi yoktu. Fakat Türkleşmiş mahalleler, Galata'nın diğer mahallelerine tamamen yerli bir görünüş vermişken, buraları 19.yy.içinde yeniden yabancı bir karaktere bürünmüştür⁶². Pera bağlarının içindeki iki Türk yapısı, Galata Mevlevihanesi ile bir servi koruluğu içinde bulunan Galatasaray okulu, tamamen yabancı bir çevre ile sarılmıştır.

1839'da Tanzimat'tan itibaren İstanbul'daki yenileşme çabaları ilk olarak bu bölgede uygulanmaya başlamıştır⁶³. 1854/55 yıllarında Galata sokaklarına ad konulmuştur. Bugün bazı cadde ve sokaklar, eski adlarını halâ korumaktadır:

Galata'da Mumhane Caddesinin deniz yönünde taştan bir mumhane vardı. Burada balmumundan, iç yağlarından, büyüklü - küçüklü cami ve kilise mumları yapılırdı. Petrol lambaları çıktıktan sonra kapanmıştır.

62. Eyice, op.cit., s.15.

63. ibid.

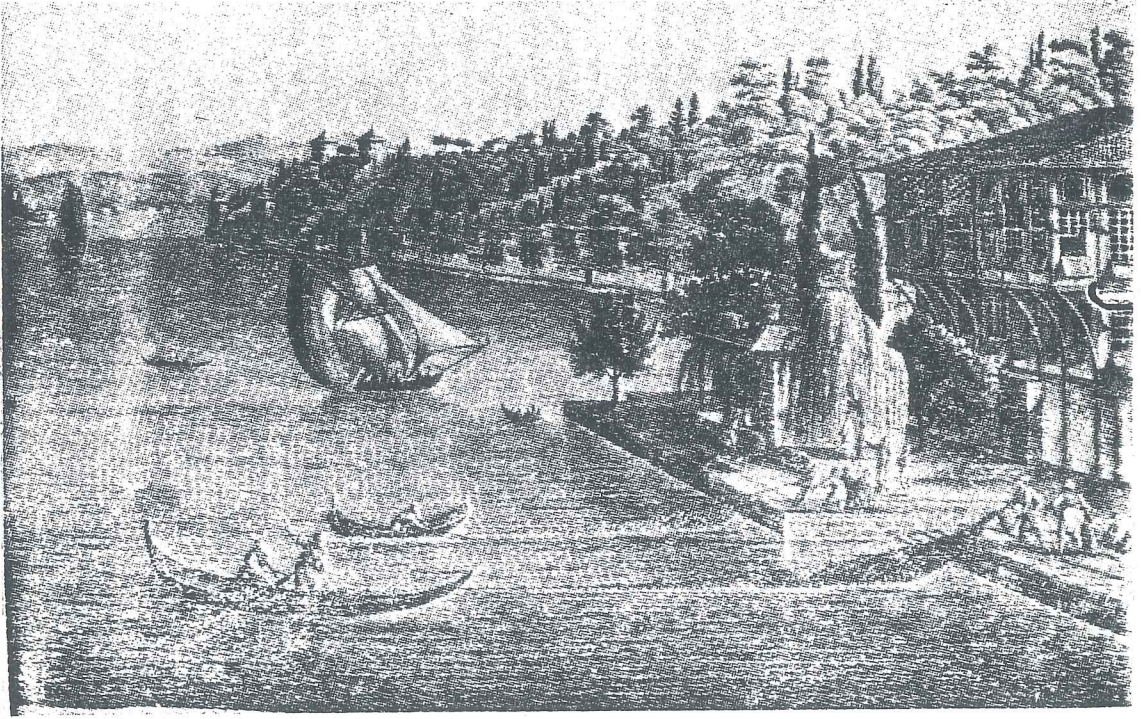
Vaktiyle İstanbul'un birçok yerinde kürek yapan tezgahlar vardı. Eski kalyonların, çekdirilerin, kadırgaların, alabana kayıklarının büyük kürekleri tersane tezgahlarında yapıldığı gibi bunun dışında birçok tezgahlar da kürek yaparlardı. Bugün sokağın adı buradan gelmektedir.

Arap Camisinin deniz yönünde, yelkenli gemilerde kullanılan makaraları yapan tezgahlar bulunurdu. Bu yere adını veren tezgahların ürettiği makaralar, Kastamonu şimsirlerinin dendi ve çeşitli şekillerde olurdu.

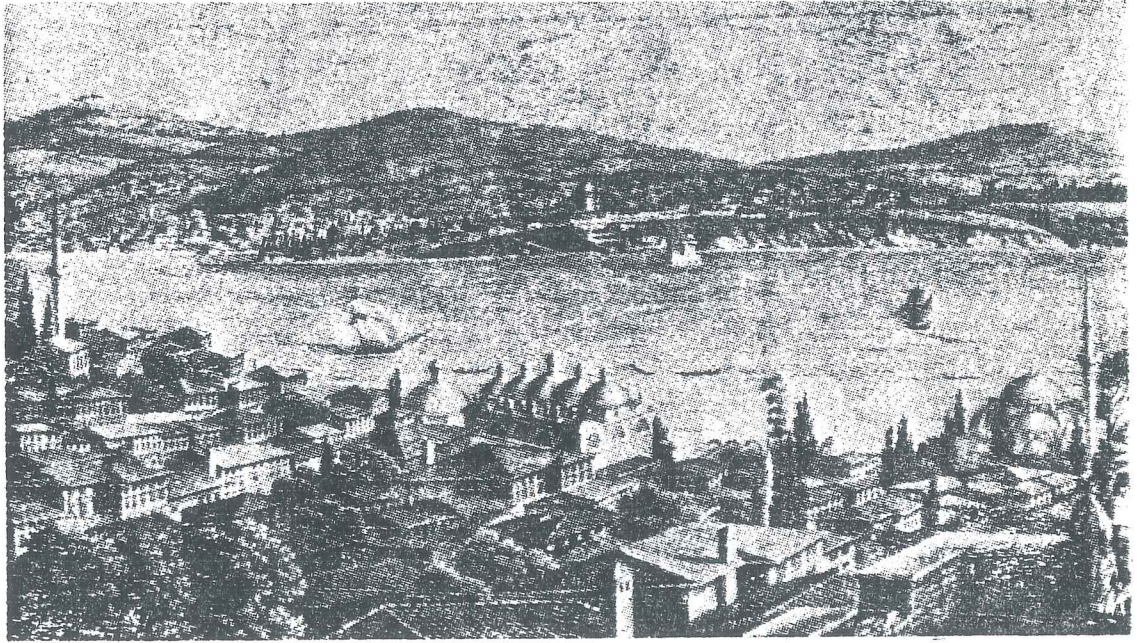
Galata'da bulunan Yelkenciler Hanı'nın büyük dükkanları vardı ve eski zamandan beri yelken bezleri, Kastamonu'da yetişen keten ipliğinden dokunurdu. Yelkenciler Caddesi, adını buradan almıştır.

Tophane'de Kılıç Ali Paşa Camisini geçip Kaplıcı'ne giderken sağda Lüleçiler Çarşısı başlar ve Hendek denilen mahalle, yani Kumbaracılar yokuşunun alt başına kadar devam ederdi. Dükkanların bodrumunda kireç kuyusu gibi çukurlar içinde mercan gibi kırmızı bir revilüle çamuru yoğrularak dövülür, terbiye edilir ve sakız gibi bir hale geldikten sonra işlenirdi. Çeşit çeşit, her boyda çubuk ve nargile lüleleri yapıldığı gibi deve tüyü denilen tiryaki fincanları büyüklüğünde fincanlar da yapılırdı. Mürekkep ve gülbeşer hokkaları, kahve, şeker kutuları, küçük tepsiler, tütün taşları, kendilerine ait fırınlarda pişirilerek üzerlerine zarif nakışlar işlenir, yıldızlarla bezenirdi⁶⁴.

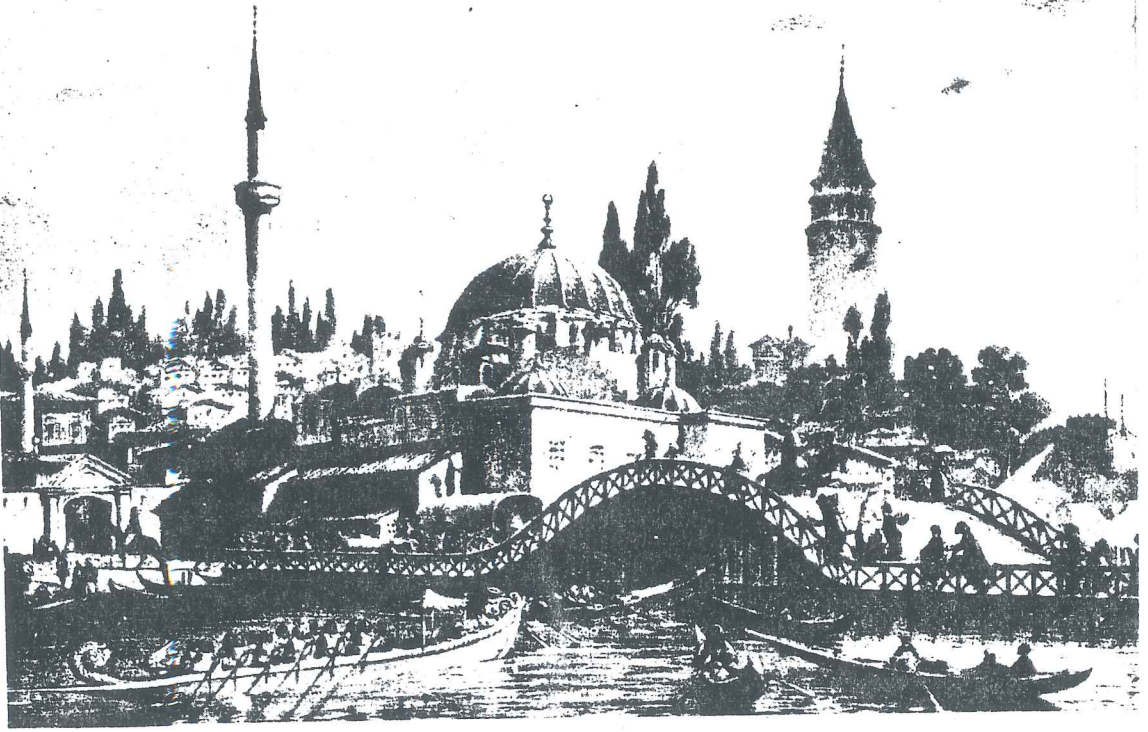
64. Müsahipzade Celâl, Eski İstanbul, s.159.

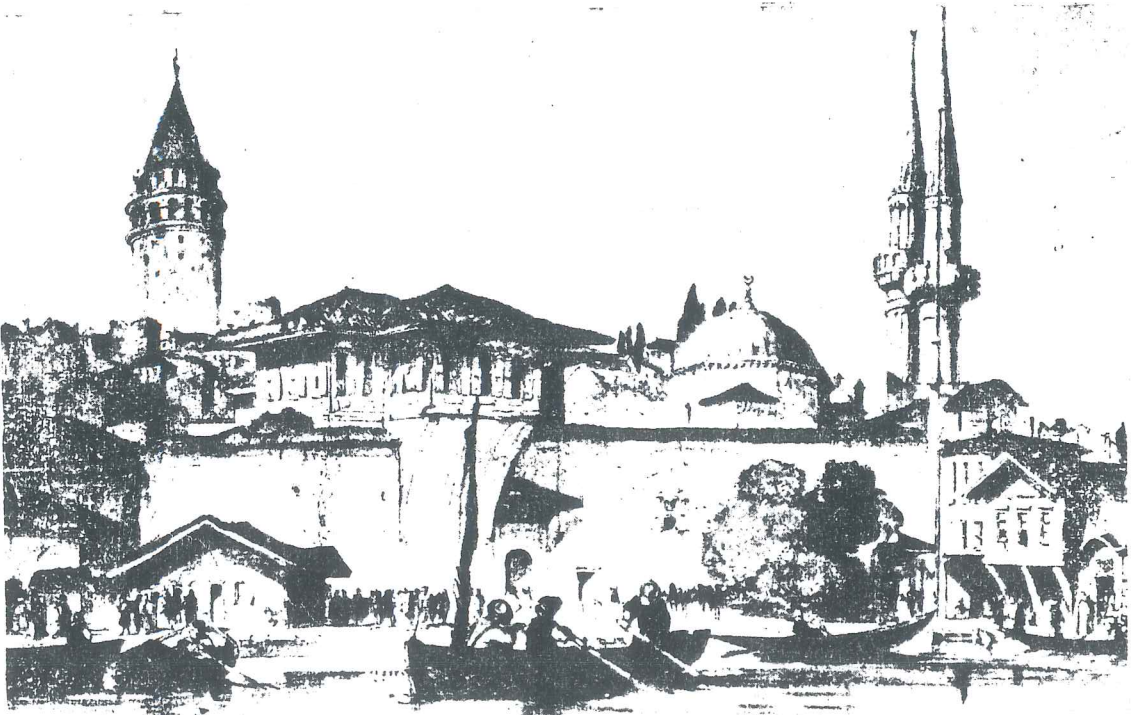
Res.26- 19.yy.başlarında Tophane kıyıları.

Res.27- 19.yy.başlarında Tophane sırtları.

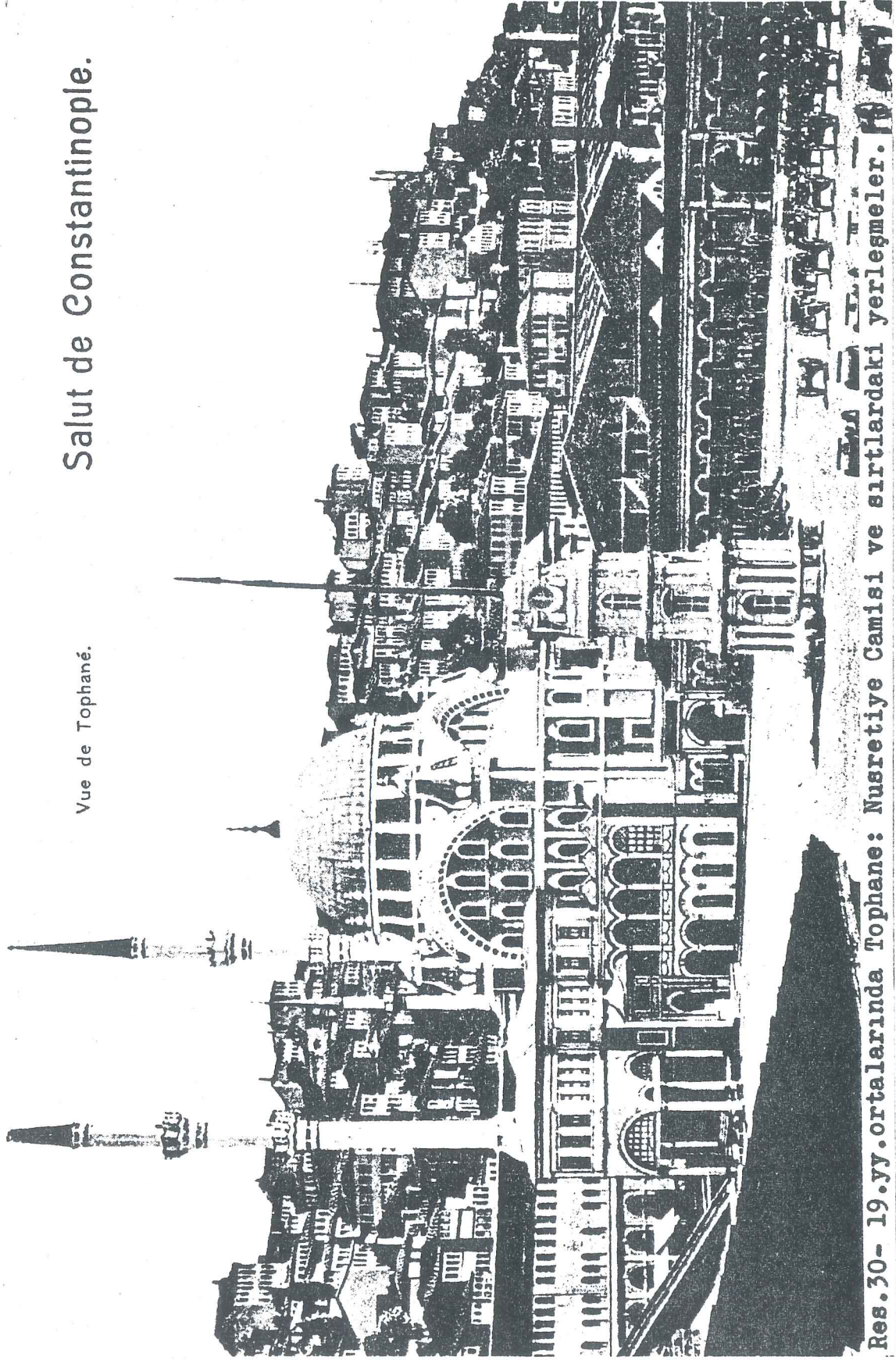
Res.28- Unkapanı köprüsünden G.kulesi (Flandin,1835-36).

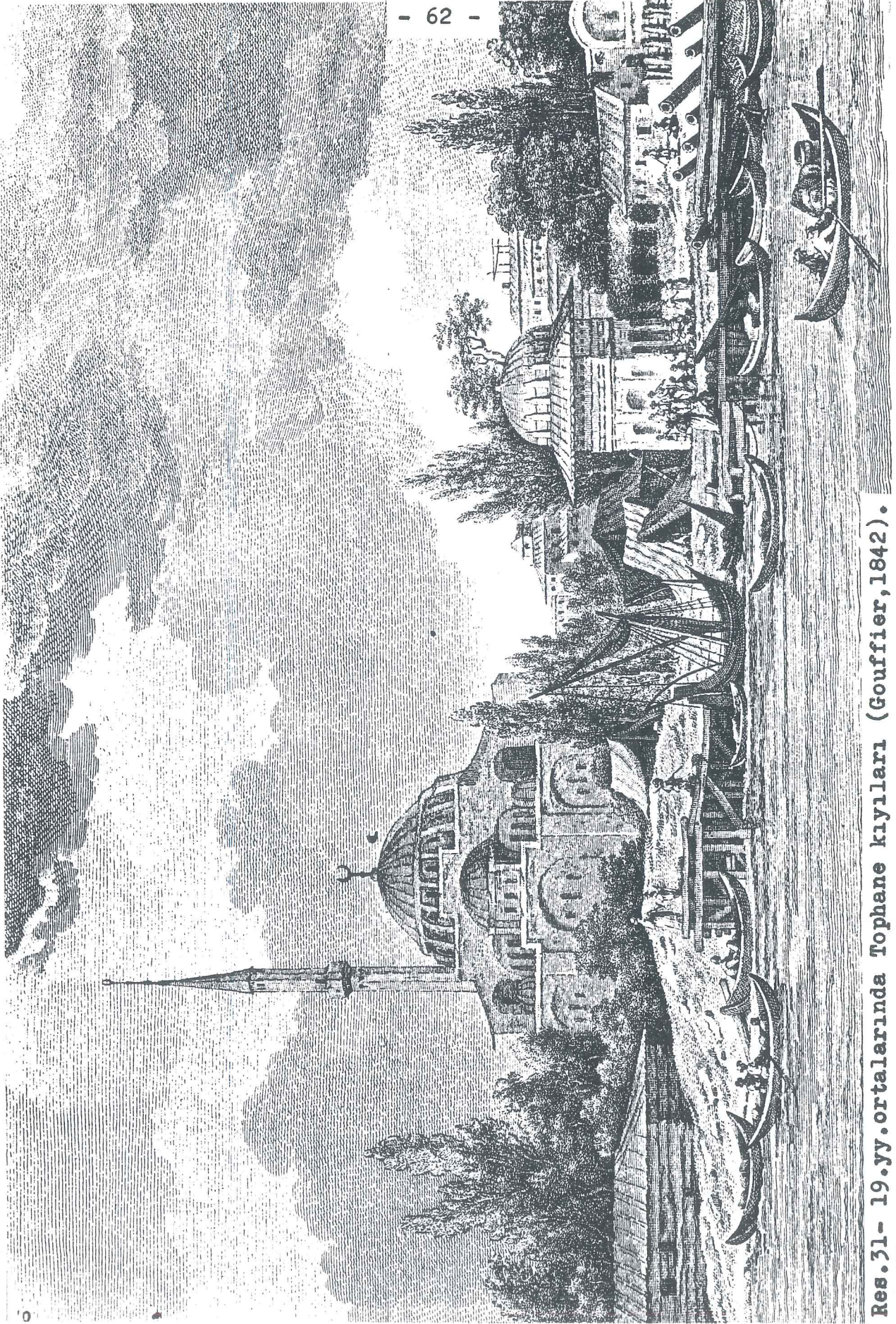
Res.29- Gümrük binası ve Kurşunlu Camisi (Lewis,1836-37).

Salut de Constantinople.

Vue de Tophané.

Res.30- 19.yy.ortalarda Tophane: Nusretiye Camisi ve sırtlardaki yerleşmeler.

Res. 31- 19.yy. ortalarında Tophane kıyıları (Gouffier, 1842).

1315 yangınından hemen sonra yapılan Palazzo del Comune'in bir kısmı ayakta. St.Georges kilisesi Lazaristler tarafından yönetilmektedir. 1420'de yapılan St.Benoît kilisesi bugün kulesi görülür. St.Pierre et Paul kilisesi bugün kü şeklini 1841'de almıştır. Dominikenler tarafından yönetilmektedir. Buradaki diğer kiliseler Türk yönetimi altında yapılmışlardır. Musevi havralarının ortaya çıkışı ise son yüzyılda olmuştur.

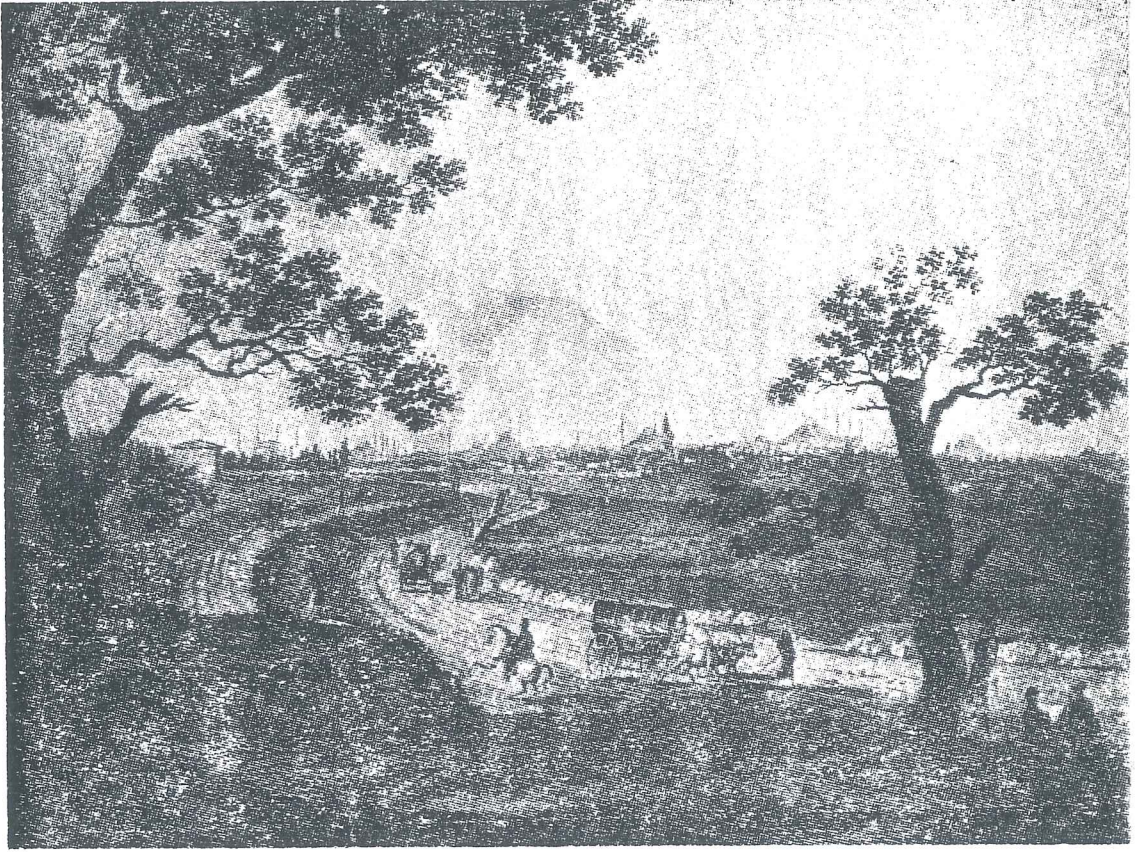
B E Y O Ğ L U

Ceneviz'lilerin 1341'de tamamladıkları surların dışında bağ-bahçe ve bostanlar vardı. Bu nedenle bugünkü Beyoğlu semtine Bizans devrinde Peran veya Pera bağları denirdi. 16.yy.a kadar tarla halinde olan bölgede Galata surları dışında evler ve mahalleler yoktu.

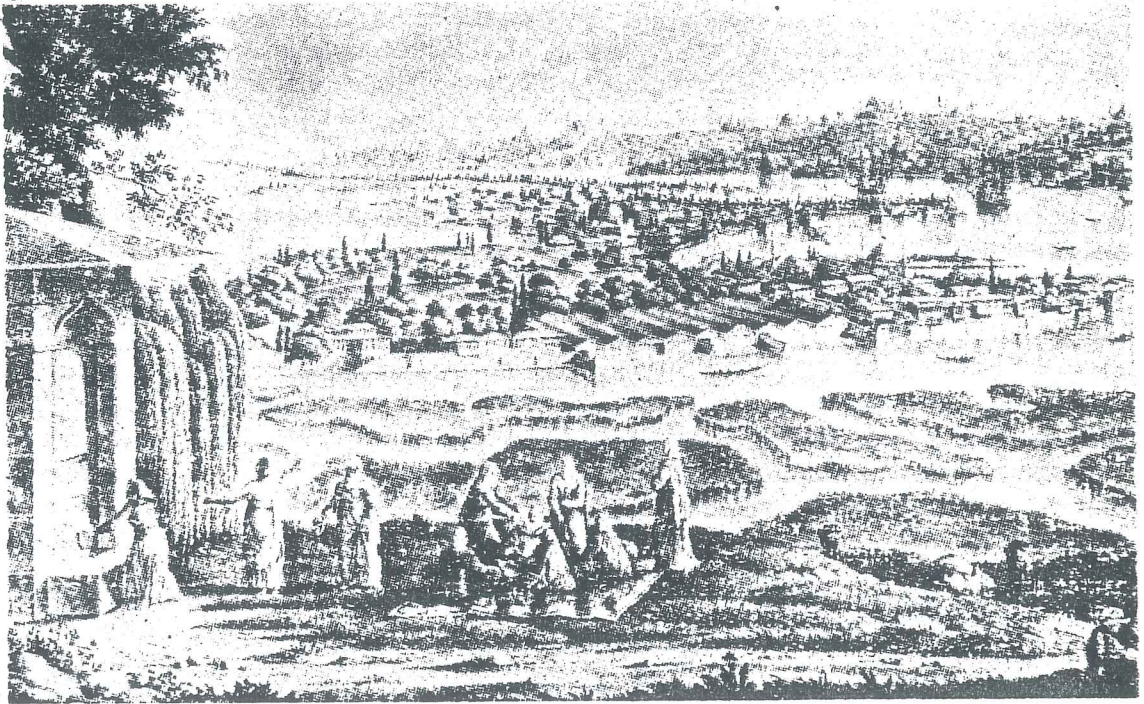
Fetihten sonra kısa bir süre içinde Fatih, Anadolu'nun çeşitli yörelerinden getirttiği halkı, İstanbul'un değişik yerlerine yerleştirdi. Nüfus arttıkça iskân alanı Beyoğlu surlarına doğru ilerledi ve buralarda binalar, camiler ve resmi yapılar yükselmeye başladı.

Türkler hiçbir zaman bu semt için Pera adını kullanmamışlardır. Buraya Beyoğlu adının verilmesinin sebebi, şimdi ki İnönü gezisinin civarında bulunan Aloisio Gritti'nin sarayıydı⁶⁶. Gritti, 1497'de İstanbul'a Venedik elçisi olarak gelen Andrea Gritti'nin oğluydu.

66.Se.,op.cit.,s.35.

Res.32- 19.yy.başlarında Taksim.

Res.33- 19.yy.başlarında Söğüt-Halıcıoğlu ve ötesi.

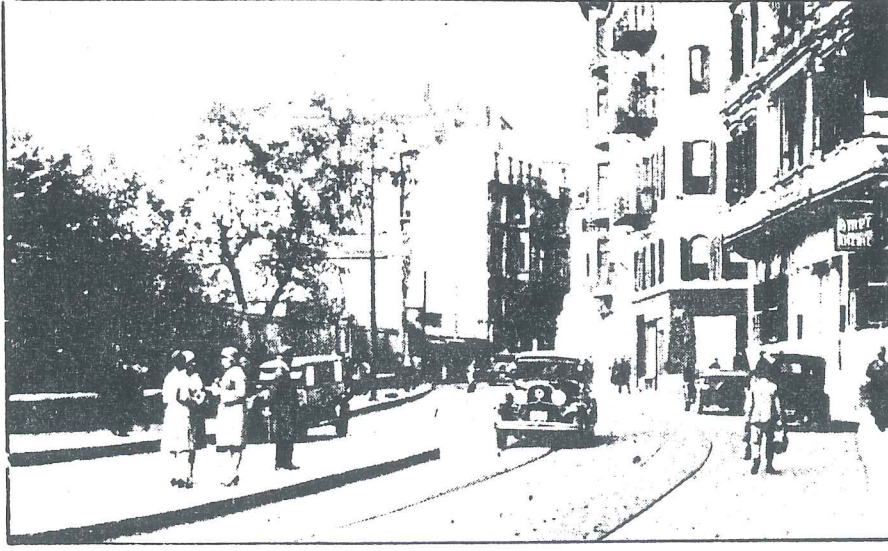
Kanuni S.Süleyman devrinde Osmanlı devletinin siyasi işle-
rinde önemli roller oynayan Gritti öldüğünde varisleri İs-
tanbul'da kalmışlardı. Kanuni devrinden itibaren Türkler,
"bey oğlu" olan Aloisio Gritti ve sarayından dolayı bura-
ya önceleri "Frenk Bey Oğlu",sonra sadece "Beyoğlu" demiş-
lerdi.

Fetihten 60 yıl sonra Tophane'den Kasımpaşa'ya ve ar-
ka taraftan Dörtyol'a kadar uzanan yerler Türklerle doldu.
Dörtyol,İstiklâl Caddesinin Asmalımescit ve Kumbaracı so-
kaklarıyla birleştiği yere verilen addı. II.Bayezid,Tünel
yakınında bulunan ve hala o adla anılan Asmalımescit'i yap-
tırdı. Yine o yörede Yavuz S.Selim devrinde Galata Mevlevi
hanesi,Kanuni zamanında da saray içoğlanlarının yetiştiril-
mesi için Galata Sarayı yaptırıldı.

16.yy.da Galata adı,bugünkü Galatasaray semtine kadar
uzanan yerlere veriliyordu. 17.yy.dan sonra bu ad,Beyoğlu'-
nun güneyinde ve deniz kenarında kalan kısmına verilmiştir.

Yabancı elçilikler önceleri Galata'da bulunuyordu. Be-
nî Ahmer devletinin 1492'de yıkılması üzerine bu semt,İs-
panya'dan göç eden Araplarla doldu⁶⁷. Bunların sık sık yan-
gın çıkarmaları üzerine elçilikler,buradan ayrılıp Beyoğlu'
na taşındılar. Böylece İstiklâl Caddesi boyunca Fransa,İn-
giltere,İtalya,İsveç,Hollanda,Rusya,muhteşem elçilik saray-
ları kurmuşlardır. Bu durumun bir sonucu olarak bu devlet-
lerin kiliseleri de saraylara yakın yerlerde kurulmaya baş-

67.Türk Ansiklopedisi,s.293.

Res.34- Yüzyıl başlarında Tepebaşı.

Res.35- Yüzyıl başlarında Galatasaray.

landı. İlk olarak Fransa'nın yaptırdığı elçilik sarayının arsasında sonra, St.Louis des Français kilisesi yaptırılmıştır.

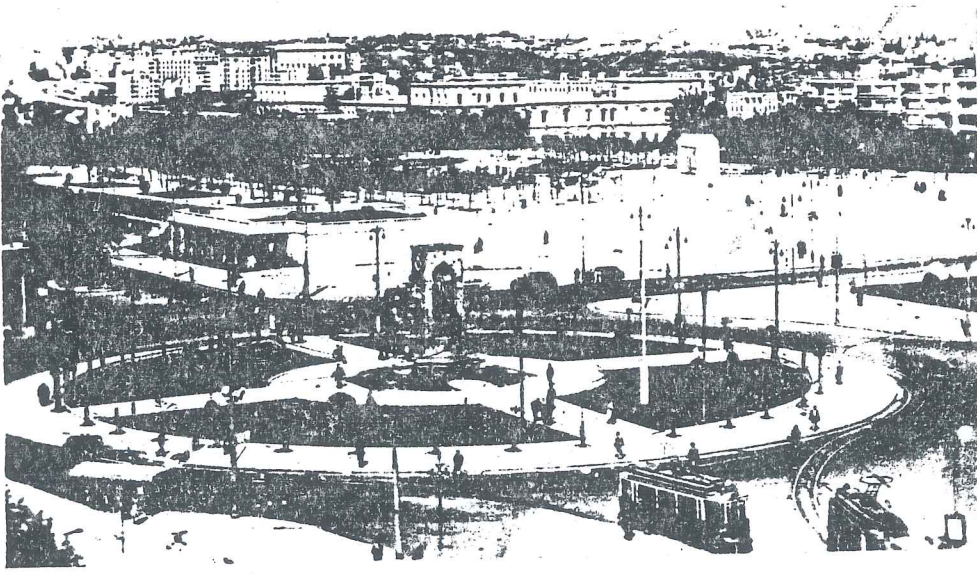

Res.36- 18.yy.da İstiklâl Caddesi ve Galatasaray kavşağı.

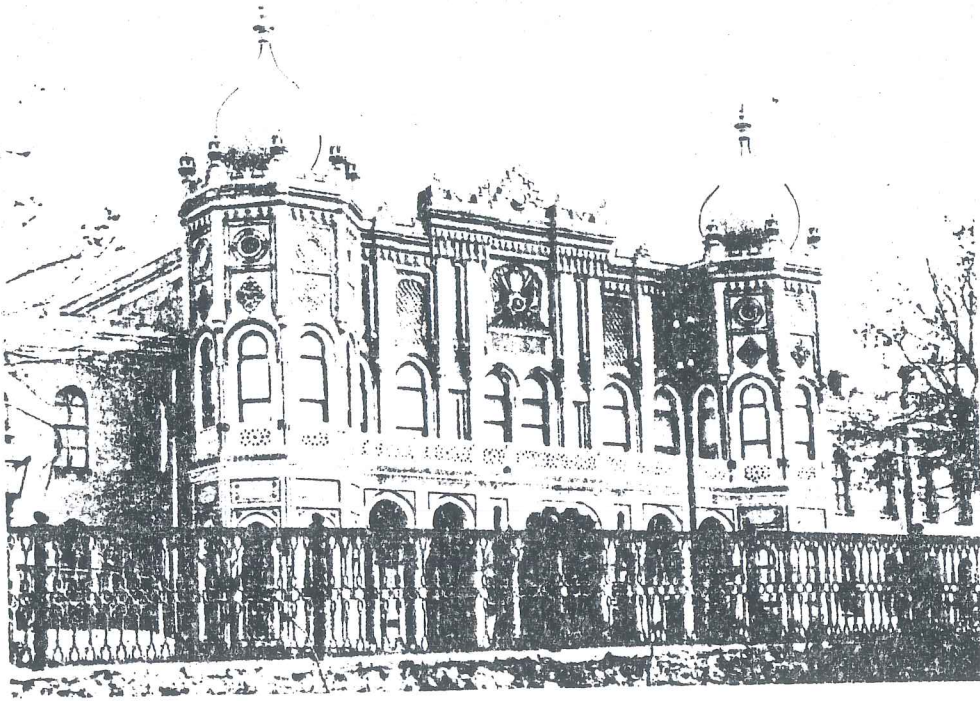
18.yy.başlarında Beyoğlu,sadece bugünkü Tünel-İstiklâl Caddesinden ve bu caddenin yan sokaklarından ibaretti. Dar ve kaldırımsız olan bu caddenin batısında Tepebaşı mezarlığı (Petits-Champs),doğusunda da incir bostanı bulunuyordu. Dörtyol, Tomtom ve Polonya semtlerinde Hristiyanlar, Asmalımescit ve Galatasaray'da Müslümanlar oturuyordu⁶⁸.

1780'lerde Beyoğlu,merkezlerini Balıkpazarı ve Galatasaray'ının oluşturduğu iki bölümden ibaretti. Güneyde elçilikler sokağı vardı. Diğer sokak ise Halil Paşa'nın yaptır

68.ibid.

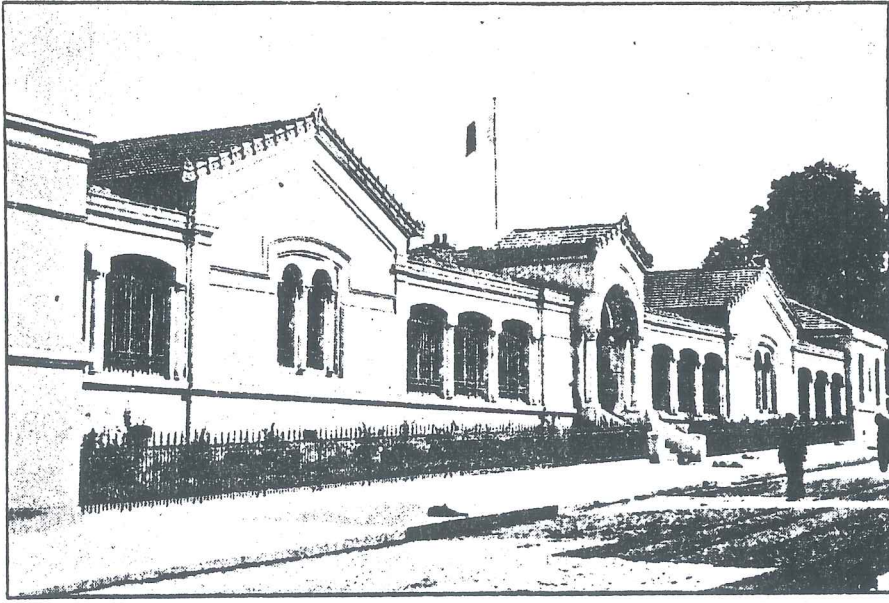

Res.37- 1950'lerde Taksim meydanı.

Res.38- Yıkılan Taksim Topçu Kışlası.

diği Topçu Kışlası (Taksim Kışlası) ve Grands Champs mezarlığı ile sınırlanıyordu. Bu kışla, Cumhuriyet devrinde yıkılıp yerine İnönü gezisi açılmıştır. Taksim'de ayrıca Fran-

**Res.39- Eski Fransız Hastanesi (1719),
bugünkü Fransız Başkonsolosluğu.**

sızların Vebalılar Hastanesi "Hôpital des Français de la Peste à Péra" vardı. 1719'da inşa edilen bu binanın eski adı Hôpital Giffard olup bugün Fransız Başkonsolosluğudur. Hastanenin yanında semte adını veren Taksim (maksim)'i, I. Mahmud 1730'da yaptırmıştı. Bölgenin suyu çevreye buradan dağılırdı.

18.yy.da çok genişleyen Beyoğlu'nda yerleşme Kasımpaşa ve Tophane'ye doğru yayılmaya başladı. Petits Champs ve Grands Champs mezarlıkları 1860/64 yıllarında kaldırıldı, yeni caddeler açılıp semtler meydana getirildi⁶⁹.

Önceleri ahşap olarak yapılan inşaatlar 1831 ve 1871 yangınlarından sonra yasaklanmıştır. 1875'te Beyoğlu ile Galata arasında tünel açılmış ve ana cadde boyunca atlı

69.ibid.

tramvaylar hizmete girmiştir. 1913'te elektrikli olan tramvaylar, Beyoğlu'nu Şişli'ye bağlamıştır.

Beyoğlu 19.yy.başlarından itibaren İstanbul içinde yeni bir kent merkezi olarak gelişme göstermiştir. Başlangıçta yalnızca yabancı elçilik binalarının bulunduğu bu bölgede, kentsel gelişmeyle birlikte büyük şirket temsilcilikleri, yabancı iş çevreleri, bu çevreye hitap eden neo-klasik konutlarla lüks oteller, lokantalar, eğlence yerleri ve mağazalar yer almaya başlamıştır.

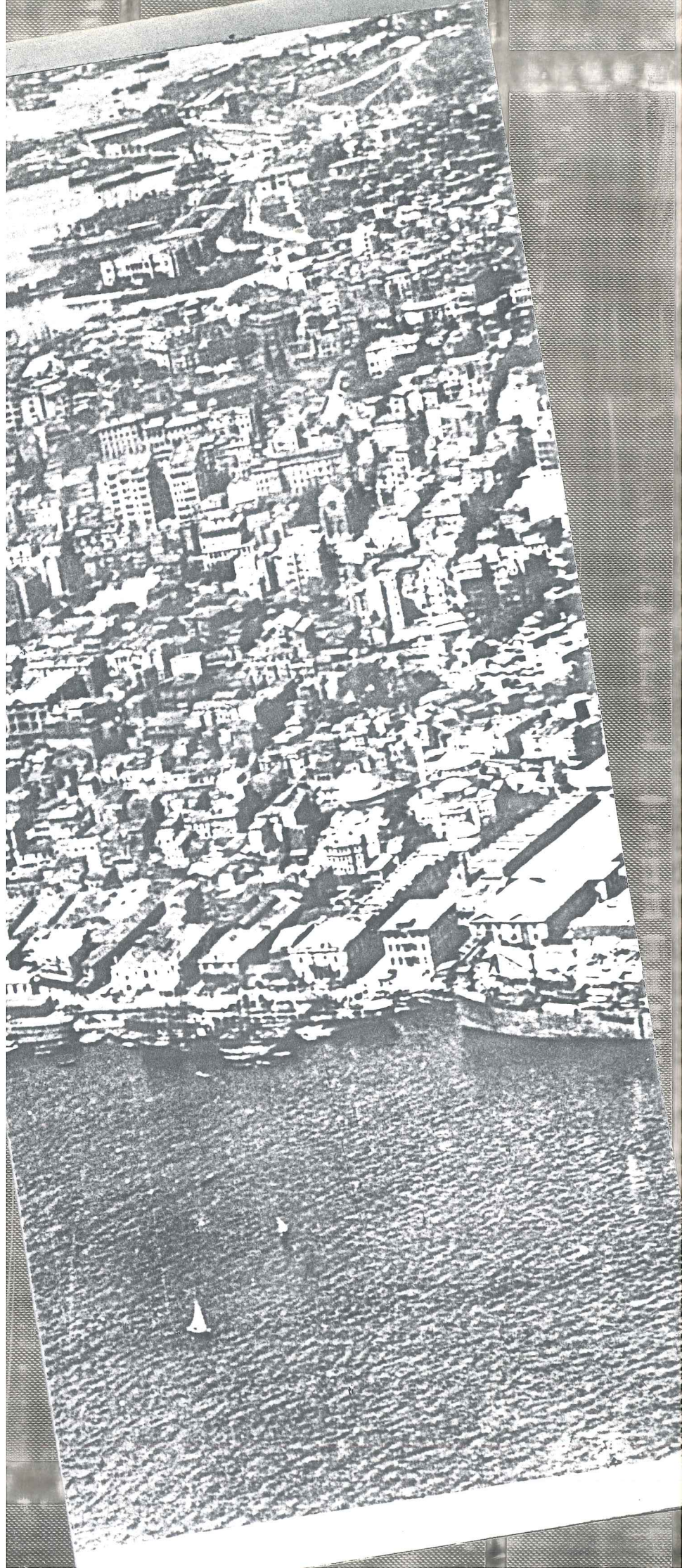
2.4- CUMHURİYET DEVRİ

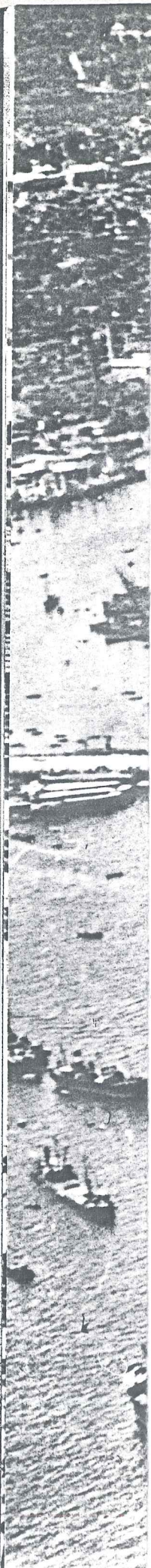
13.yy.da Cenova'lı tüccarların yönetimine verilen Galata, fetih sonrası İstanbul'unda da uluslararası ticaretteki yeri sebebiyle dokunulmazlığını sürdürmüştür. Bu dokunulmazlık ve özerklik, Cumhuriyet döneminde de devam etmiştir. Günümüzde bu kesimde banka yönetim merkezleri ve önemli ticari kuruluşlar vardır. Bu yapının "Cenova'lı tacirler" dönemine dayanması, İstanbul'da çeşitli dönüşümlere karşın, mekânda izlenebilen yüzyılları aşan sürekliliğin bir başka belirtisidir⁷⁰.

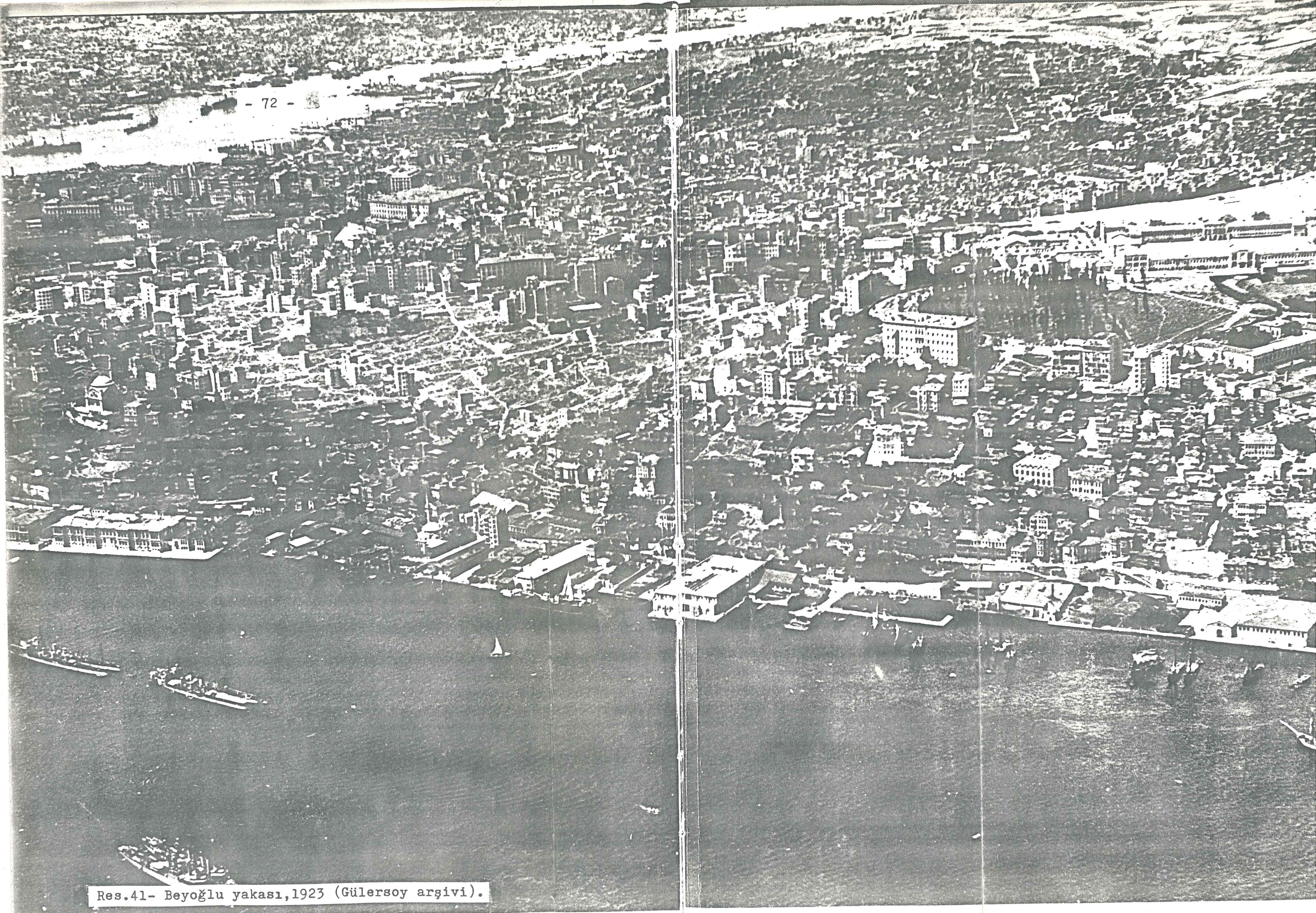
1923'ten sonra izlenen ekonomi politikaları, Osmanlı İstanbul'unun üst tabakasını oluşturan azınlık tüccar ve leventenlere de bir darbe vurmuş, eski görkemli yaşamlarını devam ettirmeleri zorlaşmıştı. Onların yerleştiği semtlerde konutların el değiştirdiği görüldü⁷¹.

70. İstanbul, s.4011.

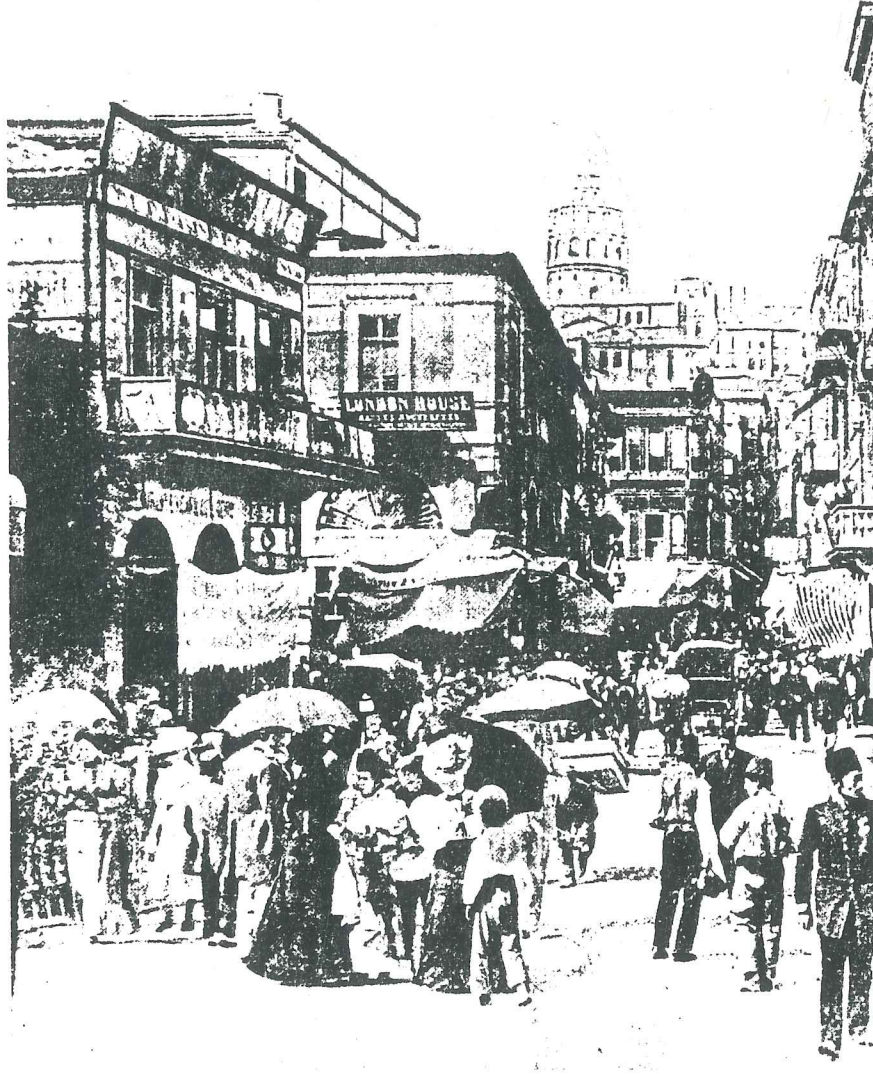
71. ibid.

Res.41- Beyoğlu yakası, 1923 (Gülersoy arşivi).

Res.42- 19.yy.ortalarında Pera.

Beyoğlu bir yandan kentin Direklerarası'nda köhnemekte olan eğlence işlevini üstlenmeye, öte yandan da artık sur içinden uzaklaşan yeni burjuvazinin alışveriş-ticaret merkezi olmaya başladı. Bu dönemde yörede, yabancı dillerden adları olan pasta ve çay salonları, barlar, lokaller, kahveler açıldı.

Özellikle son 30-40 yıl içinde Beyoğlu, eski önem ve özelliklerini kaybetmeye başladı. Değişen koşullar ve talep

lerle önce konutlar işyeri ve depolara dönüştü. Buraya özel lik kazandıran lokanta, pastane ve kahvehaneler tek tek kapanarak yerini birahane, dönerci ve pavyonlara bıraktı. Pasajlar yıkılıp iş hanları yapıldı.

2.5. GEÇİRDİĞİ DOĞAL AFETLER

YANGINLAR

469 :İstanbul, Haliç'ten Marmara'ya kadar yandı.

1092 :Galata-Kürkçü kapısı yanında birçok dükkan ve ev yandı.

1094 :Galata-Kurşunlu Mahzen yangını, çok büyük zarar vererek 15 gün sürdü.

1203 :Rum-Lâtin çatışması sonunda Lâtinler yangınlar çıkartıp bölgeye çok zarar verdiler.

1315 :Galata-Balıkpazarı karşısında büyük Frenk kilisesi yandı.

1660 :7 Nisan'da çıkan yangın, Galata'da Frenklerin binalarını, Rumların ve Türklerin ahşap evleriyle Frenk ve Rum kiliselerini, camileri yok etti. 27 Mayıs'ta Meyyit iskelesindeki yangında 10 ev yandı.

1662 :Mart ayında Cihangir Camisinin olduğu tepede büyük bir yangın çıktı.

1669 :Eğrikapı yakınında Türk ve Rum evleri yandı.

1681 :Yağkapanı'nda çıkan yangın sur boyundaki tüm dükkanları yaktı. Azapkapı'daki Türk ve Rum dükkanları da zarar gördü.

1683 :Kurşunlu Mahzen'de Frenk ve Rum malları yandı.

1687 :Mart ayında Balıkpazarı kapısında Yahudilere ait

odalarla iki yanda bulunan Ermenilere ait ayakkabıcı, balıkçı ve Rum bakkallara ait 100 dükkan yandı.

1696 :Galata, tamamen kül oldu.

1731 :Bölge çok fazla zarar gördü.

1771 :16 saat süren yangında 5000 ev kül oldu.

1811 :Beyoğlu'nda pek çok ev ve dükkan yandı.

1831 :15 saat süren yangın, Dörtyol, Taksim, Tatavla ve Aynalıçeşme'de pek çok binayı yok etti.

1857 :Sakızağacı'nda 209 bina yandı.

1870 : "Büyük Beyoğlu Yangını", 3000 ev ve dükkanı kül etti.

1873 :Şahkulu mahallesi, mevlevihane civarında 60 bina yandı.

1891 :Hammalbaşı'nda 21 bina yandı.

1912 :Kumbaracı yokuşunda 31 bina yandı.

1913 :Tatavla'da, Büyükakarca'da 28 bina yandı.

1914 :Kumbaracı yokuşunda 18 bina yandı.

1921 :Küçükparmakkapı'da 15 bina yandı.

1964 :Kuledibi yangınında 167 dükkan ve 25 apartman yandı.

DEPREMLER

1509 :İstanbul da Osmanlı devrinin en büyük depremidir. "Kıyamet-i Süğra" olarak adlandırılan bu depremde bin kişi ölmüş, camiler, saraylar, medreseler ve türbe gibi çoğu binalar yıkılmış ve deniz surlarının büyük bölümü hasara uğramıştır. Bir söylene göre Galata Kulesi tamamen yıkılmıştır.

odalarla iki yanda bulunan Ermenilere ait ayakkabıcı, balıkçı ve Rum bakkallara ait 100 dükkan yandı.

1696 :Galata, tamamen kül oldu.

1731 :Bölge çok fazla zarar gördü.

1771 :16 saat süren yangında 5000 ev kül oldu.

1811 :Beyoğlu'nda pek çok ev ve dükkan yandı.

1831 :15 saat süren yangın, Dörtyol, Taksim, Tatavla ve Aynalıçeşme'de pek çok binayı yok etti.

1857 :Sakızağacı'nda 209 bina yandı.

1870 : "Büyük Beyoğlu Yangını", 3000 ev ve dükkanı kül etti.

1873 :Şahkulu mahallesi, mevlevihane civarında 60 bina yandı.

1891 :Hammalbaşı'nda 21 bina yandı.

1912 :Kumbaracı yokuşunda 31 bina yandı.

1913 :Tatavla'da, Büyükakarca'da 28 bina yandı.

1914 :Kumbaracı yokuşunda 18 bina yandı.

1921 :Küçükparmakapı'da 15 bina yandı.

1964 :Kuledibi yangınında 167 dükkan ve 25 apartman yandı.

3) DEPREMLER

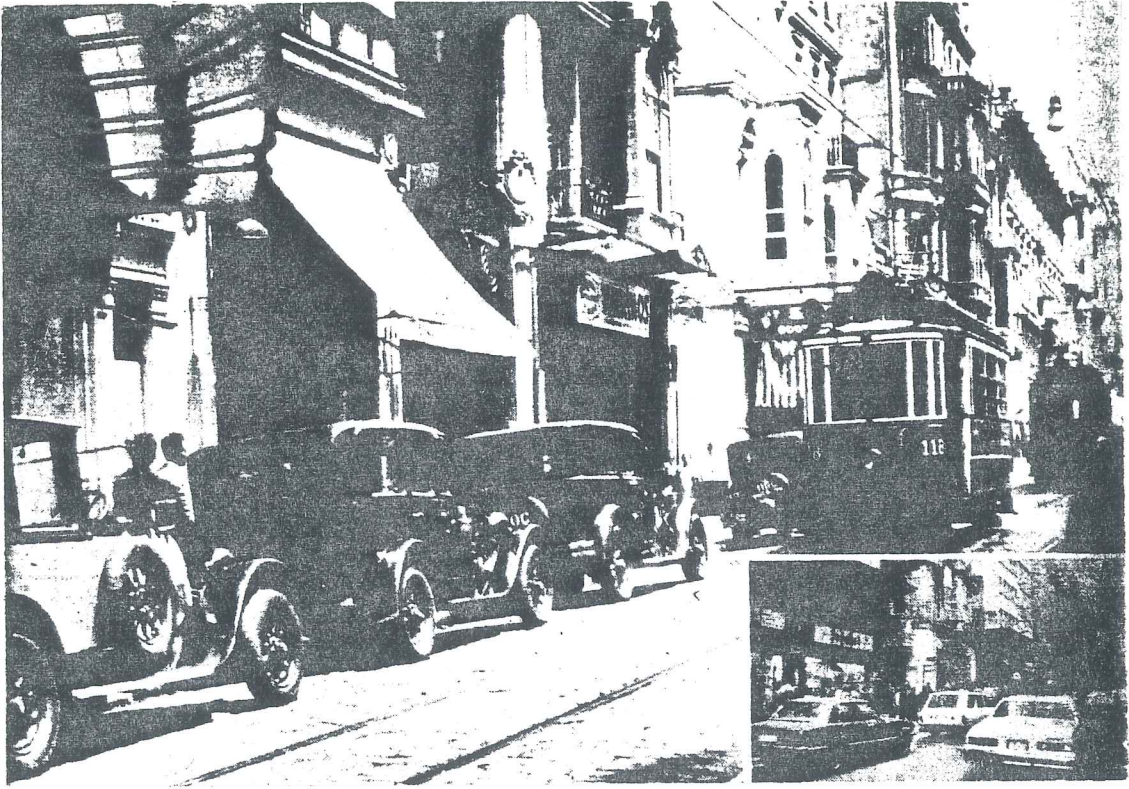
1509 :İstanbul'da Osmanlı devrinin en büyük depremidir. "Kıyamet-i Sugra" olarak adlandırılan bu depremde bin kişi ölmüş, camiler, saraylar, medreseler ve türbe gibi çoğu binalar yıkılmış ve deniz surlarının büyük bölümü hasara uğramıştır. Bir söylentiye göre Galata Kulesi tamamen yıkılmıştır.

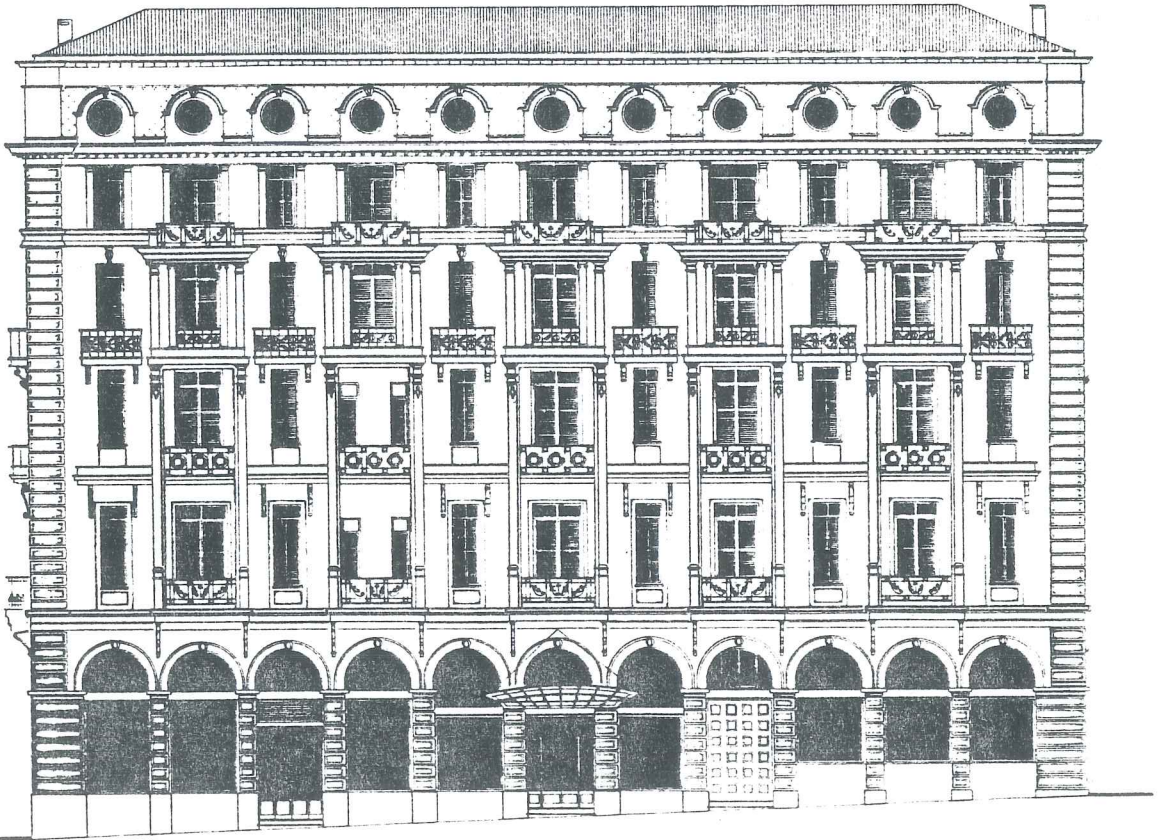
Res.43- İstiklâl Caddesi,1909.

Res.44- Galatasaray,19.yy.

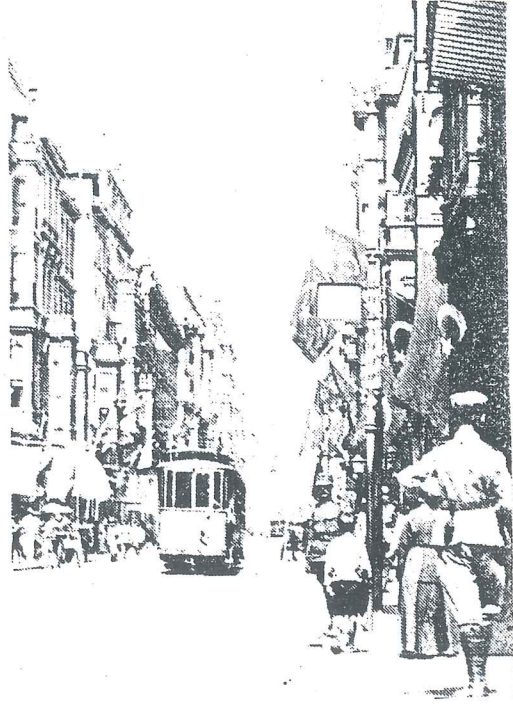
Res.45- 1930'larda Beyoğlu - Tokatlıyan Oteli.

Res.46- Pera Palas.

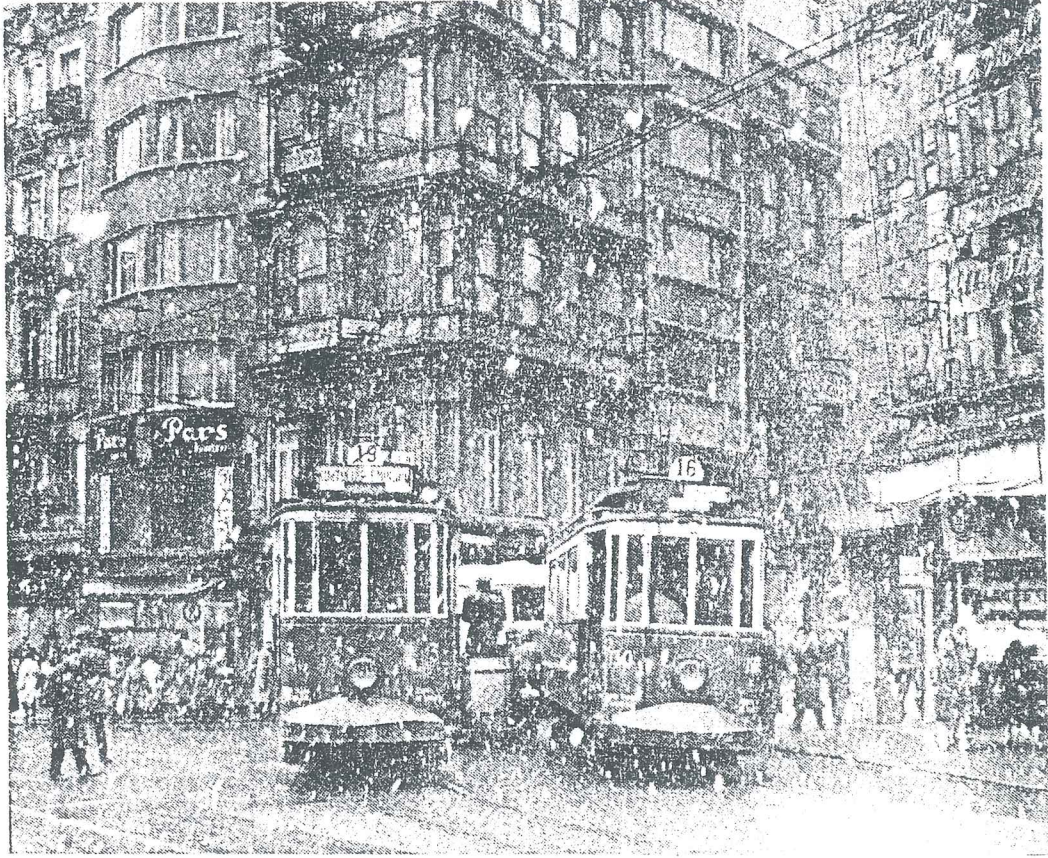
Res.47- Yüzyıl ortalarında İstiklâl Caddesi'nin görünümü.

Res.48,49- Yüzyıl ortalarında İstiklâl Caddesi.

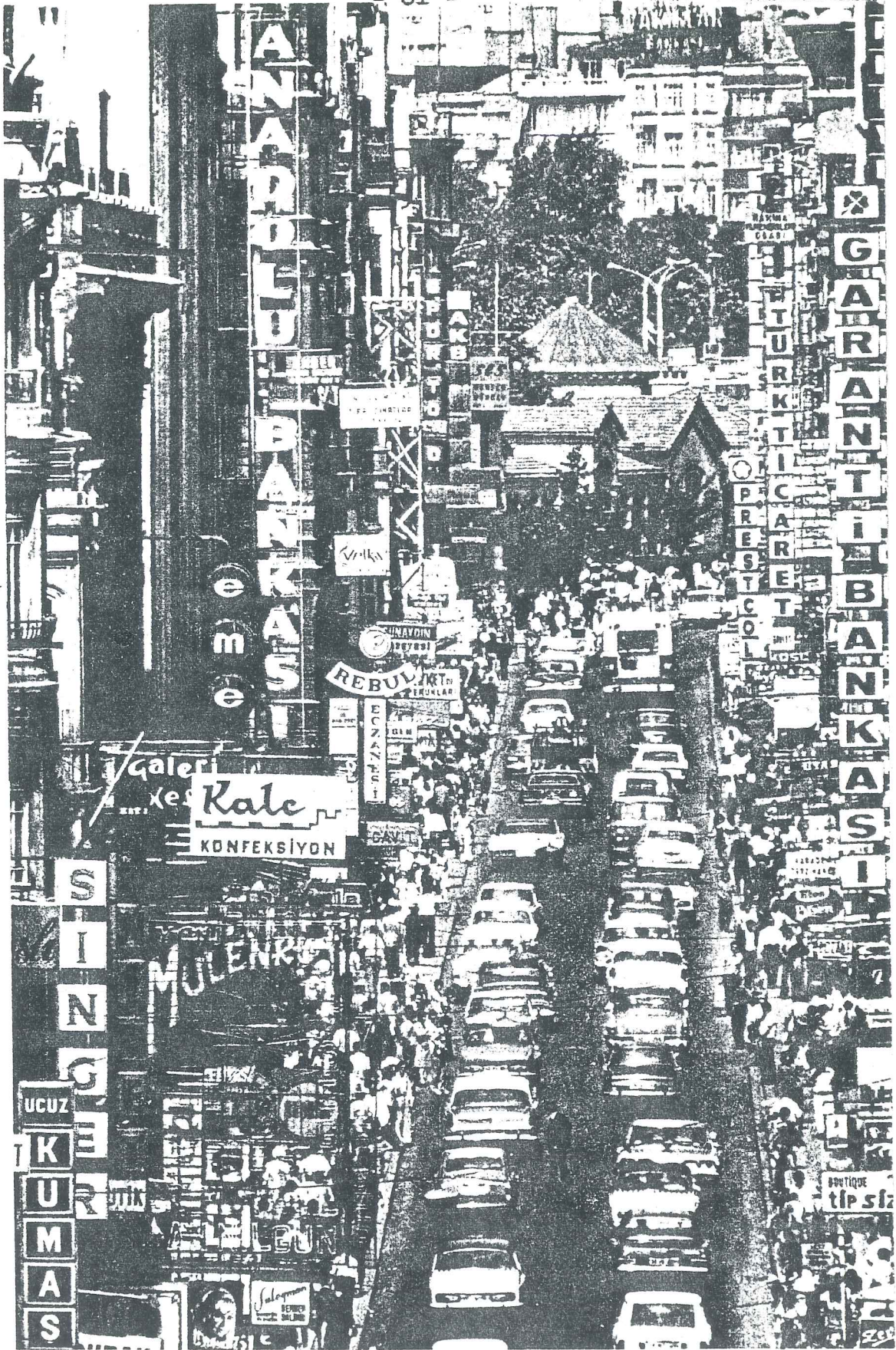
Res.50- 1950'lerde Galatasaray kavşağı.

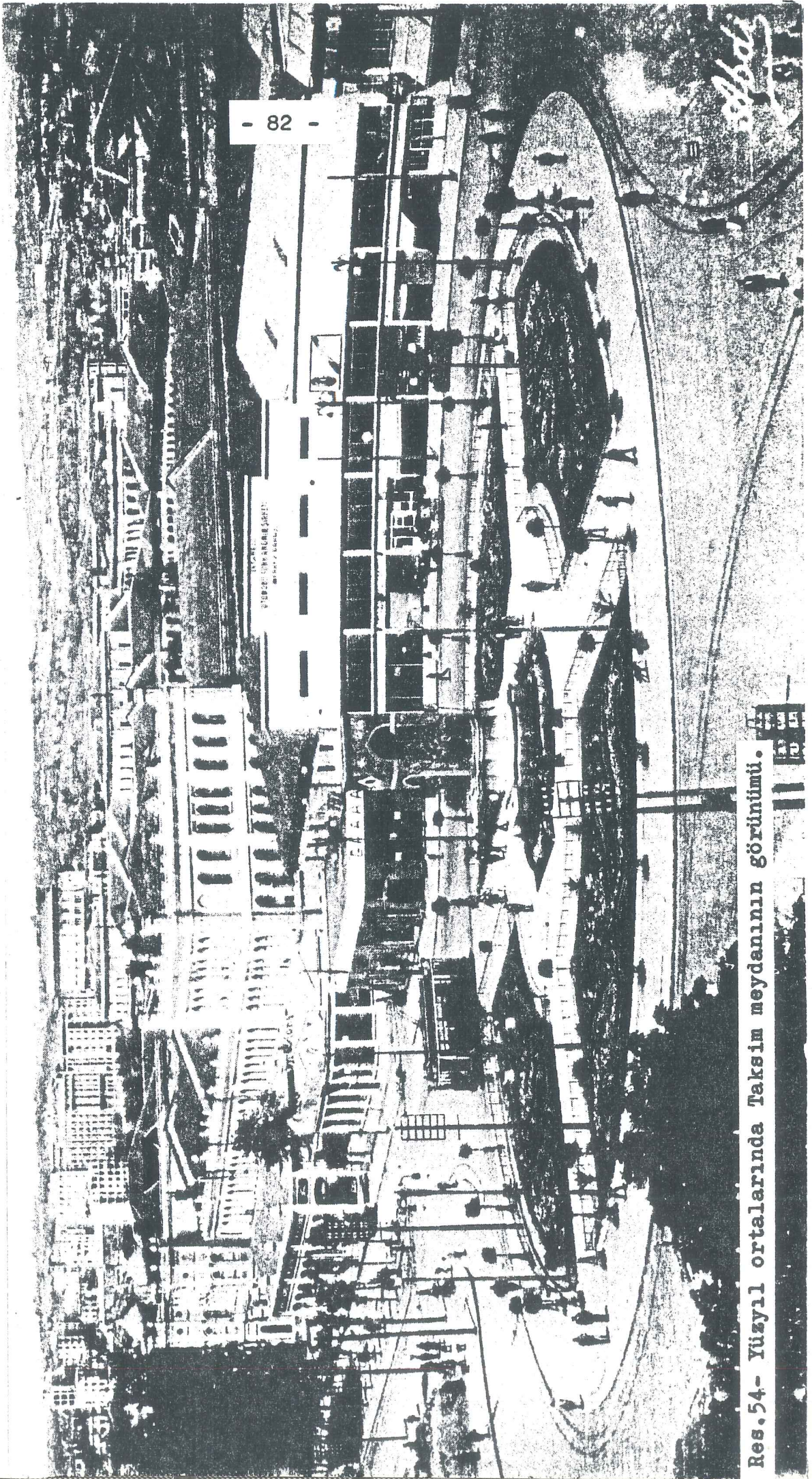
Res.51- Galatasaray, 1960 başları.

Res.52- Beyoğlu, 1958.

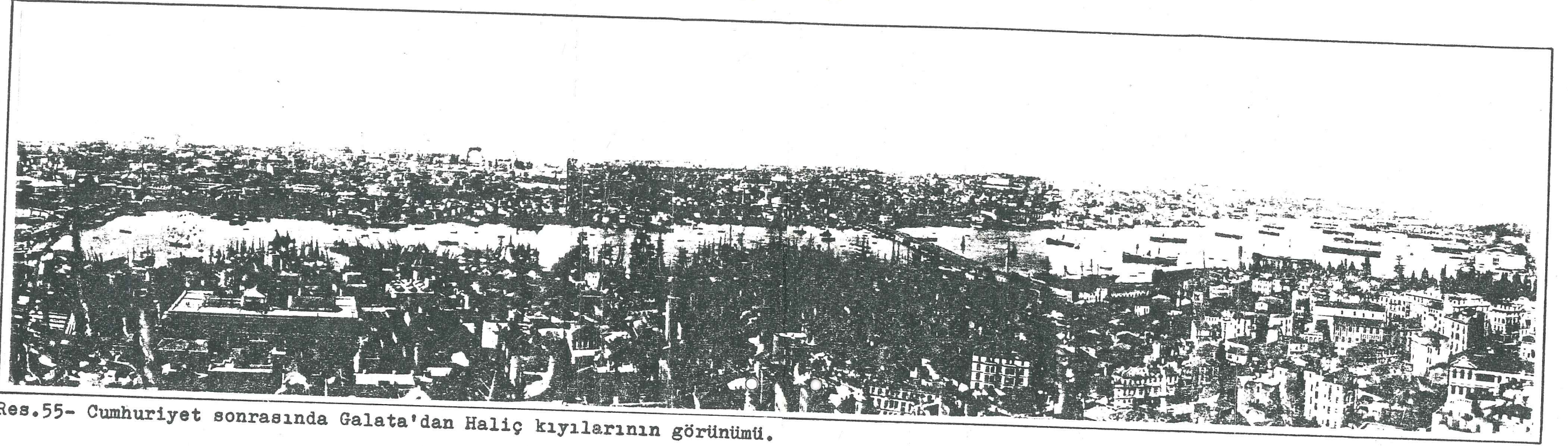

Res.53- İstiklâl Caddesinden Taksim'e bakış,1977.

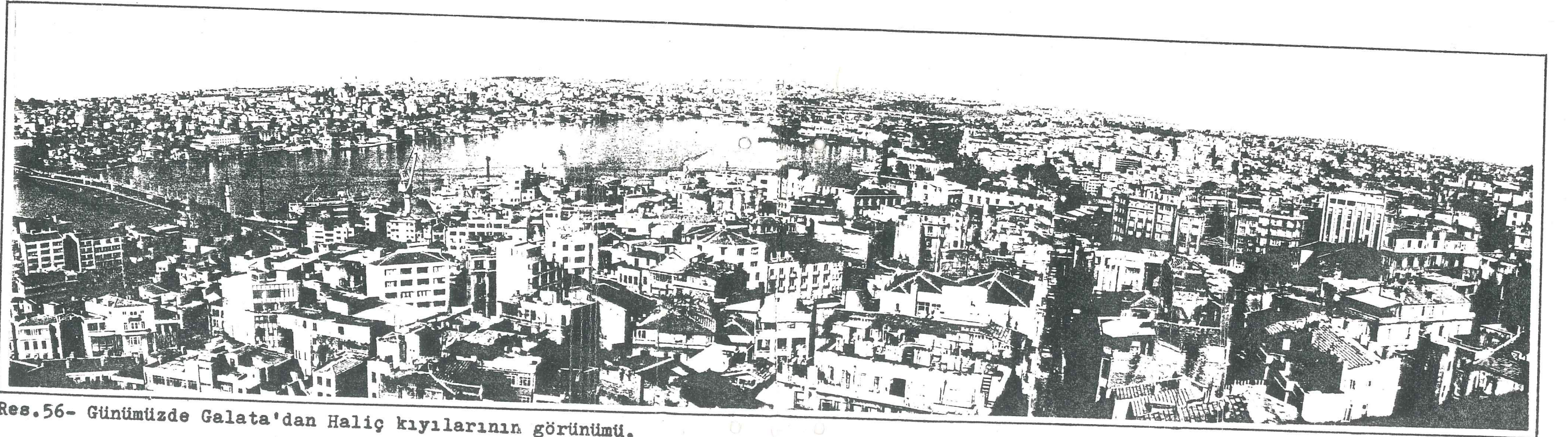

- 82 -

Res.54- Yüzyıl ortalarında Taksim meydanının görünümü.

Res.55- Cumhuriyet sonrasında Galata'dan Haliç kıyılarının görünümü.

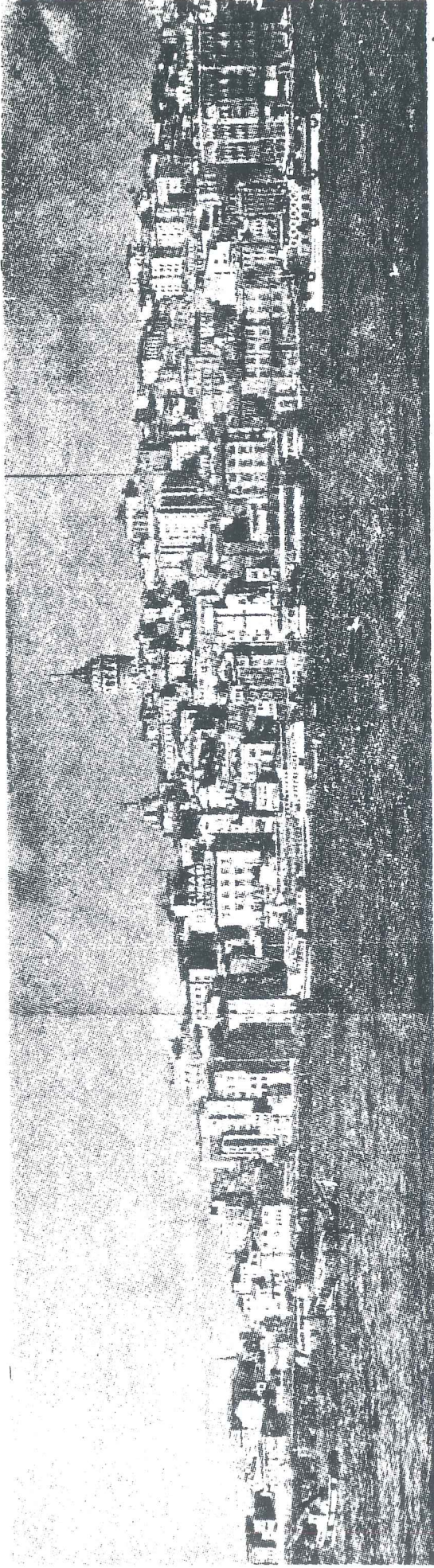
Res.56- Günümüzde Galata'dan Haliç kıyılarının görünümü.

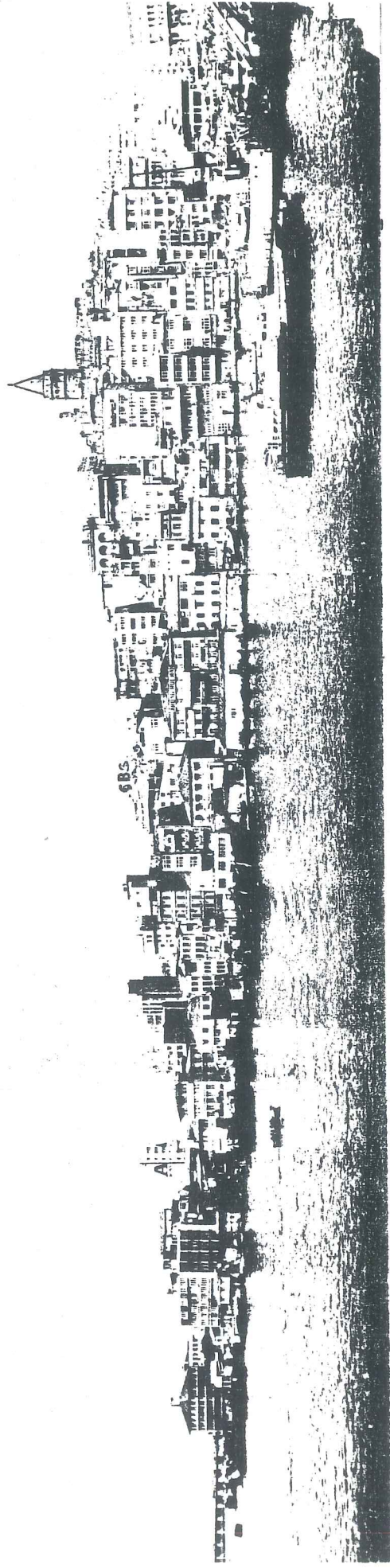
Res.57- Galata kulesinden bakış: Şişhane yönü.

Res.58- Galata kulesinden bakış: Tophane yönü.

Res.59- 1960'larda Galata kıyılarının görünümü.

Res.60- Günümüzde Galata kıyılarının görünümü.

I.3- TARİHİ YAPILAR

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER VE ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

K A R A R

Top. No.ve Tarihi:295 - 14.7.1978
Karar No.ve Tarihi:10538-14.7.1978

Top.yeri :İST.

İstanbul;Beyoğlu'nda,Galatasaray,Taksim,Tophane üçge-
ni arasında kalan saha için İstanbul Belediyesince oluşturu-
lan İmar uygulama plânı üzerinde,plân tasdik hududu için
deki tüm yeni yapılanma için Kurulumuz kararı alınması ge-
rektiğine dair not bulunduğu hususunda yapılan açıklama ve
bu not gereğince Kurulumuza iletilen konuların yoğunluğuna
deni ile,Kurulumuzca verilen görev gereğince hazırlanan tes-
pit paftaları incelendi,verilen bilgiler dinlendi,yapılan
müzakeresi sonunda :

Çeşitli uluslara yurt olan Anadolu'muzun hemen her kö-
şesinde insanlık tarihinin belgelerini oluşturan birçok ya-
pının bulunduğu,geçmiş toplumların sosyal,ekonomik ve kül-
türel seviyeleri hakkında günümüze bilgi taşıyan bu yapıla-
rın büyük bölümünün Osmanlı İmparatorluğu devrine ait oldu-
ğuna,yüzyıllar boyunca İmparatorluğa başkentlik eden İstan-
bul'da ise,özellikle son 2 yüzyıl içinde inşa edilen binler-
ce korunması gerekli anıt ve sivil mimarlık örneği yapının
bulduğuna,her bir semti ayrı yapı özelliklerine sahip bu

lunan İstanbul'da, Beyoğlu yöresinin çok ayrıcalı bir eski mimari içeriği bulunduğuna, genellikle 1850 yıllarından sonra oluşan ve 1920-1930 yıllarına kadar devam eden hızlı bir yapılanma sonunda oluşan bugünkü Beyoğlu semtinin, eski Türk mimarisinden ve eski Türk kent dokusundan farklı özelliklere sahip bulunduğuna, daha çok azınlık vatandaşlarımızın oturduğu bu semte, o tarihte oluşturulan bu etnik grubun batı ile olan yakın ilişkisinin etkisi altında oluştuğuna, genellikle "Batı Eklektizmi Tesirli Osmanlı Mimarlık Örnekleri" diye adlandırabileceğimiz bu yapıların kısa bir süre içinde geniş bir alanda oluşması dolayısı ile, batı ülkelerindeki örneklerine göre bir bütünlüğe sahip bulunduğuna, sivil mimarlık örnekleri yapımında çok köklü bir geleneğe sahip bulunan ülkemiz yapı ve süsleme ustalarının katkıları ile oluşan bu semtteki eski binaların, genel çizgileri ile, batı ülkelerindeki mimari akımların örneği sayılmalarına rağmen, geleneksel mimarimizden esinlenen çıkmaları, saçakları, dış ve iç süslemeleri ile batılı örneklerinden üstün sayılabilecek niteliklere sahip olduklarına,

Büyük kısmı kargir olan bu yapıların, henüz yapı kapitallerini büyük ölçüde koruduklarına, bugün de kullanılan eski yapıların tüm terk edilmişliğine ve bakımsızlığına rağmen daha uzun yıllar kullanılma olanağına sahip olduğuna, binaların kültürel ve belgesel açıdan korunma gereği yanı sıra, bu yapı kapitali açısından da korunma gereğinin ilgililere önemle hatırlatılmasına, restorasyon tekniğine uygun bilgili girişimler sonunda, bugün yeterince kullanılmayan ya

pı potansiyelinin, çok rasyonel bir biçimde kullanılabilceğine, uzun yıllar İstanbul'un eğlence ve ticaret bölgesi olarak en önde gelen semti olan İstiklâl Caddesi ve civarından giderek bu önemini kaybetmekte olduğuna, oysa, merkeziyeti ve eski geleneği dolayısı ile Beyoğlu'nun bu kentsel kullanımının yeniden canlandırılmasında sayısız yararlar bulunduğu, bugün tümü veya bir bölümü kullanılmayan eski yapıların onarılıp zemin katlarının ticarethane, lokanta, çayevi, pastahane, diskotek, meyhane, v.s. gibi işlevlere kavuşturulması yanısıra üst katlarının pansiyon haline getirilmesinin, hatta belirli bir kısmının tek işletme halinde otel haline getirilmesinin düşünülebileceğine, uygar diyebileceğimiz birçok ülkede çokça gördüğümüz bu uygulamanın gerçekleşmesi halinde ülkemiz turizmi açısından büyük yararlar sağlanabileceğine, bu nedenle korunması gerekli yapıların onarımı hususunda mal sahiplerine devlet yardımının sadece Kültür Bakanlığında beklenmesinin sorunun çözümüne yeterli olamayacağına, İstanbul Belediyesinin de kendi olanakları ile bu onarıma katılmasının örneğin, alt yapı hizmetlerinde bu yöreye öncelik tanınmasının zorunlu olduğuna, ülke turizminden sorumlu olan Turizm ve Tanıtma Bakanlığının da soruna önemle eğilmesinin istenmesine, devlet kuruluşlarının Beyoğlu semtinin sağlıklı hale getirilmesi hususundaki çalışmalarında yatırımın gene devlete rant etmek koşulu ile bu yörede yapılacak turizm yatırımlarının kısa sürede geri alınma olanağının bulunduğu hususunda önemle hatırlatılmasına,

İstanbul Belediyesince oluşturulan ve İmar ve İskân

Bakanlığınca onaylanan "Beyoğlu III.Etap İmar Plânı" tasdik hududu içinde bulunan parsellerin çoğu üzerinde korunması gerekli nitelikte yapı bulunduğuna, oysa, plânın oluşturulması sırasında mevcut yapıların korunması ön görülmediğinden hemen her parselde yeni inşaat hakkı tanındığına, yollarda ise, yeni inşaatlara göre gerekli görülen kesintilerin yapıldığına, kuşkusuz, koruma endişesi olmayan, çok harap ve gelecekte büyük yapılanma isteği bulunan eski kent bölgelerinde geçerli olabilecek bu plânlama kabulü, Beyoğlu gibi henüz eski yapı kapitalini yitirmemiş ve kullanılmakta olan kent köşelerinde geçerli bir kabul olmadığına, 20 yıllık perspektiv içinde ele alınan bu plânın 20 yıl içinde yüzde ellinin üzerinde uygulama olanağının bulunmadığına, gerçekleşmesinde devlet katkısı olmayan bu tür plânların eski kentlerimizde yapı konusu yaratan en önemli etken olduğuna, gerçekleşmesi tümüyle mal sahiplerine kalan plânların süresi içinde büyük kısmı ile uygulanamadığına, uygulanan kısımlarının ise eski kent dokusu ile uyum temin edemediğine bundenle, eski kentlerimizin yozlaştığına, eski kentlerimizin plânlama sürecinin karar aşamasında gerek kültürel, gerek yapı kapitali açısından korumanın en önde gelen endişe olmasının zorunlu olduğuna, süresi içinde büyük kısmı ile gerçekleşme olanağı (gerçekleşmesi için ekonomik olanakları) devletçe temin edilemeyecek eski kent bölgesi uygulama plânlarının yapı korumasını esas kabul etmesinin zorunlu olduğuna, bu nedenle, İstanbul Beyoğlu III.Etap İmar Plânının, gelecek 20 yıl içinde, büyük kısmı ile uygulama olanağı bu-

lunmadığına,hemen her sokak ve caddenin genişlemesini öngö-
ren onaylı plânın bütünü ile kabul edilemeyeceğine,esasen,
korunması gerekli yapıların çok yoğun olması nedeni ile,bu
önerilen yeni yol genişliklerinin de oluşmasına olanak bu-
lunmadığına,plânın en kısa süre içinde İstanbul Belediye-
since yeniden ele alınmasına ve korumayı içeren yeni bir
plânın oluşturulmasına,bu yeni çalışmada,çok önemli neden-
lerle,bazı yolların kent bütünlüğü ile ilgili trafik aç-
sından genişletilmesinin Kurulumuza önerilebileceğine,an-
cak,bu öneride,çok önemli korunması gerekli yapıların ko-
runmasına özen gösterilmesi gerektiğinin hatırlatılmasına,

Beyoğlu semtine ait yeni koruma amaçlı uygulama imar
plânı yapıлып Kurulumuz onayı ile yürürlüğe girmesine ka-
dar,Beyoğlu III.Etap İmar Plânı onay hududu içinde kalan ve
üzerinde korunması gerekli yapı bulunmayan tüm pürselerde
yapılacak yeni inşaat şartlarının,mer'i plândaki şarta gö-
re,tek tek Kurulumuzdan sorulmasına,

Aşağıda ada ve parsel numarası belirtilen ve üzerinde
korunması gerekli resmî ve dinî eser bulunan parsellerde ya-
pılacak her tür inşai girişimden önce,binanın 1/50 ölçekli
(büyük yapılarda 1/100 olabilir) tam rölövesi ile içten ve
dıştan çekilmiş yeterince fotoğraf ile Kurulumuzdan özel ka-
rar istenmesinin zorunlu bulunduğuna,

Beyoğlu (G-111) Paftası :

1- Dilda Usta Çeşmesi	: 26 ada - 15 parsel
2- Sofu Baba Türbesi	:660 ada - 26 parsel

3- Hacı Beşirağa Çeşmesi	:732 ada - 3 parsel
4- Silahtar Fındıklılı Mehmet Ağa Çeşmesi	:657 ada - 25 parsel
5- Kazancı Camii	:741 ada - 2 parsel
6- Çeşme	:655 ada - 58 parsel
7- Hazire	:742 ada - 7 parsel
8- Taksim Cumhuriyet Anıtı	:Taksim Meydanı
9- Taksim Suyu Deposu	:406 ada - 18 parsel
10- Taksim Suyu Maksemi	:406 ada - 1 parsel
11- Çeşme	:406 ada - 1 parsel
12- Kilise	:405 ada - 3 parsel
13- Aya Triada Kilisesi	:456 ada - 2/47 par.
14- Eseyan Lisesi Şapeli	:460 ada - 26 parsel
15- Cebecibaşı Abdullah Ağa Çeşmesi	:465 ada - 34 parsel
16- Çeşme	:462 ada - 34 parsel
17- Sirkeci Mustafa Ağa Mescidi	:653 ada - 6 parsel
18- Ağa Hamamı	:483 ada - 40 parsel
19- Çukur Cuma Camii	:489 ada - 14 parsel
20- Ömerağa Çeşmesi	:490 ada - 36 parsel
21- Galatasaray Hamamı	:487 ada - 1 parsel
22- Çeşme	:485 ada - 18 parsel
23- Su Haziresi	:479 ada - 1 parsel
24- Bahceli Hamam	:467 ada - 5 parsel
25- Su Terazisi	:356 ada - 5 parsel
26- Ağa Camii	:356 ada - 5 parsel
27- Ağa Camii Çeşmesi	:356 ada - 6 parsel
28- St.Marie Kilisesi	:346 ada - 7 parsel
29- Kilise	:361 ada - 34 parsel

30- Meryemana Suryani Kilisesi	:362 ada - 13/14 par.
31- Uç Horon Ermeni Kilisesi	:333 ada - 5 parsel
32- Su Terazisi	:487 ada - 2 parsel
33- Çeşme (Hamidiye Çeşmesi)	:487 ada - 2 parsel

Beyoğlu (G-110) Paftası :

1- Su Haziyesi	: 26 ada - 41 parsel
2- Konak Mutfak kalıntısı	: 35 ada - 19 parsel
3- Cihangir Camii (Haziyesi, Su Haziyesi)	: 34 ada - 7 parsel
4- Çeşme	: 34 ada - 51 parsel
5- Tonoz kalıntısı	: 40 ada - 7 parsel
6- Çeşme	: 46 ada - 15 parsel
7- Cami	: 56 ada - 8 parsel
8- Çeşme	: 56 ada - 9 parsel
9- Çeşme	: 56 ada - 12 parsel
10- Tek Mezar	: 53 ada - 1 parsel
11- Eski İstinat Duvarları	: 67 ada üzerinde ve 61-58-67 adalar ile 67 ada arasında yolda
12- Tonoz kalıntısı	: 67 ada - 40 parsel
13- Tonoz yapı	: 58 ada - 1 parsel
14- Cami	: 61 ada - 9 parsel
15- Çeşme	: 61 ada - 23 parsel
16- Çeşme	:506 ada - 47 parsel
17- Eski İstinat Duvarı	: 53 ada - 19/20 par.
18- Su Hazinesi	: 48 ada - 35 parsel
19- Haziye	: 51 ada - 53 parsel

20- Firuzağa Camii	:507 ada - 1/2/3/4/5 p.
21- Çeşme (Hamidiye Çeşmesi)	:Firuzağa Camii önünde
22- Süreyya Hamamı	:490 ada - 24 parsel
23- Eski İstinat Duvarı	:317 ada - 29/30 par.
24- Hazire (Gülbaba)	:317 ada - 48 parsel
25- Tomtom Paşa Camii	:324 ada - 11 parsel
26- Çeşme	:324 ada - 13 parsel
27- Pirinççi Çeşmesi	:510 ada -117 parsel
28- Bostancı Başı Hamamı	:2507 ada- 20 parsel
29- Ekmekçibaşı Mescidi, yeri ve Hazire	:511 ada - 7 parsel
30- Su Hazinesi ve kalıntısı	:503 ada - 11 p.yanı
31- Çeşme	:503 ada - 9 parsel
32- Kadiri Tekkesi ve Hacı Piri Camii	:503 ada - 6 parsel
33- Çeşme	:506 ada - 34 parsel
34- Cami	:325 ada - 93 parsel
35- Çeşme	:325 ada - 95 parsel
36- Çeşme	:137 ada - 15 parsel
37- Eski Duvar	:144 ada - 15 parsel
38- Çeşme	:140 ada - 4 parsel
39- Galata Suru Parçası	:129 ada - 45 parsel
40- Galata Suru Parçası	:129 ada - 35 parsel
41- Karabaş Camii	:134 ada - 1/2/3/4 p.
42- Kılıçalı Paşa (Tophane) Camii	: 63 ada - 17 parsel
43- Tophane Çeşmesi	:2502 ada- 4 parsel
44- Tophane	: 62 ada - 1'den 25'e kadar tüm parseller.
45- Çeşme	: 62 ada - Tophane dv.

- 46- Tophane Kasrı :2500 ada - 5 parsel
47- Nusretiye Camii :2499 ada - 6 parsel
48- Tophane Saat Kulesi :Eski 28,yeni 58 par.

Beyoğlu (H-111) Paftası :

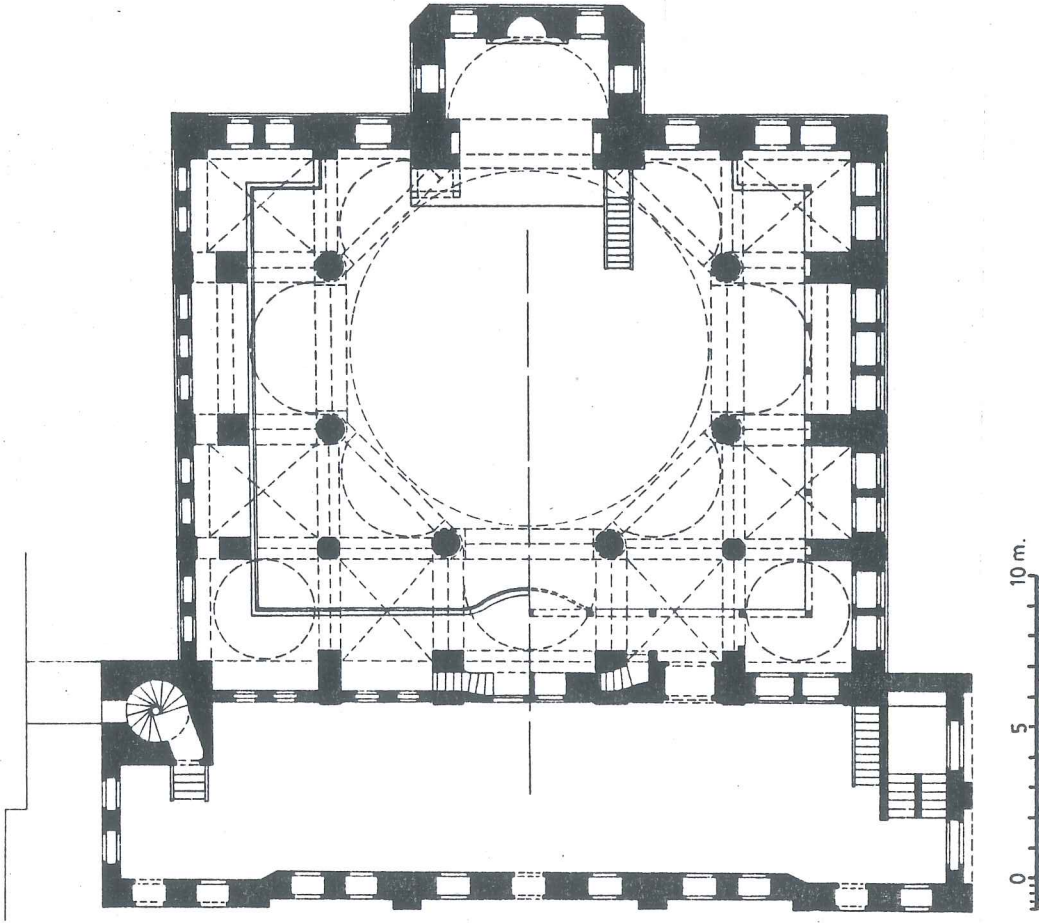
- 1- Sen Antuan Kilisesi :319 ada - 9/10/14/15
16/18/19 parseller
2- Çeşme :335 ada - 14 parsel

Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Başkanlığınca 14.7.1978 tarihinde alınan bu karar ile Beyoğlu (G-111),(G-110),(H-111) paftalarında ada ve parselleri verilen,korunması gerekli tarihi yapılardan bazıları açıklamalı olarak ele alınmıştır.

3.1- SOSYAL YAPILAR

AZAPKAPI CAMİSİ

Kitabesine göre 1577 yılında Sokollu Mehmet Paşa tarafından yaptırılmıştır. Mimarı Sinan'dır.

Res.61- Azapkapı Camisi, plan.

Dikdörtgen planlıdır. Daha önce kemerli dükkanları olan yüksek bir zemin üzerinde yükseltilmiştir⁷². Son cemaat

72.Boyd;Freely,Strolling Through Istanbul,p.455.

yerine iki yandan merdivenlerle çıkılır. Avlusu yoktur. Ana kubbe, filayaklarına dayanan 8 kemere oturmuş, çevresi 8 yarım kubbe ile çevrilmiştir. Mihrap ve minber oyma mermerdir. Minare sol yandadır ve strüktürü değişiktir. Yapıdan ayrıdır ve kendi temeline oturur. Kemerli bir geçitle camiye bağlanmıştır.

Bina 1938/41 yıllarında onarım görüp yeniden kullanılır hale getirilmiştir. 1857'de yenilenen ve Barok üslupta yapılan minaresi 1958'de Klâsik üslupta yenilenmiştir.

NUSRETIYE CAMİSİ (Res.66)

1822'de yanan Tophane-i Âmire Arabacılar Kışlası'nın yerine, II. Mahmut 1825'te bu camiyi yaptırmıştır.

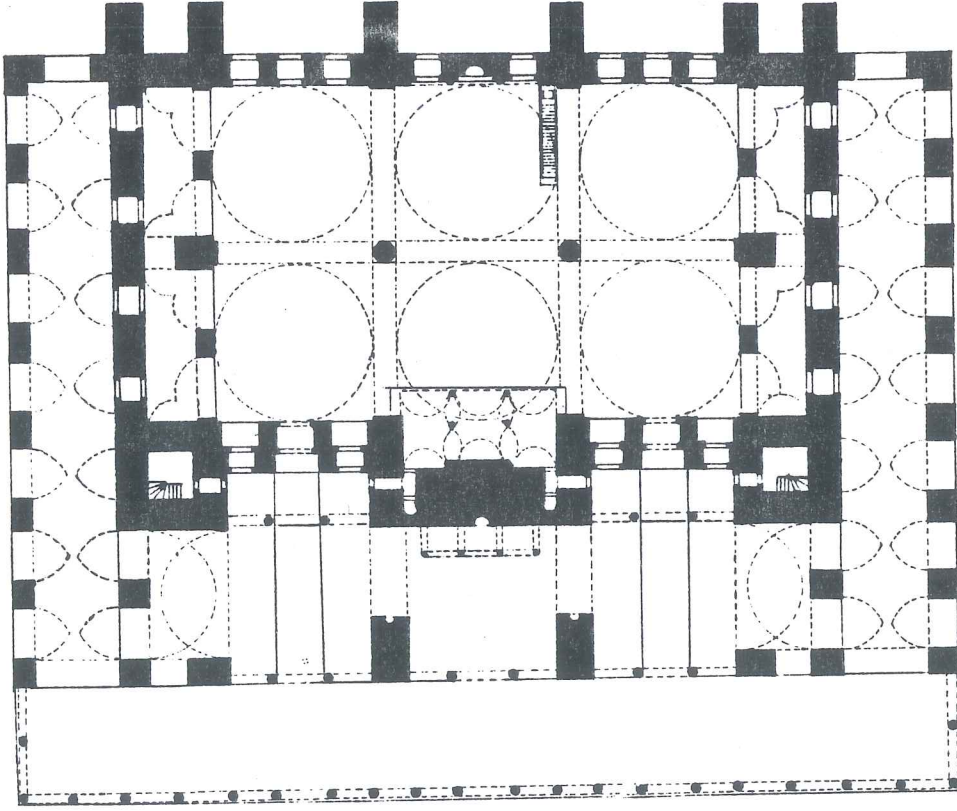
Kare planlıdır ve yüksek bir subasman üzerindedir. Dışı mermerdir. Yüksek olan kubbe, 20 pencerele kasnakla duvarlara taşıtılmıştır. Ampir üsluptaki cami, kubbe yönünden başlayarak gereksiz elemanlarla yüklüdür. İkişer şerefeli, çift şişhaneli minareler oldukça narin görünüşlüdür. Bunun yanında 2 sebili ve bir şadırvanı vardır. Caminin iç duvarlarını süsleyen Amme sûresi, hattat Mustafa Râkım'ın eseridir.

Cami, 1955/58 yıllarında onarılmıştır.

PIYALE PAŞA CAMİSİ

1573'te Kaptan-ı Derya Mehmet Piyale Paşa tarafından M. Sinan'a yaptırılmıştır.

Dikdörtgen planlı ve 6 kubbelidir. Bu kubbeler, caminin ortasındaki iki büyük ayağa dayanır. Camide toplam 139 sütun vardır. İki kapısı arasında ortada, tek şerefeli bir minaresi bulunur. Kible kapıları ile mahfiller arasında uza-

Res.62- Piyale Paşa Camisi,plan.

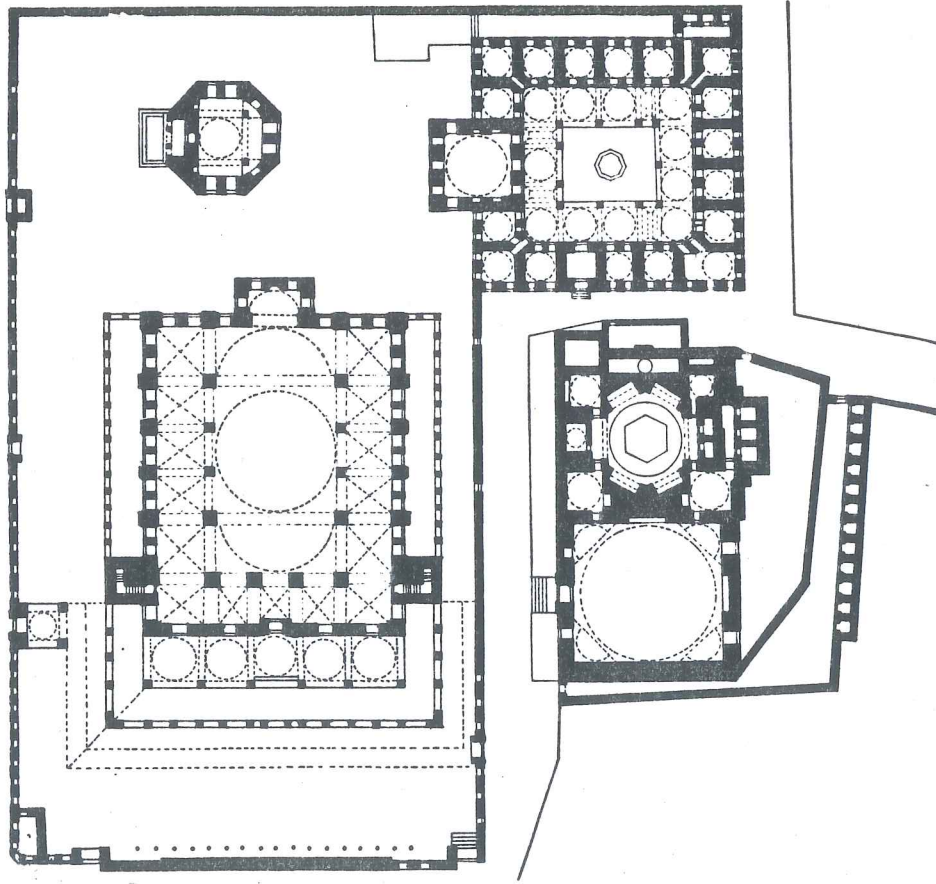
nan mor çiniler üzerinde Kur'an Süreleri yazılıdır.

Piyale Paşa'nın Haliç'ten camiye kadar açtırttığı tonoz bugün kapalı haldedir.

MOLLA ÇELEBİ CAMİSİ (Res.67)

1589'da Molla Çelebi (Kadıasker Mehmet Efendi) tarafından M.Sinan'a yaptırılmıştır.

Kesme taş duvarlıdır. Merkezi kubbe 4 sütuna dayanır ve 5 yarım kubbe ile çevrilmiştir. 5 kubbeli son cemaat yeri de 1958'de yeniden yapılmıştır. Sağda tek şerefeli ince bir minaresi vardır. 1786'da Koca Yusuf Paşa tarafından yaptırılmış olan Barok üsluplu sebil,1958'de caminin karşı tarafına nakledilmiştir.

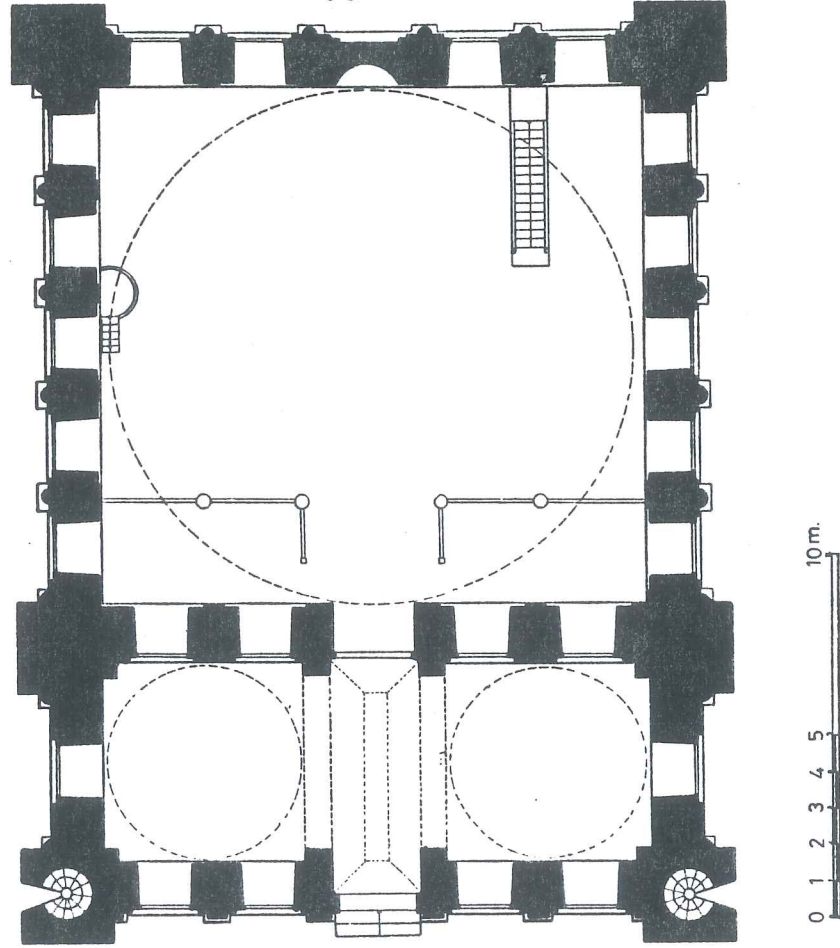

Res.63- Kılıç Ali Paşa Külliyesi, plan.

KILIÇ ALİ PAŞA KÜLLİYESİ

Kılıç Ali Paşa tarafından 1580'de Sinan'a yaptırılan bu cami medrese, sebil, türbe, mektep ve hamamdan oluşmuş bir külliye'dir.

Dikdörtgen planlı olup Sinan'ın yapıtları arasında Ayasofya'ya benzediğinden dolayı bir özellik taşır. Merkezi kubbe 4 sütuna dayanır. Mihrap ve giriş yönlerinde 2 yarım kubbe bulunur. Yanlarda sütunlara dayanan altlı üstlü mahfiller yapılmıştır. Son cemaat yeri 5 kubbelidir. Sonraları önüne tavanlı ve geniş saçaklı ikinci bir yer daha eklenmiştir. Gravürlerde, caminin sol tarafında ahşap bir Hünkâr Dairesi görülür. Mektebi yıkılmıştır.

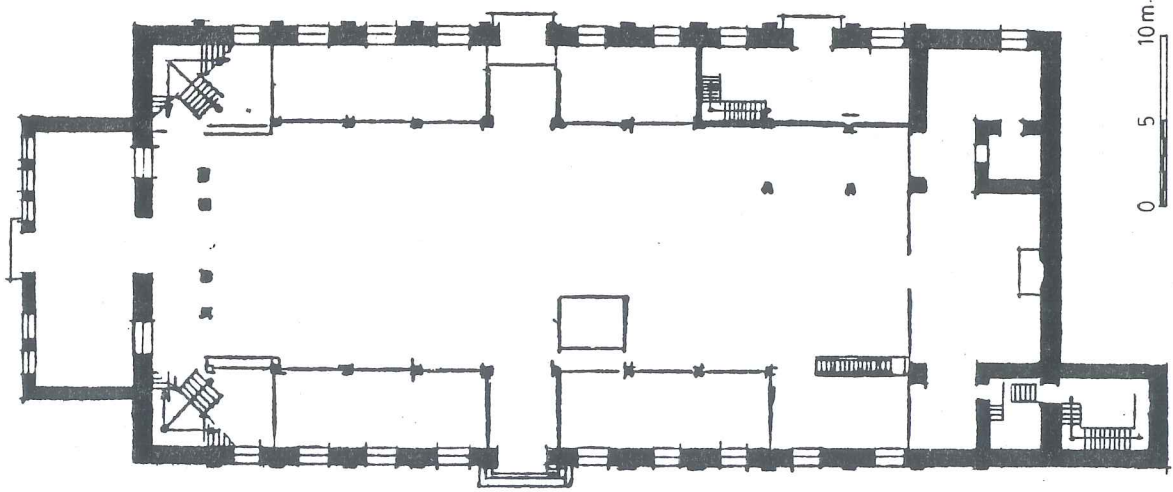
Res.64- Cihangir Camisi, plan.

CİHANGİR CAMİSİ

Kanuni S.Süleyman'ın oğlu Şehzade Cihangir adına 1559 yılında M.Sinan'a yaptırılmıştır.

Barok üslubundadır. 2 kubbeli giriş kısmından sonra 4 köşesinde birer küçük kubbe bulunan ana kubbe yer alır. Her iki tarafında olması gereken minarelerden sol taraftakinin yeri olmasına rağmen minaresi yoktur. Son cemaat yerinin kapısı üzerindeki yazıt, hattat Üsküdar'lı Mısrîzade Ali Rıza'nın eseridir.

Cami 6 kez yangın geçirmiştir. 1823 yangınından sonra çevresi genişletilmiştir. Bugünkü cami II.Abdülhamit devri eseridir (1889).

Res.65- Arap Camisi, plan.

ARAP CAMİSİ

Ahşap çatısı, uzun ve köşeli kulesiyle çok değişik görünümlü bu yapı, İspanya'dan son zamanlarda kovulan ve İstanbul'un fethi için buraya gelen Arapların kumandanı Müslime bin Abdülmelik tarafından 715(97 H.) tarihinde yaptırılmıştır. Daha sonra Dominiken rahipleri burayı kilise haline getirmiş ve çan kulesini yapmışlardır. Fetihten sonra tekrar cami haline getirilmiştir.

Dikdörtgen planlı, kârgir duvarlıdır. Ahşap galerileri yanında mihrap ve minberi oyma mermerdir. Bina 1807'de yanmış, birçok defa onarılmıştır. 3 sivri kemerli pencere ve kargalı tonozlar ile örtülü çan kulesi yapıya, tipik bir Gotik özelliği verir. Geçirdiği çeşitli devirlerde, yapıda birçok değişiklikler yapılmıştır. 1913 onarımında son cemaat yeri eklenmiştir. Kuzeydeki avlu içinde, 1734'te Saliha Sultan'ın yaptırdığı bir şadırvan vardır. Duvarları taş ve tuğla sıralarından oluşan yapıda, Bizans yapı tekniği görülür.

YERALTI (KURŞUNLU MAHZEN) CAMİSİ

II.Tiberius devrine ait olan bu yapı,714 yılında İstanbul'a gelen Emevi ordularına cami olarak hizmet etmiştir.Ordunun Şam'a dönüşü sırasında kapısına kurşun dökülerek kapatıldığı için Kurşunlu Mahzen adını almıştır.

Yapı,1753/56 yılları arasında Çorlulu Köse Bahir Paşa tarafından onartılarak cami haline getirilmiştir. Depremden zarar gören kule şeklindeki minaresini I.Mahmut yeniden yaptırmıştır.

Cami,yeraltı tonozlarından oluşmuştur. Bu tonoz ve kemerlerle geçilen görkemli taş pilyeler üzerinde yer almaktadır. 4 kapıdan biri olan arka kapıya merdivenle inilir. Camide Eshab'dan Amr ibn-ül As ile Ebu Süfyan ve Vehibe'ye yaptırılan türbeler bulunmaktadır.

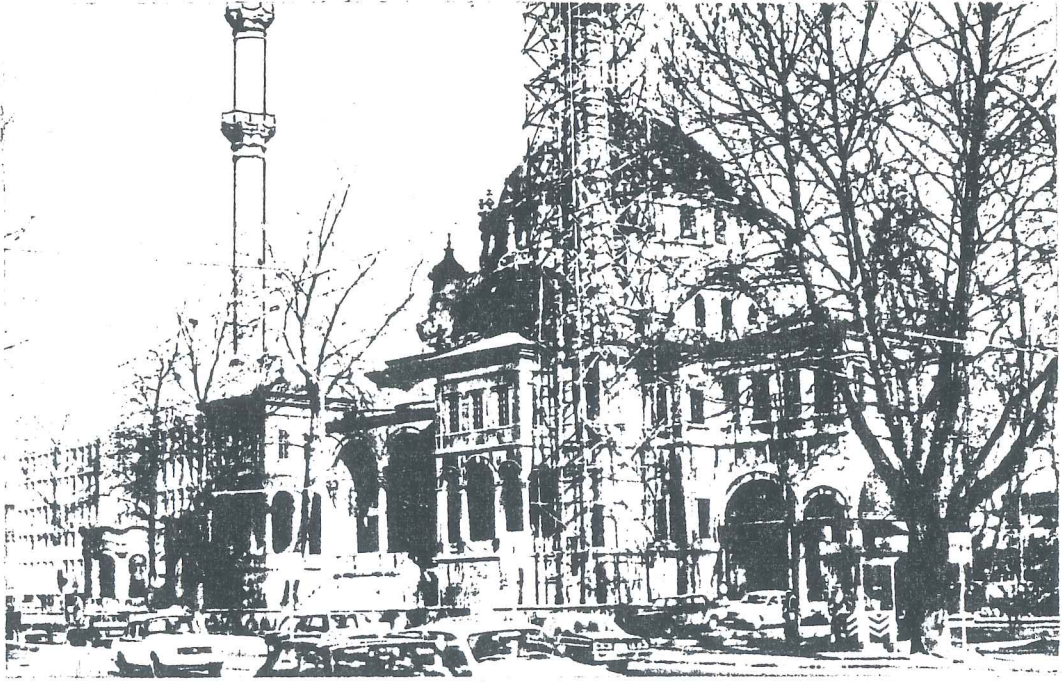
ÇUKURCUMA CAMİSİ

Fenarîzade Şeyhülislâm Muhittin Mehmet Efendi tarafından 16.yy.ın ilk yarısında M.Sinan'a yaptırılmıştır.

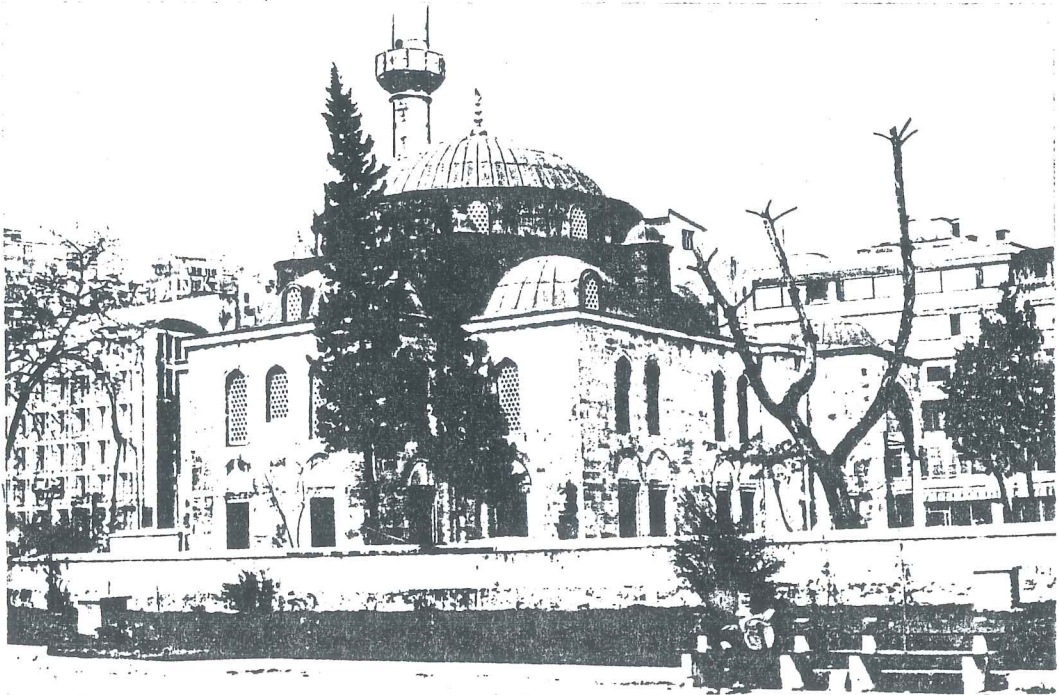
Kare planlı yapının duvarları tuğla ve taş karışımıdır. Duvarlarından bir kısmı ve minaresinin küpü,devrini belirtir. Son cemaat yeri ahşaptır. Bugün aslını kaybetmiş haldedir. Karşısında 1720 tarihli Ömer Ağa çeşmesi yer alır.

KEMANKEŞ MUSTAFA PAŞA CAMİSİ

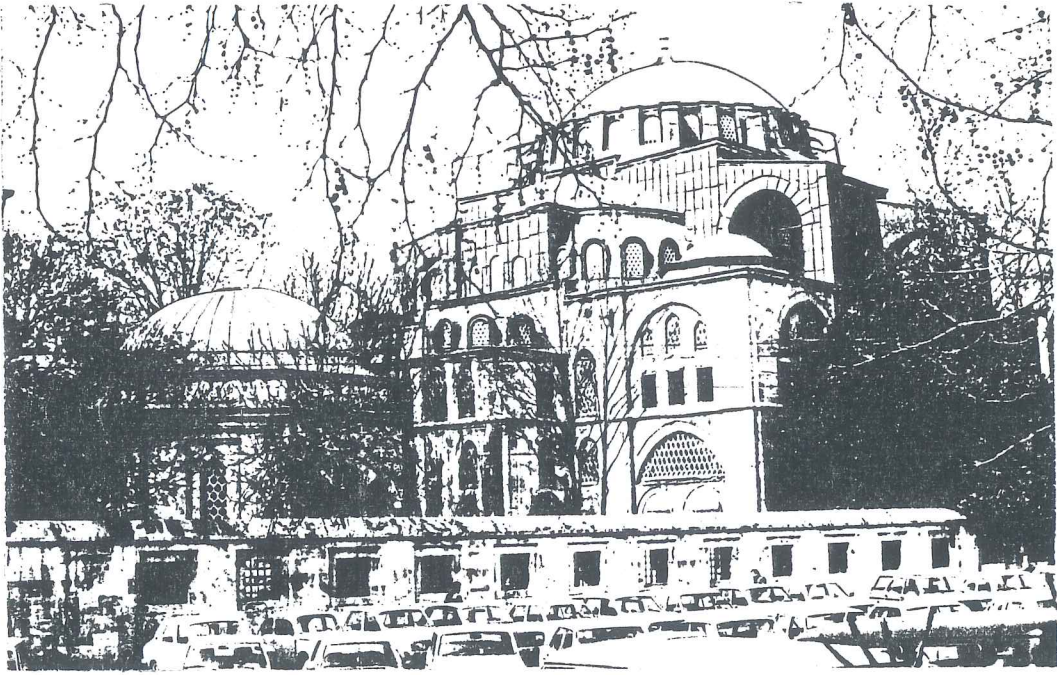
Adı geçen kişi tarafından yaptırılmıştır. Daha önce yerinde St.Antonio Kilisesi olan bu binada merkezi kubbe,4 yarımkübe tarafından desteklenir. Minberi ahşaptır. Minaresi yenilenmiştir. Avlu kapısı yanında,mektebin altında İsmail Efendi Vakfından olan çeşme 1732 tarihlidir.

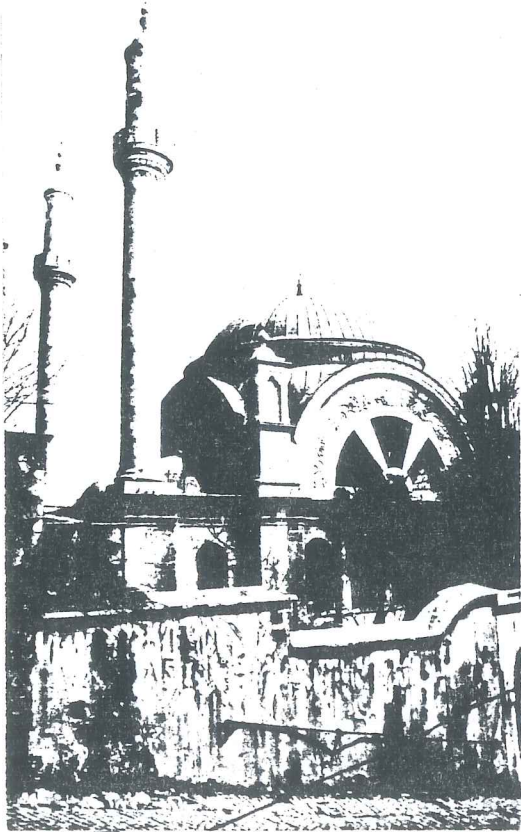
Res.66- Nusretiye Camisi, Tophane.

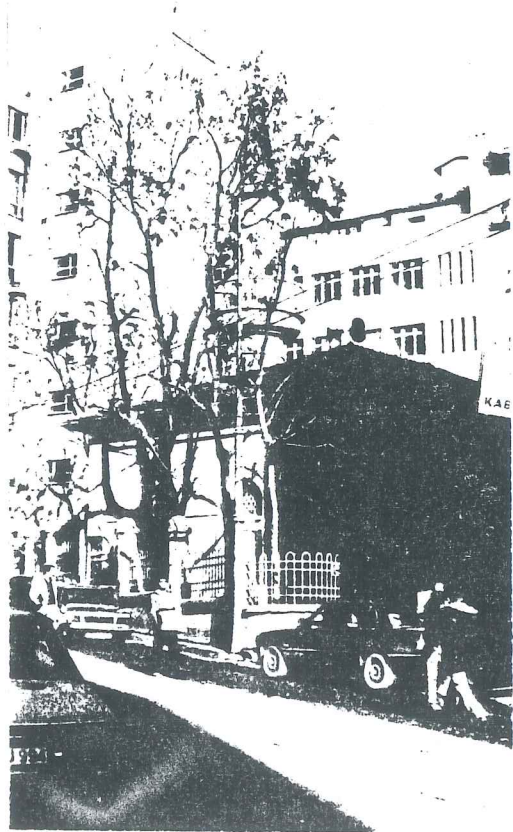
Res.67- Molla Çelebi Camisi, Fındıklı.

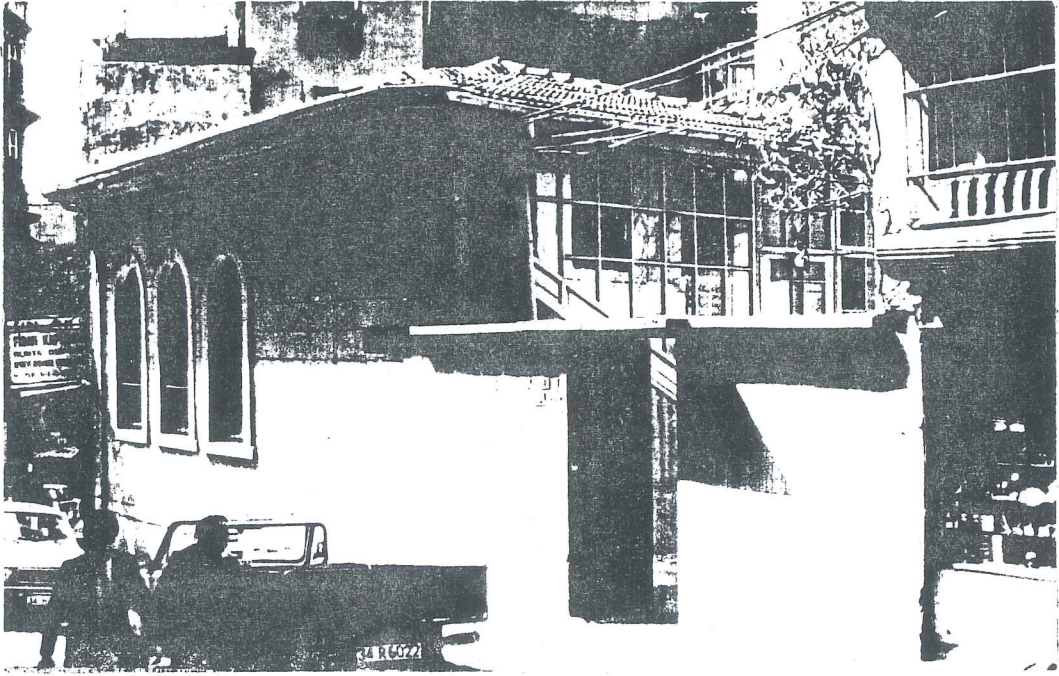
Res.68- Kılıç Ali Paşa Külliyesi, Tophane.

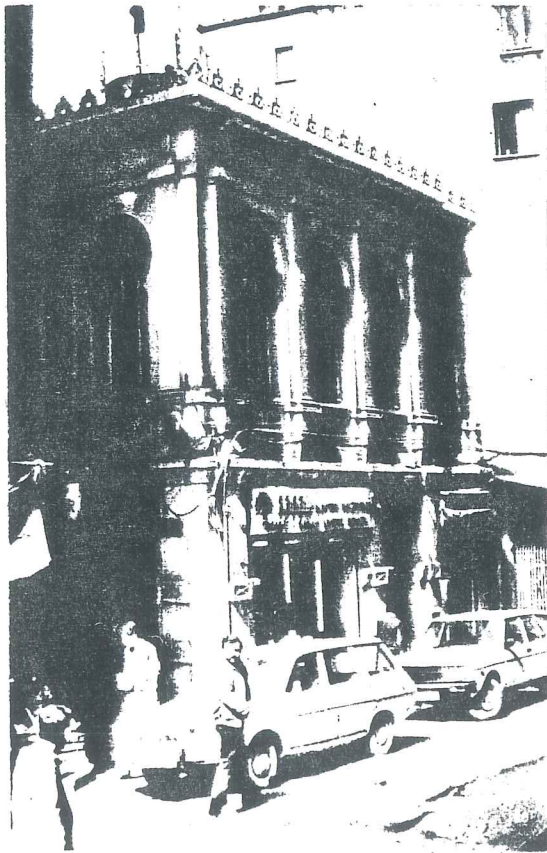
Res.69- Cihangir Camisi.

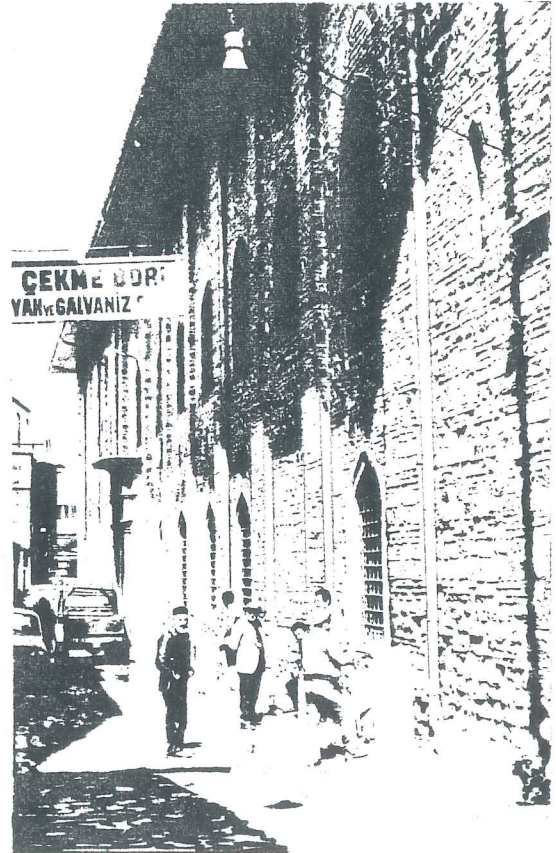
Res.70- Okçu Musa Camisi.

Res.71- Şahkulu Camisi, Galata.

Res.72- Şehsuvar Camisi

Res.73- Arap Camisi

GALATA BEDESTENİ

II.Mehmet tarafından yaptırıldığı sanılan yapı,15.yy. Türk Klasik Mimari üslubundadır.

20x20.20 boyutlarında kare planlı ve 4 ayağa oturan, kasnaksız 9 kubbelidir. Duvarlar bir taş-bir tuğla dizisi ile ve taşlar arasına kılıcına tuğlalar sıkıştırılarak yapılmıştır. Zamanında devrin özelliğine göre etrafında asma katı olan dükkanlar sıralanmıştı. Bedestenin cadde üzerindeki ana kapısının içinden döner bir merdivenle, taş konsollar üstünde binayı içten kuşatan gezinti yerine çıkılır. Bugün oldukça harap durumdadır.

KURŞUNLU HAN

1544-1550 yılları arasında Rüstem Paşa için M.Sinan'a yaptırılmıştır. Fatih Devri Klasik Osmanlı Mimari üslubundadır.

St.Michael Kilisesi'nin yerine yapılan yapı,9x46 m.boyutlarında,iç avlulu ve iki katlıdır. Avlu ortasında,revaklı olan iki katı bağlayan 4 kollu haçvari merdiven vardır. Dar yüzlerdeki girişler,avluya beşik tonozlu geçitle bağlanır. 26 kolon üzerine kemerlerle oluşturulan revaklara açılan toplam 62 adet oda vardır.

Örtü sisteminde malzeme tuğladır. Zeminde galeri ve mekanların beşik tonozla,üst katta ise odaların beşik tonoz, galerinin kubbeyle örtülmüş olduğu görülür. İç ve dış yüzlerde kesme taş-tuğla karışımı bir teknik kullanılmıştır.

YELKENCİLER HANI

17.yy. (1640) eseri olduğu sanılan han,Kemankeş Musta-

fa Paşa tarafından yaptırılmıştır. Bulunduğu adanın dar ve uzun olması, planının da bu şekilde düzenlenmesine neden olmuştur.

2 katlı ve 41 odalı olan hanın üst katı, yapılan eklerle değişmiştir. Avlu ve revaklar eski halini kaybetmiştir. Teknik ve malzeme olarak taş ve tuğla, dış yüzlerde karışık sıralar halinde kullanılmıştır. Örtü sistemi ve revak kemerlerinde tuğla kullanılmıştır. Batı girişi, avluya beşik tonozlu bir geçitle bağlanır.

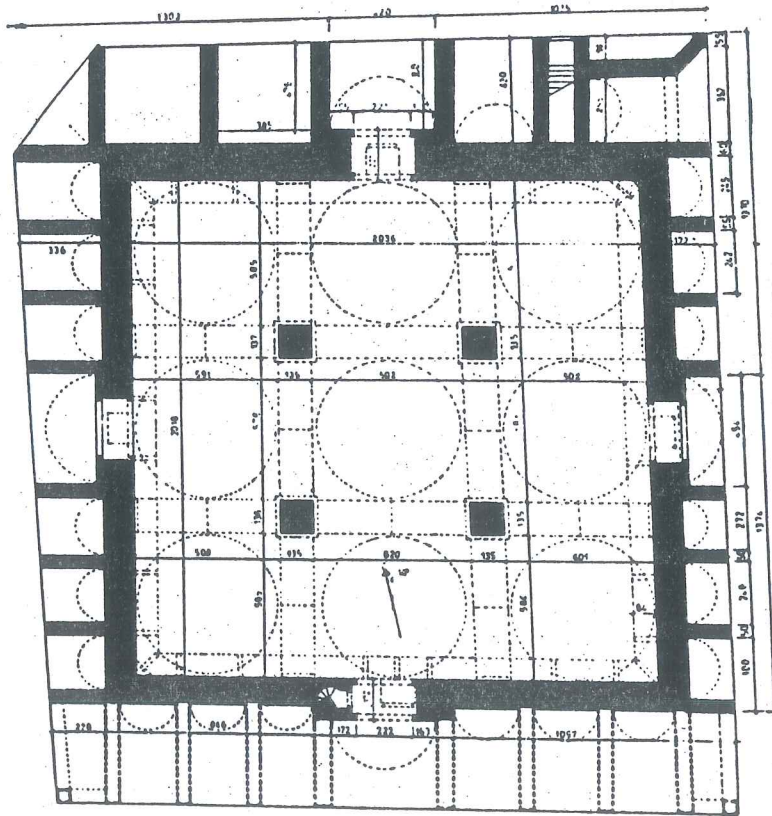
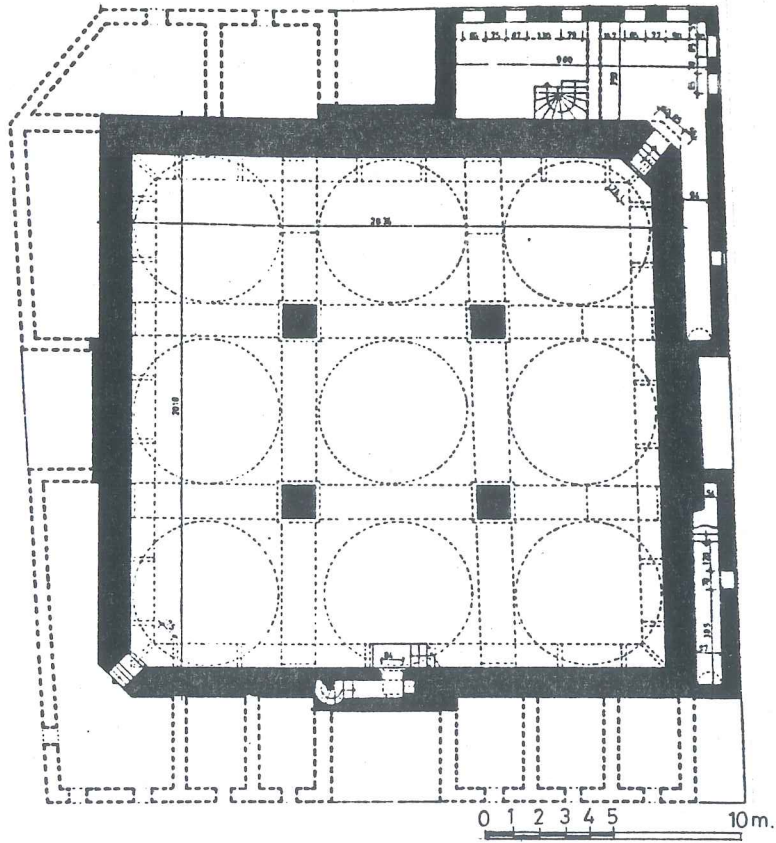
SERPUŞ HAN

Mimarı ve yaptıranı bilinmemektedir. Yapı 18.yy.da bütün dış yüzlerinde değişiklik geçirmiş ve Türk mimari üslubunda konsollu çıkmalar, taş ve tuğla hatıllı duvarlar ve sıvri kemerli pencerelerle bu yy.ın tipik bir ticaret hanı haline gelmiştir.

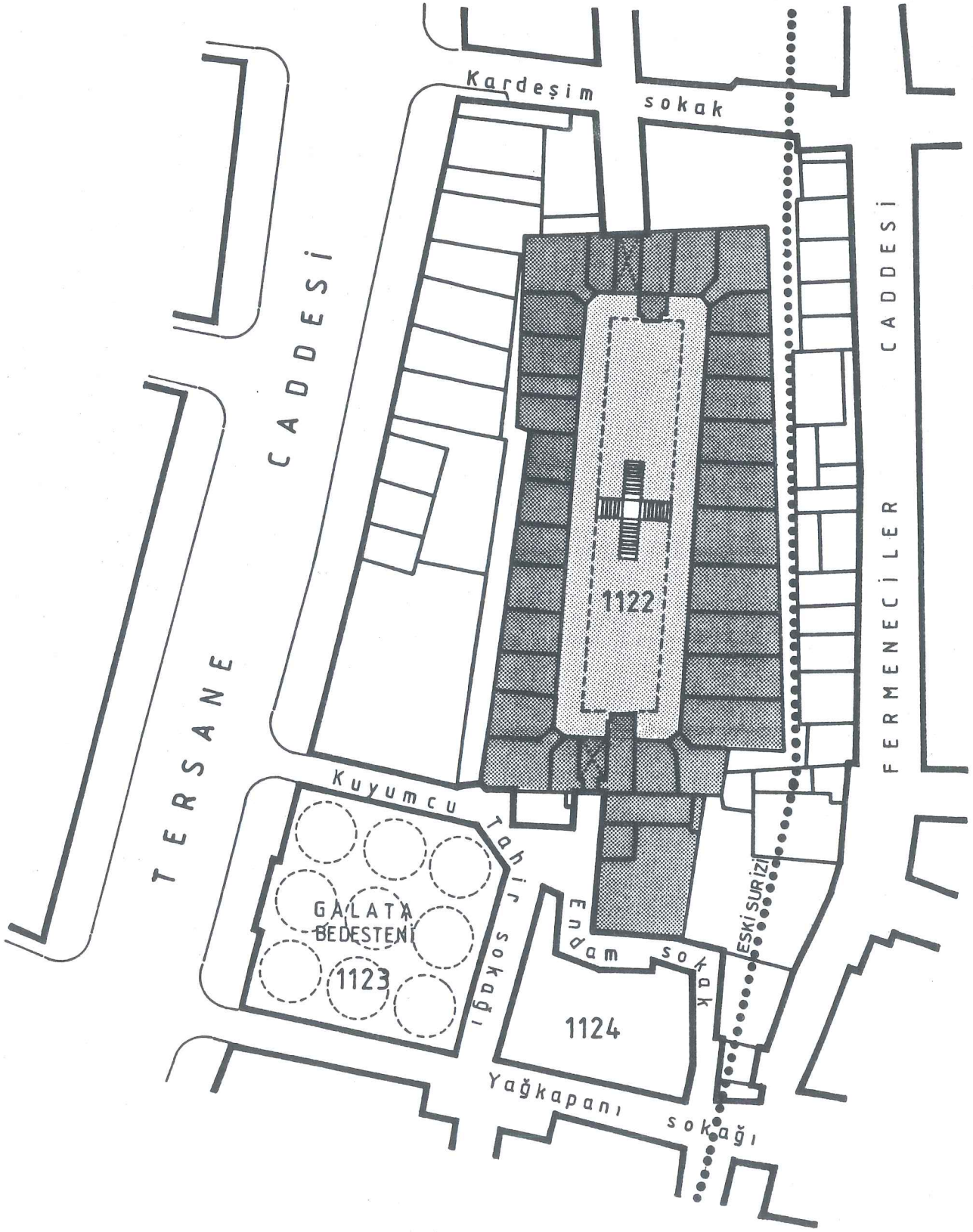
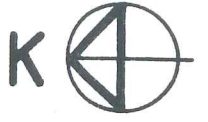
3 katlı olan handa mekanlar tonozla örtülüdür. Taşıyıcı elemanlar, duvar ve payeler taştır. Doğu yönünde 4, kuzey yönünde 2 çıkmaya sahiptir. Bunlar 2 sıralı taş konsollarla taşınırlar.

SAKSI HANI

Serpuş Hanı'nın üslup özelliklerine sahip bu handa kullanılan malzeme ve teknik yine taş ve tuğladır. 2 katlı olan bu hanın, devrinde mahkeme olarak kullanıldığı söylenir. Yapıdan ayrı olan ve tonozlu, kapalı bir nef halinde bir bölümü vardır. İç mekanlar, birbirine geçit veren hacımlar halinde olup tonozlarla örtülüdür. Avlusuz yapıda arada kalan mekanlar oldukça loştur. Taşıyıcı iç kemerler yuvarlaktır.

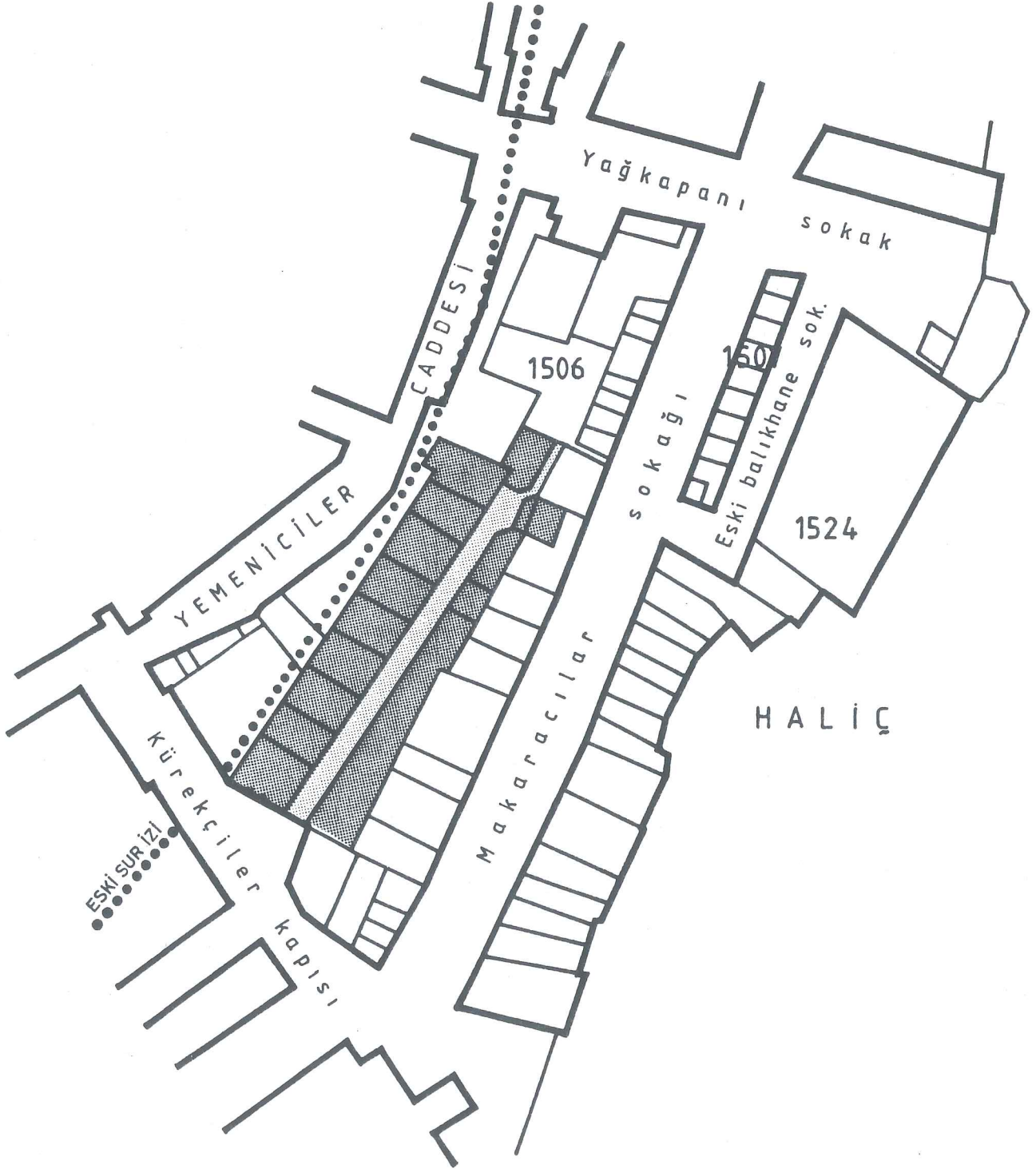
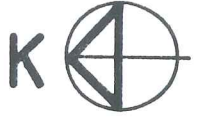

Res.74- Galata Bedesteni,zemin ve 1.kat planı.

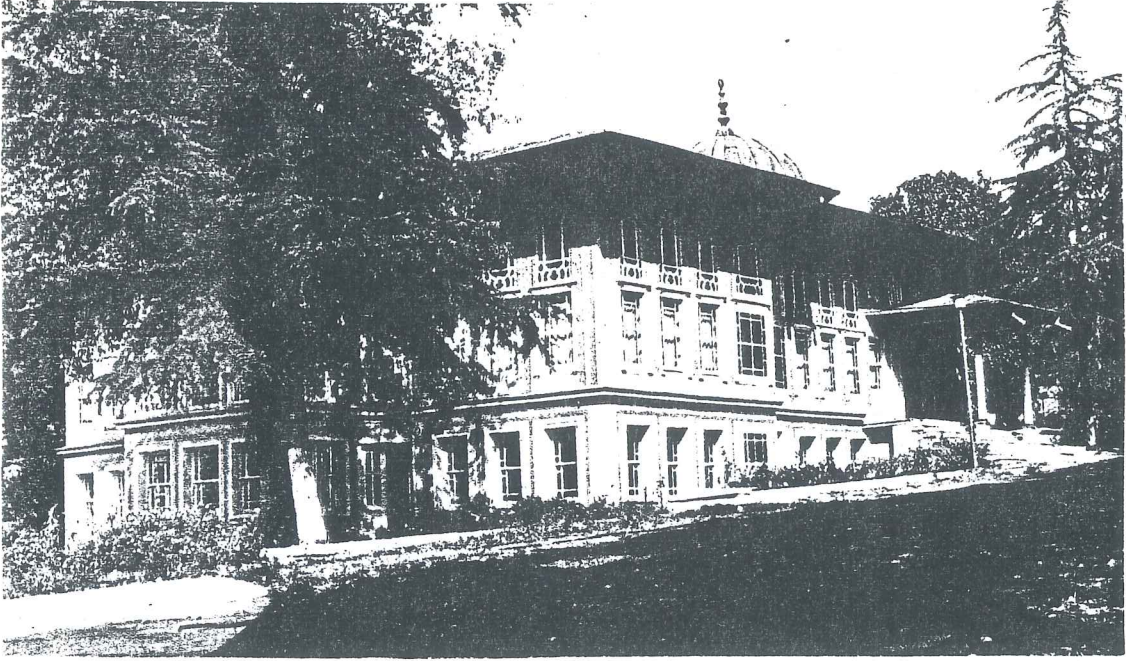
Res.75- Kurşunlu Han, konum planı.

0 5 10 20m.

Res.76- Yelkenciler Hanı, konum planı.

0 5 10 20m.

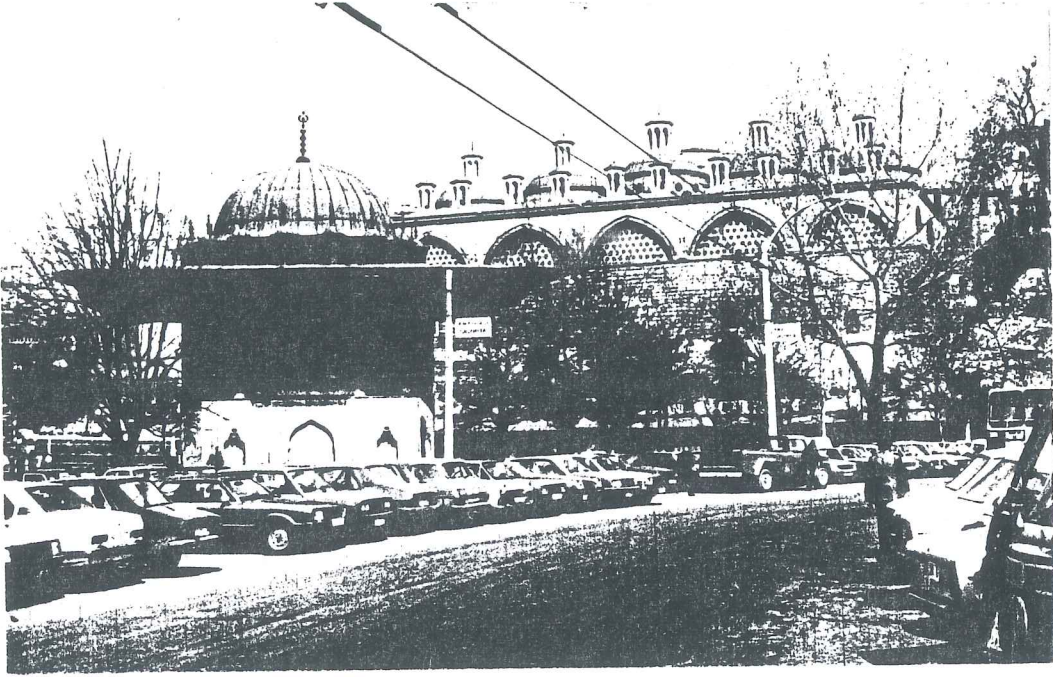
Res.77- Aynalıkavak Kasrı,Hasköy.

AYNALIKAVAK KASRI

Üçyüz yıl boyunca Haliç kıyılarını süsleyen ve bugün Aynalıkavak Kasrı olarak bilinen yapı, Osmanlı İmparatorluğu döneminde "Aynalıkavak Sarayı" ya da "Tersane Sarayı" adıyla anılan yapılar grubundan günümüze ulaşabilen tek örnektir.

IV.Mehmet zamanında Kaptan-ı Derya Halil Paşa'nın 1613 te yaptırdığı köşkün yanması sonucu, saray bütünü içinde yer alan ve 1719'da III.Ahmet tarafından yaptırılan kasr, III. Selim döneminde yeniden düzenlenmiş, II.Mahmut döneminde de değişikliklere uğrayarak bugünkü görünümünü almıştır.

Deniz cephesinde iki, kara cephesinde tek katlı kütle- si ile geleneksel Osmanlı mimarlığının son ve en güzel örneklerinden biri olan kasr, batı yönlü iç bezemeleri ile 18.yy.mimarlık yapıtları içinde özel bir yer tutar.

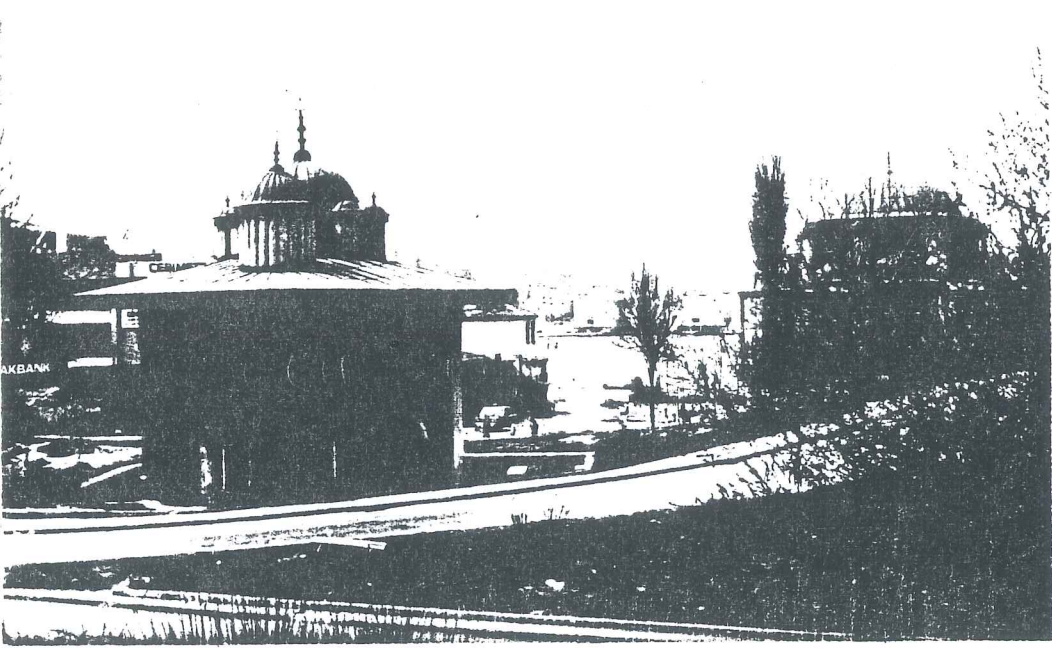
Res.78- Tophane çeşmesi.

TOPHANE ÇEŞMESİ

Çeşme,1732 tarihlidir. I.Mahmut tarafından Hassa Ser Mimarı Mehmet Ağa'ya yaptırılmıştır.

Bu 4 yüzlü meydan çeşmesinin her yüzü birbirine benzer ve her birinde yalaklı bir çeşme vardır. Başlangıçta bugünkü şekliyle bir kubbe taşıyan çeşmeye,kısa bir süre sonra rokoko çatı yaptırılmış,daha sonra da (1956 restorasyonuna kadar) tepesi tamamen açılıp bir parmaklıkla çevrilmiştir. Çeşmenin 4 yüzü de rumî yazılar,floral motiflerle süslüdür. Her yüzü dolaşan ve celi sülûs ile yazılmış kırk mısralık bir tarih kasidesi vardır.

Suyu,Taksim suyundan gelmekte ve Tophane'deki 4 gözlü yedek su deposunda birikmekteydi. Çeşme,1957'de Sular İdaresi tarafından yeniden restore ettirilmiştir.

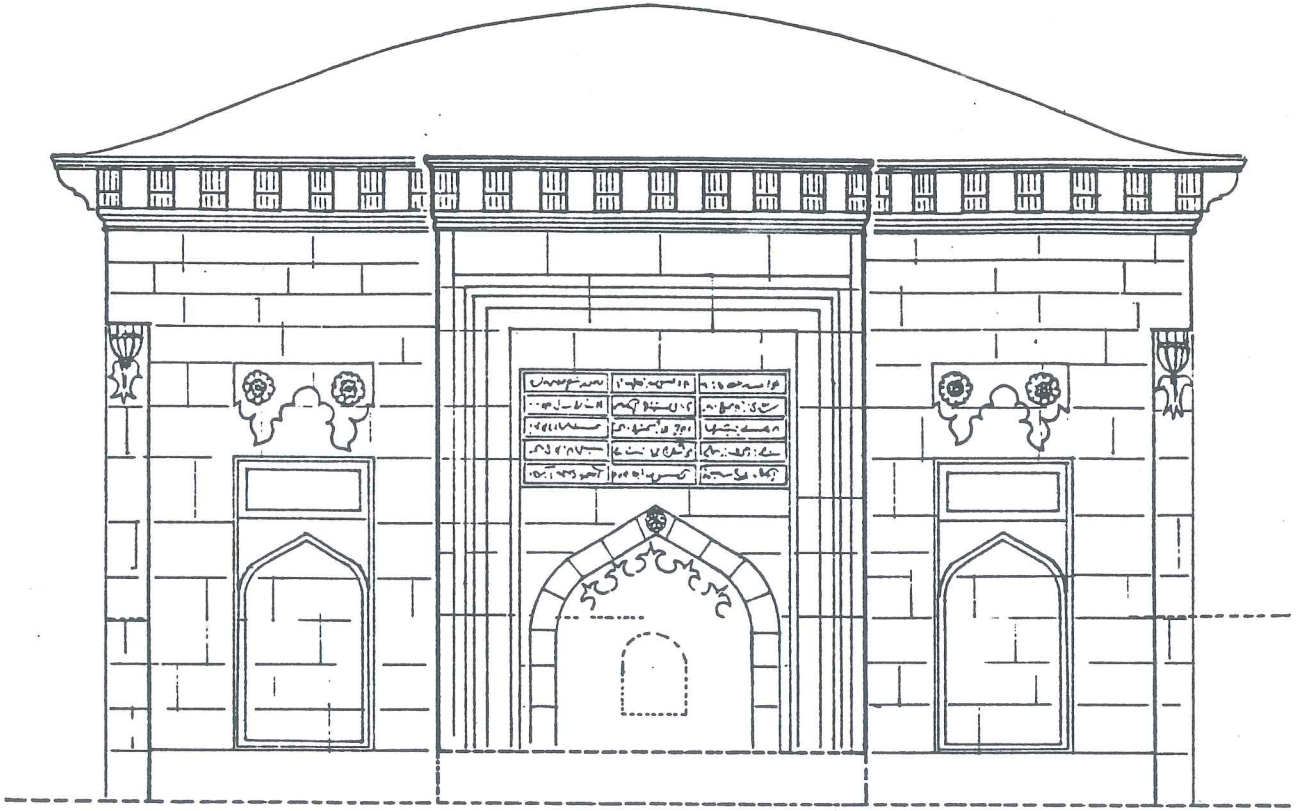
Res.79- Azapkapı çeşmesi.

AZAPKAPI (SALIHA SULTAN) ÇEŞMESİ

1732'de I.Mahmut'un annesi Saliha Sultan tarafından, Hassa Mimarbaşı Kayserili Ahmet Ağa'ya Yaptırılmıştır. Top hane çeşmesinin yanısıra, Türk rokocosunun en güzel ürünlerindedir.

4 yüzlü çeşmenin özellikle P.Pazarı Caddesine bakan yüzü çok süslüdür. Bu yüzde, kenarlarda birer çeşme, ortada ise 4 mermer sütun üzerine oturtulmuş bir sebil vardır. Taş işçiliği, sebilin dökme demir şebekesinin güzelliği ve saçak altındaki kalem işleri nedeniyle eşsizdir.

Çeşme, 1954'te mimar Ali Saim Ülgen'in projesiyle Sular İdaresi tarafından onarılmıştır. Günümüzde kullanılmaktadır.

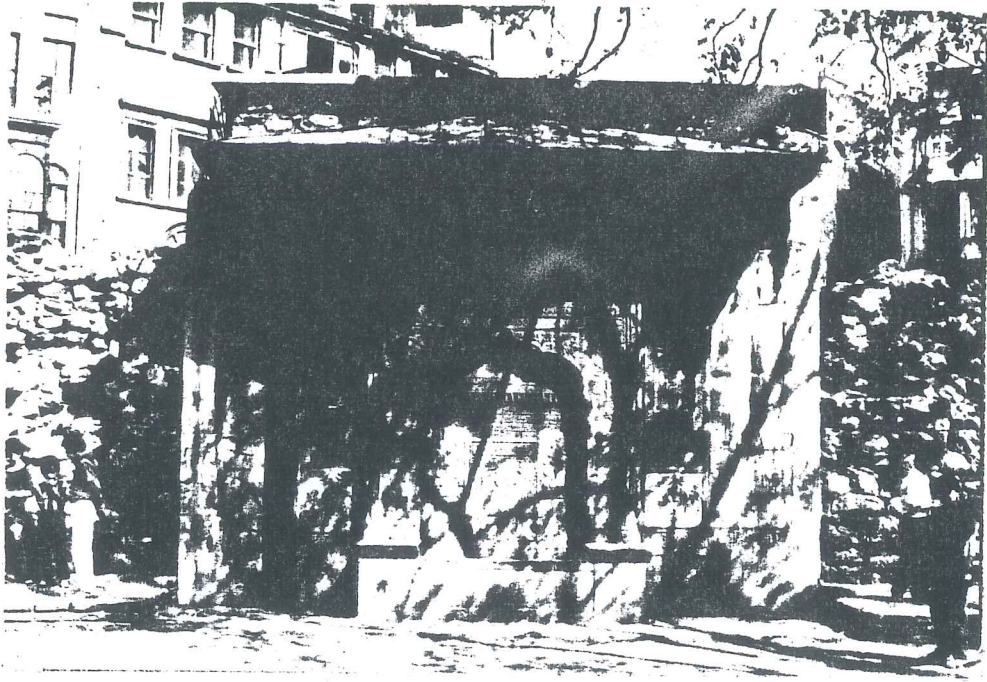
Res.80- Yahya Ağa çeşmesi.

YAHYA AĞA ÇEŞMESİ

1732 tarihinde Sadrazam Hekimoğlu Ali Paşa'nın kethüdası Yahya Ağa tarafından yaptırılmıştır.

Dikdörtgen plan üzerine yontma taş haznesi ile birlik te inşa edilmiştir. Çeşmenin 4 köşesi de pahlıdır ve üzerlerinde karpuz süslemeler vardır. Klasik basık sivri keme ri üzerinde, tarih bulunan yazıtı kırılmış ve kelimeler bozulmuştur. İki yandaki klasik nişlere göre ayna kısmı çı kıntı oluşturur. Sonraları bu yüzdeki taşlar yenilenmiştir.

Çatısı haçvari tonozdur. Saçakta kefeki taşından bir profil dolaşır. Bu meydan çeşmesinin sol ve arka yüzüne ya pılar yaslandığından görünümü bozulmuştur. Bugün kullanıla maz durumdadır.

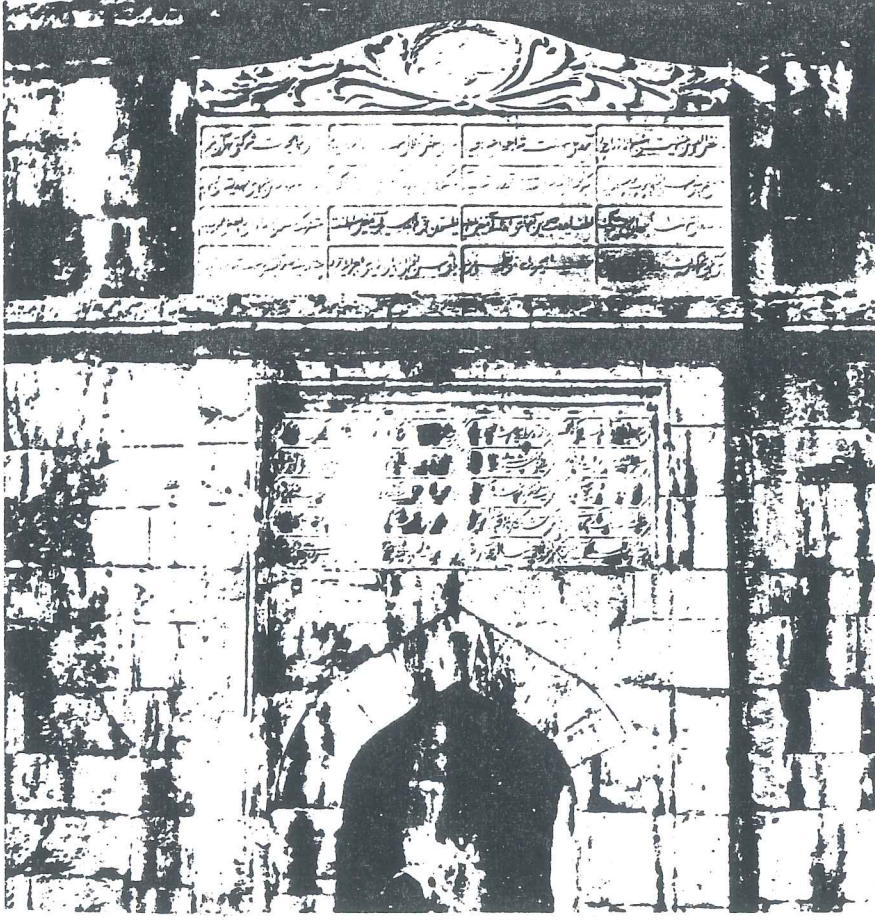
Res.81- Bereketzade çeşmesi,kuledibi.

BEREKETZADE ÇEŞMESİ

Galata Kulesi sokağında Bereketzade Mescidi yakınında 1467'de yaptırılmıştır. 1732 yılında Defterdar Mehmet Efen di tarafından yeni baştan inşa ettirilmiştir.

Ortada alçak tekneli asıl çeşme ile iki yanında küçük ve yüksek,su içmeye mahsus iki çeşmeden oluşmuştur. Bu çeşmelerin üzerinde ve asıl çeşmenin arnlığında yazıtlar yer alır. Geniş saçaklı çatısı yok olmuştur. Oldukça güzel kabartma ve çiçek motifleriyle süslü olan bu çeşme,taş işçiliğimizin iyi bir örneğidir.

1844'te Bezmiâlem Valide Sultan'ın emriyle onarılan bu yapı,daha sonra 1913'te İstanbul Muharipler Derneği'nce restore edilmiştir. Bugün kule dibindeki sur duvarına yapışık durumdadır.

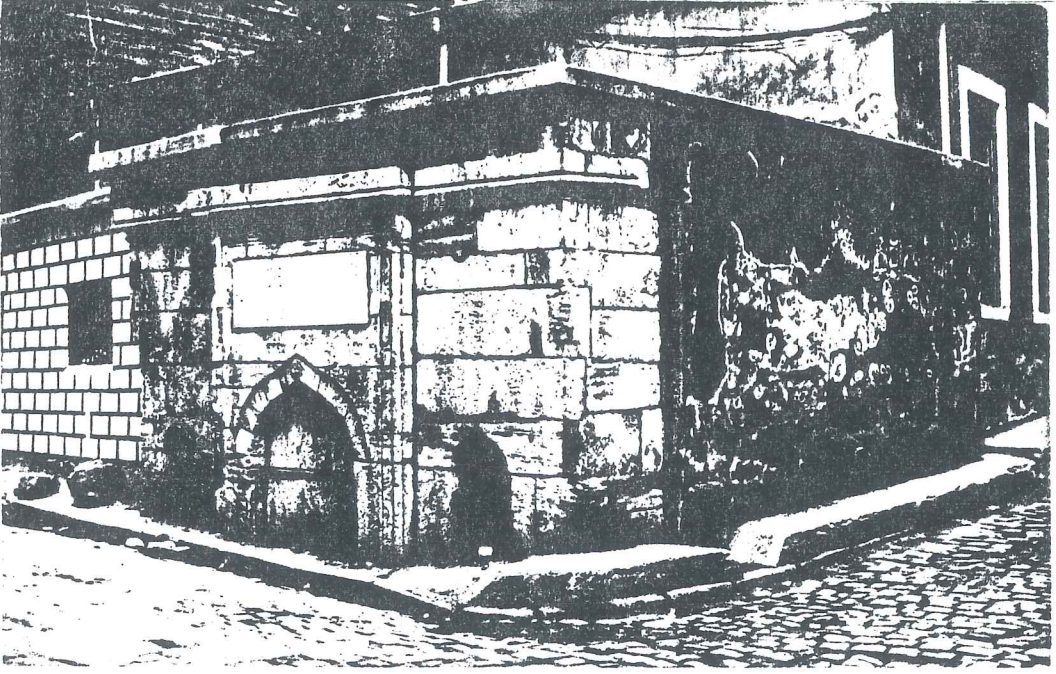

Res.82- Hasan Ağa çeşmesi,mevlevihane avlusu.

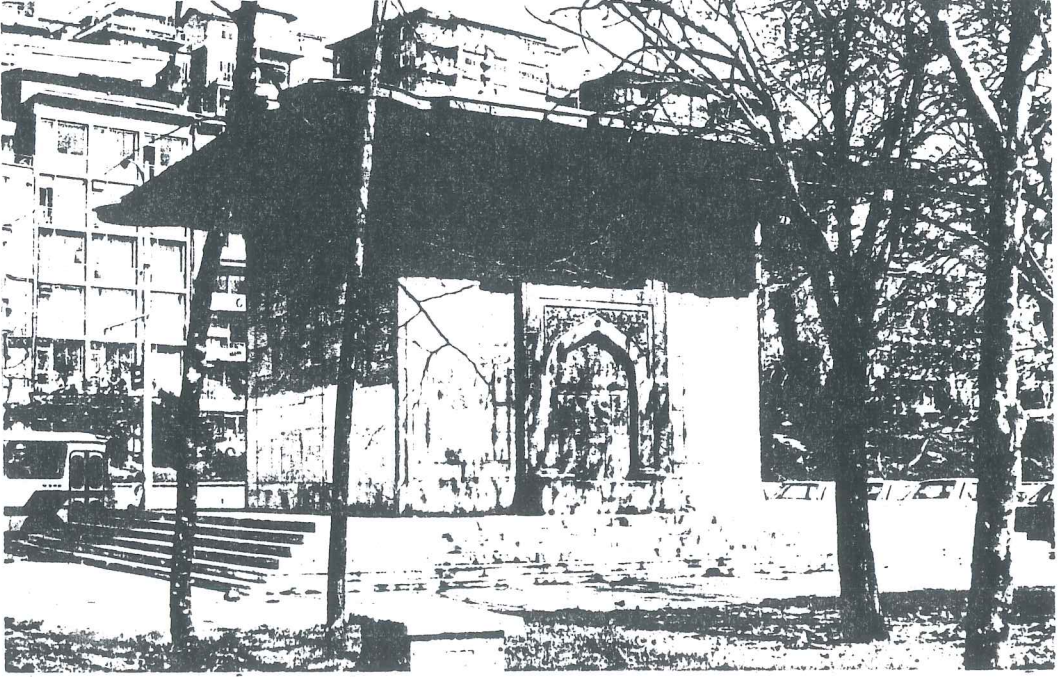
HASAN AĞA ÇEŞMESİ

Galata Mevlevihanesi bahçesindedir. Matbah emini Hasan Ağa tarafından 1649 yılında yaptırılmıştır.

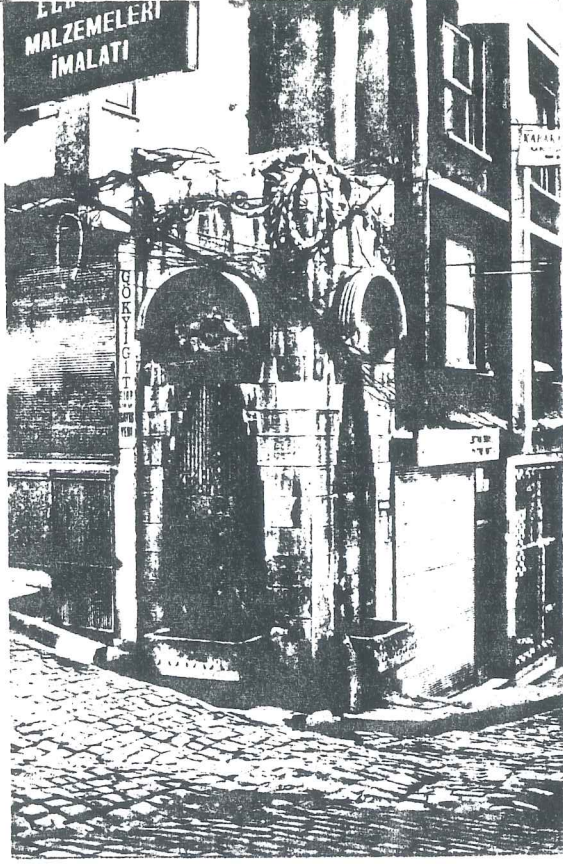
Bu çeşme klasik üslupta olup sivri kemerlidir. Kilit taşında gül rozeti vardır. Aynası düzdür ve iki niş halinde tas yeri ile musluğu yer alır. Yazıtları 4 sütun halinde ve 5 sıradır. Bunlar, birleşme yerlerinde baklava motiflerini oluşturan kartuşlar içindedir. Yazıtın üstünde Abdülmecit'in tuğrası vardır. Tuğranın önünde bir çiçek oyması, her iki yanda ise iri yapraklar köşelere kadar uzanır. S.Abdülmecit devrine ait onarım yazıtı, çeşmenin üstündedir.

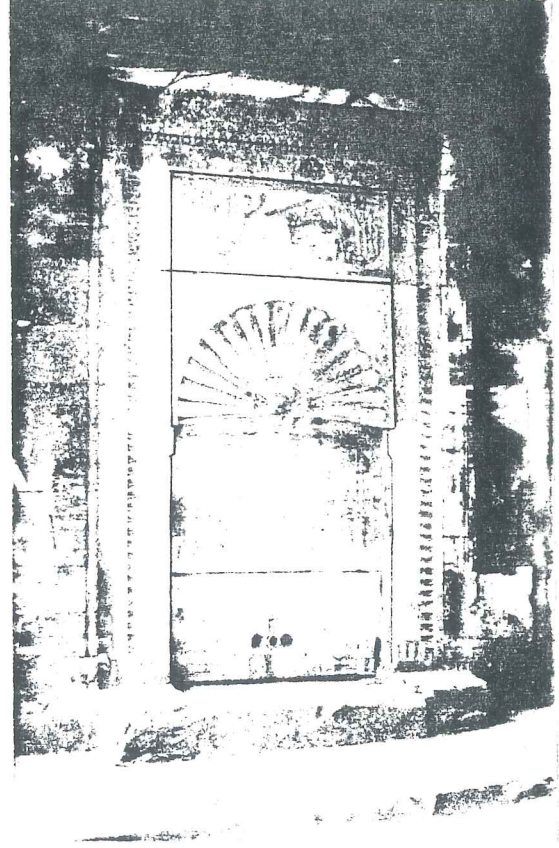
Res.83- Mihrişah Kadın çeşmesi, Lüleci Hendek sokağı.

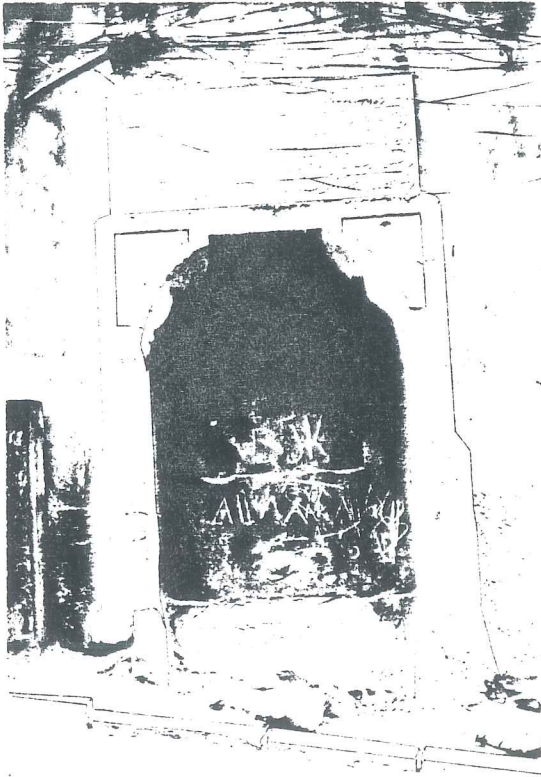
Res.84- Mustafa Ağa çeşmesi, Fındıklı.

Res.85- Lâleli çeşme

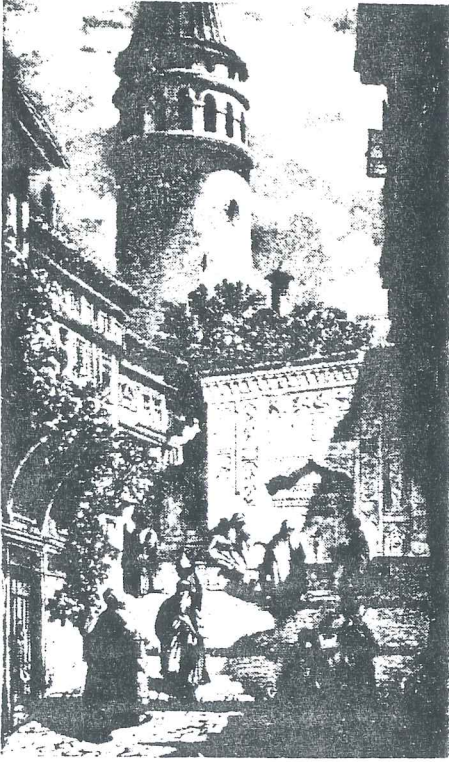
Res.86- Kemankeş M.Paşa ç.

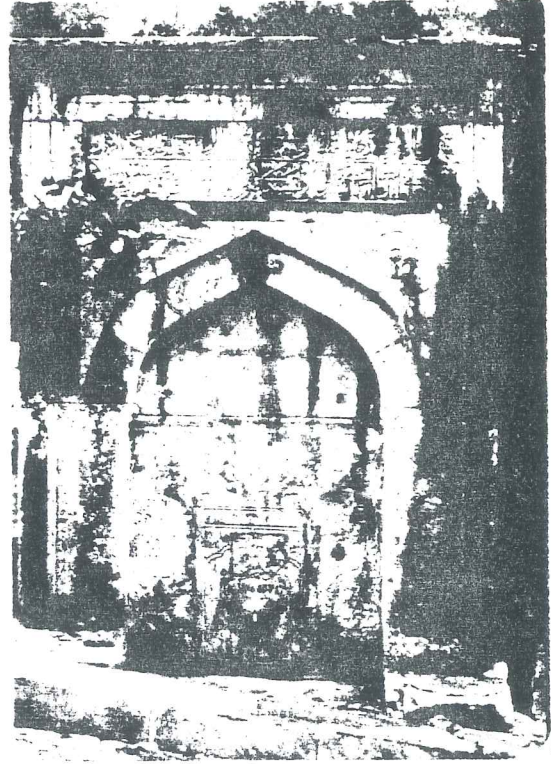
Res.87- Çeşme, Lüleci Hendek s.

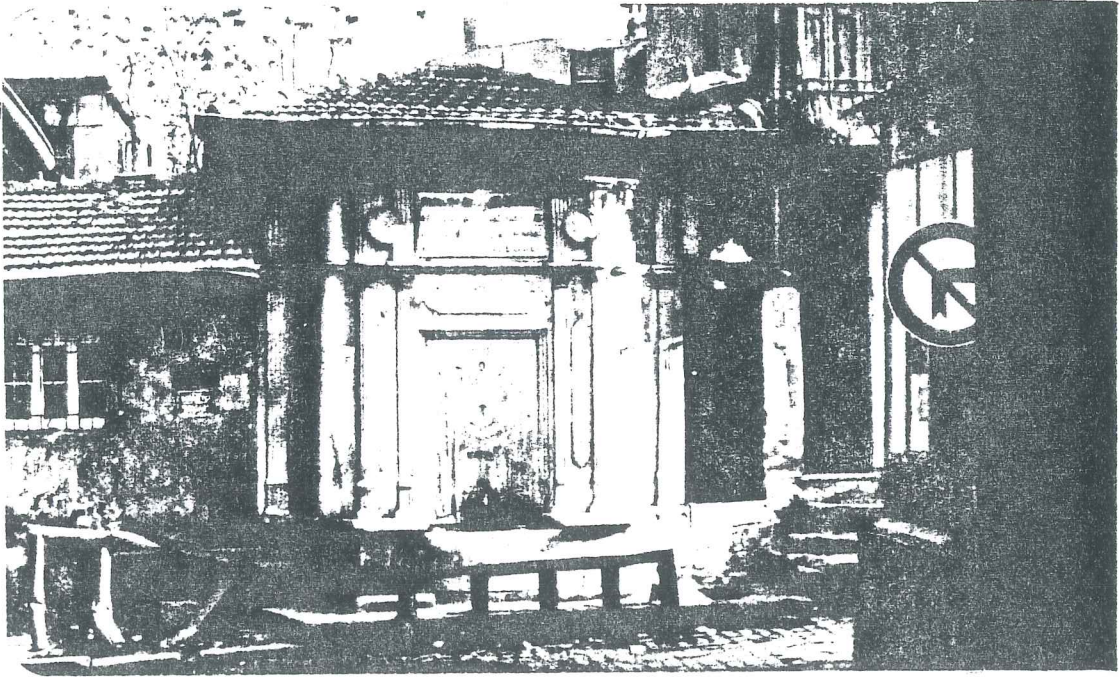
Res.88- Çeşme, Serdarı Ekrem s.

Res.89- Eski Bereketzade çeşmesi.

Res.90- Çeşme, Kumbaracı y.

Res.91- Bilâl Ağa çeşmesi, Lüleci Hendek sokağı.

BEYOĞLU İLÇESİNDE BULUNAN TARİHİ ÇEŞMELER

<u>tarihi</u>	<u>çesmenin ismi</u>	<u>bulunduğu yer</u>
931 H.	Hasköy Ç.	Haliç-Hasköy
945 H.	Mahmut Efendi Ç.	Sütlüce-Mahmut Ağa Cami altı
994 H.	Murad III Ç.	Kasımpaşa-Kurt Çelebi Cami civarı
1008 H.	İbrahim Paşa Ç.	Sütlüce-Mahmut Ağa mezarlığı karşısı
1022 H.	Esat Mehmet Efendi Ç.	Kabataş-Set altı
1028 H.	Mustafa Ağa Ç.	Hasköy-Kırmızı Minare Cami karşısı
1029 H.	Sadrızam Ali Paşa Ç.	Kasımpaşa-Kulaksız Saçlı Emir Dergâhı
1039 H.	Sadettin Efendi Ç.	Kabataş-Set altı,merdiven başı
1046 H.	Bıyıklı Mustafa Paşa Ç.	Tophane-Kılıç Ali Paşa Cami karşısı
1048 H.	Uzun Piyale Paşa Ç.	Kulaksız-Saçlı Emir Dergâhı
1059 H.	Matbah Emni Hasan Ağa Ç.	Lüleci Hendek Sokağı sol köşe başı
1059 H.	Matbah Emni Hasan Ağa Ç.	Galata Mevlevihanesi avlusu
1099 H.	Mahmut Efendi Ç.	Tophane-Defterdar Cami karşısı
1106 H.	Ali Paşa Ç.	Galata-Arap Cami yanı
1109 H.	Emetullah Valide Sultan Ç.	Tünel civarı,Yeni Cami avlusu
1110 H.	Cudidil Valide Sultan Ç.	Galata-Emekyemez Mescidi yakını
1114 H.	Nezir Ağa Ç.	Kasımpaşa-İbadullah Cami altı
1116 H.	Ahmet III Ç.	Aynalıkavak Kasrı Karşısı,yol üstü
1118 H.	Ahmet III Ç.	Galata-Yeni Cami'nin güney kapısı karşısı
1118 H.	Eyüp Ağa Ç.	Hasköy-Keçecipiri Cami yanı
1118 H.	Ziver Efendi Ç.	Kasımpaşa-Hacı Ferhat Cami yanı
1133 H.	Hacı Mustafa Efendi Ç.	Beyoğlu-Firuzaga Cami civarı
1138 H.	Silahtar Mehmet Ağa Ç.	Fındıklı-Kazancı Cami karşısı
1140 H.	Ahmet Ağa Ç.	Kasımpaşa-Bahriye Hastanesi civarı
1142 H.	Miriâlem Halil Ağa Ç.	Galata Hacı Mimi Cami üst tarafında
1144 H.	Ömer Ağa Ç.	Firuzaga-Çukurcuma Cami karşısı
1144 H.	Cebecibaşı Abdullah Ağa Ç.	Küçük Parmakkapı
1144 H.	İzzet Ali Paşa Ç.	Kasımpaşa Cami civarı
1144 H.	Saliha Sultan Ç.	Tophane-Kadirihane Dergâhı kapısı
1144 H.	İsmail Ağa Ç.	Tophane-Kadirihane Tekkesi avlusu
1145 H.	Kethüda Ali Ağa Ç.	Galatasaray Hamamı civarı
1145 H.	Sadullah Efendi Ç.	Ayaspasa-Alçakdam Cami yanı
1145 H.	Mahmut I Ç.	Firuzaga-Gülgeni Tekkesi bitişiği
1145 H.	Hafız Ahmet Paşa Ç.	Taksim-Kazancı Cami karşısı
1145 H.	Saliha Sultan Ç.	Azapkapı-Sokullu Mehmet Paşa Cami arkası
1145 H.	Mihrişah Kadın Ç.	Galata-Hoca Ali Cami köşesi
1145 H.	Kethüda Yahya Ağa Ç.	Galata-Yelkenci Hanı yanı
1145 H.	Bereketzade Ç.	G.Kulesi,Bereketzade Mescidi yakını
1145 H.	Verdinaz Kadın Ç.	Galata-Su iskelesi yakını
1145 H.	Hacı Mehmet Ağa Ç.	Şişhane-Kâtip Çelebi Türbesi karşısı
1145 H.	Kemankeş Ç.	Galata-Kemankeş Mustafa P.Cami karşısı
1145 H.	Yeğen Mehmet Paşa Ç.	Kabataş-Çiftevav Sokağı başı

<u>tarihi</u>	<u>çeşmenin ismi</u>	<u>bulunduğu yer</u>
1145 H.	Hekim Oğlu Ali Paşa Ç.	Kabataş-Setüstü
1145 H.	Tersane Emini Ahmet Ağa Ç.	Kasımpaşa-Çatmalı Mescit civarı
1145 H.	Vuslat Kadın Ç.	Kasımpaşa-Eyyühüm Ahmet Cami karşısı
1145 H.	Kiblelizade Mehmet Bey Ç.	Kasımpaşa-Emin Cami avlu duvarı
1145 H.	Kaptan Hacı Hüseyin Paşa Ç.	Kasımpaşa Mevlevihanesi karşısı
1145 H.	Silahtar Yakup Ağa Ç.	Kasımpaşa-Yahya Kâhya Cami civarı
1145 H.	1.Mahmut Ç.	Taksim Maksemi köşesi
1145 H.	Defterdar Emini Ç.	Tophane
1145 H.	Hacı Ahmet Ağa Ç.	Tophane-Karabaş Cami civarı
1145 H.	Mahmut I Meydan Ç.	Tophane meydanı
1150 H.	Feyzullah Efendi Ç.	Kasımpaşa Cami avlusu
1153 H.	Lala Beşir Ağa Ç.	Tepebaşı-Asmalımescit sokağı
1167 H.	Süleyman Kaptan Ç.	Kasımpaşa-Zindanardı Sivrikoz Cami önü
1169 H.	Zevkî Kadın Ç.	M.Sinan Üniversitesi Taş mektep altı
1173 H.	Mustafa III Ç.	Kasımpaşa-Türabi Tekkesi karşısı
1175 H.	Mustafa Ağa Ç.	Fındıklı Cami civarı
1188 H.	Topçubaşı Mehmet Ağa Ç.	Galata-Lüleci Hendek Sokağı
1191 H.	Kaptan Gazi Hasan Paşa Ç.	Deniz Hastanesi yakını
1191 H.	Kethüda Yusuf Ağa Ç.	Tophane-Kadirihane Tekkesi arkası
1196 H.	Hacı Mehmet Ağa Ç.	Kabataş Cami kapısı
1197 H.	Kaptan Gazi Hasan Paşa Ç.	Kasımpaşa-Bahriye Kışlası önü
1197 H.	Kaptan Gazi Hasan Paşa Ç.	Kasımpaşa-Kulaksız yokuşu başı
1198 H.	Halil Hamit Paşa Ç.	Kasımpaşa-Hacı Hüsrev Cami alt tarafı
1200 H.	İdris Ağa Ç.	Dolmabahçe Cami karşısı
1201 H.	Koca Yusuf Paşa sebil Ç.	Fındıklı Cami Sebili yanı
1203 H.	Silahtar Yahya Efendi Ç.	Kabataş-Setüstü
1203 H.	Silahtar Yahya Efendi Ç.	Hasköy-Kuşkonmaz Cami meydanı
1207 H.	Seyyit Abdullah Ağa Ç.	Halıcıoğlu-Turşucu Hüseyin Ef.C.avlusu
1208 H.	Mihrişah Valide Sultan Ç.	Halıcıoğlu-Abdüselâm C.mezarlığı önü
1208 H.	Mihrişah Valide Sultan Ç.	Halıcıoğlu-Hasköy yolu üzeri
1208 H.	Mihrişah Valide Sultan Ç.	Halıcıoğlu-Hasköy yolu üzeri
1211 H.	Haznedar Nazperver Usta Ç.	Firuzaga-Sormagir Cami karşısı
1211 H.	Bilâl Ağa Ç.	Galata-Lüleci Hendek Sokağı alt başı
1212 H.	Mihrişah Valide Sultan Ç.	Fındıklı-Beşaret Sokağı köşe başı
1213 H.	Kaptan Hüseyin Paşa Ç.	Deniz Hastanesi yokuşu alt başı
1214 H.	Mihrişah Valide Sultan Ç.	Kasımpaşa-Kurtuluş'a çıkan yokuş
1218 H.	Ahmet Efendi Ç.	Tophane-merdivenli yokuş üst başı
1219 H.	Dildade Usta Ç.	Fındıklı-Osman Çavuş yokuşu
1222 H.	Fesahet Usta Ç.	Kasımpaşa-Bahriye Caddesi
1227 H.	Paşa Baha Ç.	Taksim-Sıraserviler Caddesi
1229 H.	Salih Ağa Ç.	Kasımpaşa-Sakızağacı Cami köşesi
1246 H.	Mahmut II Ç.	Kasımpaşa-Emin Cami civarı
1249 H.	Rıza Bey Ç.	Taksim-Yenişehir Rum Kilisesi karşısı

<u>tarihi</u>	<u>çeşmenin ismi</u>	<u>bulunduğu yer</u>
1253 H.	Mahmut II Ç.	Kasımpaşa-Mevlevihane karşısı
1256 H.	Abdullah Ağa Ç.	Hasköy-Çıksalın bölgesi
1256 H.	Huşyar Kadın Ç.	Kasımpaşa-Hacı Ahmet Cami alt tarafı
1257 H.	Bezmiâlem Valide Sultan Ç.	Kasımpaşa-Hara İmam Cami önü
1259 H.	Abdülmecid Han Ç.	Taksim-Yenişehir
1259 H.	Ali Rıza Paşa Ç.	Halıcıoğlu-Abdüsselâm Cami karşısı
1259 H.	Mehmet Hüsrev Paşa Ç.	Halıcıoğlu-Turşucu Cami üst tarafı
1259 H.	Ali Rıza Paşa Ç.	Hasköy-Kırmızı Minare/Okmeydanı arası
1259 H.	Abdülmecid Han Ç.	Taksim-eski Talimhane meydanı
1278 H.	Abdülaziz Han Ç.	Gümüşsuyu Hastanesi duvarı
1287 H.	Pirinççi İbrahim Efendi Ç.	Tophane-Tomtom Cami alt tarafı
1290 H.	Eski Salıpazarı Ç.	Fındıklı-Süheyl Bey Cami alt tarafı
1292 H.	Şekerpare Ç.	Galata-Kaplıçı
1319 H.	Abdülhamid II Ç.	Tophane-Nusretiye Cami önü
1345 H.	Memba suyu Ç.	Sütlüce-Mahmut Ağa Cami önü
1353 H.	İnönü Okulu Ç.	Fındıklı
(?)	Mahmut II Ç.	Galata-Eski Galata Mahkemesi Sokağı
(?)	Adsız Ç.	Sütlüce-Halıcıoğlu arası
(?)	Abdülkerim Cevdet Paşa Ç.	Sütlüce-Karaağaç Çeşmesi
(?)	Kaptan Gazi Hasan Paşa Ç.	Kasımpaşa-Talih Sokağı
(?)	Kaptan Gazi Hasan Paşa Ç.	Kasımpaşa-Medrese Sokağında

Alıntı : Beyoğlu Belediyesi.

KİLİSE VE SİNAGOGLAR

Galata'da 1595'te (9),1604'te (10),1683'te (9),1696'da (4) Rum kilisesi bulunuyordu⁷³. Ermenilerin 1,Rumların 4, Lâtinlerin 3 kilisesi olduğunu bildiren bir 17.yy.belgesi de bulunmaktadır.

Ermeni kiliseleri:

Surp Kirkor Lusavoriç
Surp Pirgiç
Surp Yerortutyun

Rum kiliseleri:

Aya Nikola
Aya Yani
Panaghia

Lâtin kiliseleri:

St.Marie Drapèris
St.Louis
St.Antoine de Padoue
St.Trinitè
St.Benoît
St.Pierre et Paul
St.Georges
Kırım Kilisesi

Musevi sinagogları:

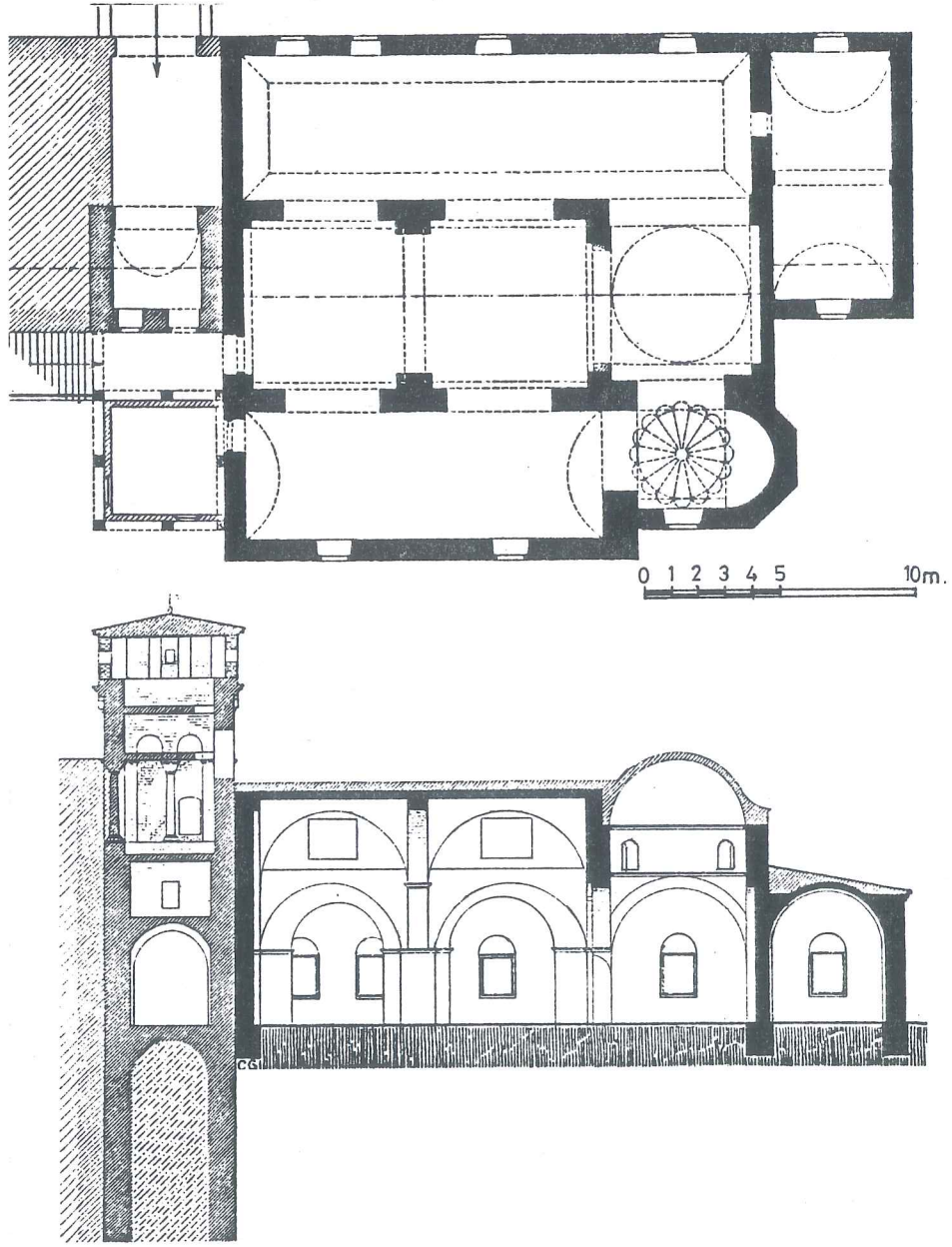
Neve Şalom Sinagogu
Eskenazi Sinagogu
İtalyan Musevi Sinagogu

ST.BENOÎT KİLİSESİ

Kilise,1427'de Benedikt rahipleri tarafından kurulmuştur. 1583'ten itibaren Jesuit papazları tarafından birkaç asır kullanılan bina,1733'te Lazarist'lerin himayesine bırakılmıştır ve halen bunlara aittir.

Kurşunla örtülü,birer kubbeli iki kısma ayrılmış dört-

73 .Erkins,op.cit.,s.7.

Res.92- St.Benoît Kilisesi,plan ve kesiti.

köşe bir yapı olan bu kilise,orjinal kulesi dışında kısmen 1732,kısmen 1871 tarihlidir.

Eski bir sarnıç üzerinde olduğu sanılan bu binanın zeminini,sokak seviyesinin oldukça üstündedir. Bu nedenle yapının altı boşluktur ve kilise kemerler üzerine oturtulmuştur. Yanındaki manastır,eski surun temelleri üzerine yapılmıştır.

miştir. Bu manastırın bir kısmı 1771 yangınından önce sokak-
ğın diğer yanında,Çukurbostan'ın üzerindeydi. Üzerinde ma-
nastırın bir kemeri olduğu için sokak bugün de Kemeraltı a-
dını taşır. Bu kemerin yalnız temel kısmı kârgirdi,üst kıs-
mı ahşap dikmelere oturtulmuştu. Kilisenin cümle kapısının
önündeki mermer sütunlu ve kemerli ufak bir avlunun yanında
kule şeklinde eskiden çan kulesi olan bir yapı vardır.

1687'de onarım geçiren kilise,1696'daki yangında çok
zarar görmüş ve ertesi yıl tekrar onarılmıştır. Son değişik-
liği ise 1732'de geçirmiştir.

ST.PIERRE ET PAUL KİLİSESİ

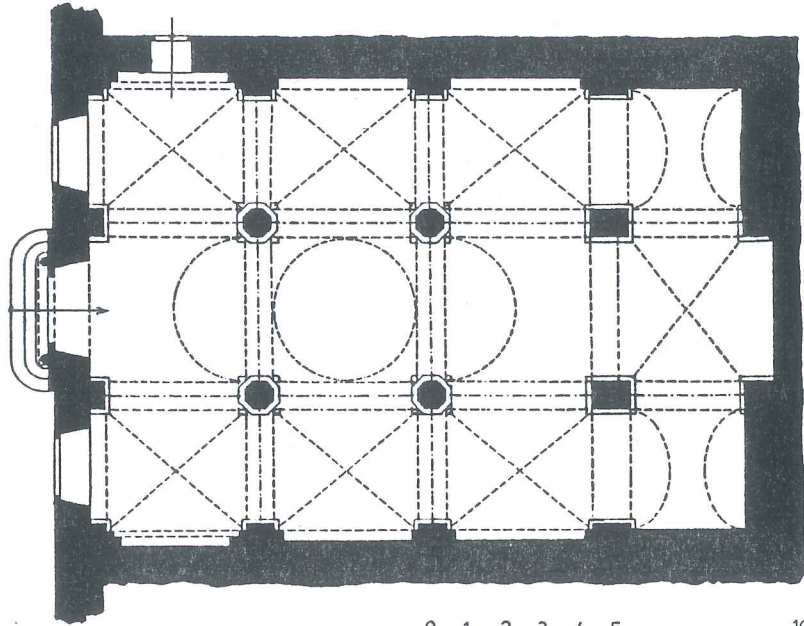
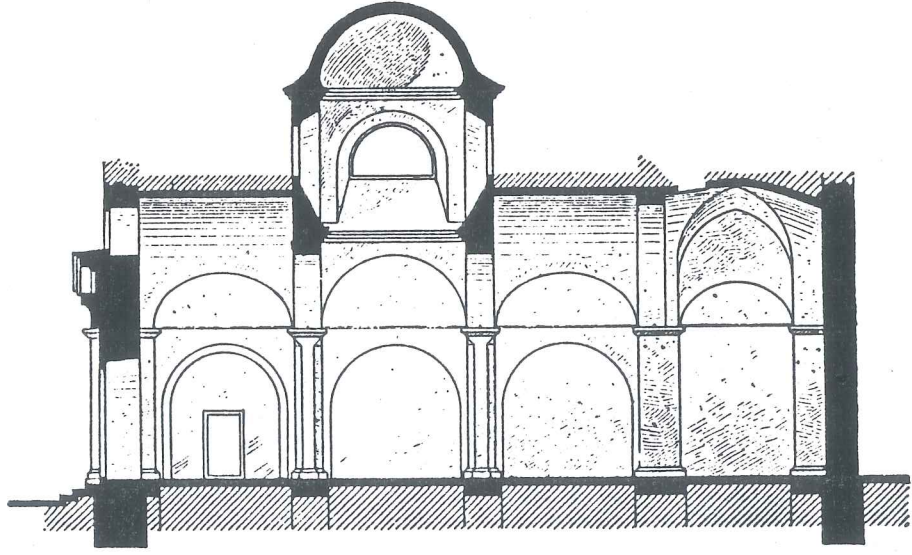
Bu İtalyan Katolik kilisesi bugünkü şeklini 1841'de al-
mıştır ve ünlü Fossati kardeşlerin binasıdır.

Kilisenin yöneticisi olan Dominiken rahiplerinin 1525
tarihinden beri aynı adlı kârgir,ufak bir kiliseleri vardı.
Bu bina 1660'da yanınca yerine bugünkü kilise yapılmıştır.
Arkasında 3 koruma kulesiyle eski Ceneviz suru vardır. Baş
"autel"inde Meryem ana ikonu yer alır.

ST.GEORGES KİLİSESİ

Bizans dönemi yapısı olan kilise kemerlidir ve taş sü-
tunlarla üçe ayrılmıştır. 1882'den beri okul ve hastane de
işleten Avusturya'lı Lazarist'lerin denetimindedir.

Kilisenin yanındaki 1626'dan beri Kapusen rahiplerinin
oturdukları manastır ve ruhanilere ait kısım 1731'de yanın-
ca,14.Louis burayı 1732'de yenilemiştir. 1783-1802 yılları
arasında burası Papalık temsilcisinin yeri olmuş ve impara-
torluk elçisinin şapeli olan St.Trinitè'ye nakledilmiştir.

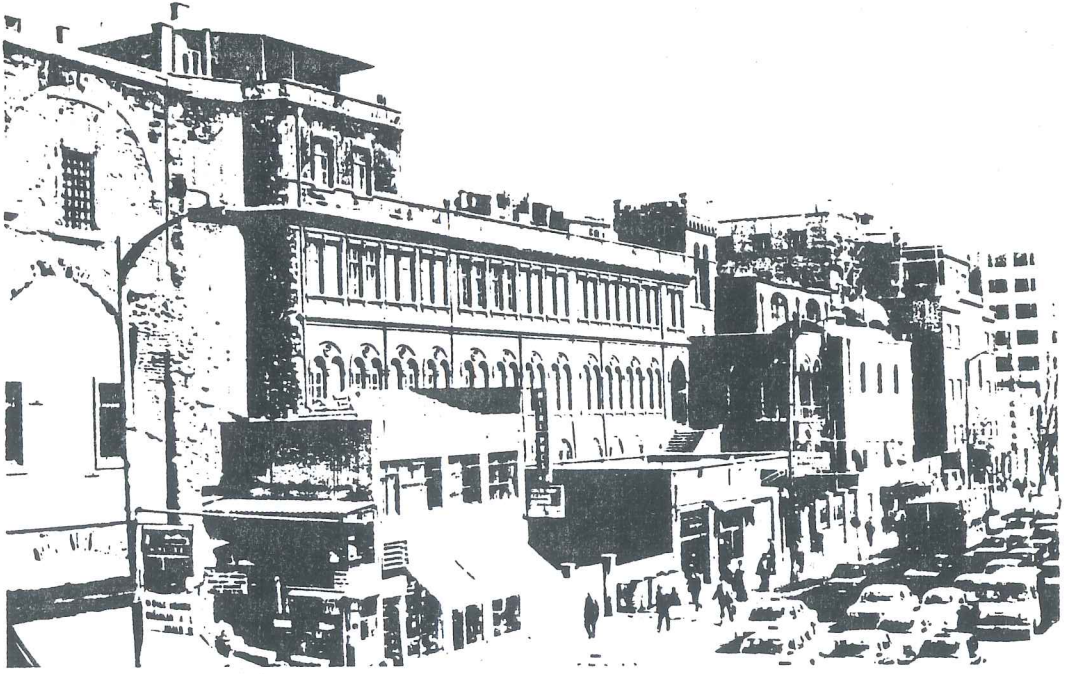

0 1 2 3 4 5 10 m.

Res.93- St.Georges Kilisesi, plan ve kesiti.

KIRIM KİLİSESİ (Res.98)

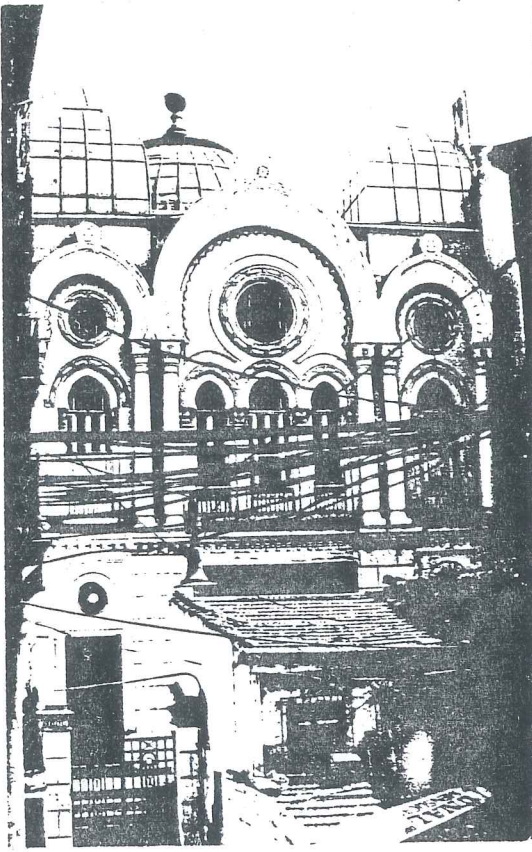
Bu yapı, Kırım savaşında ölen İngiliz askerlerinin anısına 1858-1868 yılları arasında Lord Stratford de Redcliffe'in himayesinde yaptırılmıştır. Tasarımı mimar C.E. Street'e aittir. Derin bir giriş kısmıyla çok belirgin olarak Gotik üslubunu yansıtan bir yapıdır.

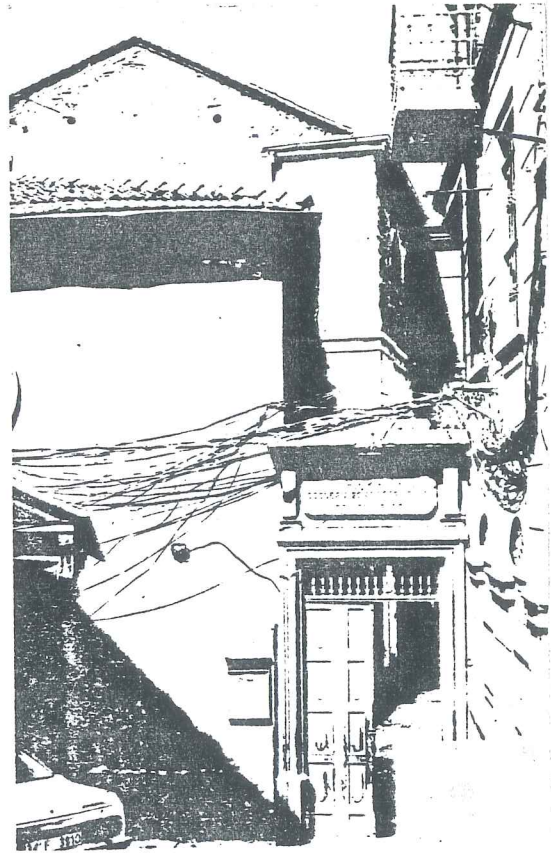
Res.94- St.Benoit Lisesi ve kilisesi.

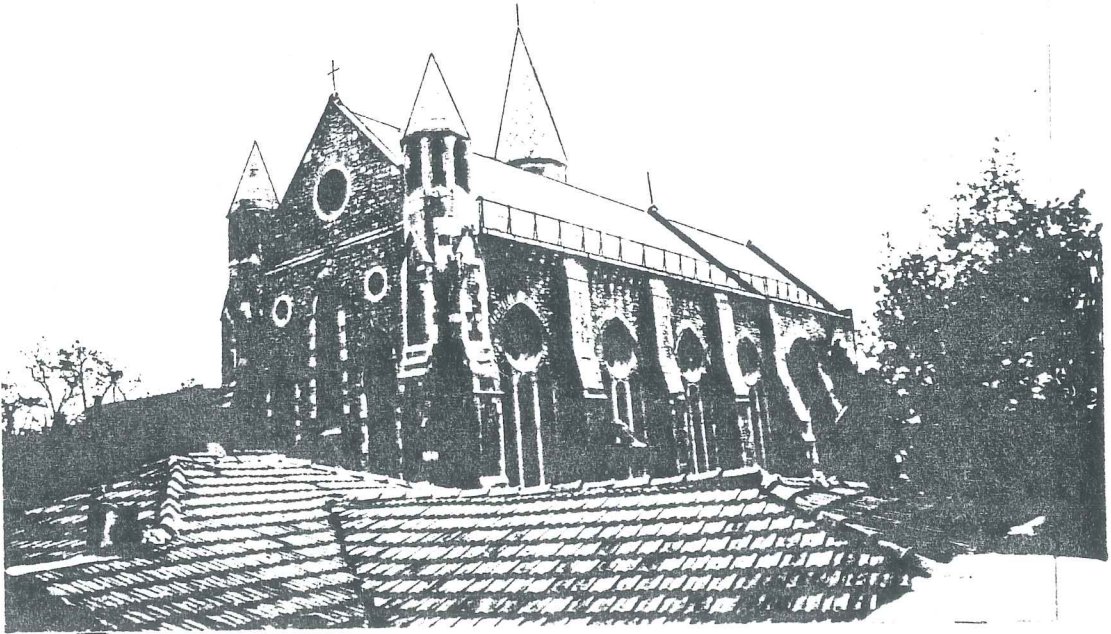
Res.95- Surp Pirgiç Ermeni Katolik Kilisesi.

Res.96- Eskenazi Sinagogu

Res.97- St.Pierre et Paul K.

Res.98- Kırım Kilisesi

3.2- EĞİTİM VE KÜLTÜR YAPILARI

GALATA MEVLEVİHANESİ

II. Bayezid devrinde, İskender Paşa tarafından 1491'de yaptırılmıştır.

Büyük bir külliye olan tekkenin ayakta kalan kısımları şunlardır: Semâhane, Derviş hücreleri, Şeyh Dairesi, Hün - kâr Mahfili, Bacılar kısmı. Bağımsız kısımlar ise sebil, kitaplık, türbeler, şadırvan ve çamaşırhanedir.

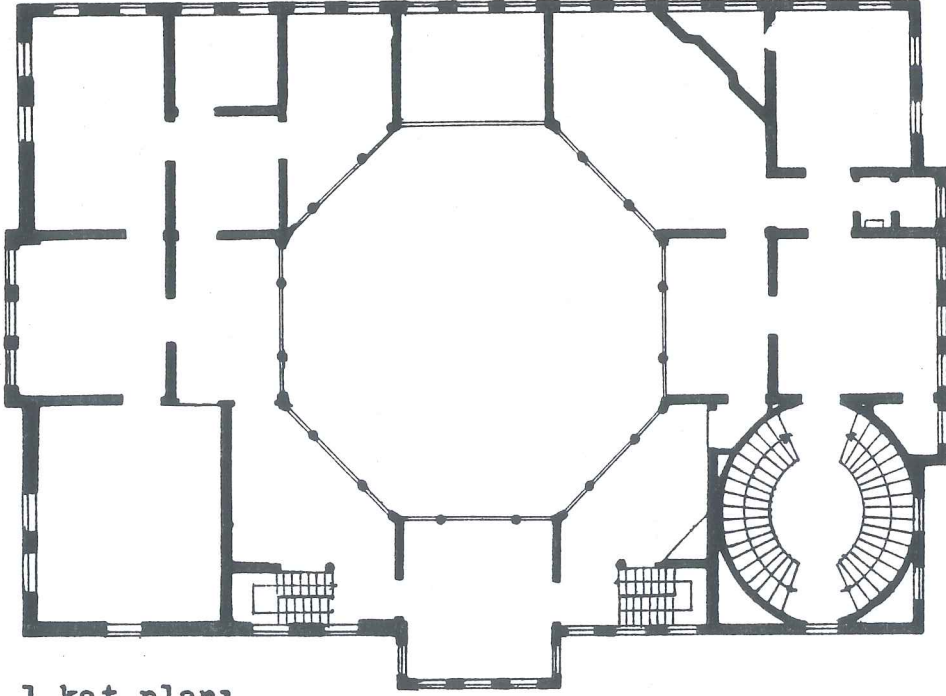
Bugün Divan Edebiyatı Müzesi olan mevlevihaneye, III. Selim devrine ait ve her iki yüzü de yazıtlı olan bir taç kapıdan girilir. Sağdaki 2 katlı kârgir bina sebil, muvakithane ve 2 odadan oluşan kitaplıktır. Türk barok ve rokko üslupları müzenin tüm bölümlerinde kendini gösterir.

Külliyenin esas yapısı Semâhanesidir. III. Selim devri yapısı bu ahşap bina, semâ ayinini çok iyi yansıtan çokgen bir orta mekan ve onu çevreleyen galerilerden oluşur. 18. yy. Türk barok mimarlığının iyi korunmuş bir örneğidir. Ahşap iç kubbeye geçiş, bu kubbenin oturduğu sekizgen kasnak aracılığı ile sağlanmıştır. Kubbe, 18. ve 19. yy. klasik motifleriyle süslüdür.

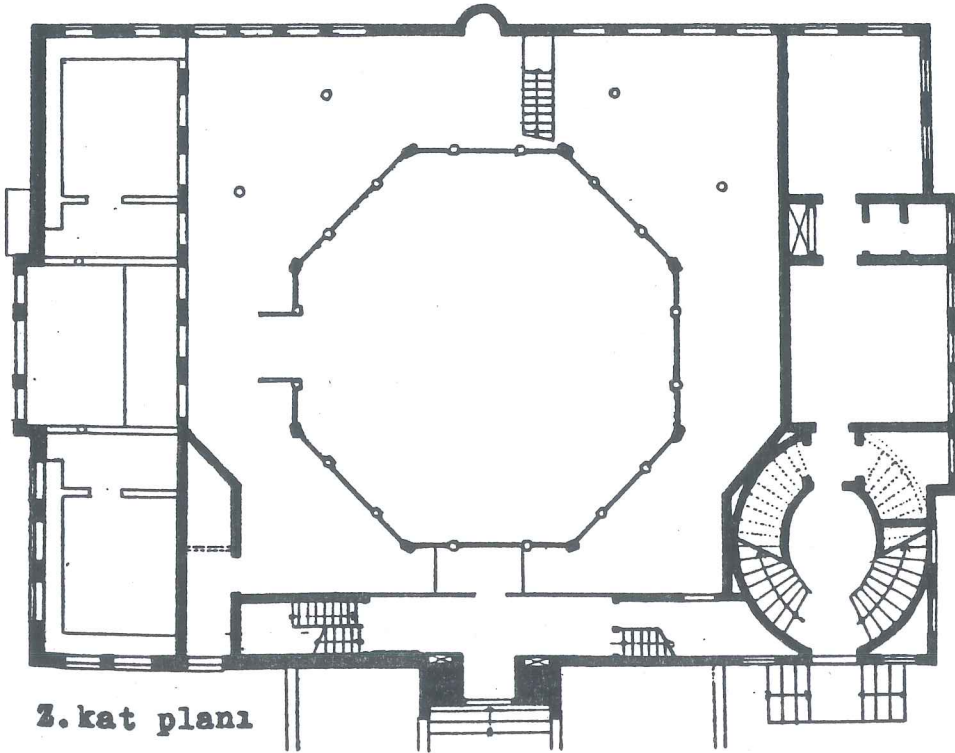
Avluda, 8 mermer sütunlu, konik çatılı bir şadırvan ve altında da bir sarnıç vardır. 19. yy. rokoko üslubundaki türbe, içten yüksek bir tonozla örtülüdür ve altın yaldızlıdır.

Mevlevihane III. Mustafa, III. Selim, II. Mahmud ve S. Abdülmecit zamanında çeşitli onarımlar geçirmiştir. Büyük Top hane yangınında Semâhane tamamen yanmıştır.

Buranın ilk Post-nişin'i Semâî Mehmed Dede'dir.

1.kat planı

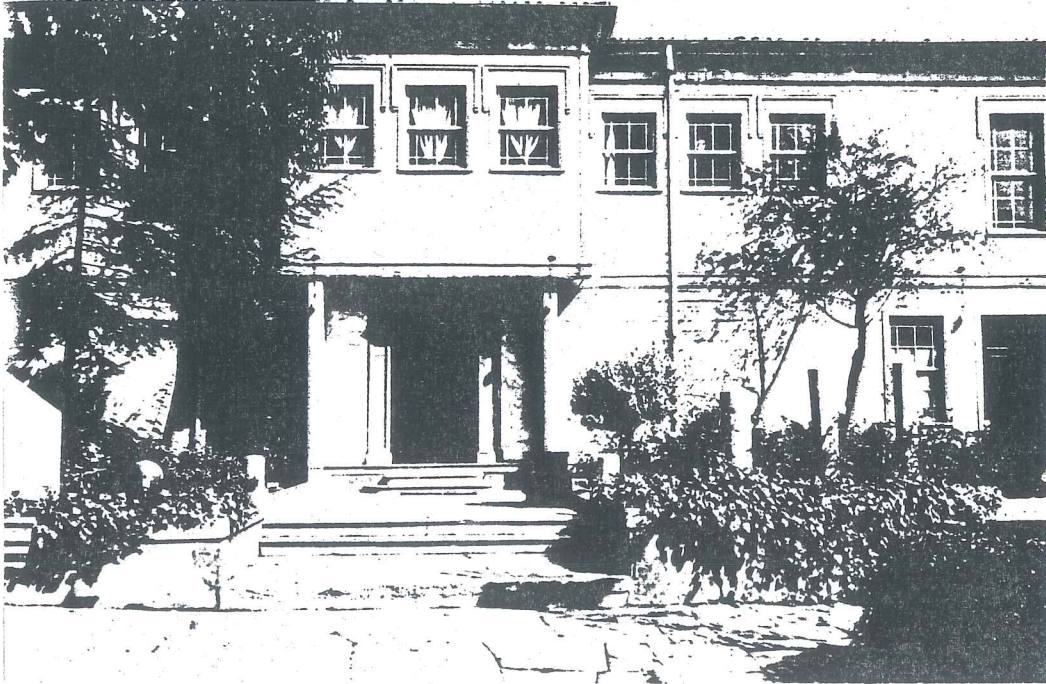
2.kat planı

Res.99- Galata Mevlevihanesi, planlar.

0 1 2 5 10 m.

Res.100- Kurulduğu yıllarda külliye nin girişi.

Res.101- Semâhane, giriş.

GALATA SARAYI

Bu okulun temelleri 1482'de II.Bayezid tarafından atılmıştır. Yapının bulunduğu yer duvarla çevrilmiş,içine bir cami,3 koğuş,3 hamam ve bir mutfak yapılmıştır.

Yapı,bir dış enderun mektebi olarak hizmet vermiştir. Kanuni'nin okulda büyük bir ıslah hareketi yapmasından sonra buraya ilgi artmış ve 2 okul daha açılmıştır.

II.Selim zamanında medreseye çevrilen okul,III.Murad devrinde yeniden saray mektebi haline getirilmiştir. Köprülü Fazıl Ahmet Paşa sadrazamlığında yine medrese olan okula III.Ahmet tarafından onarım ve ekler yapılmıştır. I.Mahmud, bahçeye kütüphane yaptırmıştır.

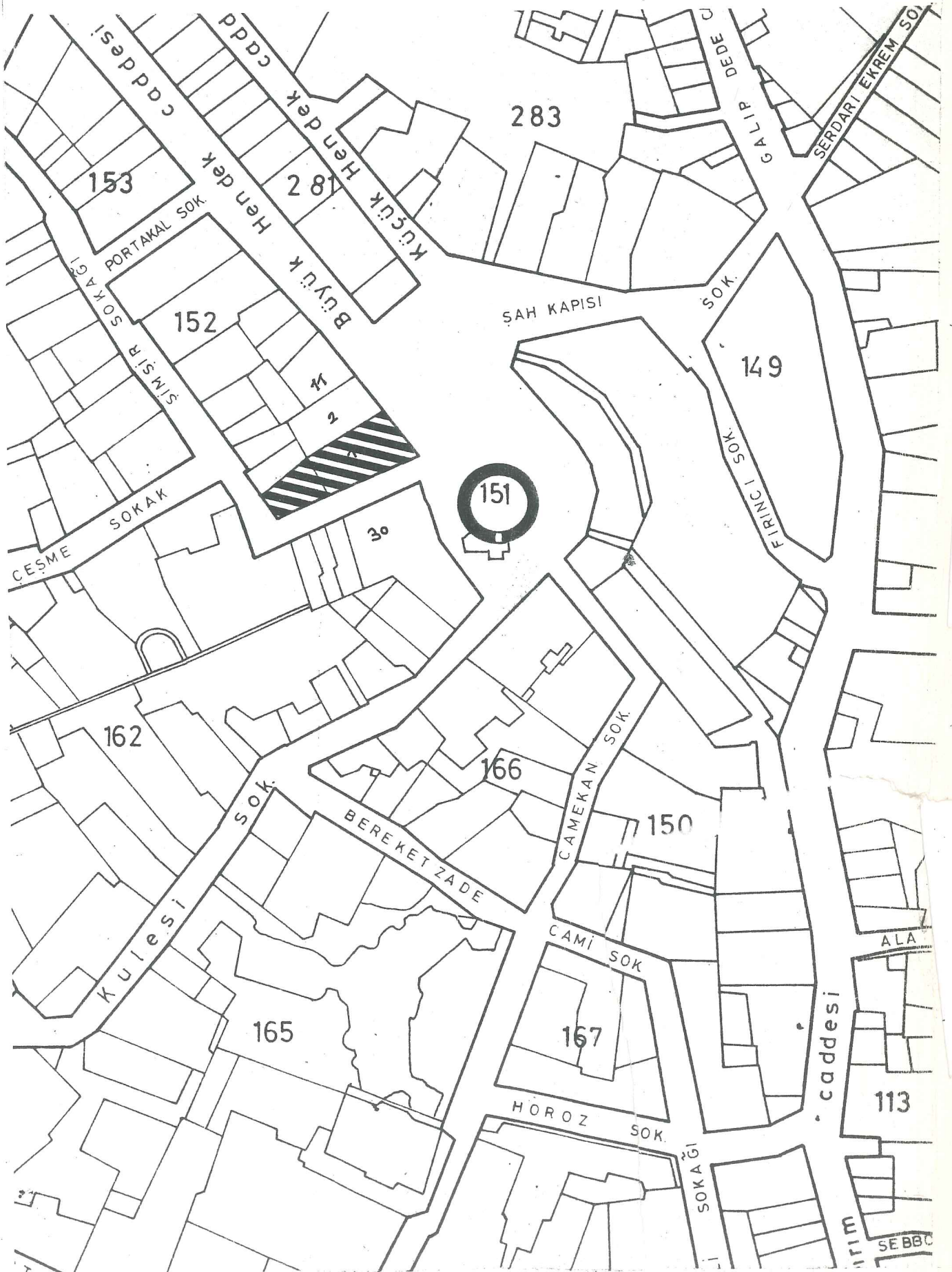
1730'dan 1774'e kadar kurumun amacı değişmemiştir. II. Mahmud devrinde yanan saray,1821'de yeniden yaptırılmış ve 1849'da bir yangın daha geçirmiştir. Birçok değişiklik geçiren yapı,1 Eylül 1868'de Abdülaziz tarafından Mekteb-i Sultanî adıyla okul olarak hizmete girmiştir.

Cumhuriyet devrinde Galatasaray Lisesi olan bu bina, Türkiye'de ilk olarak batı yöntemleriyle öğretim yapan orta dereceli bir öğretim kurumu olmuştur.

3.3- ASKERİ YAPILAR

GALATA SURLARI

Surlar,İstanbul'un fethinden önce Cenevizliler tarafından yapılmıştır. Haliç ve Boğaz tarafından denizle sınırlanmış olan surlar,karadan gelecek tehlikelere karşı da Beyoğlu yönünden Azapkapı-Şişhane-kule-Tophane arasında bir hendekle çevrilmiştir. Sahilde bir hisarı,tepede ise külesi o-

VAZİYET PLANI

20) Kuledibi Kapısı	21) Yanık(Kilise)Kapı
22) Horoz(Mihal)Kapı	23) Voyvoda(Meydancık)Kapısı
24) Küçük Karaköy Kapısı	

Eksiksiz bir halde 19.yy.ortalarına kadar ayakta kalan bu duvarlar,1864'te yıkılmış ve kazanılan 10 dönümlük alana evler yapılmıştır. Bugün sadece G.Kulesi ve mahalle aralarında birkaç sur kalıntısı görülmektedir.

1509'daki bir depremde zarar gören surlar,mimar Mehmet Ağa tarafından onarılmıştır. Bir kısmı ise 1513'te Ceneviz adına Andrea de Testa tarafından yenilenmiştir.

GALATA KULESİ

İstanbul'un en stratejik noktalarından birinde yer alan kule,kentin silüetinde çağlar boyu etkin bir rol oynamış ve kent görünümünün vazgeçilmez bir motifi olmuştur.

Yapının tarihçesi 6 kronolojik devirde incelenebilir:

1.Devre (MS.507-1348):

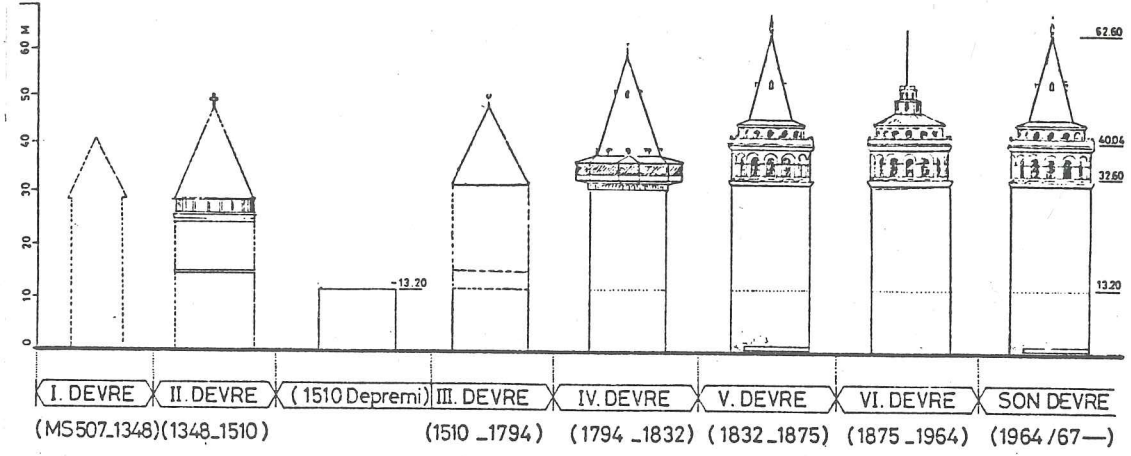
İlk yapımından Cenevizlilerin yapımına kadar. Burada ilk defa Doğu Roma İmparatorlarından Anastasius Dilozus bir fener kulesi yaptırmıştır.

2.Devre (1348-1510):

Cenevizlilerin yapımından İstanbul'un fethi ve II.Bayezid onarımına kadar. Bu Lâtin toplumunun Christea Turris (İsa Kulesi) dediği yapı,fetihten sonra 7-8 m.yıktırılmış, 1509 depreminden sonra yeniden inşa edilmiştir.

3.Devre (1510-1794/95):

II.Bayezid onarımından III.Selim onarımına kadar.

Res.102- Galata Kulesinin geçirdiği evreler.

Kulede Cihannüma ve üzerinde bir yarım katın bulunuşu dik-
kat çeker. Yapı,Kanuni devrinde zindan olarak kullanılmış,
II.Selim devrinde onarılmış,III.Murad zamanında ise gözlem
evi olmuştur. Daha sonra tersane ambarı ve yangın kulesi de
olan kulenin 1794'te üst bölümü yanmıştır.

4.Devre (1794/95-1832/33):

III.Selim onarımından II.Mahmud onarımına kadar. Yan-
gın sonucu,Cihannüma katı etrafında taş dendanlarla 1.50 m.
lik bir konsol oluşturulmuş ve birbirine dik aksta 4 cumba
yerleştirilmiştir. Üstü sivri külâhla örtülmüştür (Res.103).

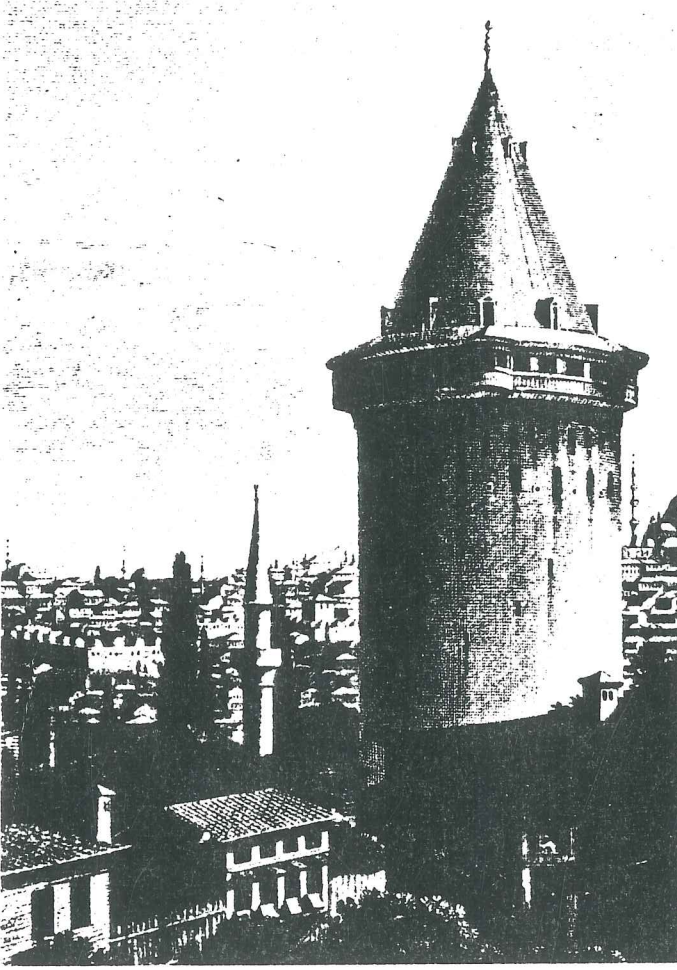
5.Devre (1832/33-1875):

II.Mahmud onarımından 1875 onarımına kadar. II.Mahmud,
kulenin 32.60 kotundan sonraki kısmını yıktırarak Ampir üs-
lubunda bir Cihannüma ve bir kat daha eklemiştir. Üstünü i-
se dik bir ahşap külâhla kapatmıştır.(Res.105).

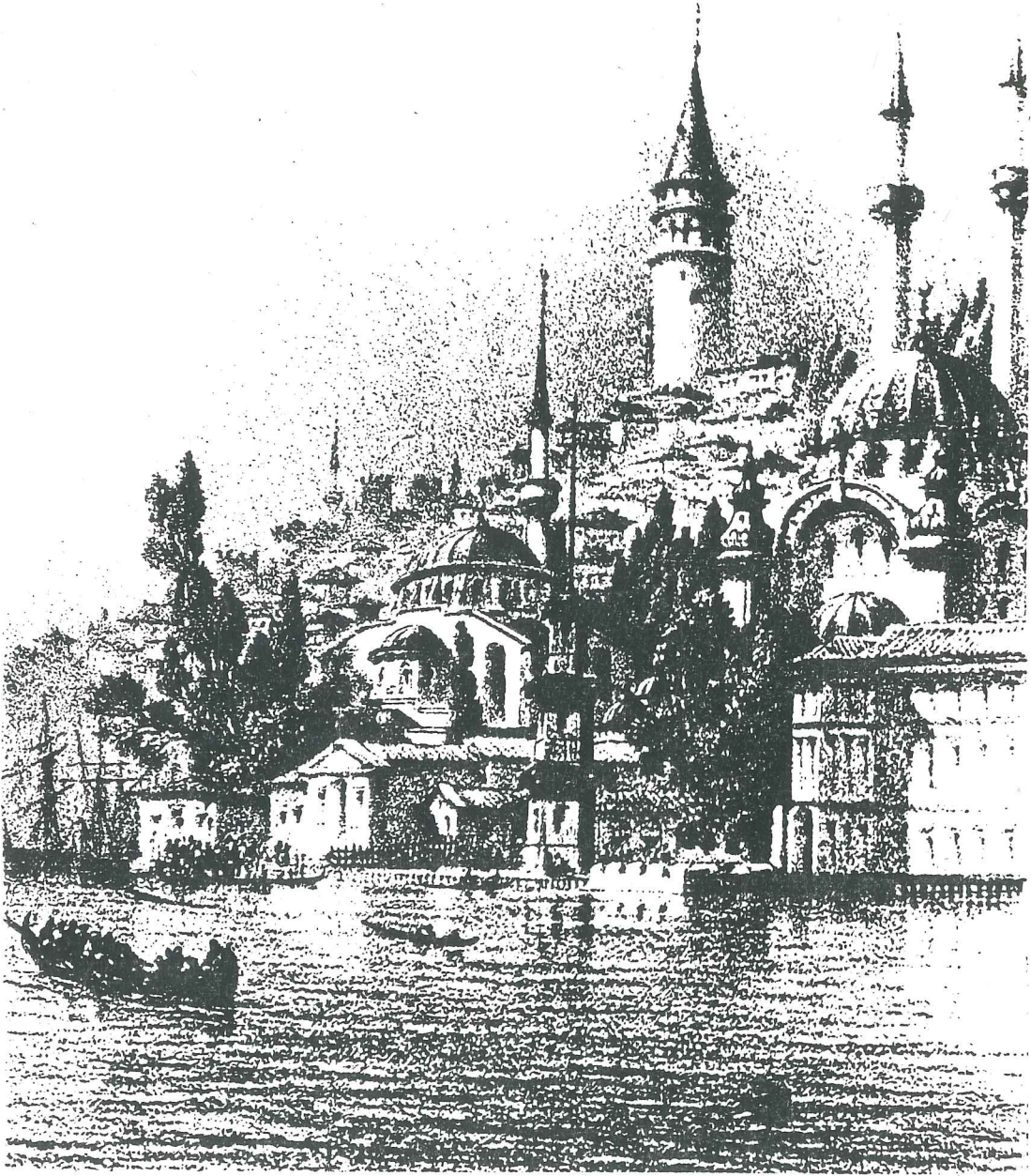
6.Devre (1875-1964/68):

Bu devrede Rüzgardan uçan kulenin yerine bugün görülen
uygunsuz katlar yapılmıştır.

Res.103- G.Kulesi, III.Selim
onarımı, 19.yy.
(Melling).

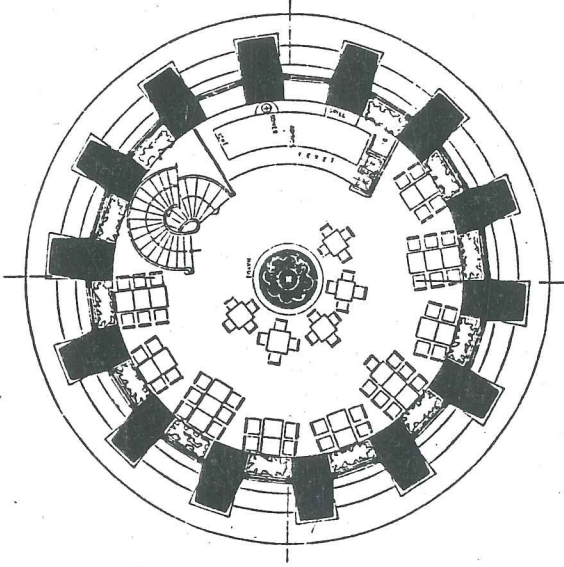

Res.104- 1900'lerde kulenin
görünüüü.

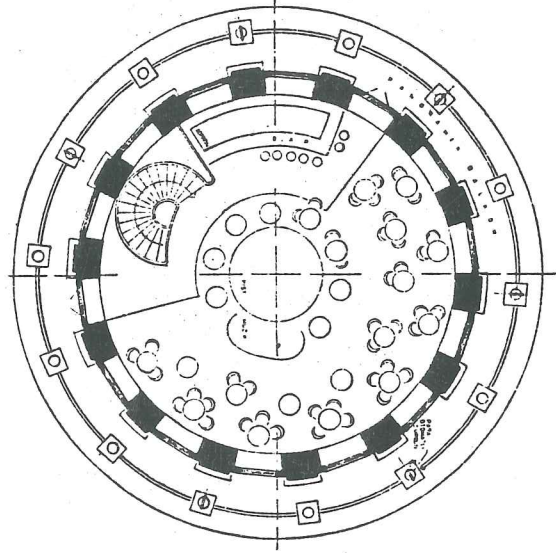

Res.105- 19.yy.ortaları, Tophane'den kule (Flandin, 1836).

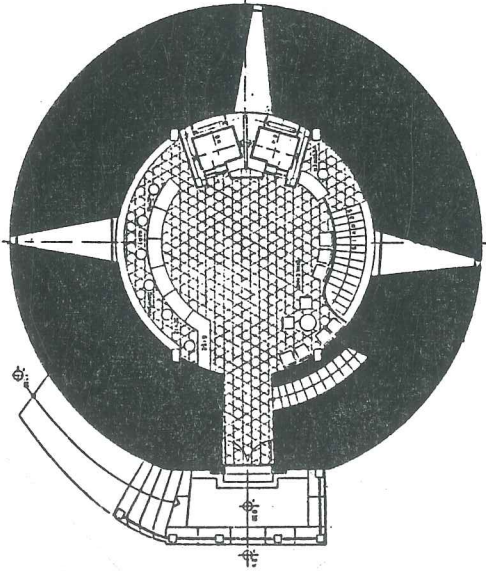
1963'te kulenin hem yenilenmesi hem de turistik yönden ele alınarak düzenlenmesi ve tüm olanakların değerlendirilmesi çalışmaları başlamıştır. 1964-67 yılları arasında gerçekleşen bu projeye Galata Kulesi, bugünkü görünümü ve işleviyle hizmete açılmıştır.

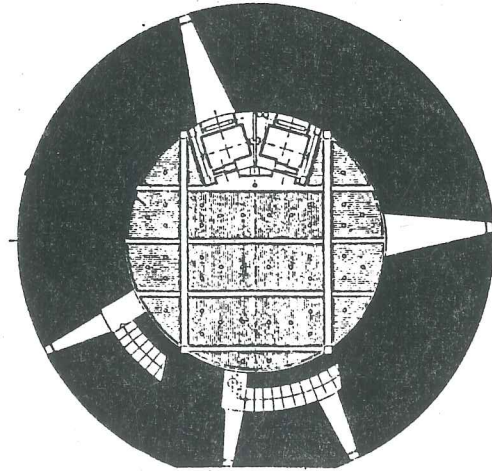
7.KAT LOKANTA

8.KAT GECE KLÜBÜ

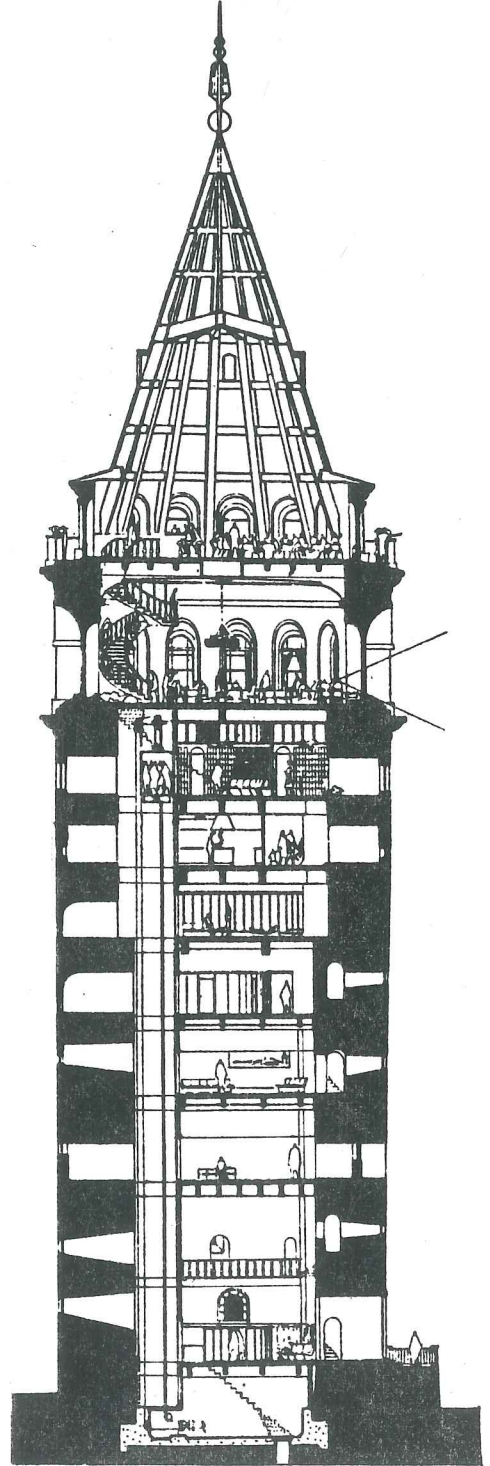
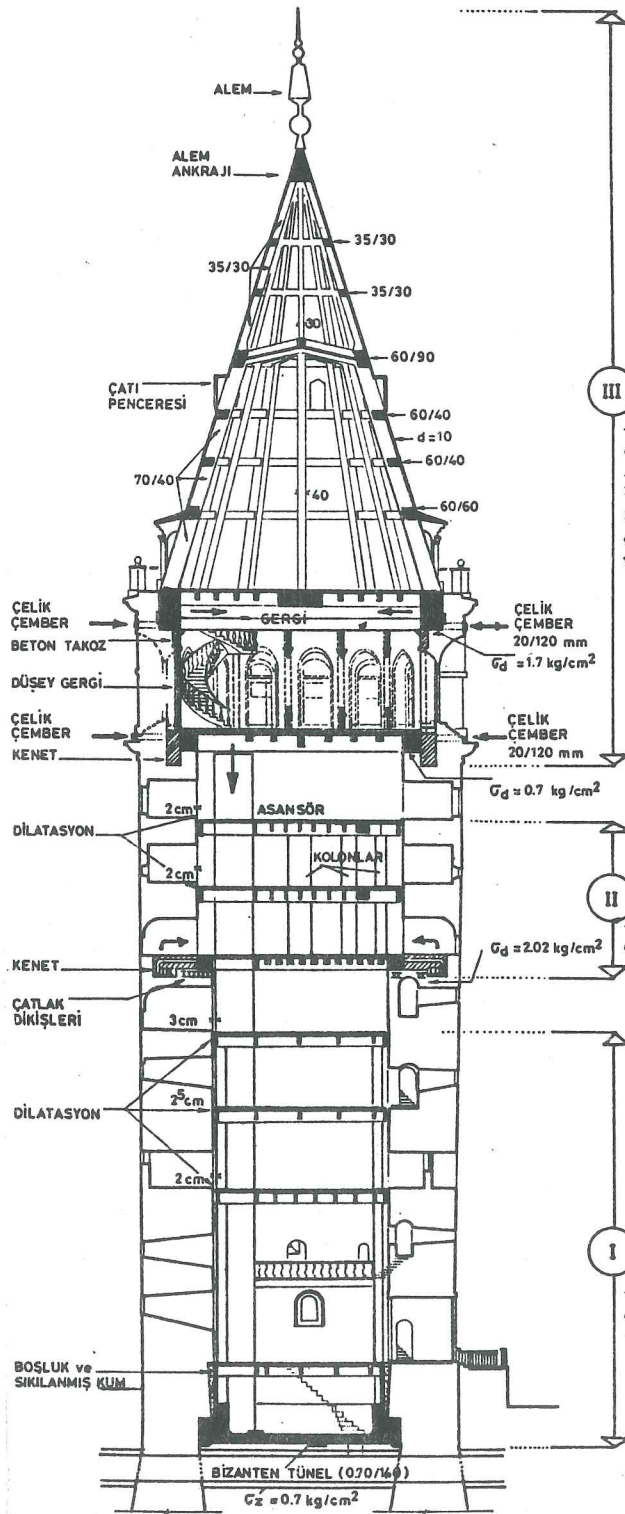

Z.KAT GİRİŞ

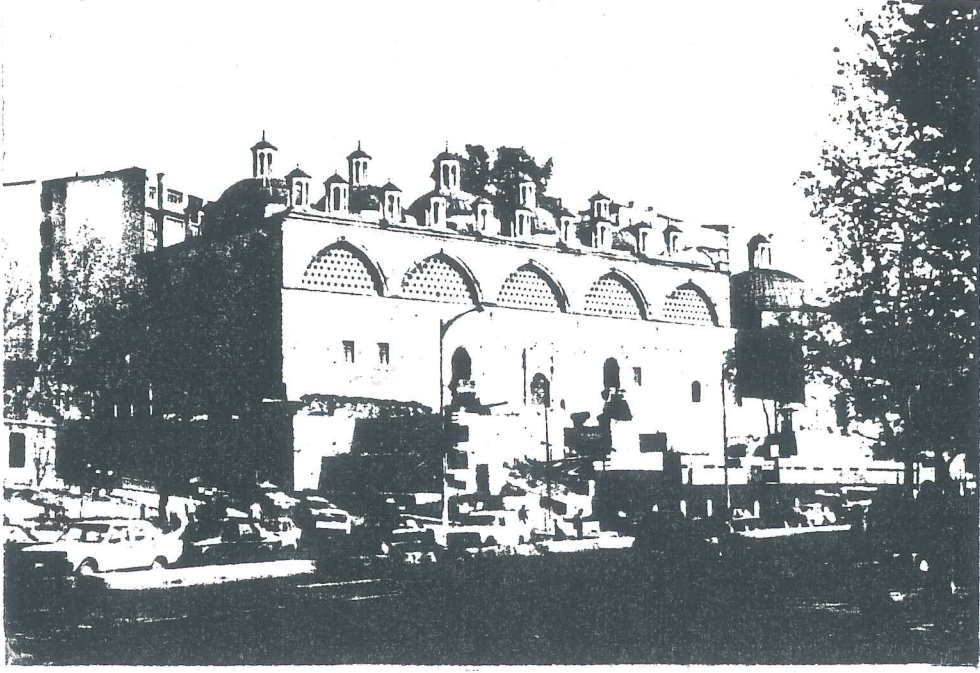
2.KAT FUAYE [tavan planı]

0 1 2 3 4 5 10m.

0 1.2 5 10 m.

Res.107- Galata Kulesi, kesitler.

Res.108- Tophane-i Âmire, Tophane.

TOPHANE-İ ÂMİRE

Fetihten sonra Tophane semtinde yapılan ilk eser Fatih'in yaptırdığı top dökümhanesidir. Bu, üzeri 2 kubbeli bir yapıydı. II. Bayezid bu yapının yanına bir kışla eklemiştir. Kanuni S. Süleyman ise Fatih ve Bayezid'in yaptırttığı bu binaları yıktırarak daha büyük tesisler yaptırmıştır. Tüm bu ahşap yapılar 1719 yangınında yanmış, sonraları 1745'te Sadrazam Damat İbrahim Paşa tarafından kârgir bir tophane binası inşa edilmiştir. 1822'deki yangın, dökümhanenin bir kısmı ile kışlaları yakınca II. Mahmut, burayı onartmıştır.

1867 Devlet Salnamesine göre yeni Tophane-i Âmire'de : Bir top dökümhanesi, top vapuru, marangozhane, demirhane, çarkhane, saraç ve nakkaş atölyeleri, alethane, terzihane, avadamlıkhane, mastarhane, kılıçhane, tüfekhane, sandık ve model atölyeleri bulunuyordu.

3.4- ULAŞIM YAPILARI

TÜNEL

1869 yılında Henry Gawan, Galata ile Beyoğlu arasında, bu iki bölgeyi yeraltından birbirine bağlayacak bir metro yapımını düşünmüş ve konuyla ilgili projesini saraya sunmuştu. S. Abdülaziz'in izniyle proje, 2 Mart 1871'de kurulan "The Metropolitan Railway of Constantinople from Galata-Pera" adlı İngiliz şirketi tarafından uygulanmaya başlanmıştır.

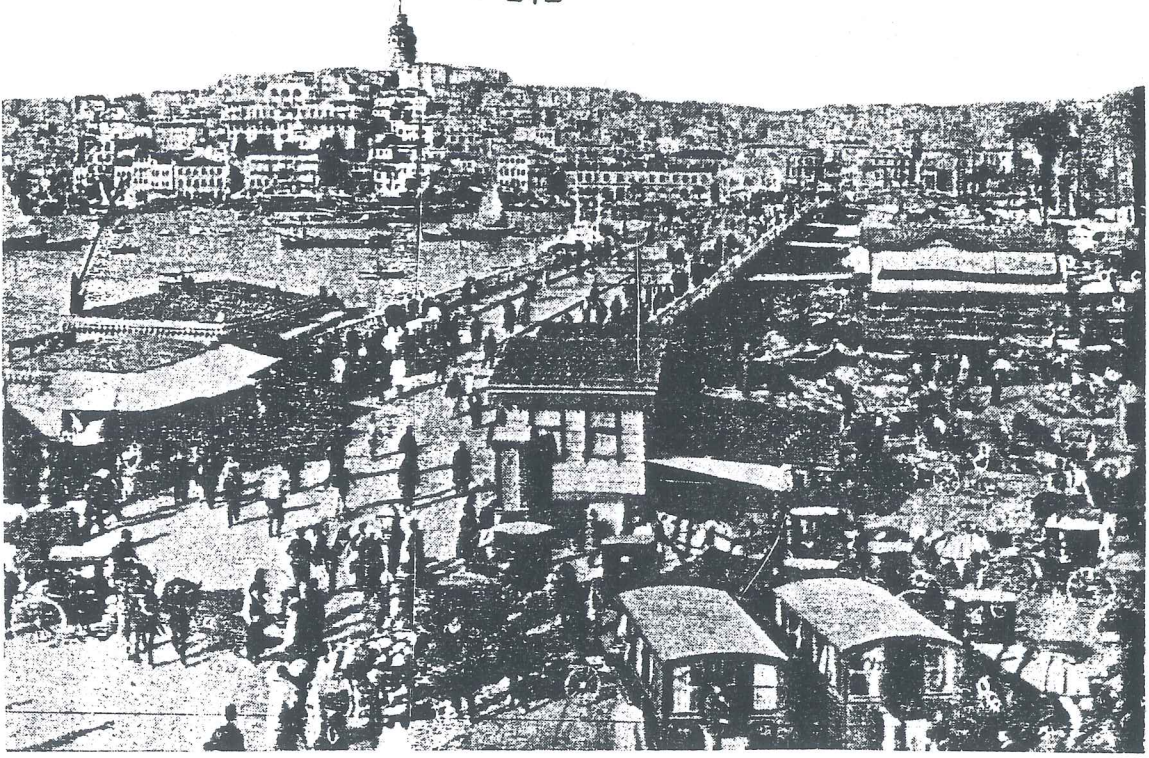
İlk kazması 1871'de vurulan ve 1874'te bitirilen 580 m. uzunluğundaki tünelde mini metronun hizmete girmesi 17 Ocak 1875'te gerçekleşmiştir. Ayakta seyahat edilen ilk vagonlar açıktı ve Metrohan'ın ortasındaki iki büyük buhar kazanının istimiyle işliyordu.

İngiliz şirketi tüneli 1914'te kurulan Osmanlı Şirketine devretti. Bu yıl aynı zamanda İstanbul'da tramvayın elektrikli olarak işlemeğe başladığı yıldır. 1939'da İ.E.T.T. tüneli satın aldı. Bu yıllarda şehirde ulaşımın gelişmesi, metro müşterilerinin sayısını azalttı.

1969 yılında kapanan tünel, 1971'de elektrikli olarak hizmete girdi. Çift hat, tek hata dönüştürüldü. Şehirde işleyen en eski ulaşım aracı olan bu vagon, aynı zamanda dünyanın kayışla işleyen tek metrosudur.

GALATA KÖPRÜSÜ

19.yy.da Haliç'te kurulan ilk köprü, Azapkapı-Unkapanı arasında, 600 arşın boyunda ve 10 m. genişliğindeki 1836 ta-Hayrâtiye Köprüsü (Cisr-i Atik)'dür. Ahşap olan bu köprü sallar üzerinde hizmet vermekteydi.

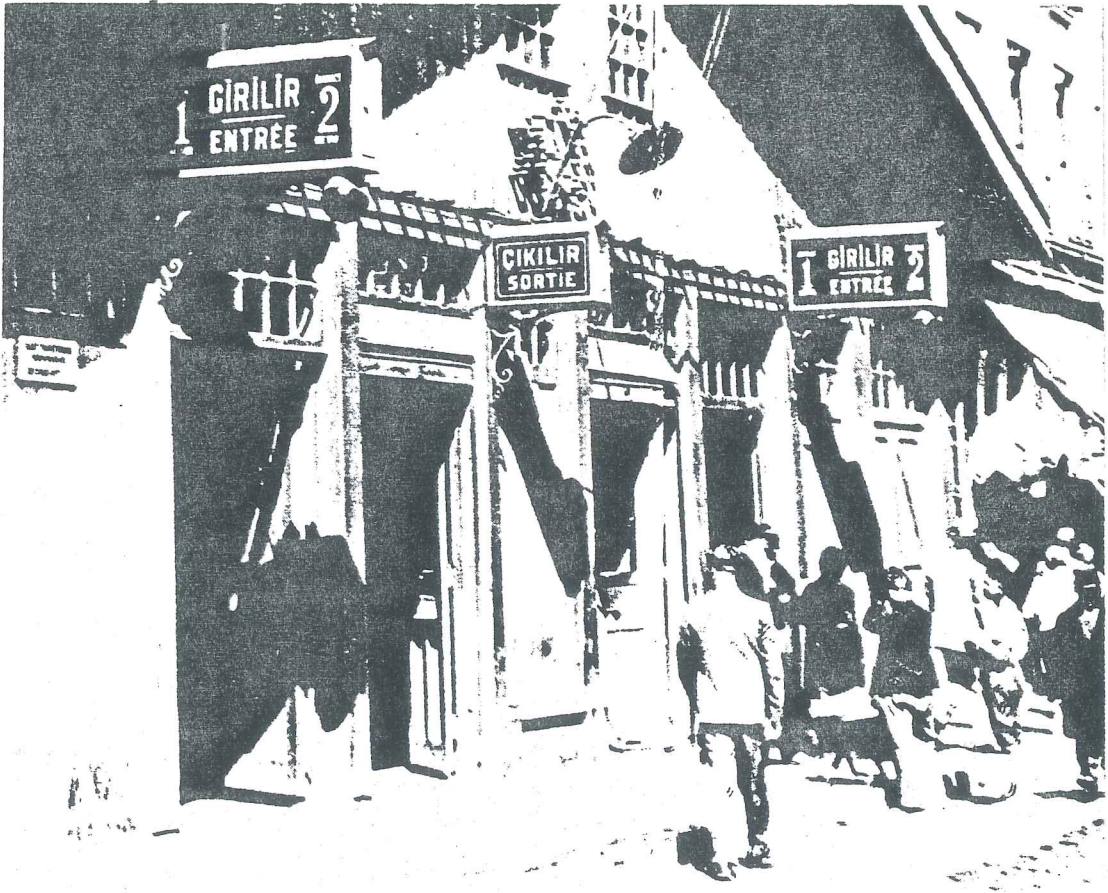

Res.109- 1870'ten sonra Karaköy köprüsünün görünümü.

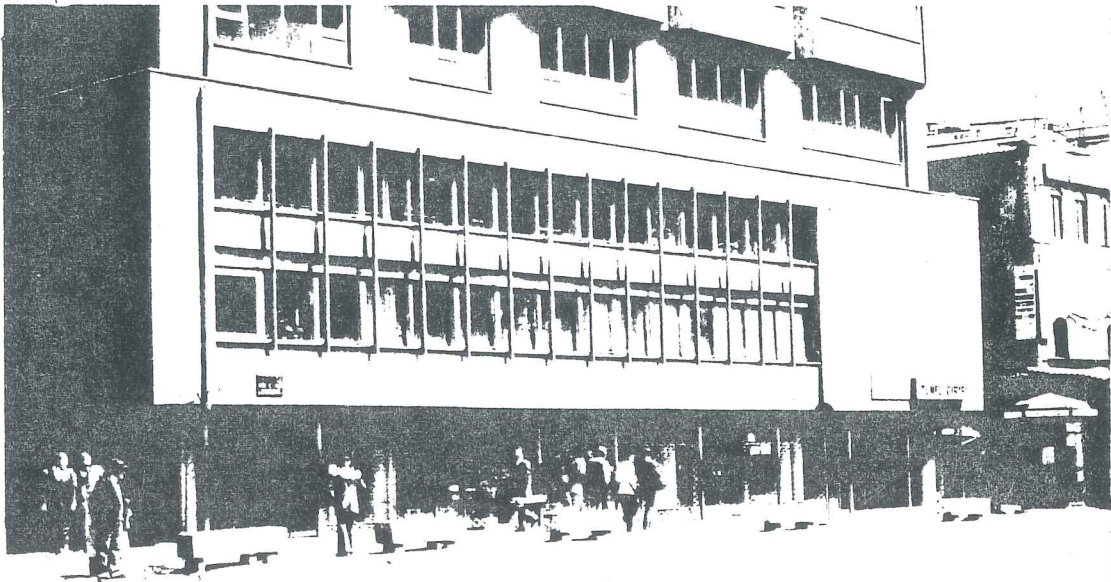
İlk Karaköy Köprüsü 1845'te Bezmiâlem Valide Sultan tarafından yaptırılmıştır. Valide Köprüsü adı verilen bu köprü, 500 m. uzunluğundaydı ve dubalar üzerindedir. Bu ilk köprüyü yetersiz bulan S. Abdülaziz, 1863'te bunun yerine 2. ahşap köprüyü yaptırmış, eski köprüyü de Unkapanı köprüsü yerine çektirmiştir.

1870'te 3. Karaköy Köprüsü 24 dubalı olarak inşa edildi. 1912-1936 yılları arasında aynı köprü Azapkapı-Unkapanı arasında hizmet verdi. Buraya yapılan en son köprü, 471 m. boyunda ve 25 m. enindeki 1938 tarihli Atatürk Köprüsü'dür.

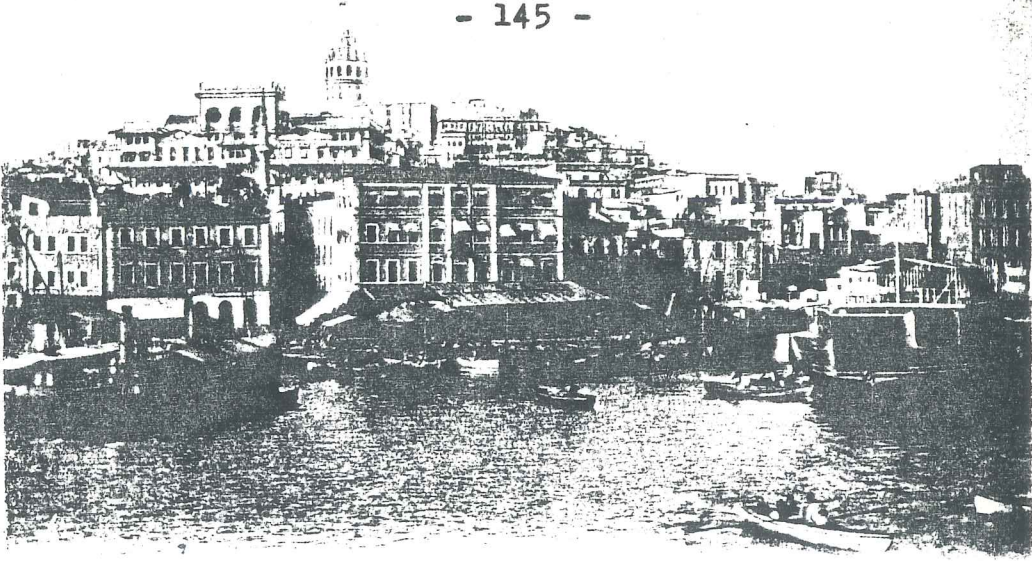
1912 yılında yaptırılan 4. Karaköy Köprüsü, 467 m. uzunluğunda, 25 m. enindedir ve günümüzde de kullanılmaktadır.

Res.110- 1927'de Tünel'in Karaköy girişi (Y.boyu Tarih).

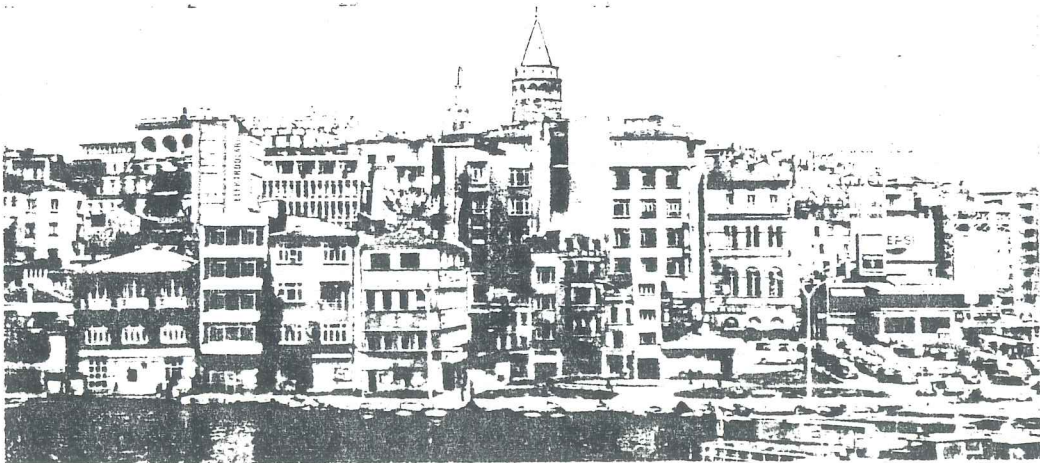
Res.111- Bugünkü Tünel girişi.

Res.114- Cumhuriyet sonrası Haliç'ten Galata.

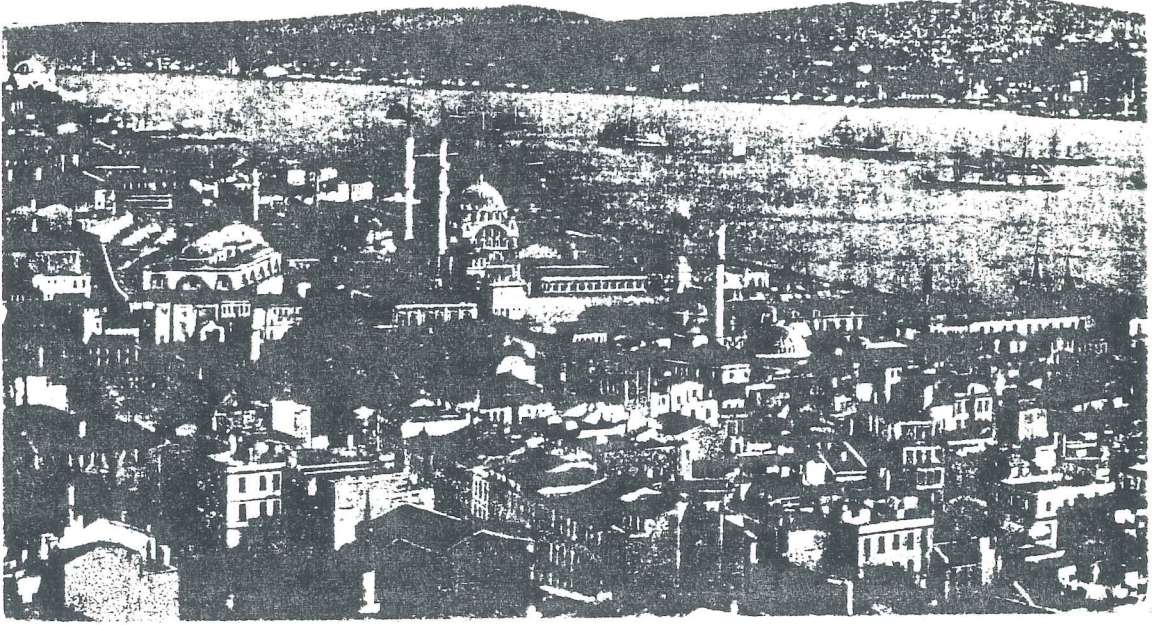
Res.115- Beyoğlu Hastanesi ve G.Kulesi, 1923.

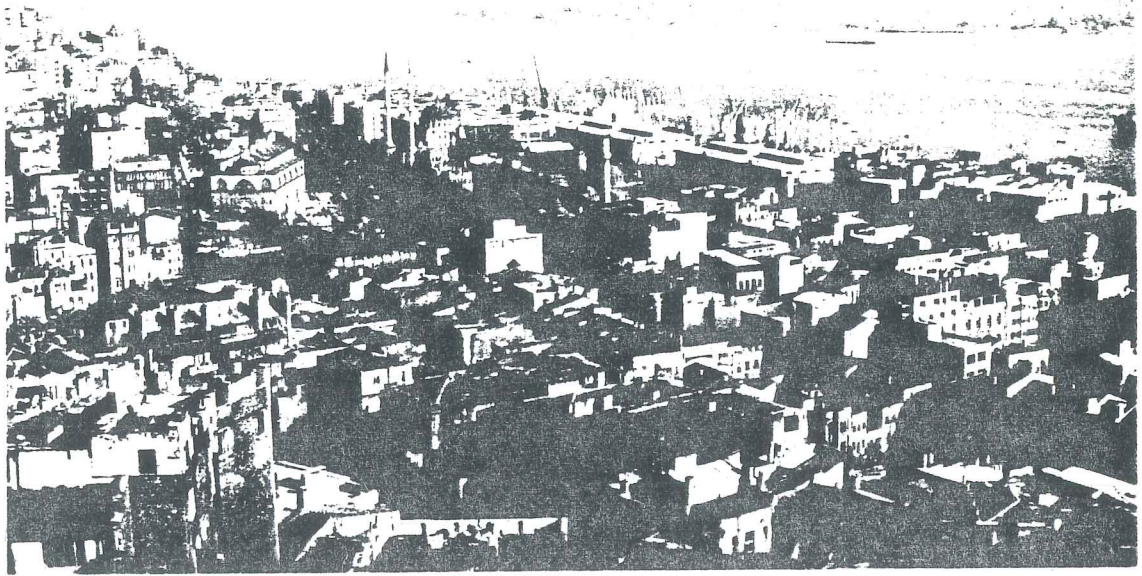
Res.116- Günümüzde Haliç'ten Galata.

Constantinople. Vue panoramique de Top Hane

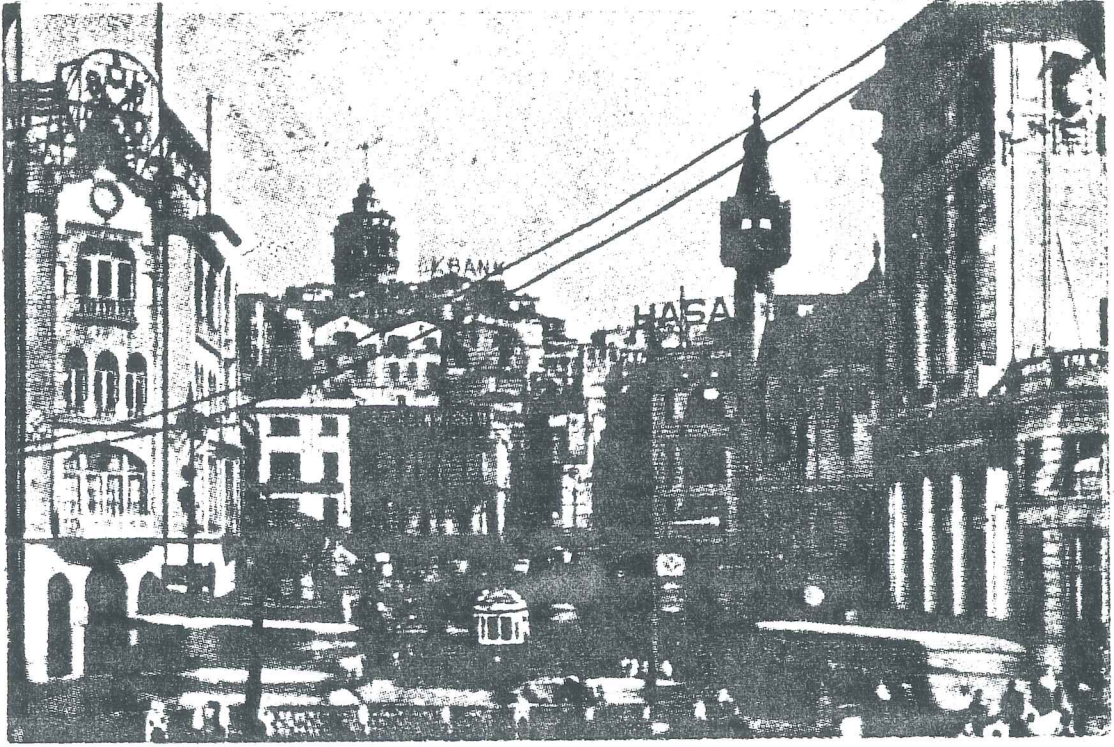
137

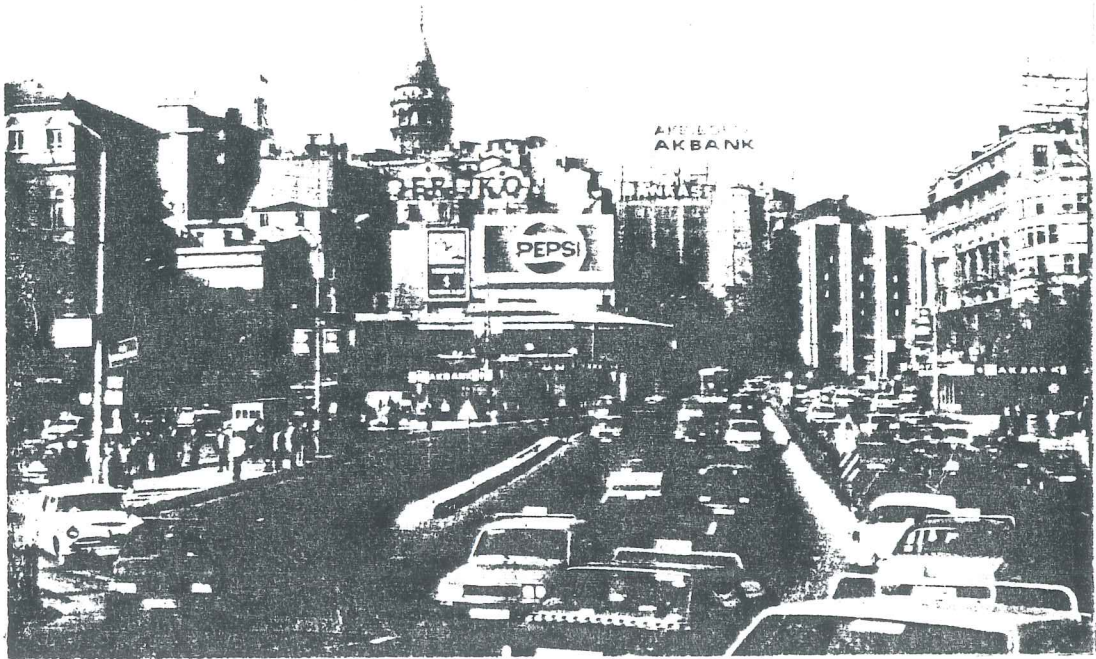
Res.117- Tophane,yüzyıl başları.

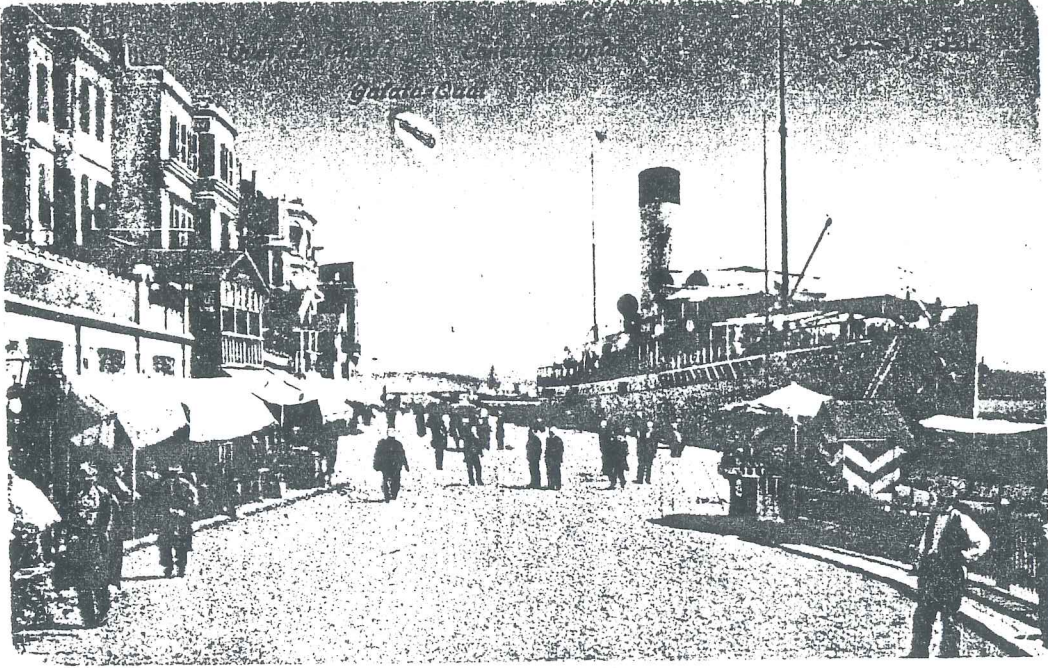
Res.118- Tophane,1985.

Res.119- 1950'lerde Karaköy meydanı.

Res.120- Günümüzde Karaköy meydanı.

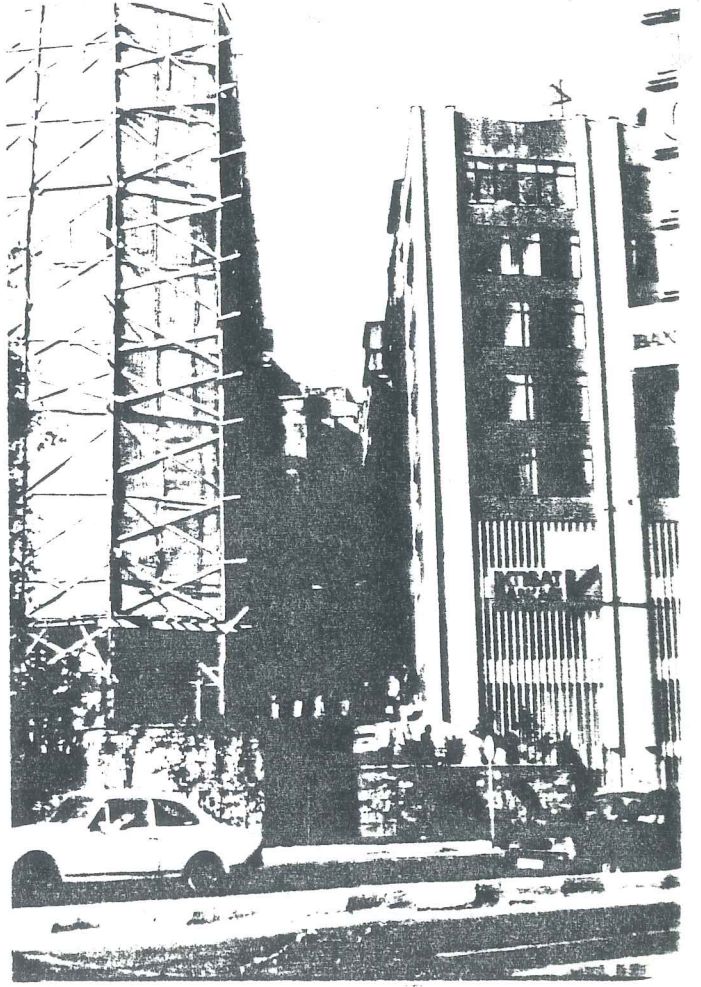

Res.121- Karaköy limanı,yüzyıl başları.

Res.122- Karaköy limanı,1985.

Res.123- Yüksek kaldırım ,19.yy.
başları.

Res.124- Yüksek kaldırım, 1985.

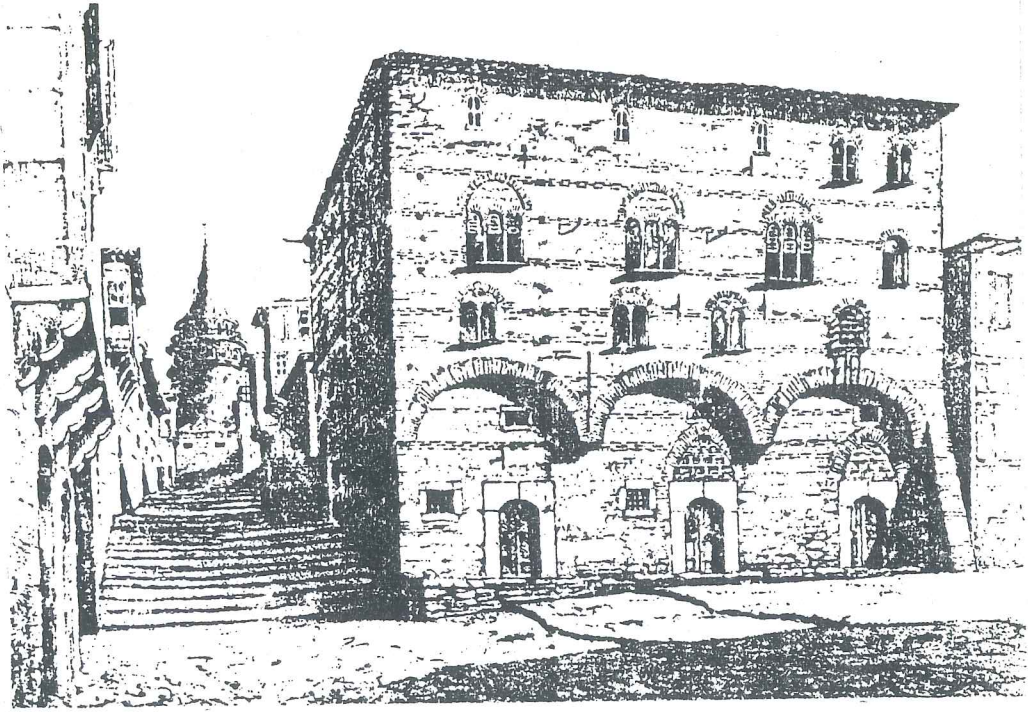

Constantinople.
La Tour de Galata.
غلطة تلمسى

Res.125- 1900'lerde Büyük Hendek Caddesi.

Res.126- Büyük Hendek Caddesi,
1970.

Res.127- G.Kulesi
sokağı,19.yy.,
Ebu Ziya Matbaası.

Res.128- G.Kulesi
sokağı,1985.

3.5- SİVİL YAPILAR

Aşağıdaki paftalarda ada ve parselleri belirtilen sivil mimarlık örneklerinin korunması gerekli olduğuna, bu binalara yapılacak herhangi bir inşaf müdahaleden evvel 1/50 ölçekli tam rölövesi içten ve dıştan çekilmiş yeterince fotoğrafları ile Kurulumuzdan karar istenmesinin zorunlu olduğuna karar verildi.

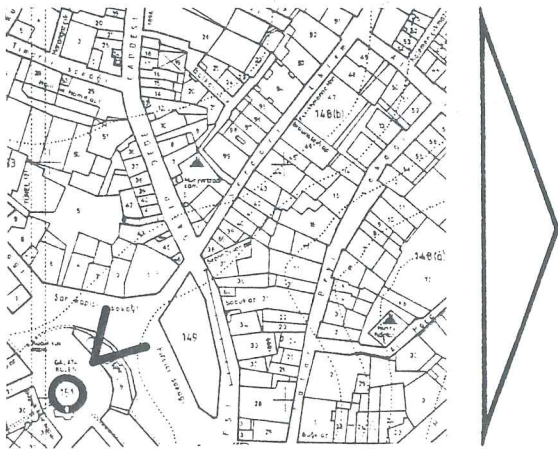
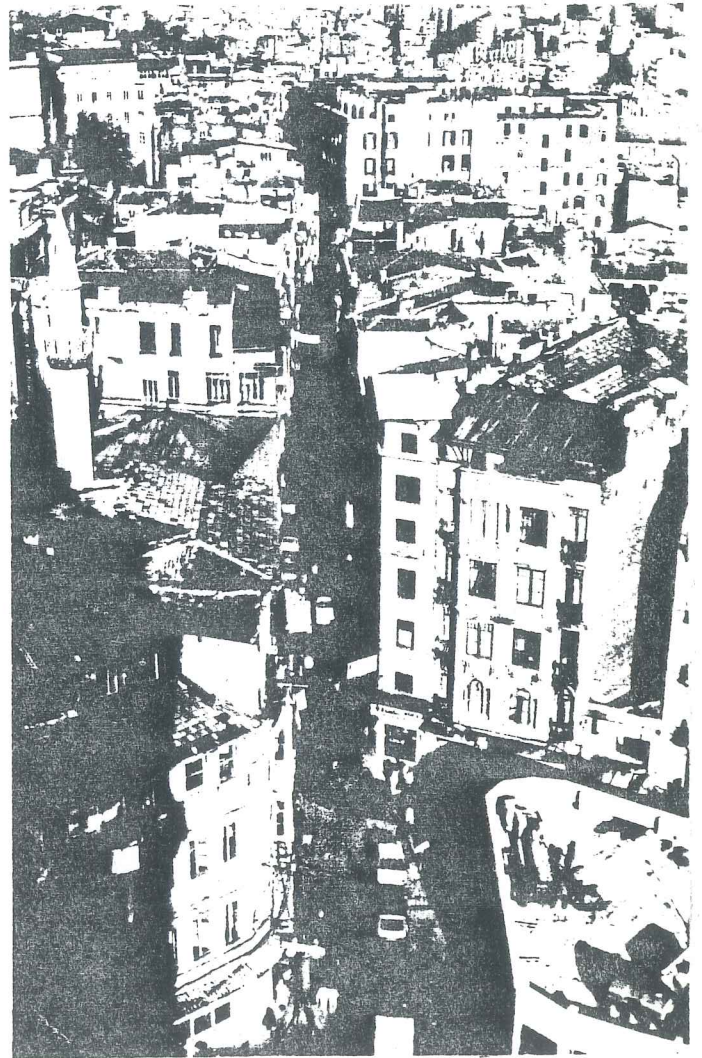
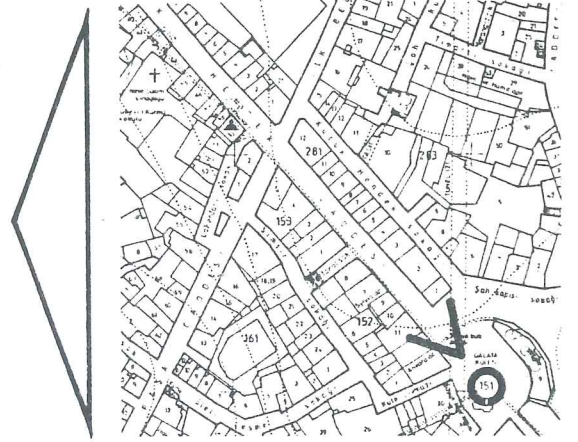
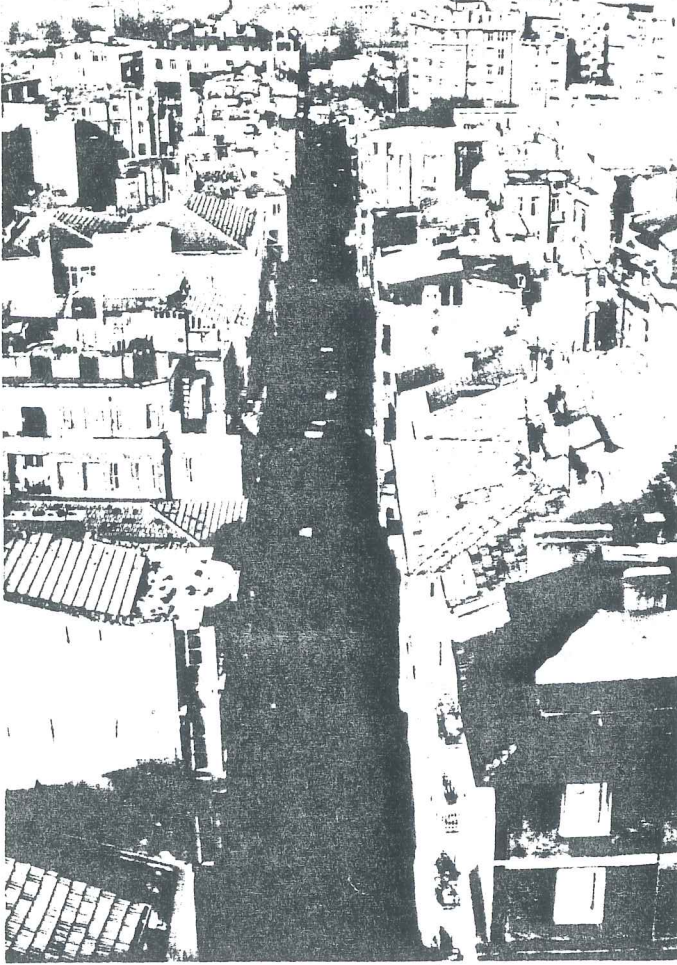
Beyoğlu (G-111) Paftası

Beyoğlu (G-110) Paftası

Beyoğlu (H-111) Paftası

Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Başkanlığınca 14.7.1978 tarihinde alınan bu karar ile adı geçen paftalarda ada ve parselleri verilen, korunması gerekli sivil mimarlık örneklerinden bazıları detaylı olarak ele alınmıştır.

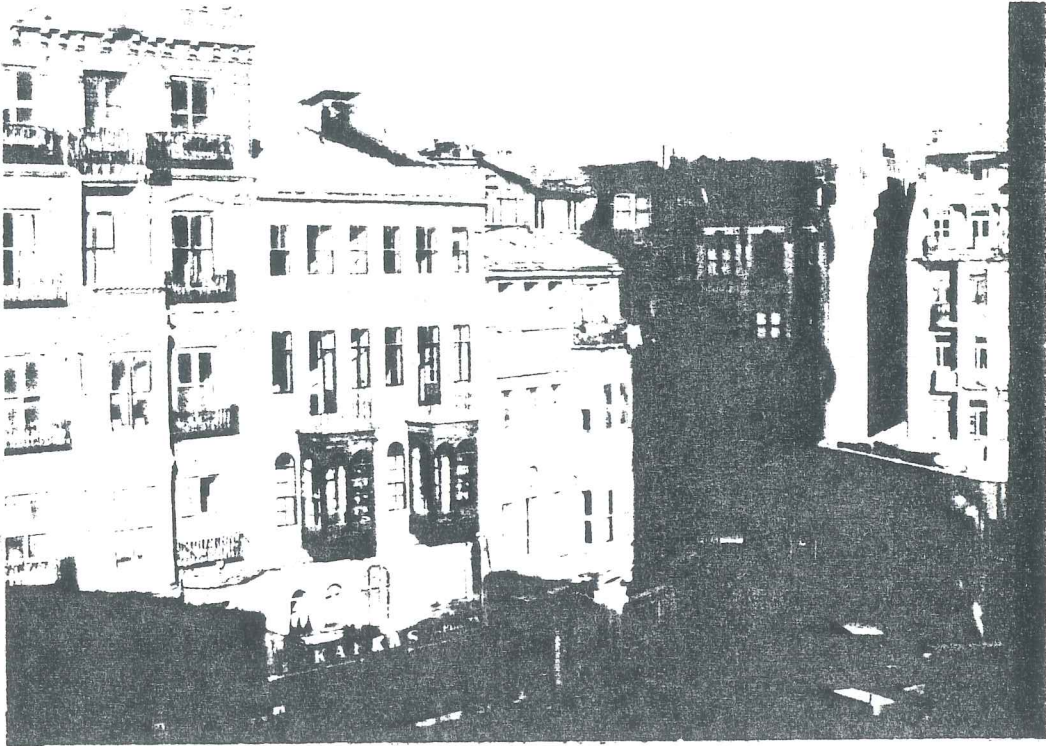
Res.129- G.Kulesinden
Büyük Hendek Caddesi.

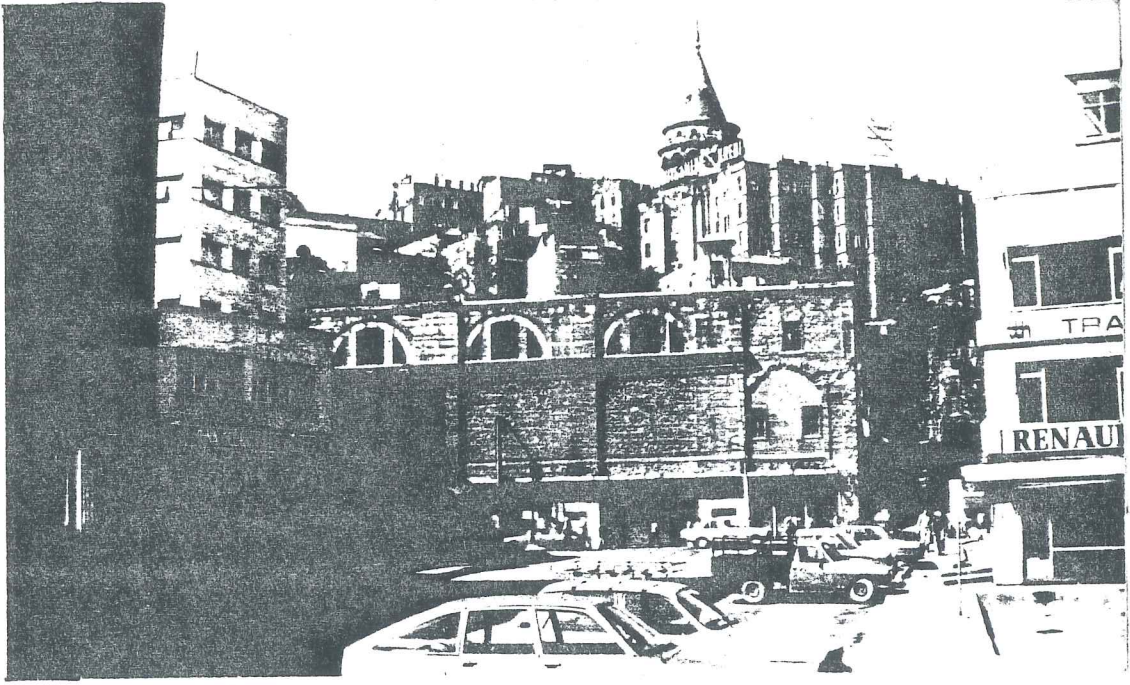
Res.130- G.Kulesinden
Serdar-ı Ekrem sokakı.

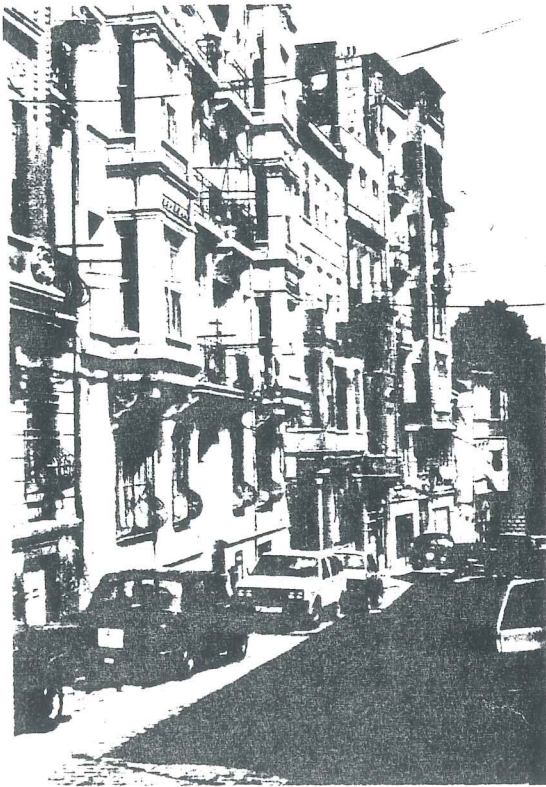
Res.131- Kule meydanı,Şah Kapısı sokağı.

Res.132- Kule meydanı .

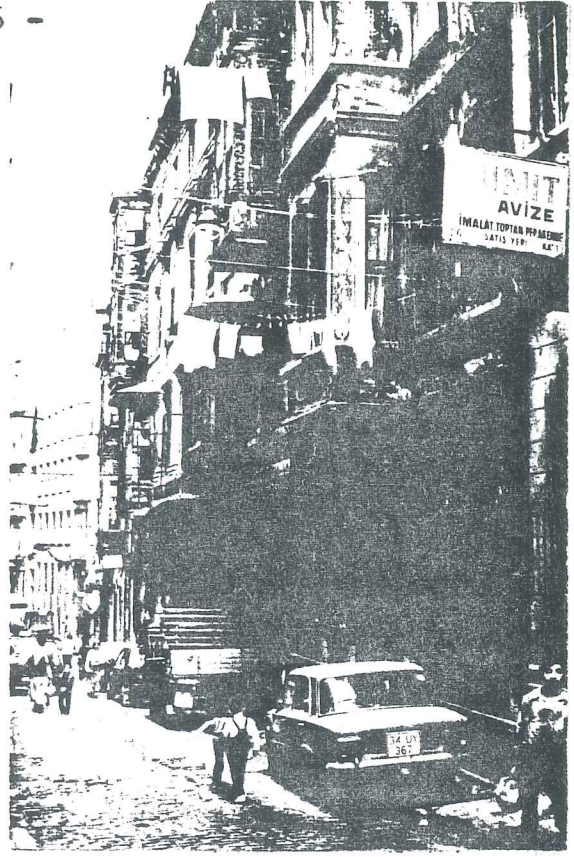
Res.133- Necatibey Caddesinden G.Kulesine bakış.

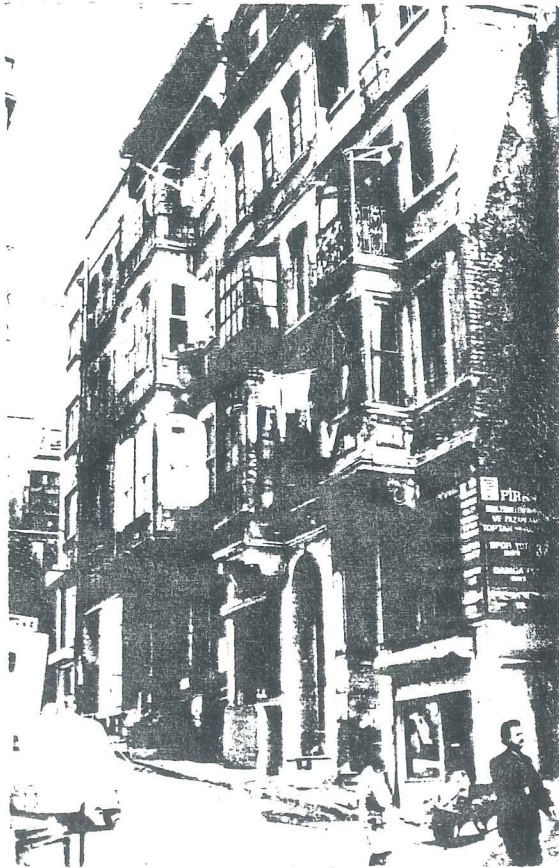
Res.134,135- Lüleci Hendek Caddesi.

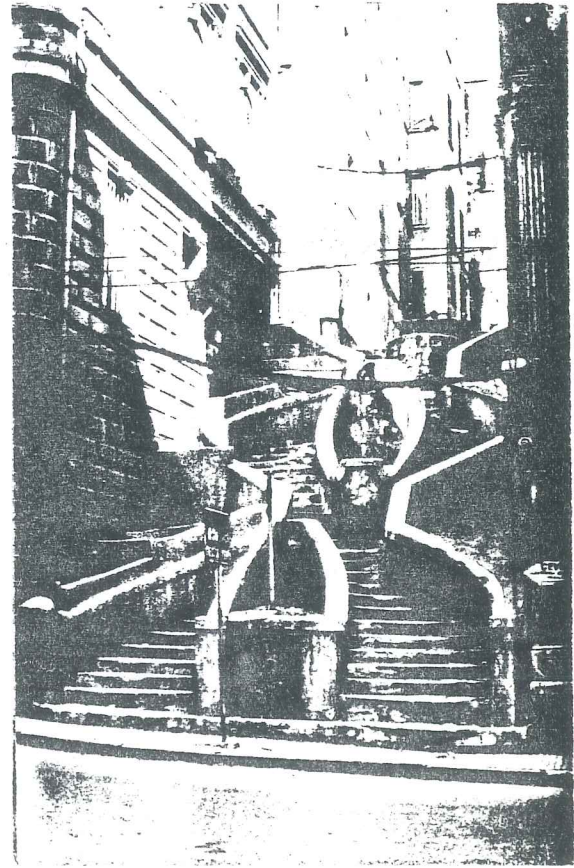
Res.136- Okçu Musa Caddesi

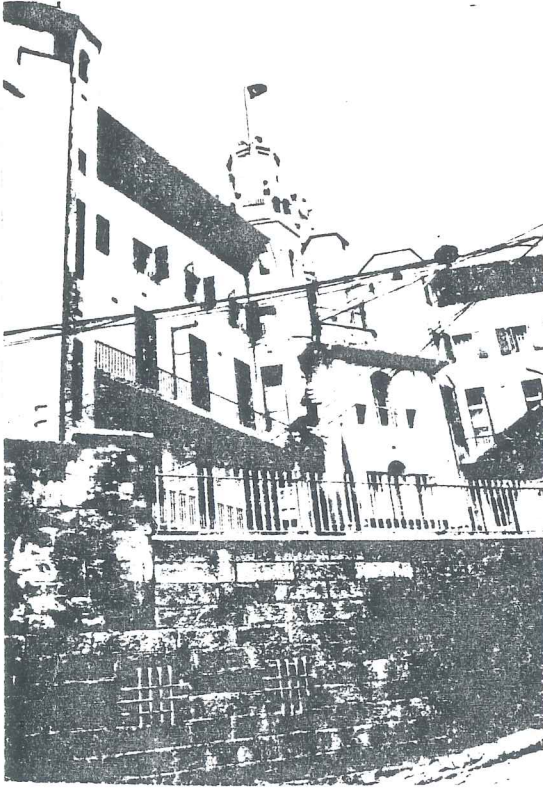
Res.137- Serdar-ı Ekrem sok.

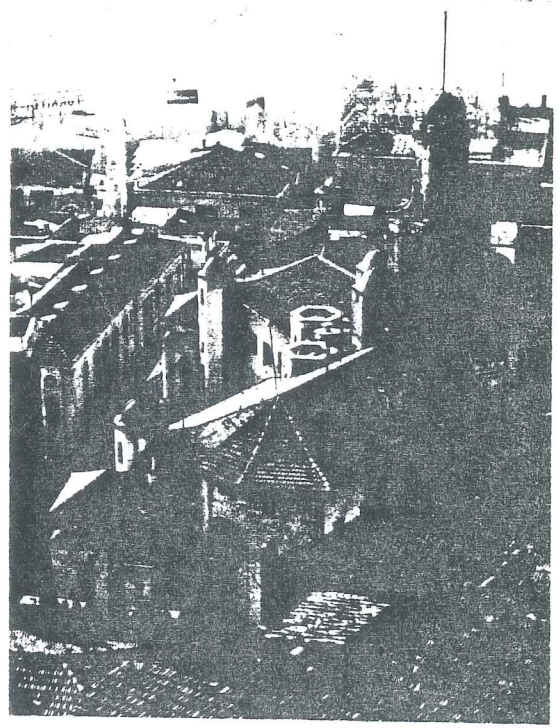
Res.138- İlk Belediye Cad.

Res.139- Bereketzade Medrese sokağı

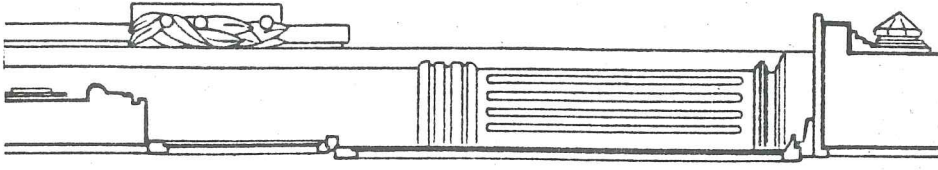
Res.140- Beyoğlu Hastanesi

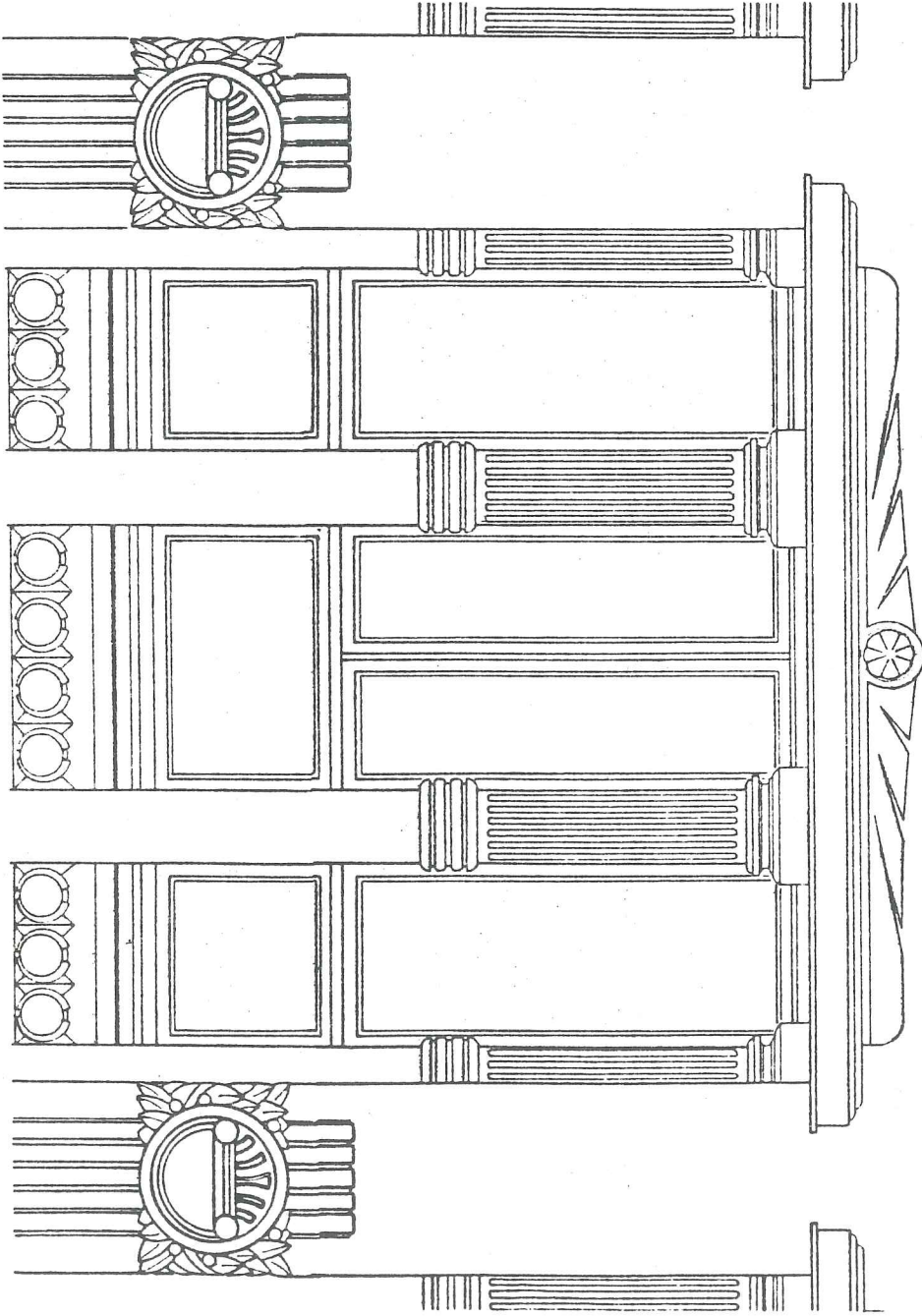
Res.141- Beyoğlu Hastanesi

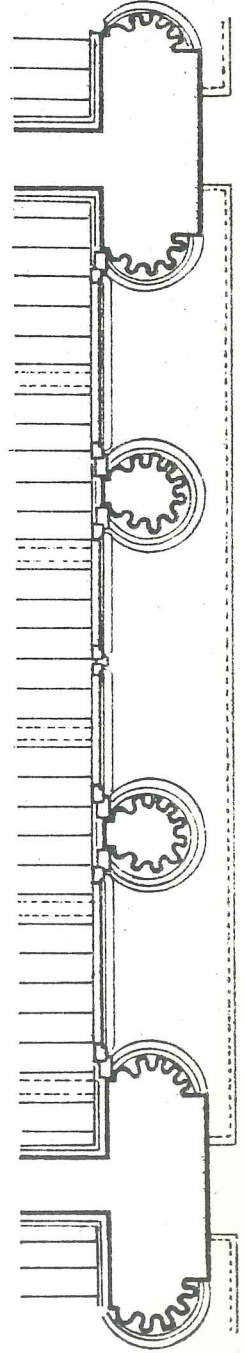
Res.142- Eski Beyoğlu İlk Yardım Hastanesi.

KESİT

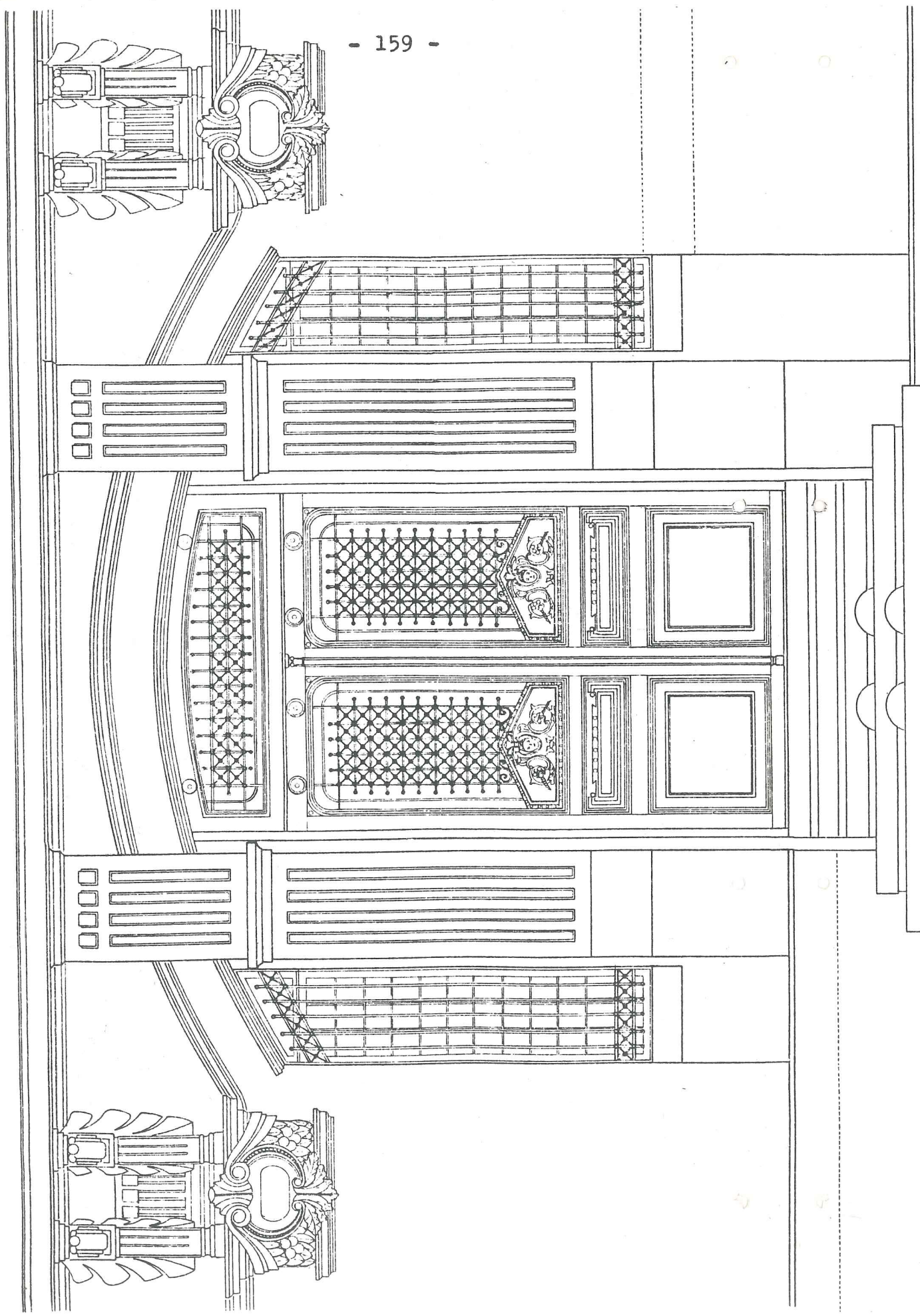
GÖRÜNÜŞ

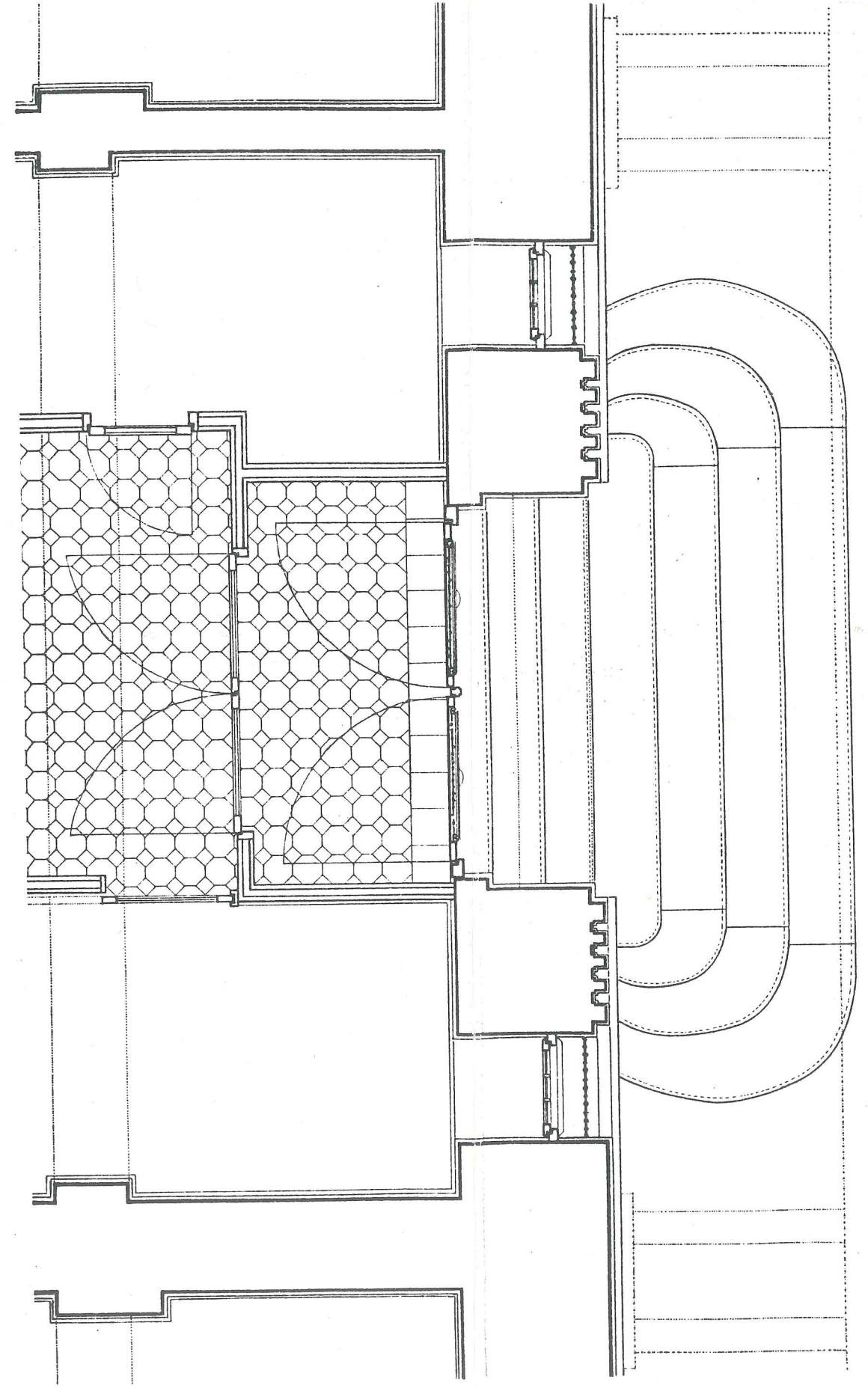
PLAN

1.KAT PENCERESİ

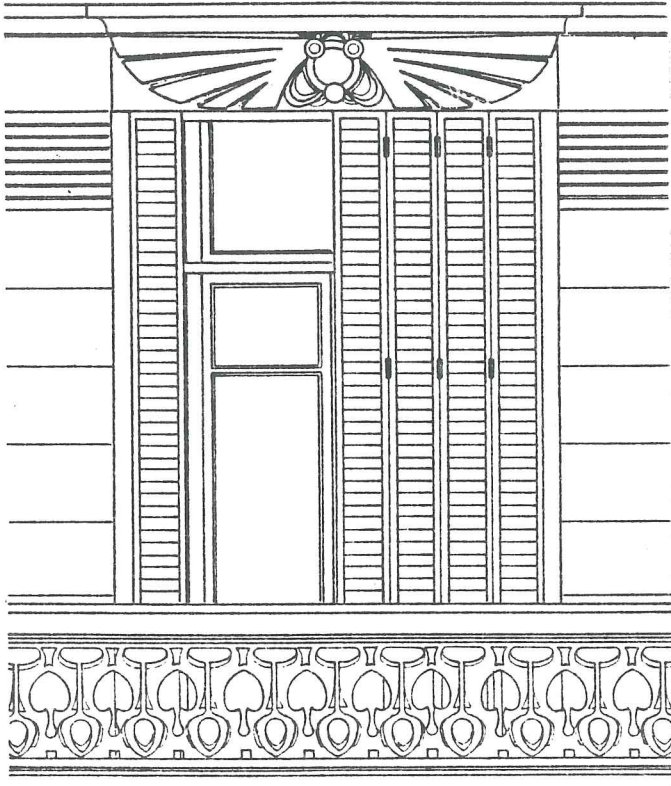
GÖRÜNÜŞ

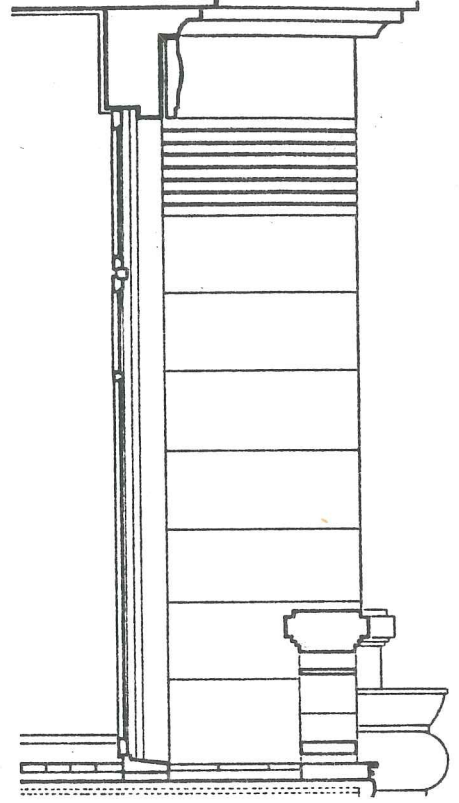
PLAN

0 10 20 40 100cm.

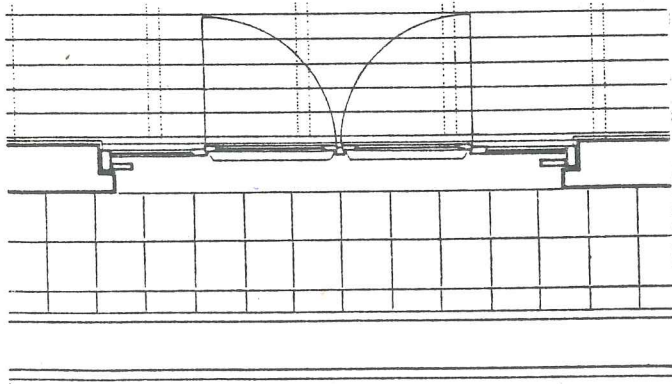
GİRİŞ KAPISI

GÖRÜNÜŞ

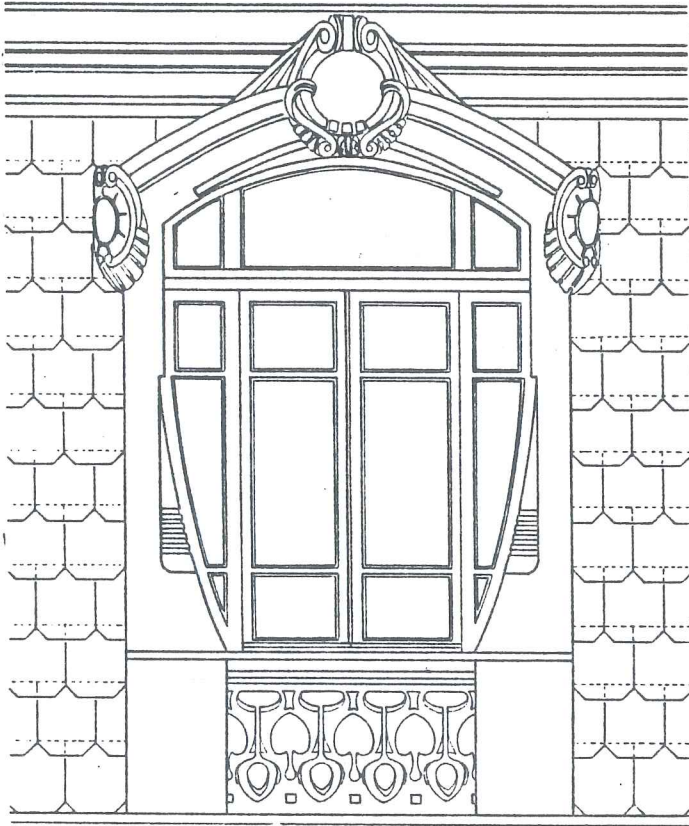
KESİT

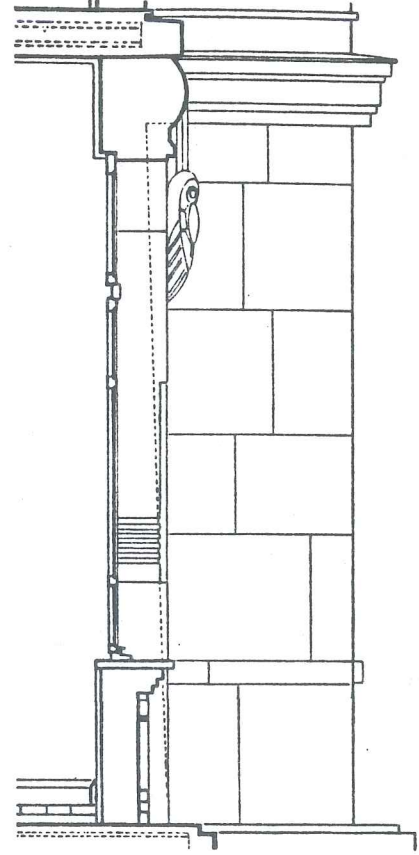
PLAN

BALKON KAPISI

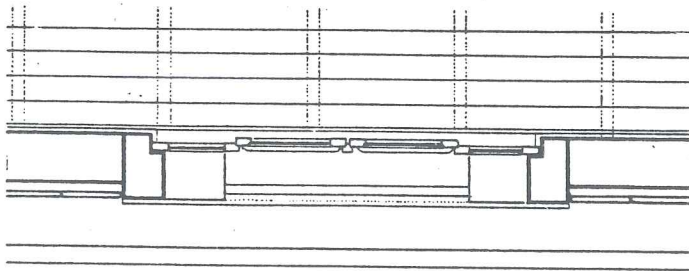
0 10 20 40 100 cm.

GÖRÜNÜŞ

KESİT

PLAN

ÇATI PENCERESİ

0 10 20 40 100 cm.

K A F K A S İ Ş H A N I

MAHALLESİ : Şahkulu

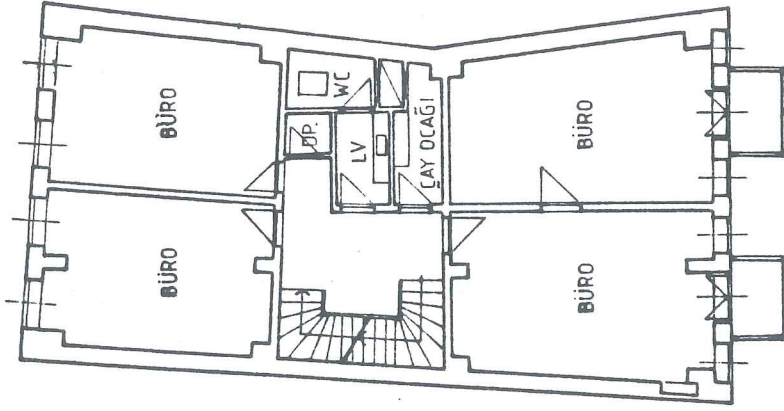
SOKAĞI : Şah Kapaşı

PAFTA : H-109

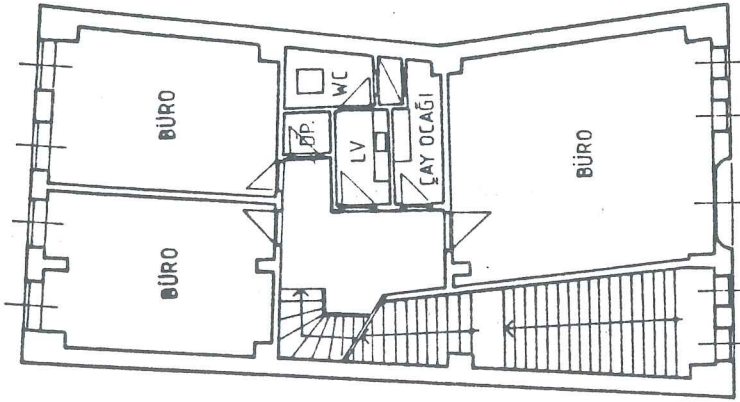
ADA : 283

PARSEL : 2

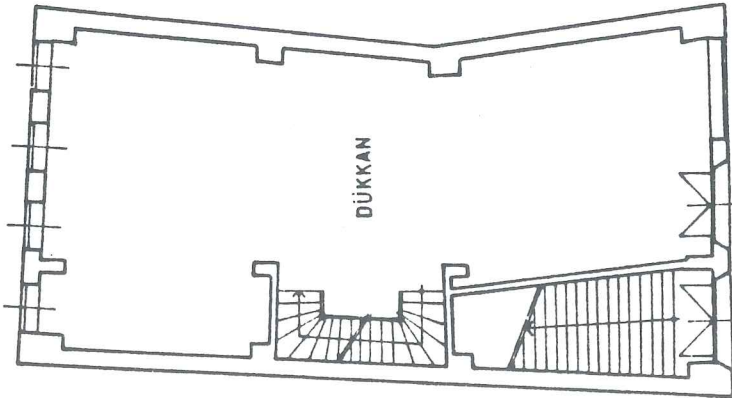
- 165 -

2. KAT PLANI

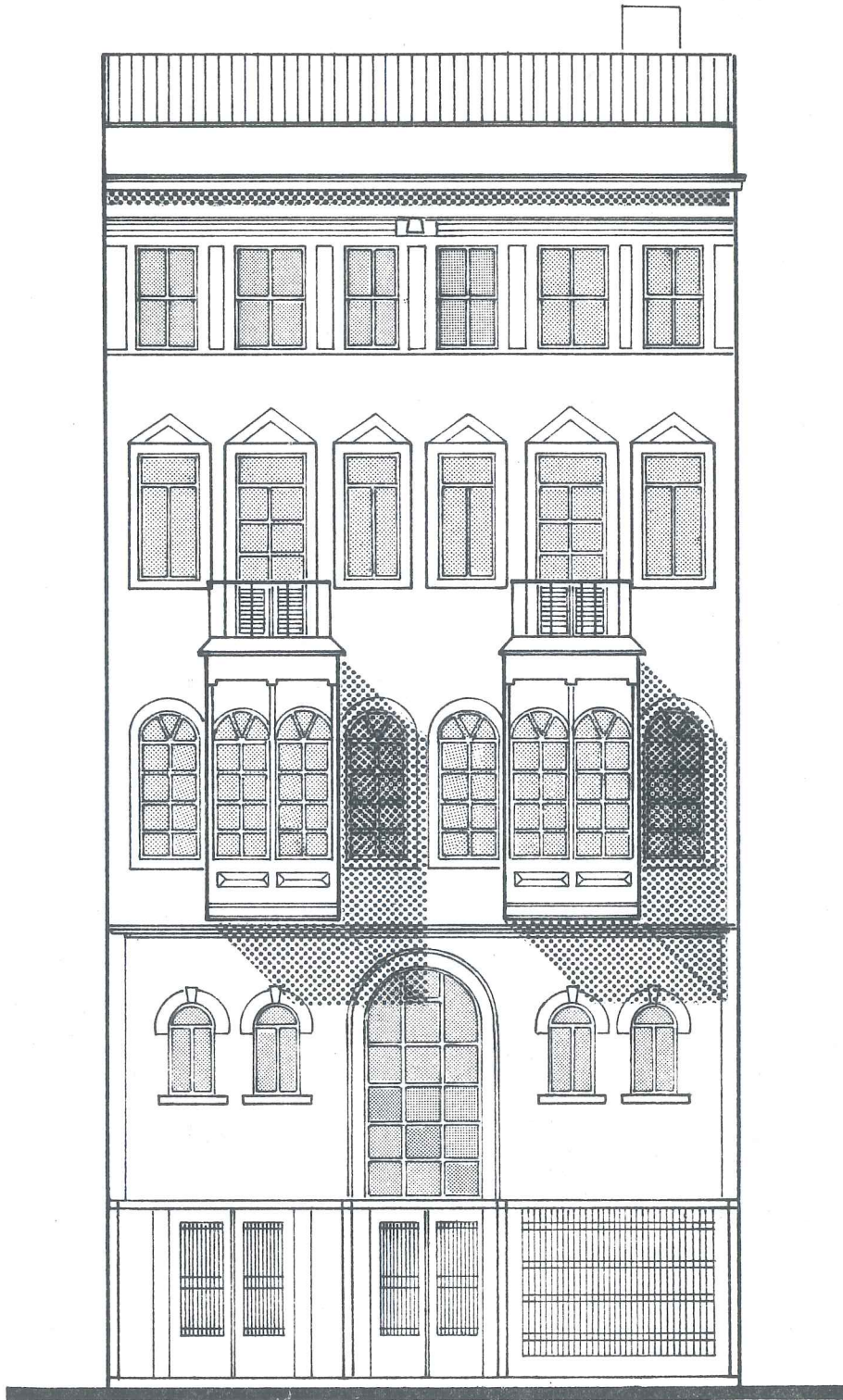

1. KAT PLANI

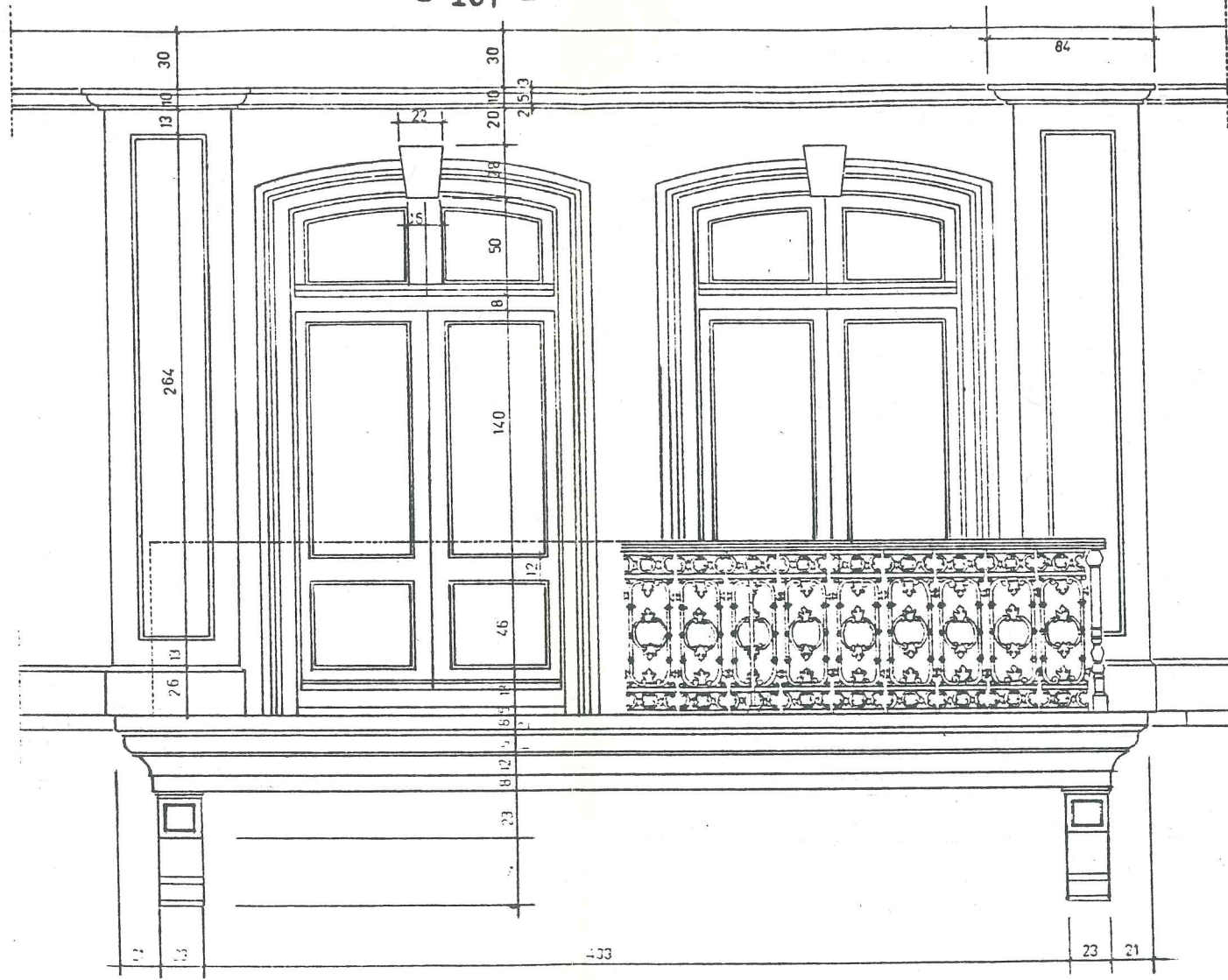
ZEMİN KAT PLANI

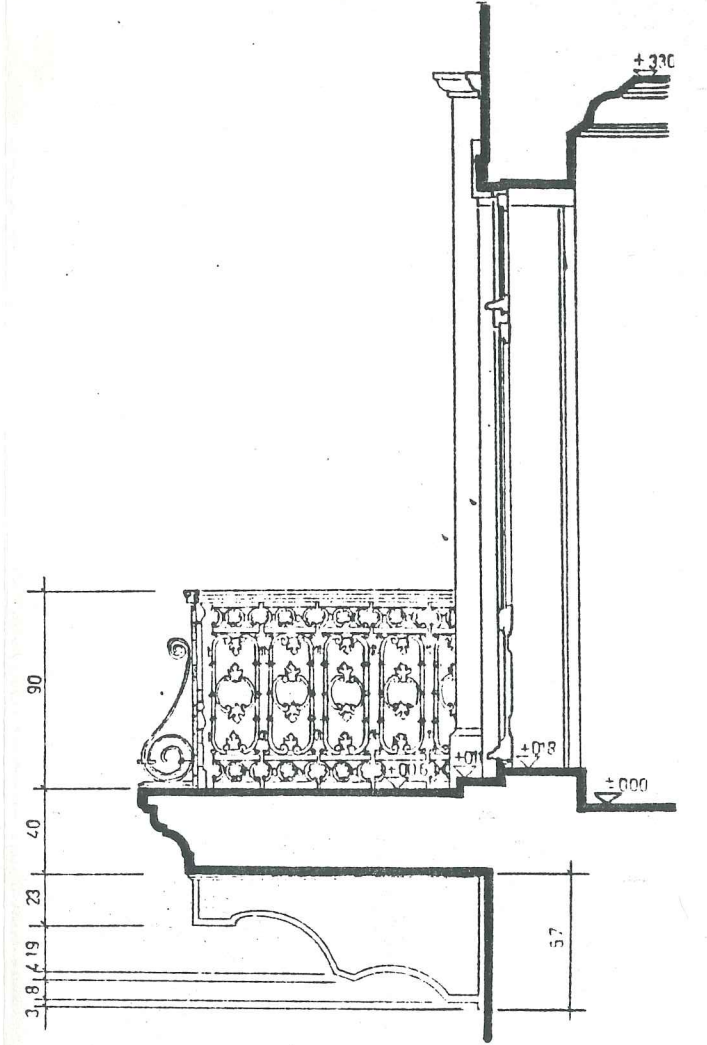

MEYDAN GÖRÜNÜŞÜ

0 0.5 1 2 5 m.

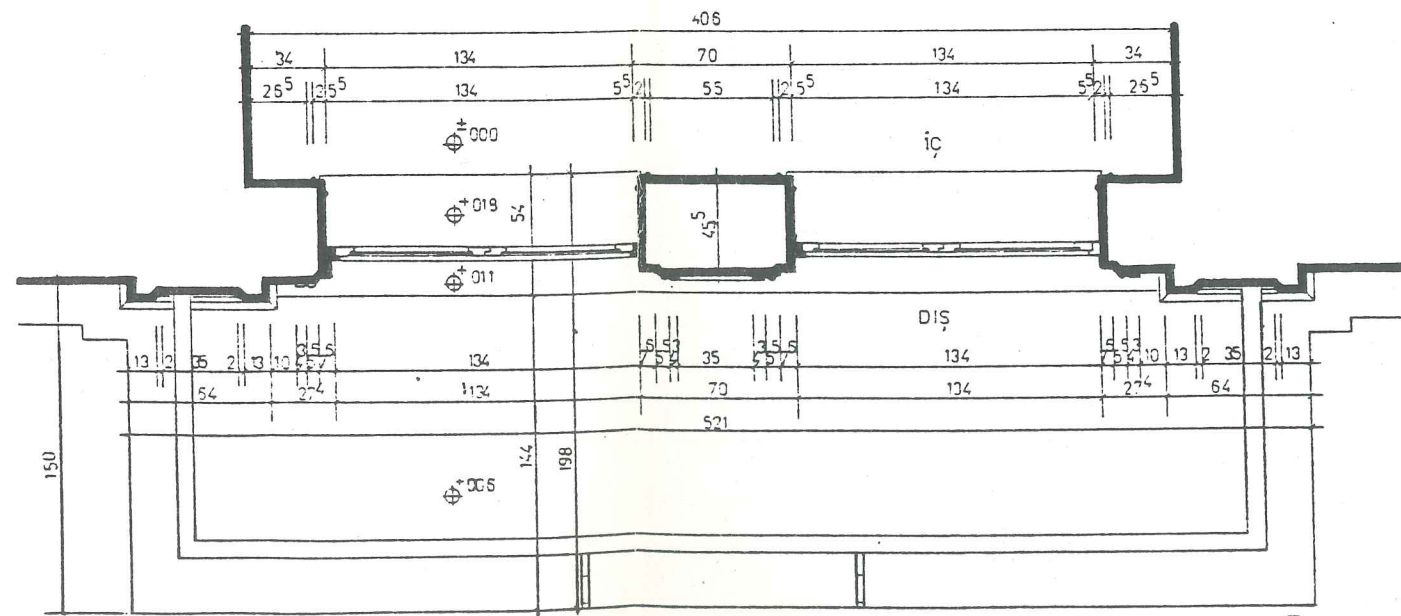

GÖRÜNÜŞ

KESİT

BALKON KAPISI

PLAN

DOĞAN APARTMANI

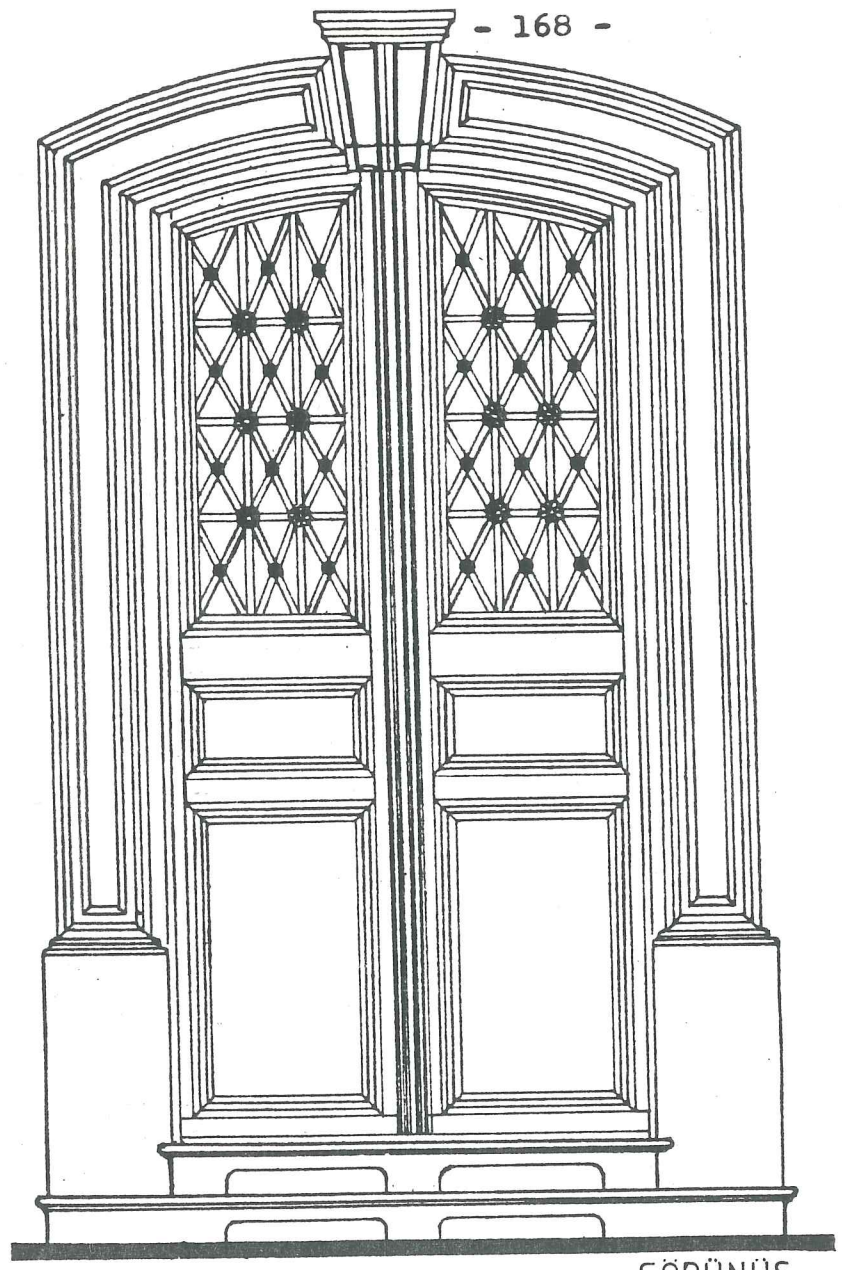
MAHALLESİ :Hacı Mimi

SOKAĞI :Serdar-i Ekrem

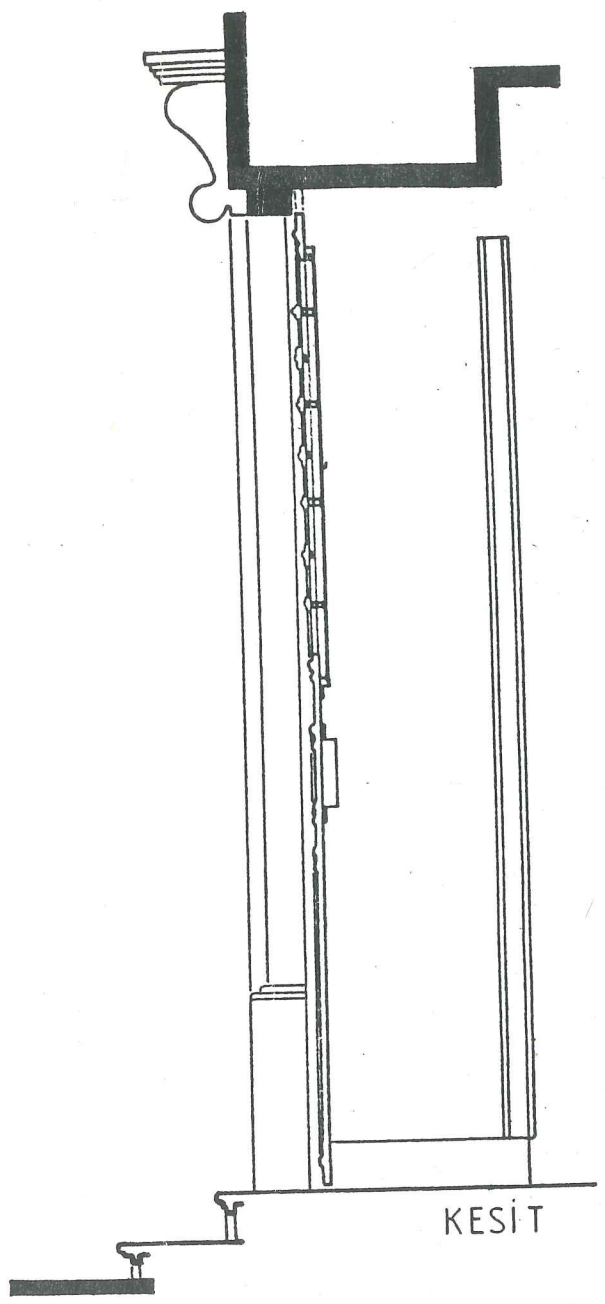
ADA :145

PAFTA :H-110

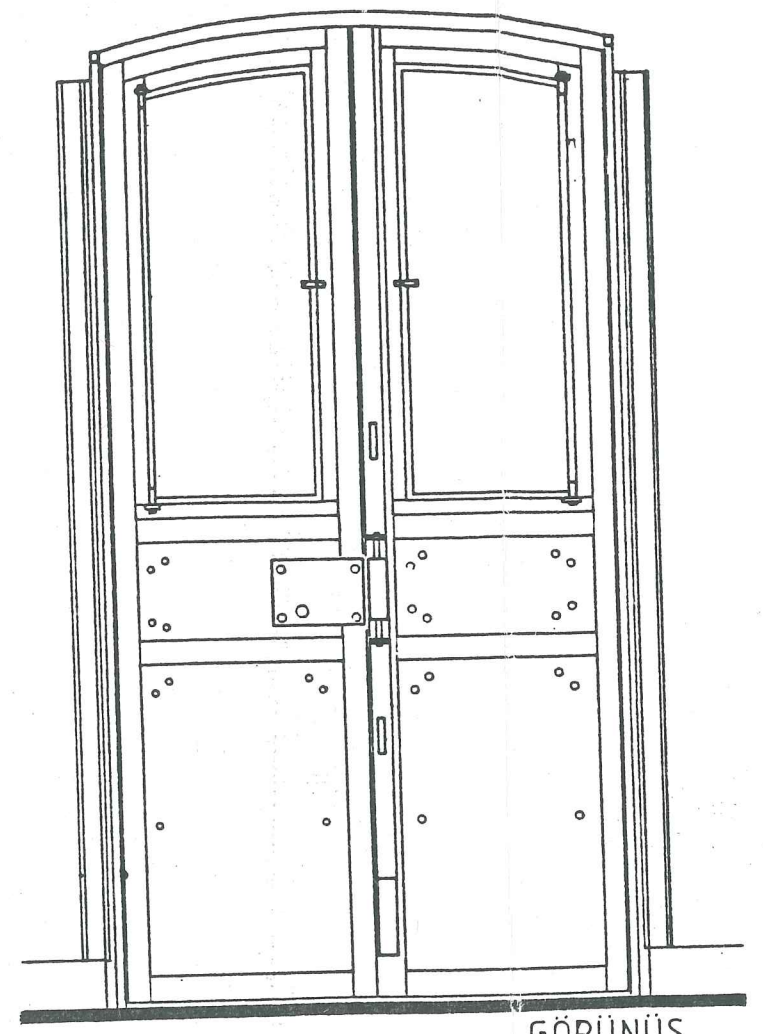
PARSEL :91,92,93,94

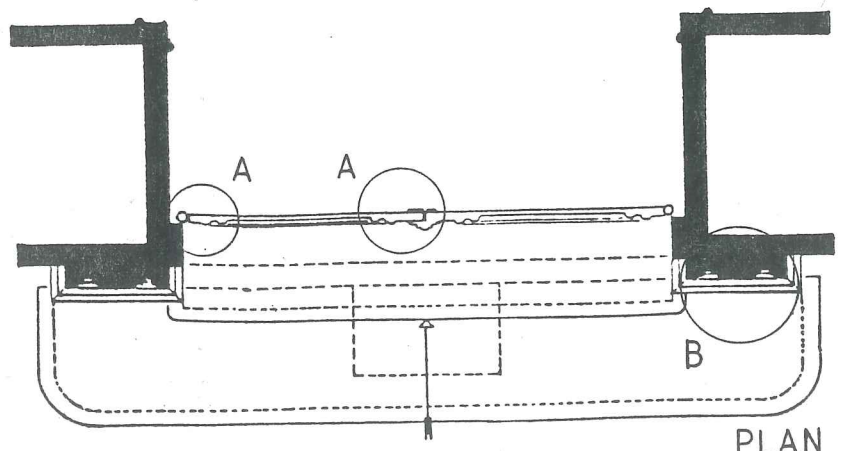
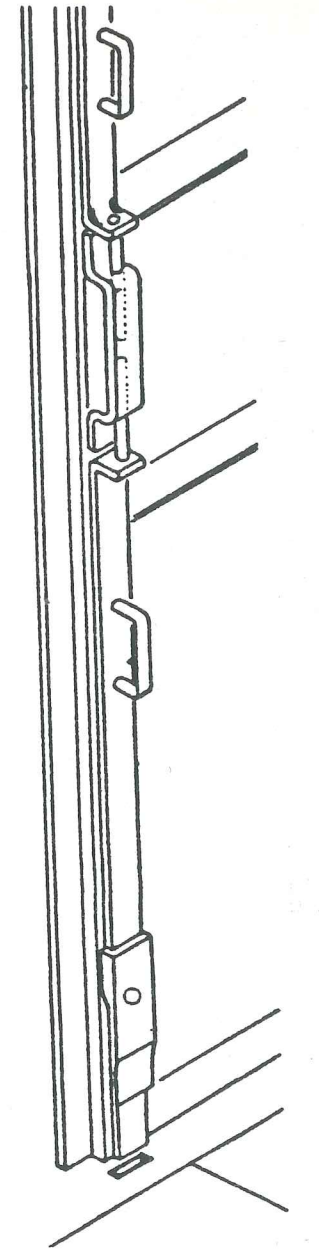
GÖRÜNÜŞ

KESİT

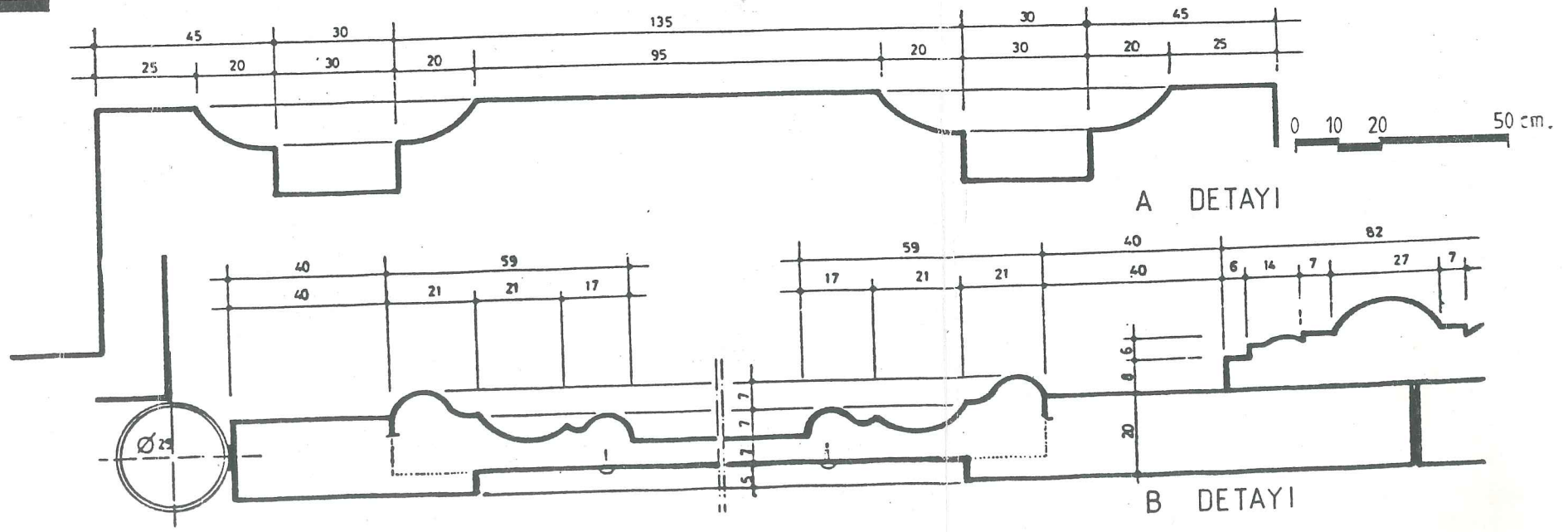

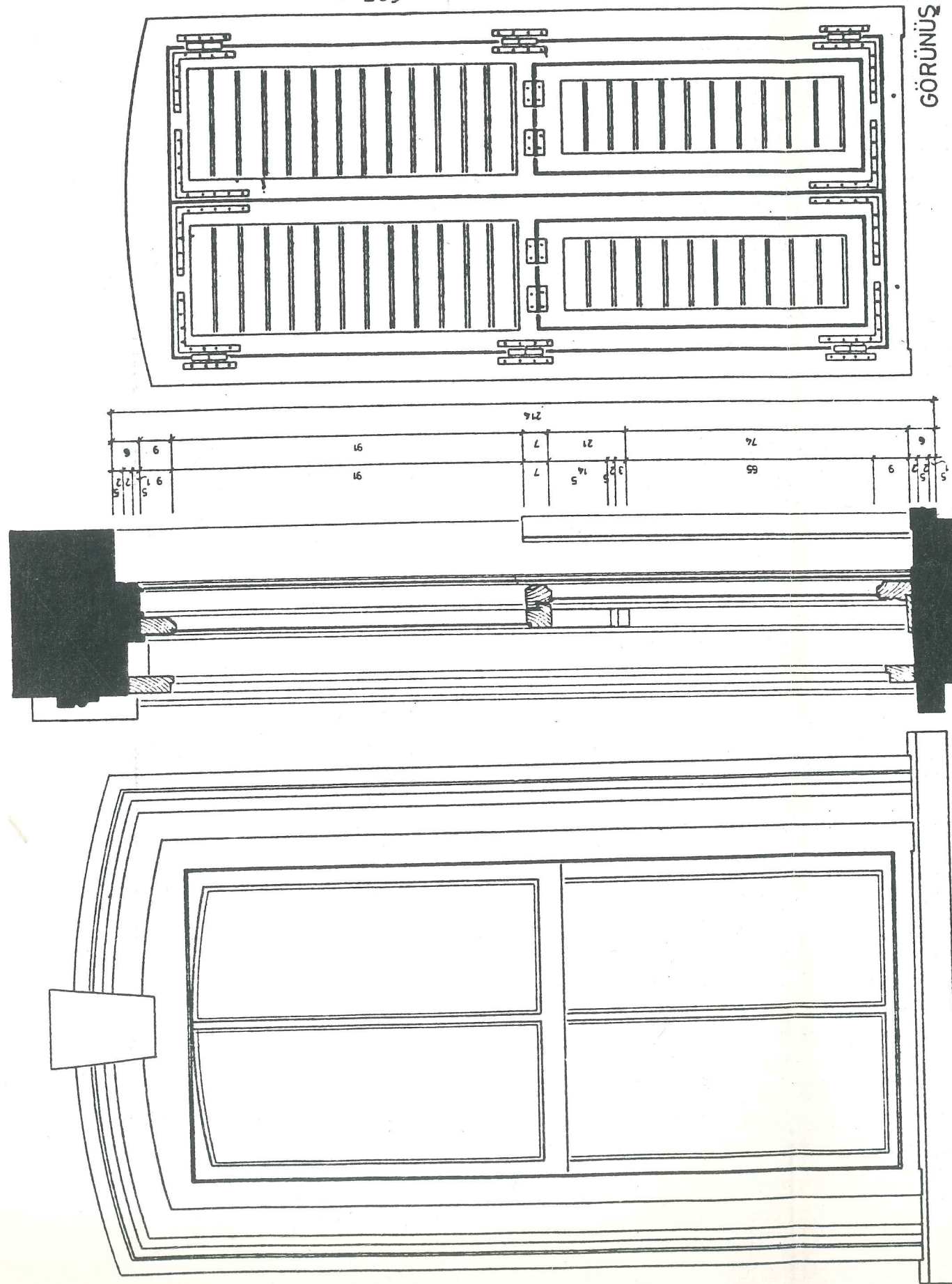
GÖRÜNÜŞ

GİRİŞ KAPISI

PLAN

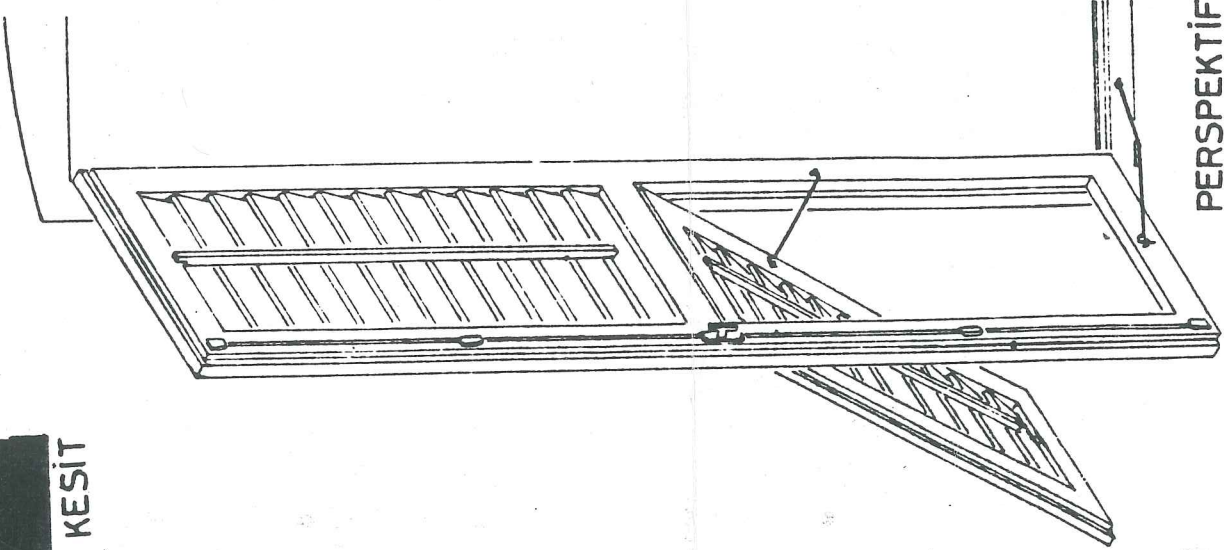

GÖRÜNÜŞ

KESİT

GÖRÜNÜŞ

PLAN

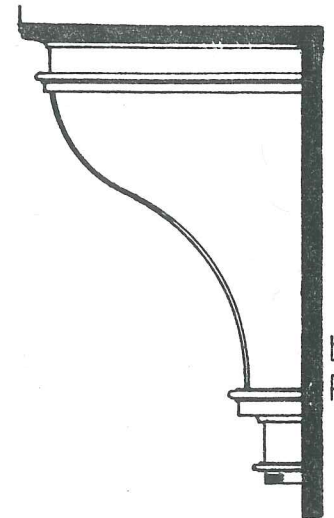
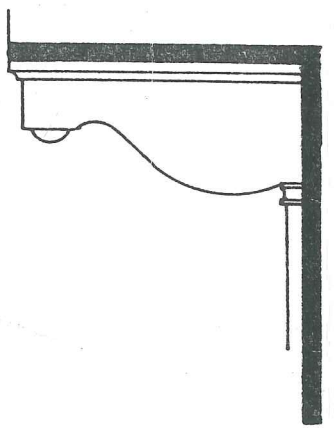
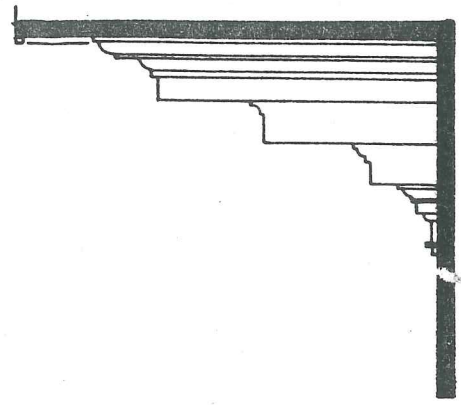
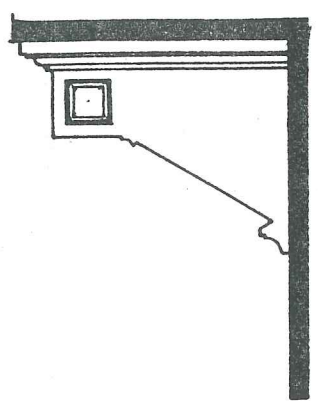
PERSPEKTİF

PENCERE+KEPENK

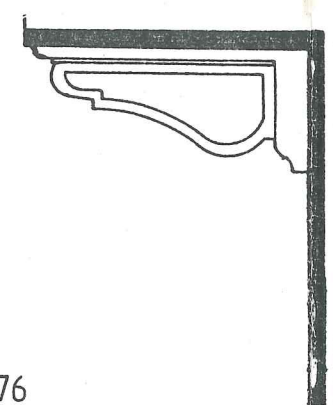
0 10 20 30 50 cm.

Tablo 10

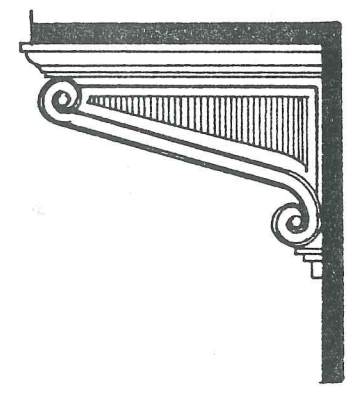
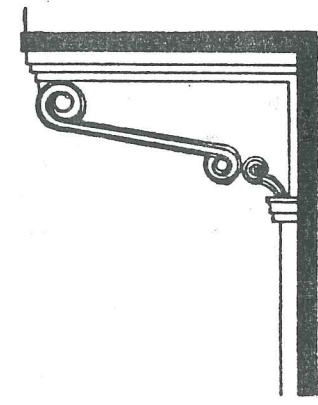
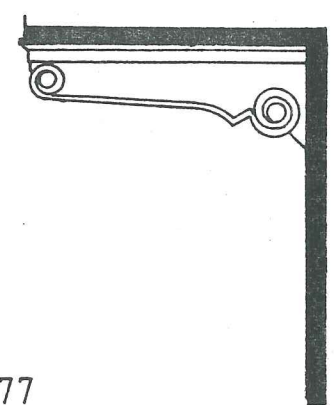
KONSOL TIPLERİ

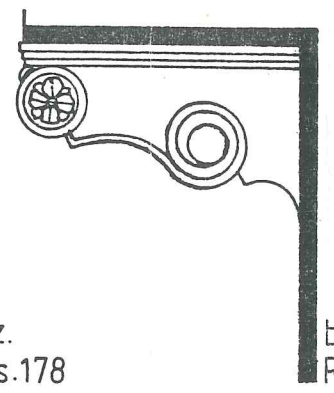
bkz.
Res.176

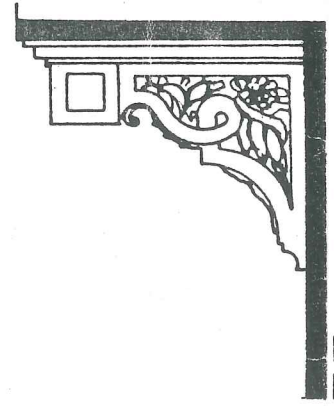
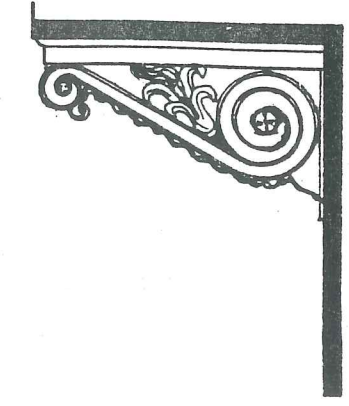
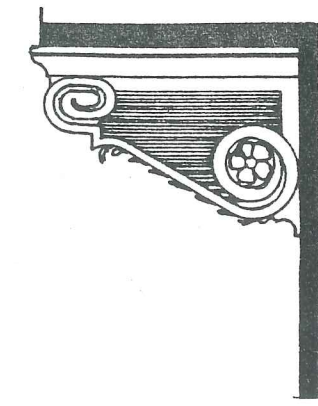
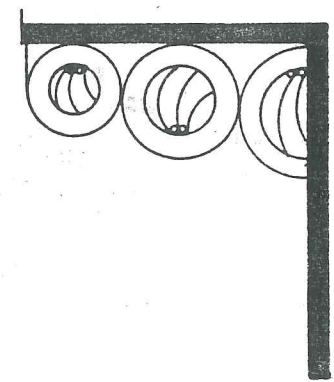
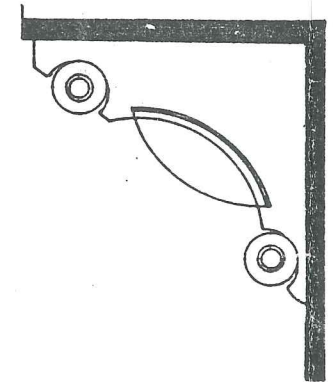
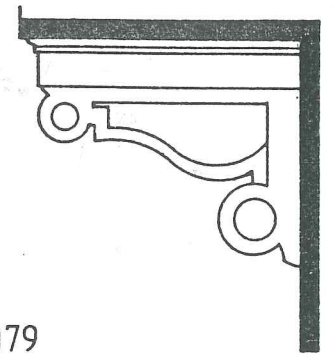
bkz.
Res.177

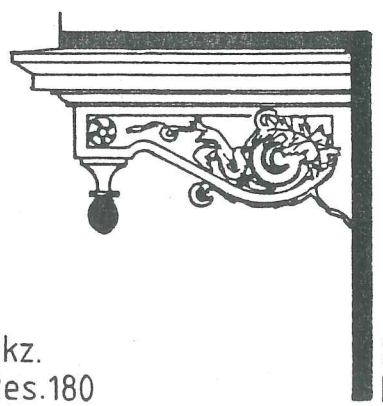
bkz.
Res.178

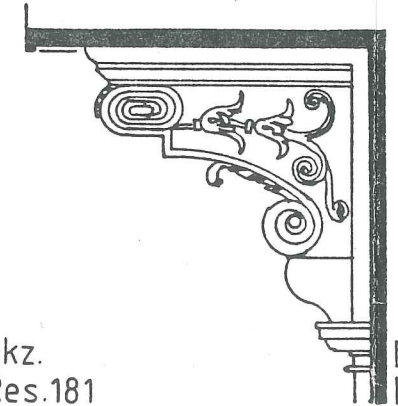
bkz.
Res.179

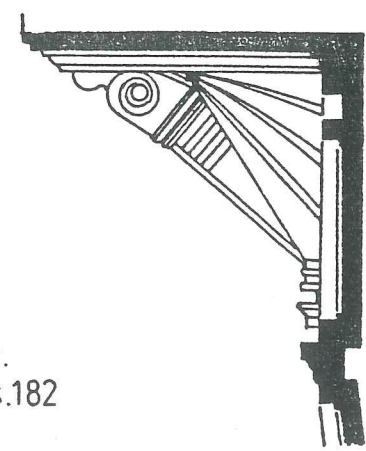
bkz.
Res.180

bkz.
Res.181

bkz.
Res.182

bkz.
Sf.159

AVRUPA KONSEYİ	DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ	D.K.V.K.E.	ENVANTER NO: 34.I. Belediye
TÜRKİYE	ESKİ ESERLER VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	ANIT	HARİTA NO: H 109 Belediye
İLİ: İstanbul	İLÇESİ: Galata	KORUMA DERECESE:	ANITSAL
SOKAK VE KAPİ NO: Felek Sokakı No: 107	MAHALLE KÖY VEYA MEYDANI: KADASTRO PAFTA H109 ADA: 169 PARSEL 3	CEVRESSEL	1 2 3
AD: Kağır Apartman	YAPIM TARİHİ: 1874	CEVREYE AYKIRI	1 1 3
GENEL TANIM:	KITABE: Yok. Tarihi Çeşme taşınarak yazılmış. Süslemesi var.	MİMARİ ÇAĞI (OSLUĞU):	19. yy.
	YAPININ:	VAZİYETİ:	Değil.

Galata Kulesinin güneyinde Banker sokakı ile Felek Sokakı arasında Güneyden altı kuzeyden beş katlı gösteren kağır 19. yy yapısı Apartman ve işyeridir.

KORUMA DURUMU	TAŞIYICI YAPI			DIŞ YAPI			ÜST YAPI			İÇ YAPI			SÜSLEME ELEMANLARI			RUTUBET		
	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C

VAZİYET PLANI

FOTOGRAF

El fotoğraf
Litha
Sayfa 9
F-8.9

R1

- NOTLAR :**
- Sarnıs duvar yıkılmış
 - Deponun bakımızlığı simülürü kullanımı bozuyor.
 - Flave edilen kat, ilerde sorun yaratabilir. Eski ve Yama bir yapı vedatlı katlı.

BUGÜNKÜ SAHİBİ : Hisenin Bahula birlikle 14 hissedar.

BAKIMINDA SORUNLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ : Şahıslar.

- YAPILAN ONARIMLAR :**
- Onarım yapılmamış
 - Demirci Pencere açılmış
 - Bir üst kat ilave edilmiş
 - Çati bu esnada tamir edilmiş.

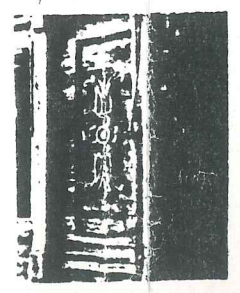
AYRINTILI TANIM :

Banker • 6 katlı olan ve meşken + depo+demirci olarak kullanılan yapının Felek sokakından çıkarak hizmet oğlu yapıldu.

Çişim yanı Banker Sokakından Apartman girişine bes bota çıkılmaktadır. Bu kat inatkhane (Aba)ur dir. Banker Sokakından basamaklarla Bodruma inatkhane, B basamaklarda Depo ya silinmektedir.

Bodrumdaki eski Sarnıs duvar yıkılmış, demirci burayı depo ya çevirmiştir. Bu yitulan 40mlik duvar içinde üst depoya çıkan bir merdiven bu. bu merdiven dijirabdi ve sarnısca inışten kullanılıyordu. Bu kusun sarnıdan betonarme kolah ve kütlerle desteklenmiştir.

Daha ayrıntılı tanım çizimlerle yapılmıştır.

- Cephede görülen (R2) bu kort-juk levhası bu ceyrenin aynı devri gösteren yapılarında silü silik tekratlanmış.
- 2 cephede de Vardır.

R2

YAYIN DİZİNİ :

EKLER :	RAPOR	FOTOGRAF	RÖLÜVE PROJESİ	RESTORASYON PROJESİ	HARİTA	KROKİ	KITABE	VAZİYET
	X	0	X	-	X	X	X	-

KONTROL EDEN : / / 19

G. E. A. Y. K. KARARLARI NO. : / / 19

REVİZYON : / / 19

G. E. A. Y. K. ORANTI : / / 19

HAZIRLAYANLAR : 24/7 / 1979

AYŞE GÜLEİN TALAY.

ORJİNAL KULLANIMI : Konut

BUGÜNKÜ KULLANIMI : Konut + Atölye + Depo

ÖNERİLEN KULLANIMI : Konut + Bakkal.

AVRUPA KONSEYİ	DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ	D.K.V.K.E.	ENVANTER NO: 34.13. Beledine
TÜRKİYE	ESKİ ESERLER VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	ANIT	HARİTA NO: H.109 / 1000
İLİ: İSTANBUL	İLÇESİ: GALATA	KORUMA DERECESESİ:	1 2 3
SOKAK VE KAPI NO: VONVODA CADDESİ, GALATA KULESİ SOK. BERKEKET HANI NO:13	MAHALLE KÖY VEYA MEVKİİ: MAGASTRO PAFTA H 109 ADA: 168 PARSEL 3	CEVRESSEL VEYREYE AYIRI:	1 2 3
ADI: ESKİ CENEVİZ SARAYI	YAPININ YAPIM TARİHİ: 1315 (ilk) 1316 (Yanından Sonra)	MİMARİ ÇAĞI (ÜSLUP): CENEVİZLÜER + OSMANLI TADİLLİ	YAKIYI: BELİ DEĞİL - SAHİS

GENEL TANIM : GALATA KÜRESİNİN GÜNEİNDE, ESKİ VONVODA CADDESİ (ŞİMDİKİ BANIKALAR CADDESİ) İLE MEDİVENLİ YAPTI SİNAR SOKAĞI BAŞLANGIÇINDA BEŞ KATLI CADDE CEPHESİ BİR YAPIDIR. HALEN BERKEKETZADE HANI OLARAK KULLANILAN YAPININ GİRİŞİ YANINDA TETAH DETADA OLMUŞ CADDE VE SOKAKTAN YOL SAĞANMIŞTIR. (E4)

KORUMA DURUMU	İYİ B C	TAŞIYICI YAPI	A B C	DİŞ YAPISI	A B C	İÇ YAPISI	A B C	SÜSLEMELERİ	A B C	RUTUBET	A B C	YOK IZI VAR ÖNEMLİ
---------------	---------------	---------------	-------------	------------	-------------	-----------	-------------	-------------	-------------	---------	-------------	--------------------------

VAZİYET PLANI

ÖLÇEK: 1/1000

PLAN: Ölçek: 1/1000

NOTLAR: 1) ÇOK DAR SIKIŞIK BİR SOKAĞIN TALI KÖŞESİNDE GÜLELİTÖ PERDEKALİ VAR. 2) YAPININ GİRİŞİ YANINDA TETAH DETADA OLMUŞ CADDE VE SOKAKTAN YOL SAĞANMIŞTIR. (E4)

FOTOGRAF

ÖLÇEK: 1/1000

BUGÜNKÜ SAHİBİ: İKİ SAHİBİ VAR 2) D.K. YOHANNİDİS VE EŞİ 1) NAŞİT KOZ

YAPILAN ONARIMLAR: 1) NAŞİT KOZ 2) D.K. YOHANNİDİS VE EŞİ

1316 da tekrar yapılmış. Bu günkü haliyle 20 yy. sonlarında cadde yapımı sırasında yeni bir cadde görünüşü kazanmış ve sanjironun bir modallik bir kemer açılışı kesilmiştir.

AYRINTILI TANIM: 1) 2. Bodrumun 3 tonozlu olduğu ve bu haliyle Vonvoda Sarayı olma özelliğini kaybetmeden bu yapı halen Berkeket Hani adı altında ticarethane ve Büro olarak kullanılmaktadır. Kart Sinar sokak cephesi yapının orijinal cephesini temsil etmektedir. Cepheye beş kemer açılışı rahatlıkla seçilebilir. Bu cephedeki R1 görünümün orijinaldir. Kironumu 2 arma ana - sında Sarayın girişinin varlığını düşündürüyor. (Kart Sinar Cephesi Ek dosyasına girisi olarak etüt edilmiştir) Yapının esas girişi komşu yapıya bakmaktadır. (E1, E2, E3) Bankalar caddesi girişinin bir kısmı milli piyango bayisinin kullanımına ayrılmıştır. Yapının 1. Bodrum katı AES Satış Müessesilligi ve Elektrikçilerin duvarında 1315'te putrel solunmuştur. Tarihi rafetleri de taşıyan her ne kadar bu duvarlara dokunulması yasaklanmıştır (R1) 1316'da her ne kadar bu duvarlara dokunulması yasaklanmıştır (R1) 1316'da her ne kadar bu duvarlara dokunulması yasaklanmıştır (R1) Çeşitli yollar arasında onarım görmüştür.

Avrupai sitede yapılmış Bankalar caddesi cephesi, Eski Kart Sinar sokak cephesi ve Bu girişinde bir arada rahatlıkla karşılaştırılabilir. Eski Galata Kulesi sokak cephesiyle her ne kadar bakımsız gibi görünüyorsa da fi konum ve bakımı görünmekte

YAYIN DİZİNİ:	1) Schneider und M. is. Nomicis - Galata, s. 31
EKLER:	RAPOR / / 19
	FOTOGRAF / / 19
	RÖLÜVE PROJESİ / / 19
	RESTORASYON PROJESİ / / 19
	HARİTA / / 19
	KROKİ / / 19
	KITABE / / 19
	VAKİYE / / 19

KONTROL EDEN:	/ / 19
G. E. A. Y. K. KARARLARI NO.:	/ / 19
REVİZYON:	/ / 19
G. E. A. Y. K. ONAYI:	/ / 19

II.B Ö L Ü M

MEVCUT DURUMUN ETÜDÜ

II.1- TARİHSEL ÇEVRE VE KENTSEL ALT BÖLGE ANALİZLERİ

1.1- ZEMİN KAT-ARAZİ KULLANIM ANALİZİ

Mevcut yapı stoğunun zemin kat kullanımını incelendiğinde aşağıdaki değerler karşımıza çıkmaktadır:

Ticaret	% 81.80
Konut	% 14.06
Eğitim	% 0.88
Sağlık	% 0.43
Dini	% 2.18
Diğer kullanımlar ...	% 0.65

Gelişen bütün kentlerde izlenen zemin kat kullanım dönüşümü, proje alanında da görülebilmektedir. Önceleri tamamen konut amaçlı yapılan yapılar, kiradan daha fazla gelir sağladığı için ticarete dönüştürülmüştür. Bu nedenle ticaret fonksiyonunun gereklerini yerine getirmek için, mekânlarda belirli değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerin yapı bütünü etkilemesi kaçınılmazdır.

Zemin katlarda konut işlevi oldukça az görülmektedir. Zemin katlarla üst katlar arasında kullanım farklılığı olan yapıların %90'ının üst katları konut, zemin katları 2.-3. dereceden ticarethane ve el sanatlarına ayrılmıştır. Konut stoğunun büyük çoğunluğu sağlıksız ve belirli düzeylerde onarım isteyen yapılardan oluşmuştur.

Çalışma alanındaki bu analizde dini yapılar %2.18'lik

payla konuttan sonra üçüncü sırayı almaktadır. Azınlıkların en yoğun olduğu bir bölge olması nedeniyle kilise ve sinagogların sayısı hayli fazladır. Bunlar işlevini günümüzde de yerine getirmektedir. Örnek olarak Neve Şalom Sinagogu Museviler, St. Benoît Kilisesi de Hristiyanlar için büyük önem taşımaktadır.

Bölgedeki dini yapı dağılımı incelendiğinde karşımıza şu tablo çıkar:

Cami	6	...	% 30
Kilise	11	...	% 55
Sinagog ...	3	...	% 15

Galata bölgesinde sağlıklı bir boş veya yeşil alana rastlanmamaktadır. Boş alanlar, yıkıldıktan sonra yerine yenisi yapılmayan ya da yapılamayan binaların parselleri ve var olan yapıların sağlıksız arka bahçeleridir.

1.2- ÜST KATLAR KULLANIM ANALİZİ

İnceleme alanında zemin kat-arazi kullanımından sonra üst katların kullanımları da ele alınmıştır.

Konut	398	...	% 48.36
Ticaret	289	...	% 35.11
Kamu	73	...	% 8.87

Üst katlarda %48.36 oranında konut kullanımı izlenmektedir. Bölge zaman içinde konut alanı olarak kalitesini yitirdiği için bu kullanım yerini ticari işlevlere terketmiştir.

Üst katlardaki ticaret yüzdesi, konut yüzdesine oldukça yakındır. Katlarda genel olarak küçük imalathaneler ve el sanatları görülmektedir. Bunun dışında katlar ya boştur veya zemin kattaki ticarethanenin deposu durumundadır. Kamu kurumlarının binaları ve dini yapılar ise kendisinden başka bir işlev içermemektedir.

1.3- TİCARİ İŞLEVLER ANALİZİ

Bu analizde yer alan faaliyetlerin oranları şunlardır:

Büro	% 5.82
Atölye	% 37.57
K.Sanatlar	% 56.61

Bölgede, arazi kullanımının da ortaya koyduğu gibi ticaret işlevi zemin katlarda yaygındır. Seyrek olarak üst katlarda büro faaliyetlerine rastlanmaktadır. Zemin katlarda görülen büroları ise genellikle banka şubeleri oluşturmaktadır. Büroların ve bankaların en yoğun olduğu yer Voyvoda (Bankalar) Caddesidir.

Alanda %37.57 oranında yer alan atölyelerde genellikle yapılan işler avize yapımı, demir doğrama işleri ve mobil yacılıktır. Küçük sanatlarda ahşap oyma işleri çoğunlukta dır.

Bunların yanısıra kaplama ve kereste ticareti yapan ticarethaneler, yaygın bir biçimde burada yer almışlardır. İmalatçı ve kerestecilerin, Galata gibi İstanbul'un turizm bakımından önemli bir bölgesinde yer alması oldukça rahatsız edicidir. Bunların, bölgenin karakterine uygun ticaret

türleri ile yer değiştirmesi olumlu sonuç verecektir. İma-
lâthane ve bürolar dışında bölgenin turistik olması nedeni
ile küçük lokanta ve büfelere oldukça sık rastlanmaktadır.
Bu tip işletmelerin de sağlıklaştırılarak hizmet vermesi
yerinde bir uygulama olacaktır.

1.4- KAMU HİZMET YAPILARI ANALİZİ

Eğitim Yapıları : Yapı stoğunun %0.88'ini oluşturan
eğitim yapıları,1'i Rum,1'i Musevi ilkokulu olmak üzere 5
ilkokul ve liseden meydana gelmiştir.

İlkokullar bölgede orantılı olarak dağılmamıştır.
3 ilkokul Avusturya Kız Lisesi yanında,1'i Kemeraltı Cadde
sinde,diğeri de B.Hendek Caddesinde yer almıştır. Yani ilk-
okullar,alanı dıştan kuşatmış,içerilerde yer almamıştır.

Orta dereceli eğitim kurumlarından St.Benoît,Alman
Lisesi ve Avusturya Kız Lisesi,Galata bölgesinde yaşayan-
lardan çok İstanbul'un diğer bölgelerine hizmet etmektedir.

Yapılan gözlemler sonucunda bölgede okuma-yazma ora-
nının yüksek olmadığı belirlenmiştir. Bunun nedeni,burada
yaşayanların ekonomik ve sosyal düzeylerinin yetersiz olu-
şudur.

Sağlık Yapıları : 2 hastahane,1 poliklinik ve 1 dis-
panser,sağlık yapıları olarak %0.43'lük bir yer kaplar.
Sağlık hizmetleri açısından bölge için bu oran oldukça iyi
dir.

Yönetim Yapıları : Yapı stoğunun %35'ini oluşturan
yönetim yapılarından örnek olarak Beyoğlu Belediyesi ile
Metrohan verilebilir.

Diğer hizmet yapılarından verilebilecek örnekler ise Beyoğlu Evlendirme Dairesi ve turistik hizmetiyle Galata Kulesidir.

1.5- KAT ADETLERİ ANALİZİ

Katların aldığı yoğunluk oranları:

1+2 K	196.....%	21.35
3+4 K	276.....%	30.06
5+6 K	351.....%	38.24
7+8 K	95.....%	10.35

Alanda 5+6 katlı yapılar çoğunluktadır. Tarihi dokuyu oluşturan yapılar ise 4-5 katlıdır. Bu durum, bölge için belli bir kat sınırı belirler.

1.6- EK KATLAR ANALİZİ

1 K	194.....%	87.38
2 K	26.....%	11.72
3 K	2.....%	0.9

Ek katlara yapıların %24'ünde rastlanmaktadır. Genelde tek kat eklemesi yapılmıştır. Bu katlarda yapı bütünüyle uygunsuzluk göze çarpmaktadır.

1.7- YAPI STRÜKTÜR ANALİZİ

Ahşap	5.....%	0.54
Kârgir.....	617.....%	67.21
Betonarme.....	296.....%	32.25

Alanda yer alan yapıların %67.21'i kârgir+yarı kârgir dir. Günümüze kadar ulaşan bu dokunun büyük bir bölümü, bir takım özelliklerini kaybetmemiş olarak ayakta durmaktadır.

Ahşap yapı oranı oldukça düşüktür. Bunda en büyük etken, bu bölgede sık sık çıkan yangınlardan dolayı 19.yy. ortalarında ahşap inşaatın yasaklanmış olmasıdır.

Yeni yapılan yapıların tamamına yakını ise betonarme dir.

1.8- YAPISAL VE BÜNYESEL ANALİZLER

Az bakım gerektiren yapılar238....% 43.03

Çok bakım gerektiren yapılar.....304....% 54.97

Tehlikeli durumdaki yıkıntılar..... 11....% 2.00

Cenevizliler tarafından kurulan Galata'ya zaman içinde azınlıklar da yerleşerek burada üst düzeyde bir konut alanı oluşturmuşlardır. Konut alanı olarak kullanılan Galata, süreç içinde fonksiyon eskimesine uğramış ve mekânda farklı fonksiyonlar yer almaya başlamıştır. İşlev değişikliği yapı sahiplerinin konutlarını satmalarına ya da terk etmelerine neden olmuştur. Terkedilen ve sahipsiz kalan binalar sadece binadan kazanç sağlamak isteyen kişilerin eline geçmiştir. Bunun dışında dar gelirli kısım, konut sahibi olabilmek için yapı bütününden kat almaya başlamıştır. Her iki durumda da yapıların bakımı gerektiği gibi yapılamamış ve ya hiç ilgilenilememiştir. Sonuç olarak yarıdan fazlasının oldukça kötü durumda olduğu bir tarihi doku günümüze kadar devam etmiştir.

1.9- MİMARİ DEĞER ANALİZİ

1.Grup yapılar.....	72.....%	11.96
2.Grup yapılar.....	365.....%	60.64
3.Grup yapılar.....	165.....%	27.40

Bölgede 2.grup yapılar çoğunluktadır. 1.grup yapılar az olmakla birlikte bunların içinde önemli yapılar yer alır. Bu gruptakilerin en önemlisi,İstanbul silueti içinde ayrı bir yer tutan Galata Kulesidir. Örnek verilebilecek diğer yapılar:

Beyoğlu Hastanesi	: 165 ada - 14 parsel
Beyoğlu Belediyesi	: 145 ada - 91,92,93,94,95 p.
Alman Lisesi	: 284 ada - 34 parsel
Galata Mevlevihanesi	: 284 ada - 57,58,101 p
Kırım Kilisesi	: 145 ada - 67 parsel
Doğan Apartmanı	: 145 ada - 91,92,93,94 p.

1.10- KENTSEL MEKÂNLAR VE SOKAK GÖRÜNÜŞLERİ ANALİZİ

Önemli bir tarihi dokuya sahip Galata,zaman içinde yapılardaki uyumsuzluklardan ve bozulmalardan dolayı mekân olarak ta yıpranmıştır. Belirli niteliğe sahip bir sokakta yer alan yapılardan birkaçının bozulması,siluetin özelliğinin yitirilmesine neden olmuştur.

İnceleme sırasında üst düzeyde özellik taşıyan mekânların zamanla azaldığı ve bakımsızlıktan oturulamayacak durumda olduğu gözlenmiştir. Buna rağmen ayakta kalabilmiş binaların da sonunda aynı nedenlerle yok olacağı kaçınılmazdır. Orta ve alt düzeydeki siluetler için de aynı teh-

likeler söz konusudur.

Üst düzeyde silüetlerin yer aldığı sokaklardan:

Lüleci Hendek Caddesi, Serdar-ı Ekrem sokağı, Kumbaracı yokuşu sokağı, Büyük Hendek Caddesi ve Bankalar Caddesi örnek olarak verilebilir.

1.11- YENİ YAPILAR ANALİZİ

Çevreye aykırı yapılar.....	317.....%	98.4
Çevreye uygun yapılar.....	5.....%	1.6

Alandaki yapıların %35'i yeni yapıdır. Bu binalarda çevre ve yarattığı mekân kesinlikle göz önüne alınmamıştır. Bu durum da mekân bütünlüğünü zedelemektedir. Çevreye uyumlu olarak görülen yapı oranı sadece %1.6'dır. Kentsel mekân açısından yapıların uyumu özellikle önem verilmesi gereken bir konudur.

1.12- YOL KULLANIM ANALİZİ

Ana kent trafiği.....	27,445 m ²%	41
Otoyolu.....	20,608 m ²%	7.13
Yerel yol.....	18,054 m ²%	6.75
Yaya yolu.....	6,555 m ²%	2.45

İnceleme bölgesinde toplam 66.107 m² araç yolu vardır. Ana kent trafiği, pilot proje alanını çevreleyen bir ring durumundadır. Kuzeyde Meşrutiyet ve İstiklâl Caddeleri, batıdan güneye doğru Okçu Musa ve Voyvoda Caddeleri ve doğuya doğru uzanan Kemeraltı Caddesi alanı sarar.

Kuzeyde İstiklâl Caddesi,güneyde Kemeraltı Caddesine kadar uzanan Kumbaracı yokuşu,alanın doğu sınırını belirler. Bölge,dıştan içe doğru olan servislerle beslenmektedir.

2.derecedeki yollar,bu 5 ana trafik yolunu birbirine bağlayan yollardır. Kuzeyde Galip Dede,güneyde Yüksekaldırım adını alan yol,bölgeyi ayıran kuzey-güney aksı durumundadır. Doğu-batı aksını oluşturan yollar ise eğime uygun olarak uzanan Büyük Hendek ve Lüleci Hendek Caddeleridir. Her iki aksın odak noktası G.Kulesi meydanıdır. Dolayısıyla bu yollar,bölgenin ana kent trafiği ile ilişkisini sağlamaktadır.

3.derecedeki yollar,servis yolu niteliğindedir. Dokunun oluşması sırasında elverdiği ölçüde araçların girebildiği yollardır. Trafik açısından fazla yüklü değildir.

Bölgede özellikle yayalar için ayrılmış yollar yoktur. Araçlar merdivenler,fazla eğim ve yetersiz genişliklerden dolayı bazı yollara girememektedirler. Bu nedenle bu yollar kendiliğinden yaya yollarını oluşturmuşlardır.

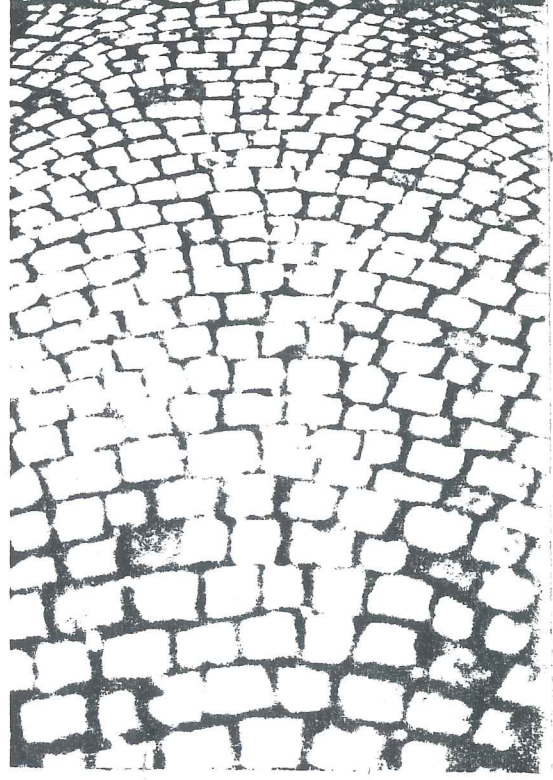
Alan bütününde yaya ve taşıt trafiği oldukça karışık ve birbirini rahatsız edicidir. Bölgede,özellikle kule meydanında bir trafik düzenlemesinin yapılması gerekmektedir.

1.13- ZEMİN VE YOL KAPLAMALARI ANALİZİ

Asfalt.....	24,595.....%	33.85
Parke taş (10/10).....	5,400.....%	7.43
Parke taş (12/ 2).....	37,298.....%	51.33
Beton.....	2,185.....%	3.00
Arnavut kaldırımı.....	2,170.....%	2.99

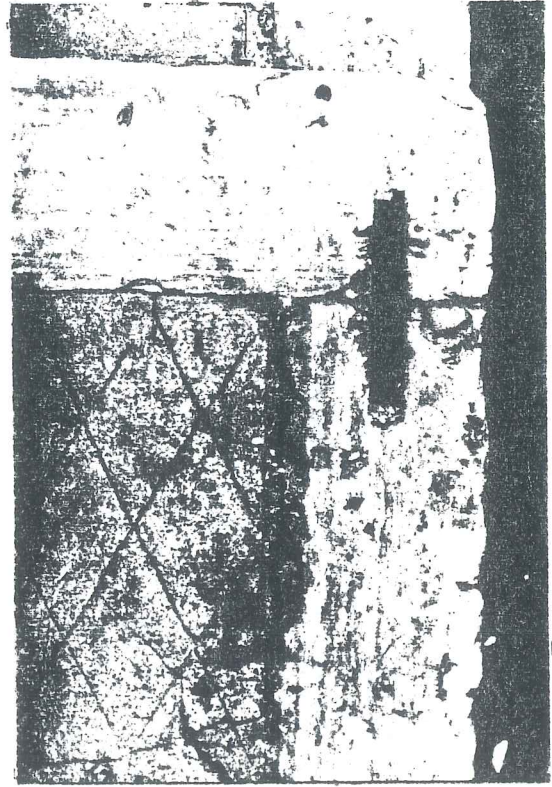
Res.143- Arnavut kaldırımı,
Hacı Ali Sokağı.

Res.144- Parke taş (10/10),
Kumbaracı yolu.

Res.145- Özgün kaldırım,
Horoz sokağı.

Res.146- Kaldırım taşları
bağlantısı.

Alan içinde parke taş yollar,%91.29'luk bir yer kaplamaktadır. Geçmişte fazla eğim nedeniyle basamaklı olan bazı yaya yollarının bugün bu özelliğini yitirmiş olduğunu görüyoruz. Bu arada parke taş yolların oldukça fazla oluşu ve bozulmamış olması,sevindirici bir olaydır.

1.14- KENTSEL ALTYAPI ANALİZİ

Bölgede su,kanalizasyon,itfaiye kolaylıkları ve elektrik gibi altyapılar vardır.

Genelde tüm yapılarda akarsu döşemi var olduğu halde basınç nedeni ile 2.-3. katlardan sonrasına su pek çıkmamakta ve çok sık kesintiye uğramaktadır.

Oldukça orantılı dağıtılmış olan yangın musluklarının sayısı 23'tür.

Galata'da kanalizasyon döşemi Osmanlı İmparatorluğu döneminden kalmıştır. "Kara kanal"adı verilen bu kanalizasyon ağının şeması bilinmemekte ancak ortaya çıkan arızalar sonucunda eski borular yenisiyle değiştirilmektedir.

II.2-MİMARİ VE YAPISAL MORFOLOJİ+FOTOĞRAFİK TESPİTLER

2.1- PARSEL-YAPI İLİŞKİLERİ (Tablo 1)

Yolların organik oluşu ve imar düzeni olarak bitişik düzene uyulması bölgesel özelliklerdir. Genelde yol-bina-bahçe şeklinde bir oluşum vardır.

Yolların organik biçimlenişi ile parselin aldığı şekil, zemin katı ve buna bağlı olarak üst katların planlamasını etkilemiştir. Zeminde yola bağlı olarak ortaya konan planlamada, üst katlarda farklı yaklaşımlar görülür. Üst katlarda yapılan düz, çokgen ve düzeltme çıkımlar, iç mekânın rahatlamasına yardımcı olurlar. Bu uygulamayla aynı zamanda hareketsizliğin, tekdüzeliğin önüne geçilmiştir.

2.2- YAPILARIN YATAY KESİTLERİNDE DOLU-BOŞLUK ORANLARI (Tablo 2)

Bu inceleme, Lüleci Hendek Caddesi ile Kumbaracı yokuşundaki özgün karakterini koruyan yapılar üzerinde yapılmıştır.

Sonuçta pencereleri genişliklerine göre 3 ayrı tipte inceleyebiliyoruz

a) Çıkma yan yüzleri hariç çıkmanın ön yüzünde veya çıkmasız yüzeylerde görülen pencereler. Bunlar genişlik olarak 70-100 cm. arasındadır.

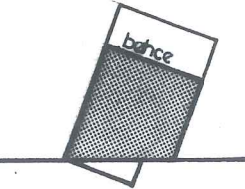
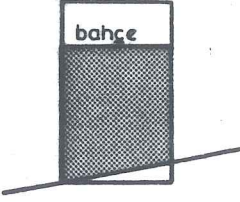
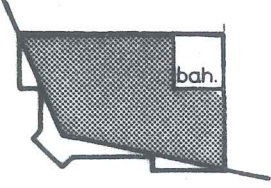
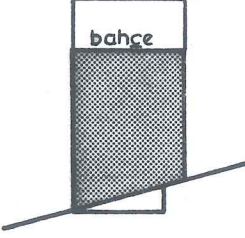
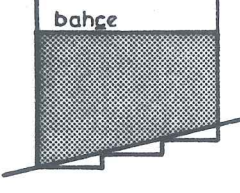
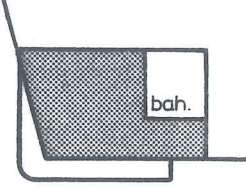
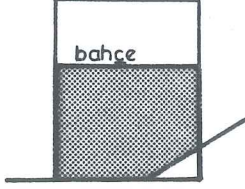
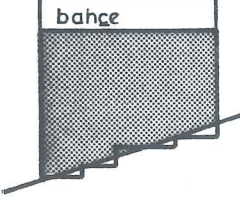
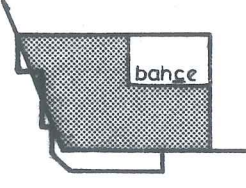
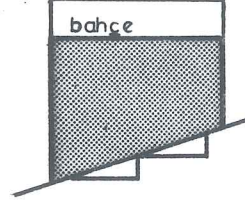
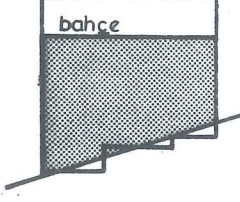
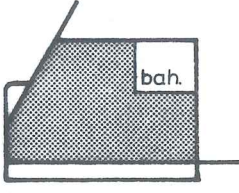
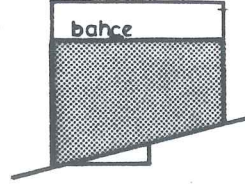
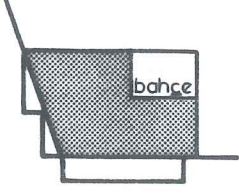
b) "2a" modülünün yanyana gelmesiyle oluşan pencereler ki bunlara çıkımların ön yüzünde rastlanmaktadır.

c) Çıkma yan yüzlerinde bulunan pencereler. Genişlikleri 40-60 cm. arasında değişmektedir.

Tablo: 1

PARSEL YAPI İLİŞKİLERİ ANALİZİ

PARSEL SINIRLARININ YOLLARI DİK KESMEDİĞİ DURUMLARDA

ARA PARSELLER		KÖŞE PARSELLER
BİR BÖLÜMÜNDE	TÜM YÜZDE	
		
		
		
		
		

2.3- PLANLARINA GÖRE ÇIKMA TIPLERİ (Tablo 3)

Üst katları iç mekân açısından rahatlatan ve birkaç yönden bakış açısı sağlayan çıkmalar, farklı yer ve biçimler de karşımıza çıkarlar.

Bina yüzünde bir yanda, iki yanda, ortada yapılabildiği gibi bazen de tüm yüzde yapıldığını görüyoruz. Köşelerde ise farklı biçimde oluşturulmuşlardır. Biçimsel olarak düz çıkmaların yanında çokgen, dairesel ve düzeltme çıkmaları da görülmektedir.

2.4- PLANLARINA GÖRE BALKONLAR (Tablo 4)

Balkonları cumbalı yapılarda, cumbasız yapılarda, cumba üstlerinde olmak üzere değişik yerlerde görüyoruz.

Cumbalı yapılarda cumbanın bir veya iki yanında olabilmektedir. İki cumba arasında olabildiği gibi hem arada (tekli, ikili) hem de yanlarda görülebilmektedir.

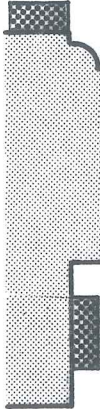

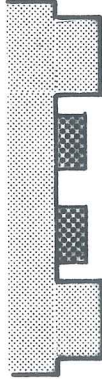

Cumbasız yapılarda tekli ve daha fazla sayıda balkonlara rastlanabilir.

Cumba üstlerinde ise balkonların alttaki cumba biçimini aynen koruyarak şekillendikleri göze çarpar.

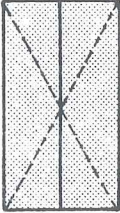
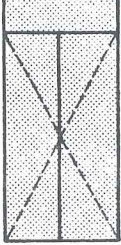
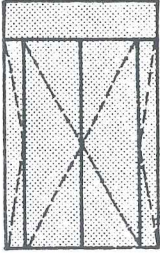
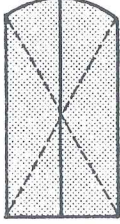
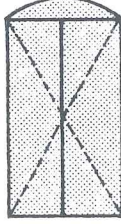

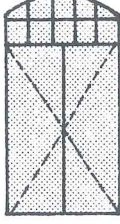
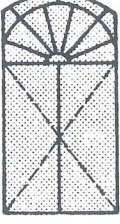
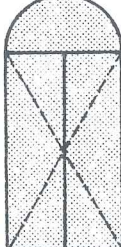
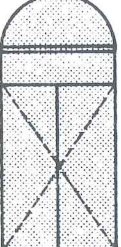
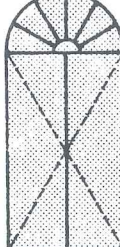
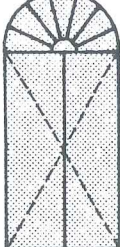
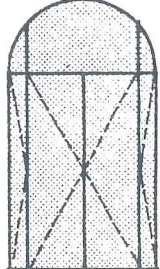
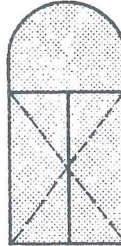
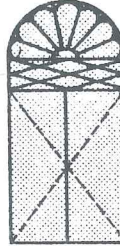
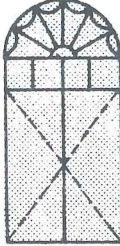
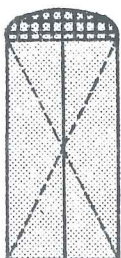
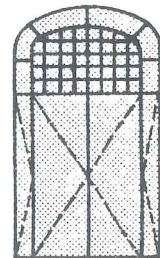
2.5- KAPI KAYIT DÜZENLERİ VE AÇILIMLARI (Tablo 5)

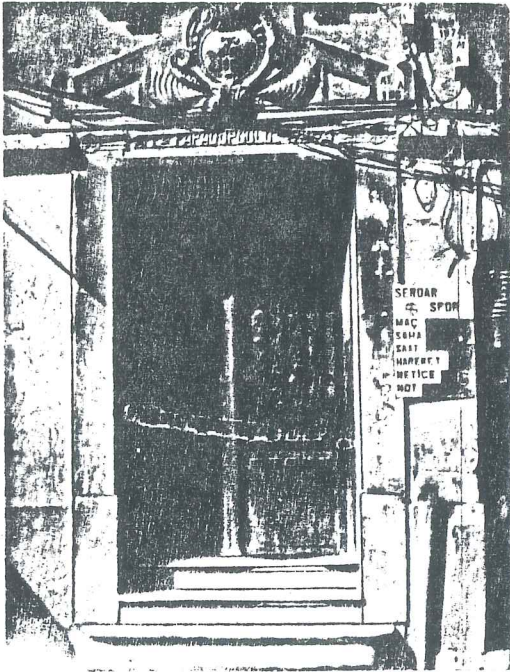
Bölgede kapıların genelde çift kanatlı olduğu görülür. Bununla birlikte daha büyük kapılarda iki kanat ve bunlara bağlı olarak açılan iki küçük kanatçıktan oluşan dört kanatlı kapı tiplerine de rastlıyoruz. Biçimsel olarak düz ve kemerli tipler çeşitlemeyi sağlamıştır. Kanat üstlerinin camlı-camsız oluşu, kemerli olanlarda ışınsal ve dik kayıtlar kullanılması farklı kapı tiplerini ortaya koymuştur.

Tablo 4 PLANLARINA GÖRE BALKON TIPLERİ

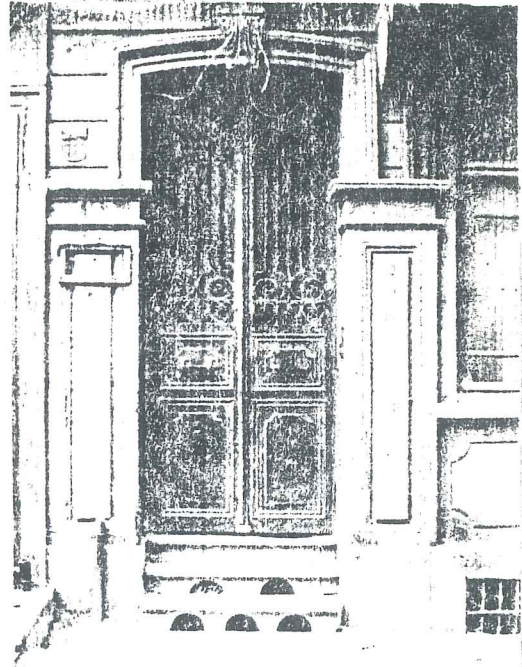
CUMBALI YAPILARDA	CUMBASIZ YAPILARDA	CUMBA ÜSTLERİNDE
		
		
		
		
		
		
		

Tablo 5 KAPI KAYIT DÜZENLERİ VE AÇILIMLARI

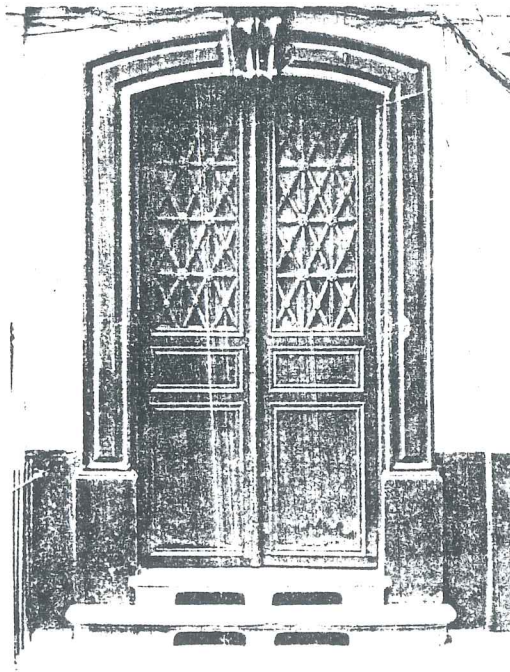
DÜZ						
KEMERLİ						
						
						
						
						

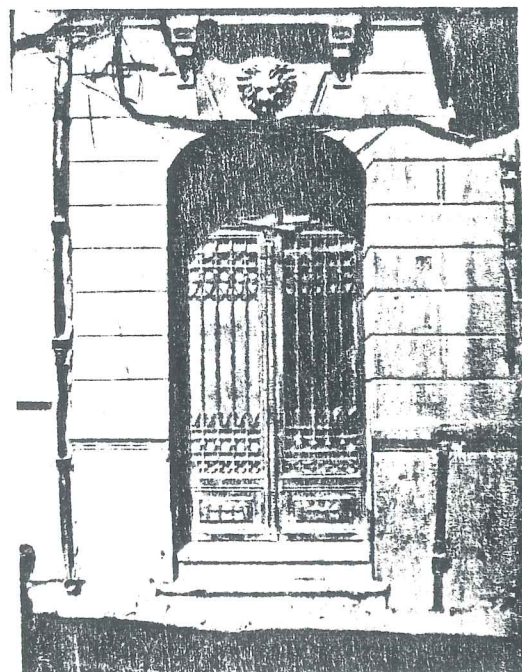
Res.147

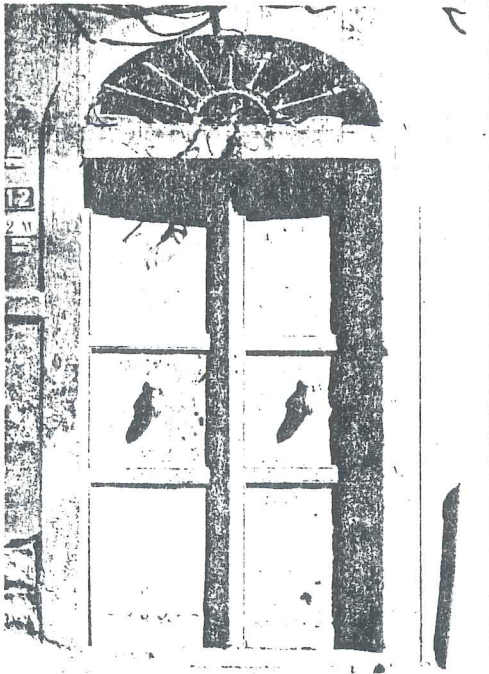
Res.148

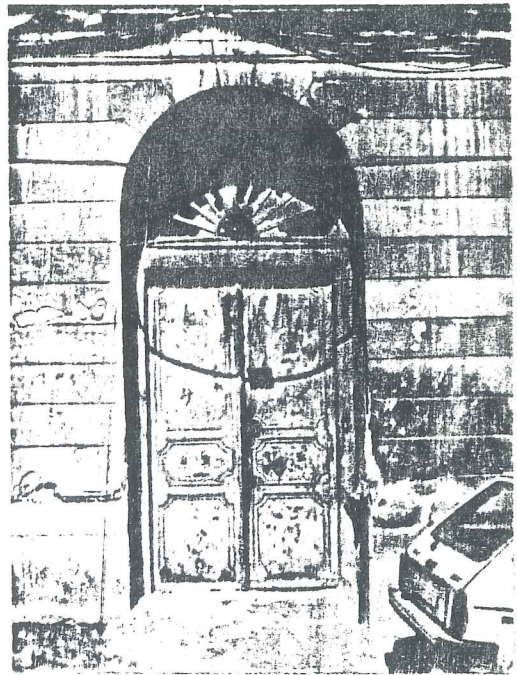
Res.149

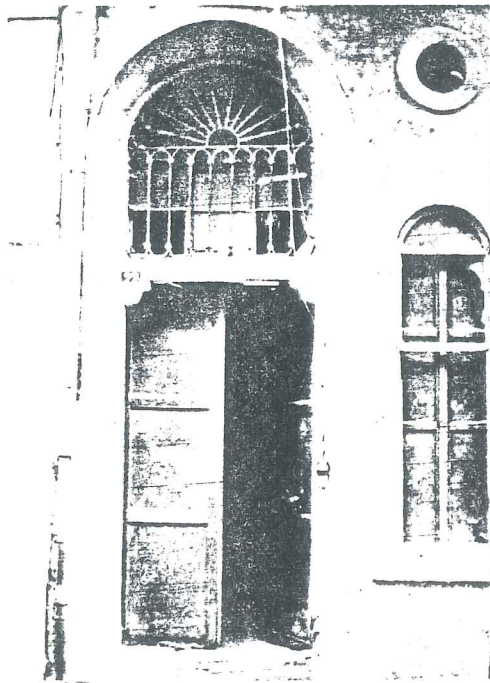
Res.150

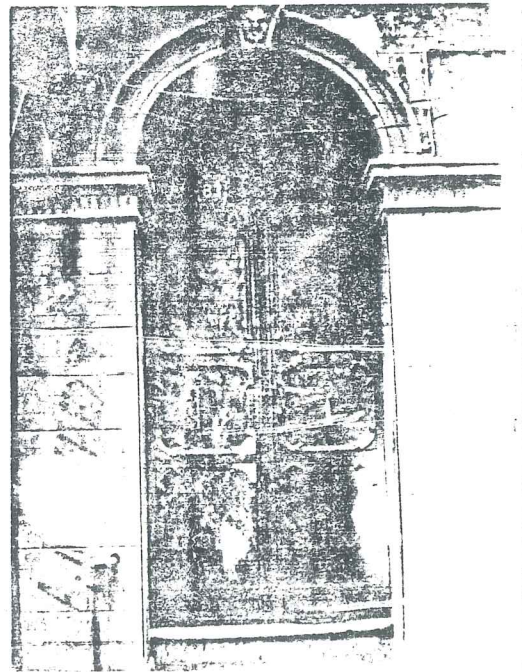
Res.151

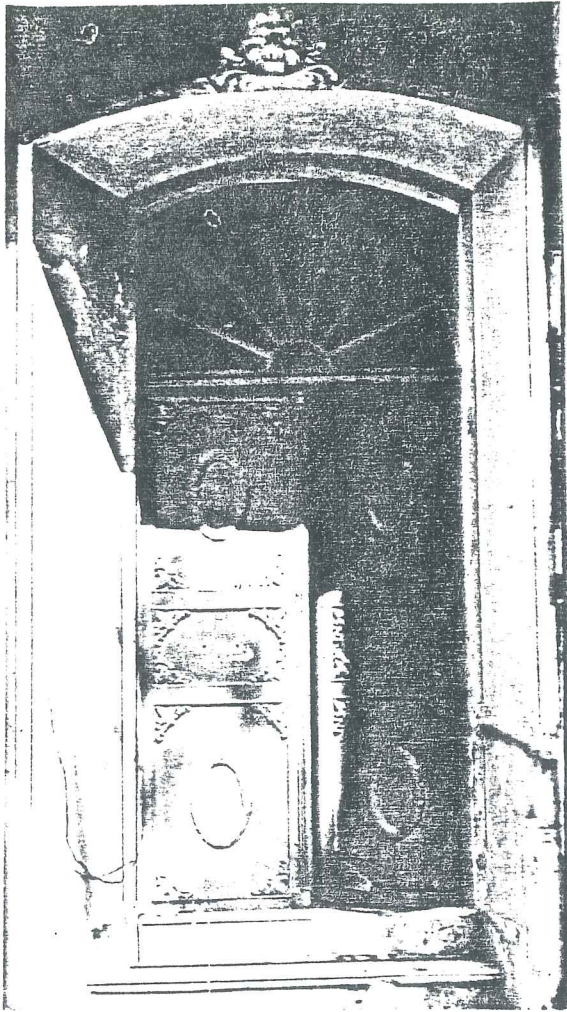
Res.152

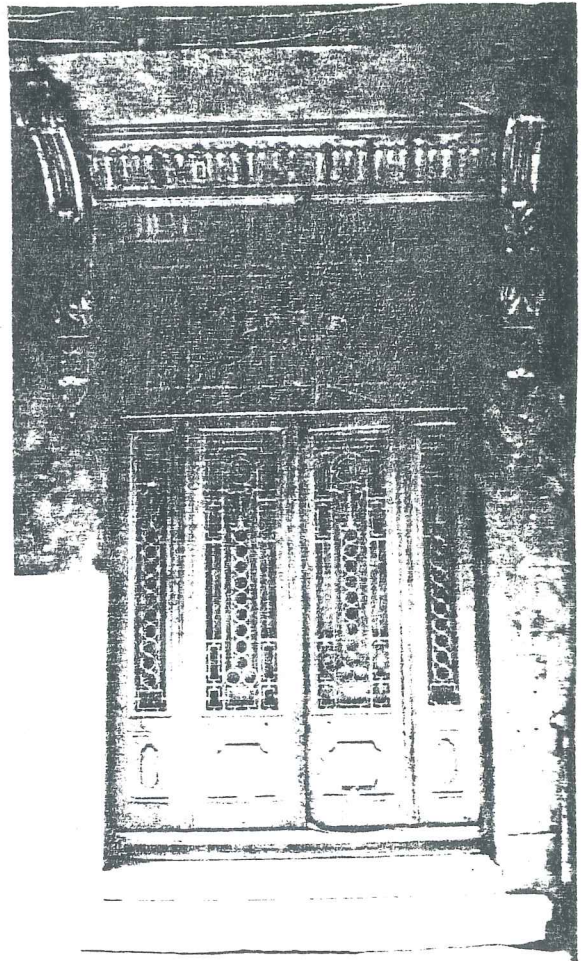
Res.153

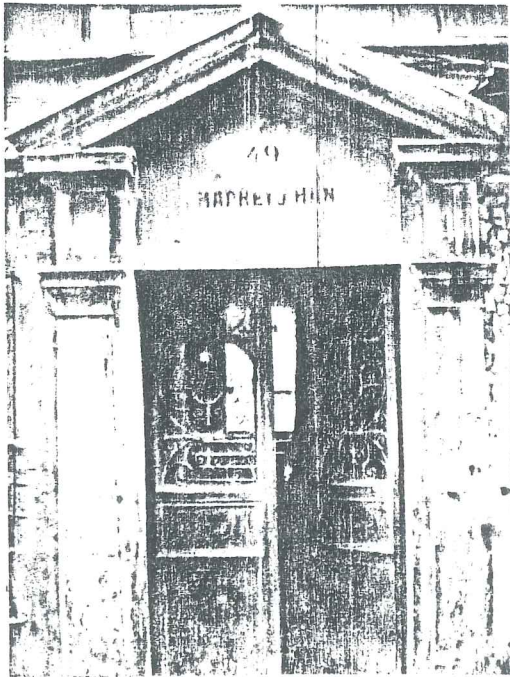
Res.154

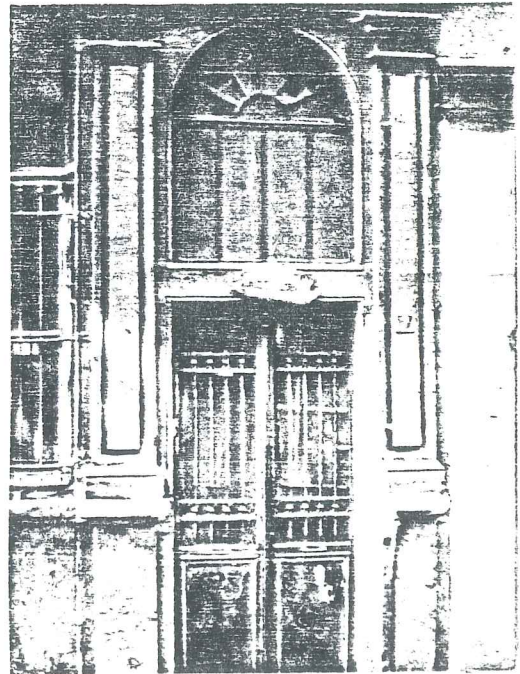
Res.155

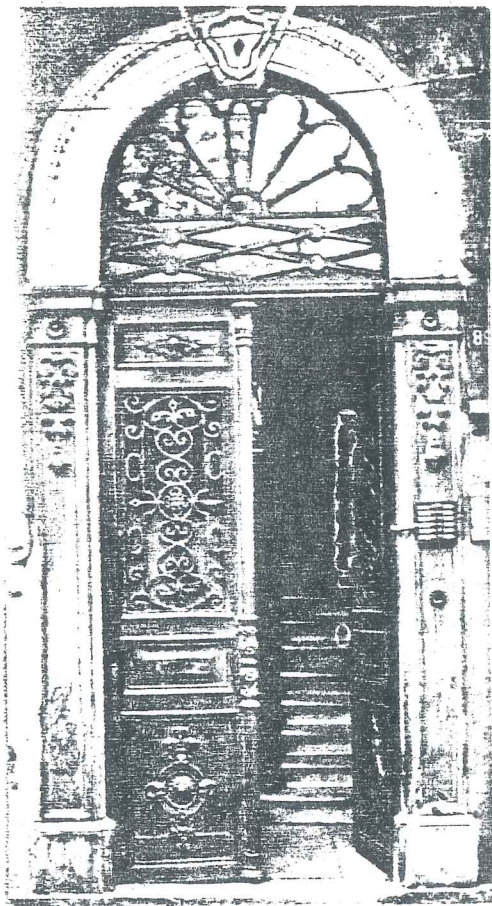
Res.156

Res.157

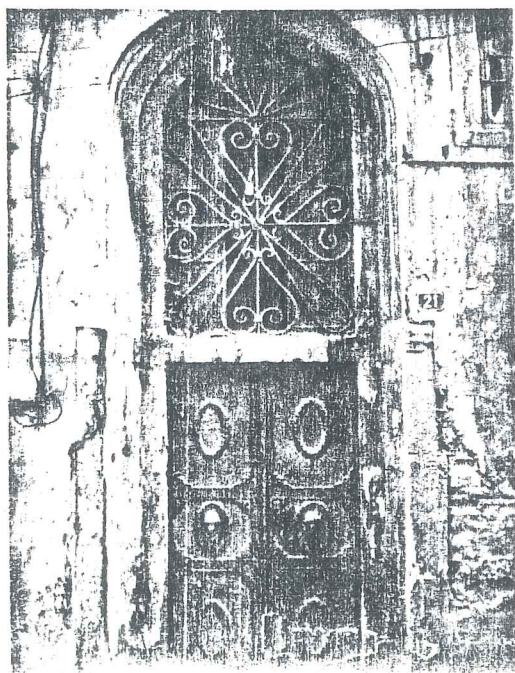
Res.158

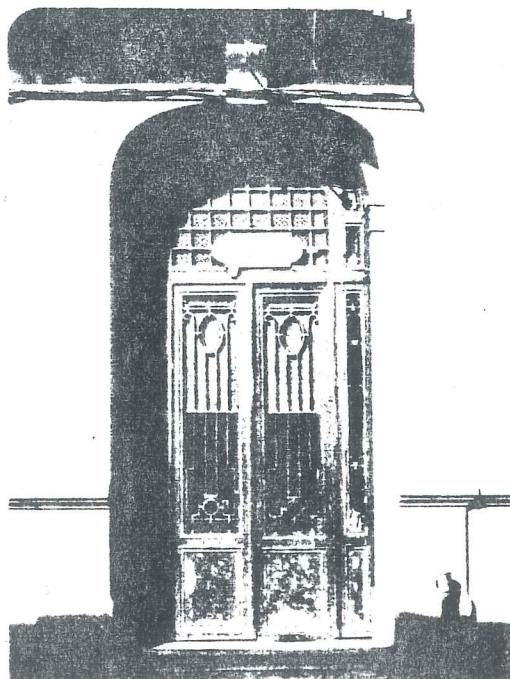
Res.159

Res.160

Res.161

Res.162

2.6- PENCERE KAYIT DÜZENLERİ VE AÇILIMLARI (Tablo 6,Tablo 7)

Pencere oluşumlarında görülen genel karakter düşey sürme tipleridir (Tablo 6). Bunun yanında daha az ağırlıklı olarak kanatlı pencere tiplerine de rastlıyoruz (Tablo 7).

Sürme tip pencere açılımları tekli, ikili, üçlü kompozisyonlar biçiminde karşımıza çıkmaktadır. Pencere boşluklarının düz, basık kemerli ve kemerli olarak biçimlenişleri kayıt düzenlerinde çok farklı çeşitlemelerin oluşumunu sağlamaktadır.

Kanatlı tip pencere açılımları ise iki birimli-çok birimli şeklindedir. Yine bunlar kayıt düzenleri bakımından kendi içlerinde farklılıklar gösterirler.

2.7- KONSOL TIPLERİ (Tablo 10)

Bölgedeki mevcut kârgir doku nedeniyle kârgir ve demir konsol dışında ahşap konsol çok seyrek görülür. Buna ve rileyebilecek örnek, kârgir binaların ahşap olan cumbalarının taşıyıcısı durumundaki konsollardır.

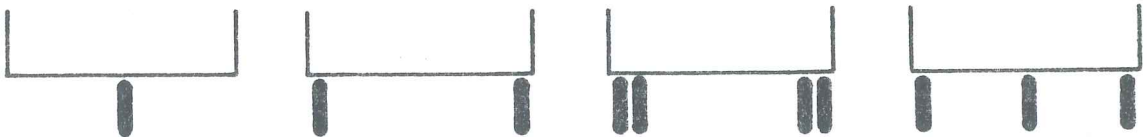
Burada görülen konsol tipleri ve sayısı, cumbanın plandaki yerine göre taşıyıcı veya süsleyici olarak değişiklik göstermektedir. Genellikle görülen;

Ortada tek,

İki uçta birer,

İki uçta ikişer,

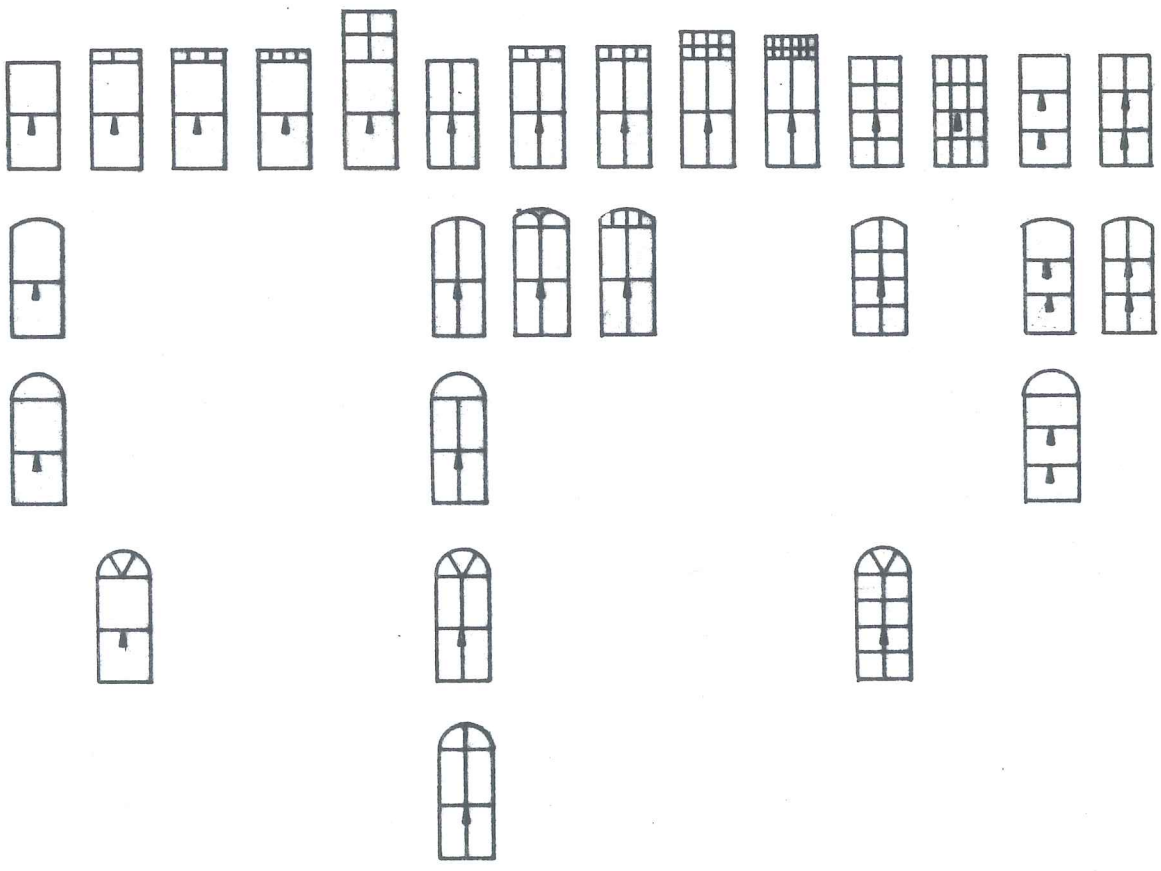
İki uçta ve ortada birer konsol olan tiplerdir.

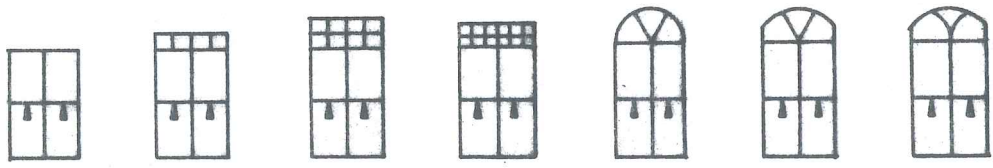
Tablo 6

SÜRME PENCERELERDE KAYIT DÜZENLERİ VE AÇILIMLAR

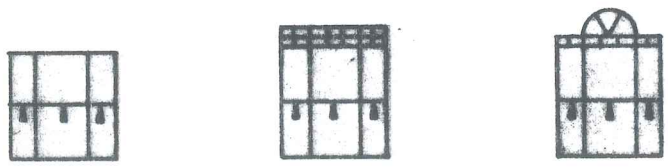
TEKLİ KOMPOZİSYON

İKİLİ KOMP.

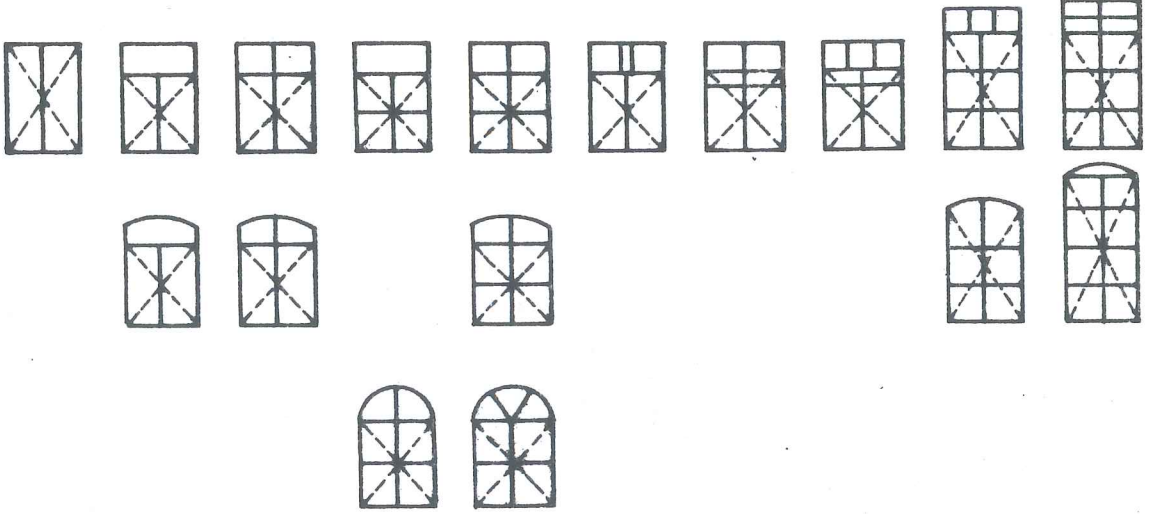
ÜÇLÜ KOMP.

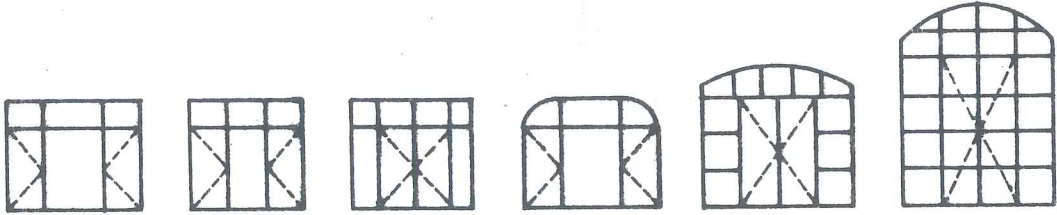
Tablo 7

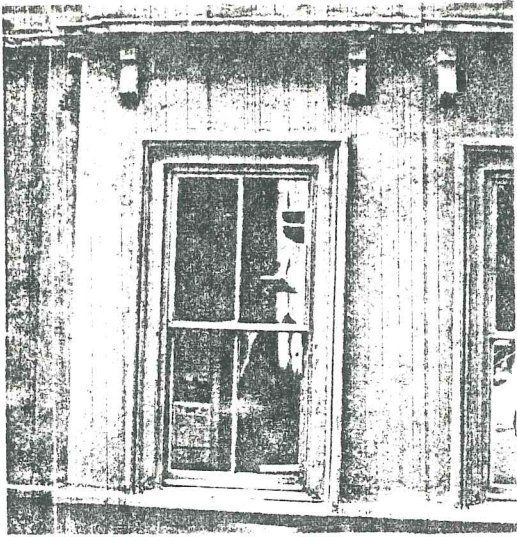
KANATLI PENCERELERDE
KAYIT DÜZENLERİ VE AÇILIMLAR

İKİ BÖLÜNTÜLÜ

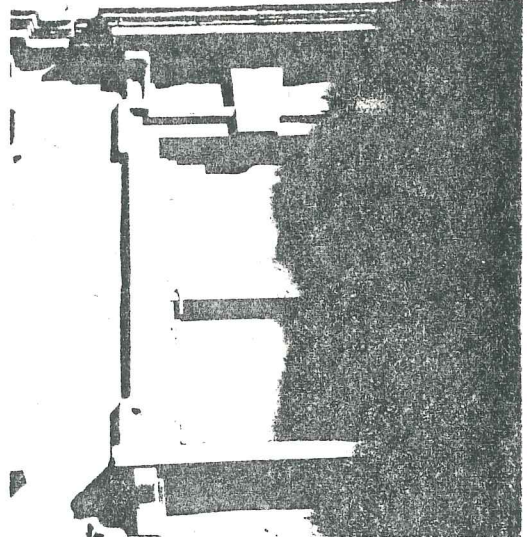

ÇOK BÖLÜNTÜLÜ

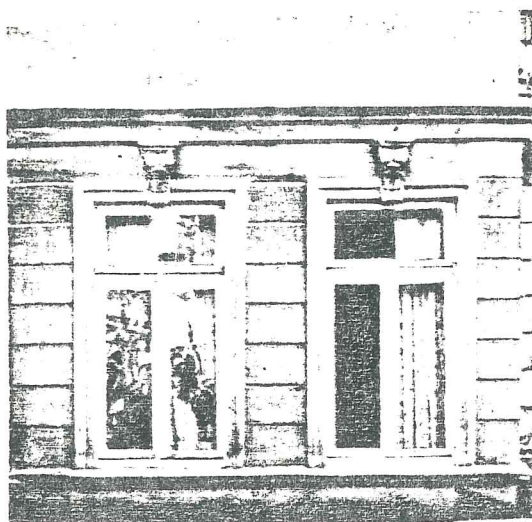

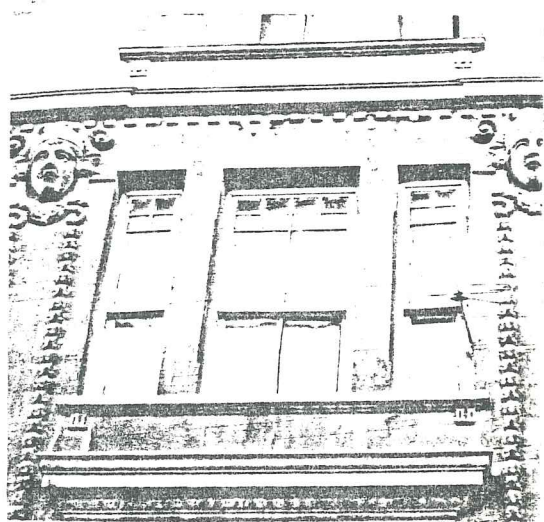
Res.163

Res.164

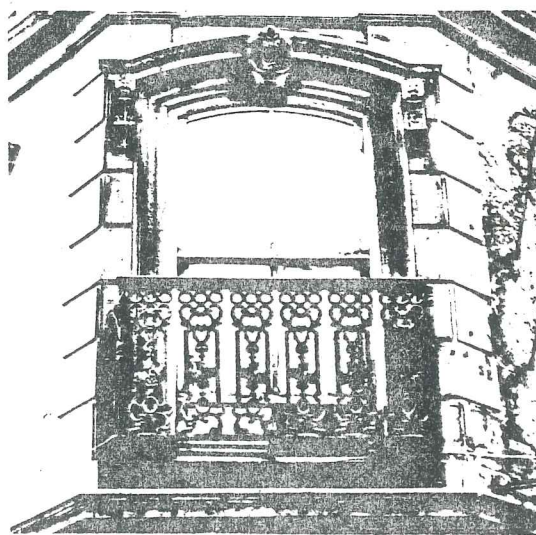
Res.165

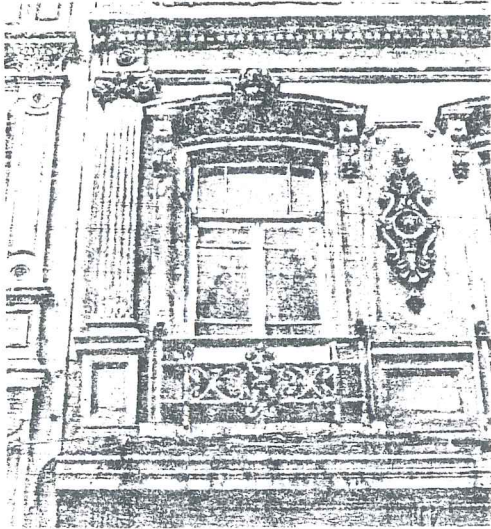
Res.166

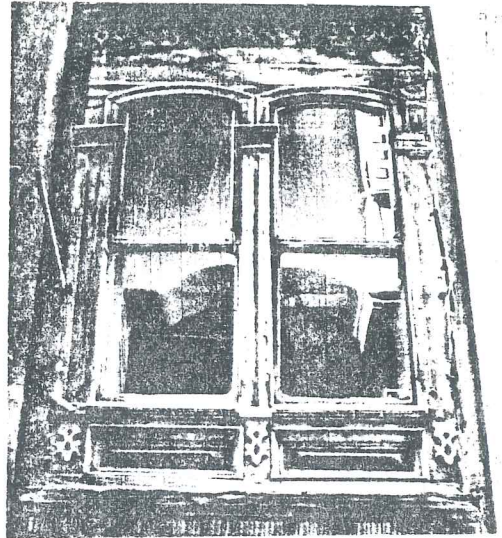
Res.167

Res.168

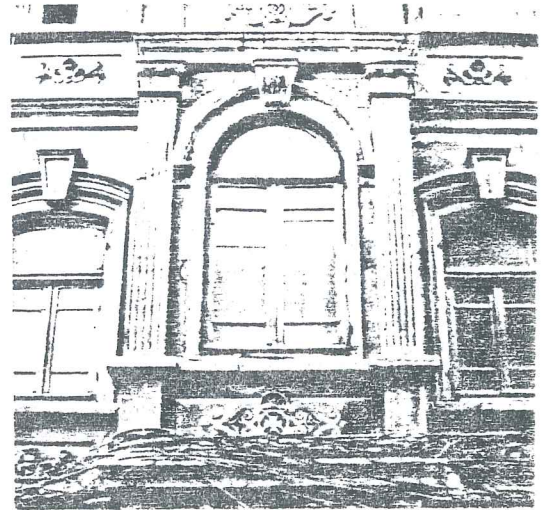
Res.169

Res.170

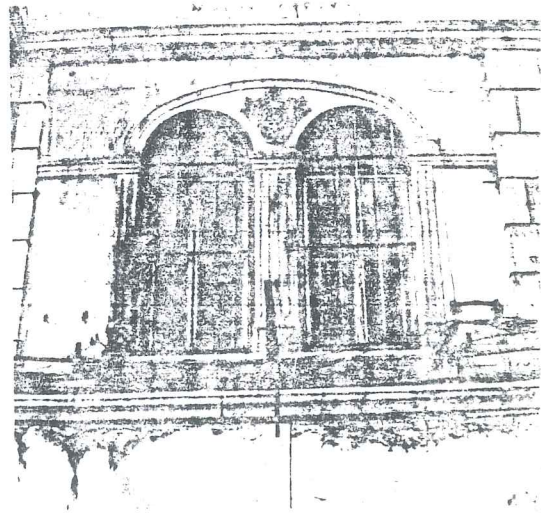
Res.171

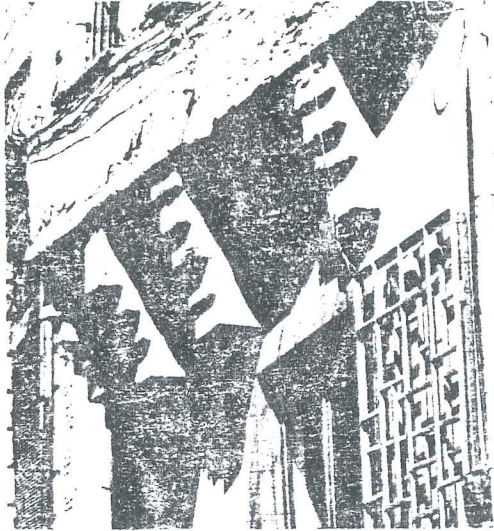
Res.172

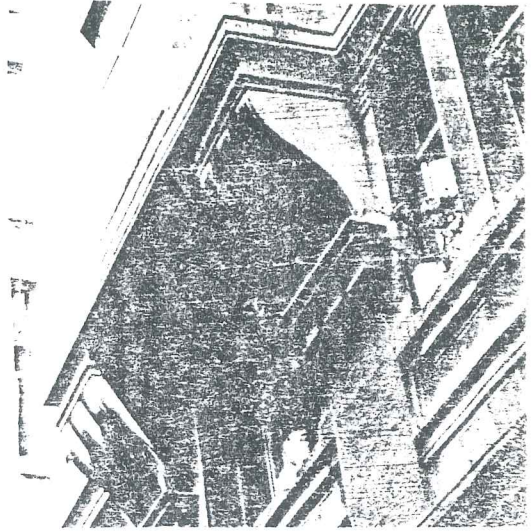
Res.173

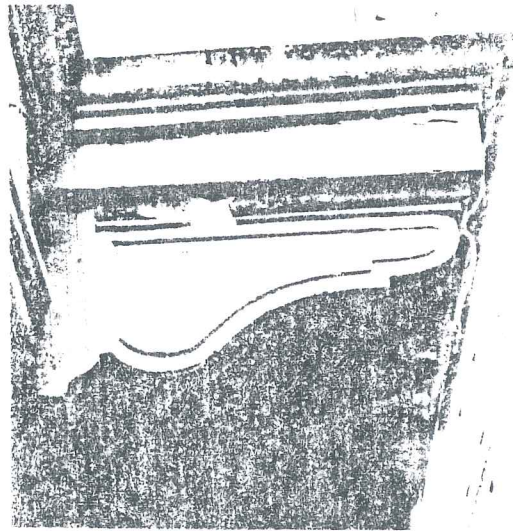
Res.174

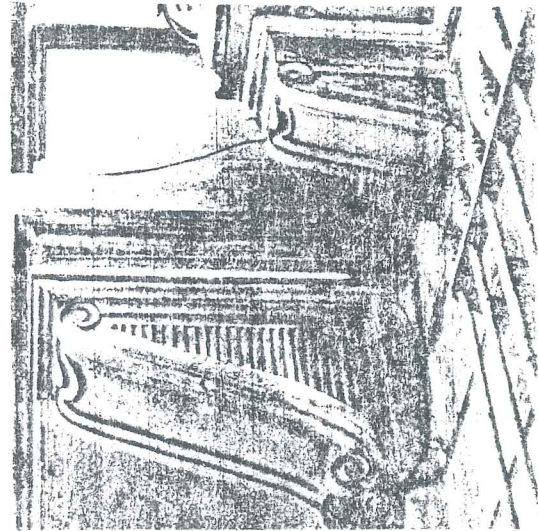
Res.175

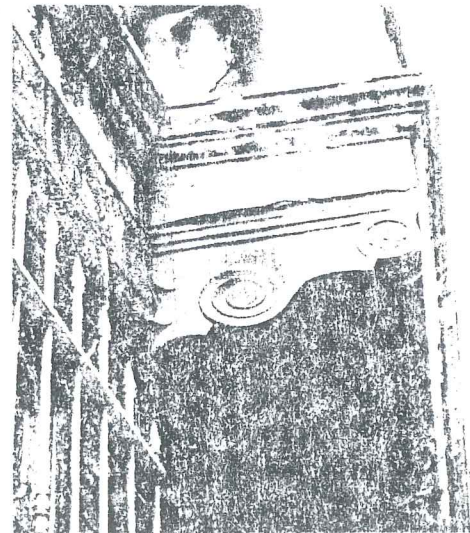
Res.176

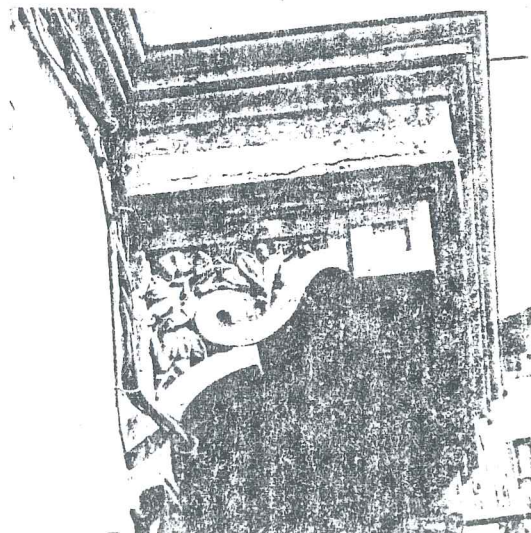
Res.177

Res.178

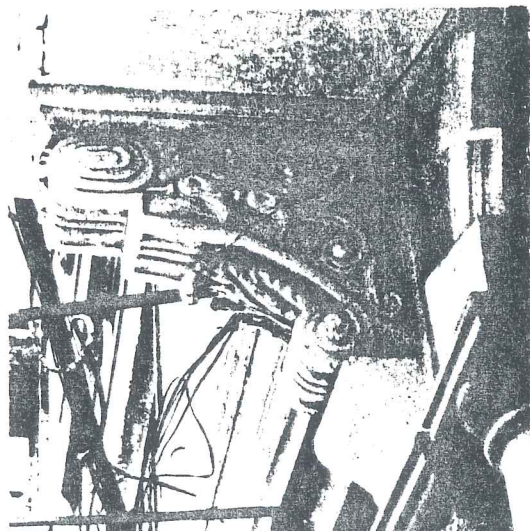
Res.179

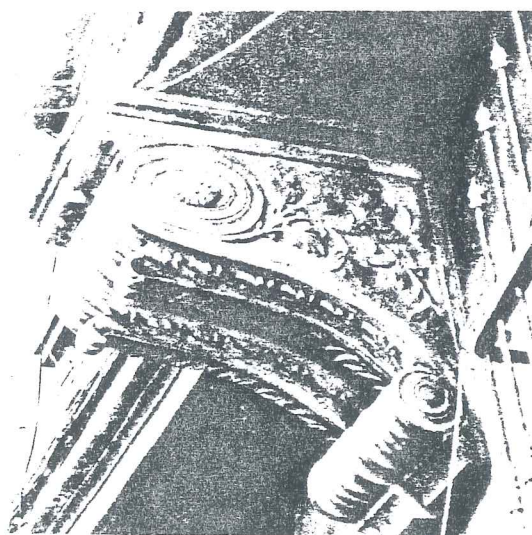
Res.180

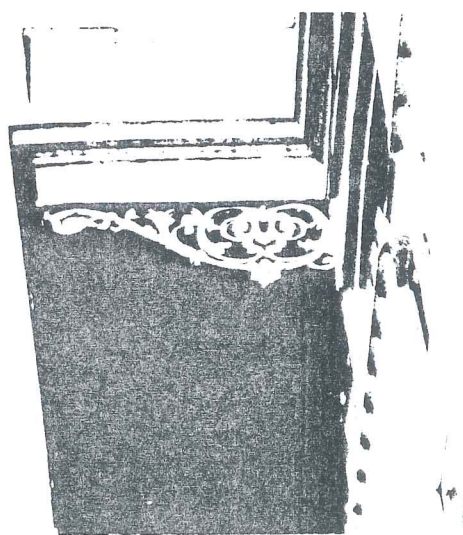
Res.181

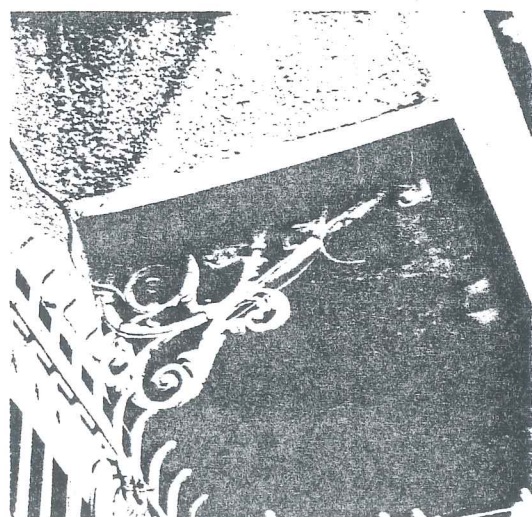
Res.182

Res.183

Res.184

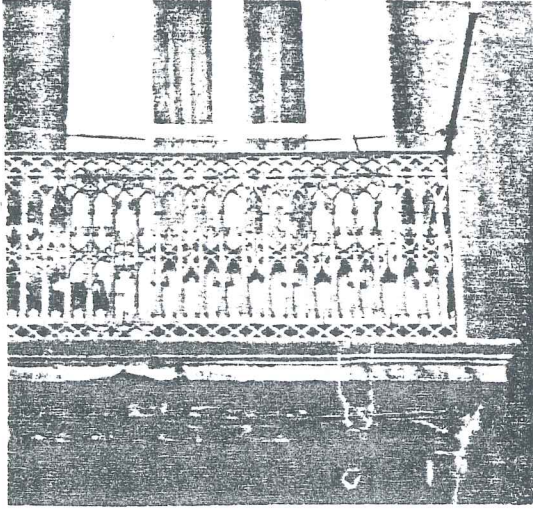

Res.185

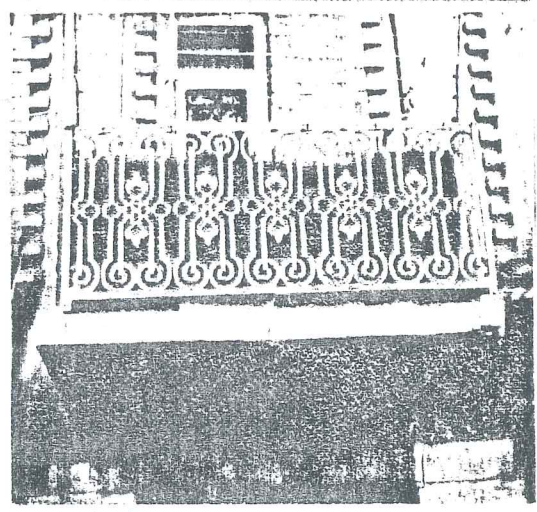

Res.186

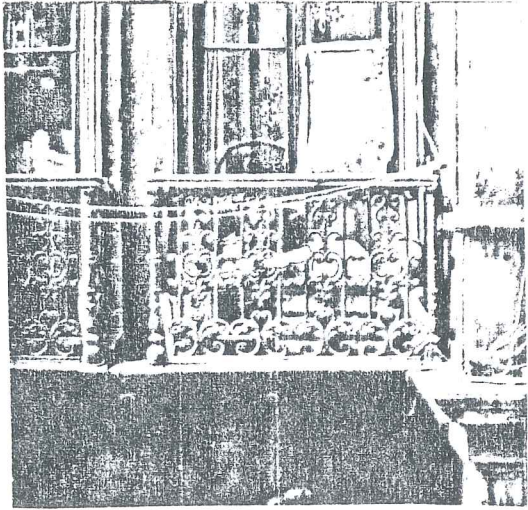
2.8- PENCERE VE BALKON KORKULUKLARI

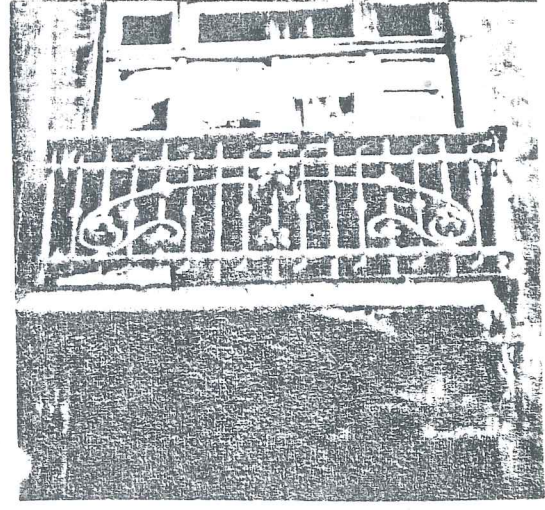
Res.192

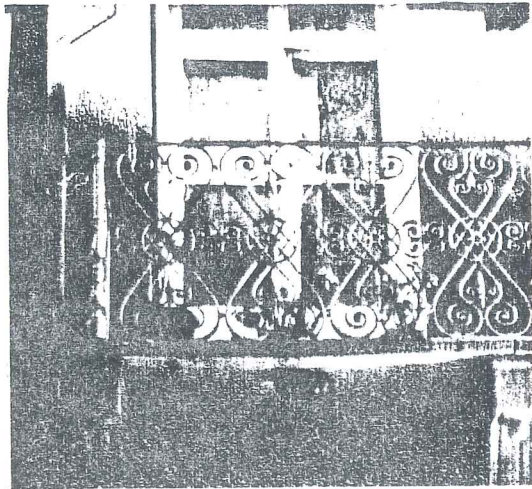
Res.193

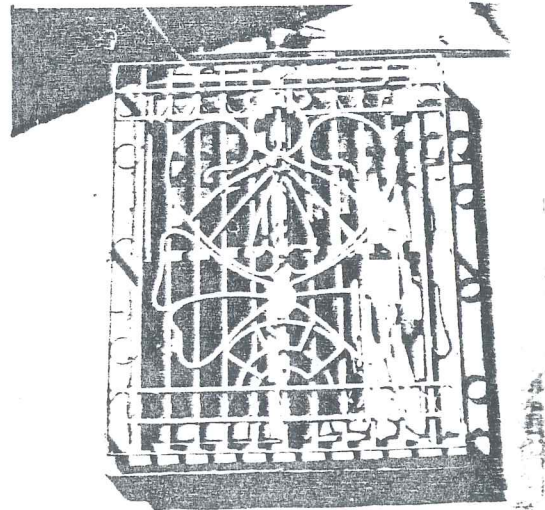
Res.194

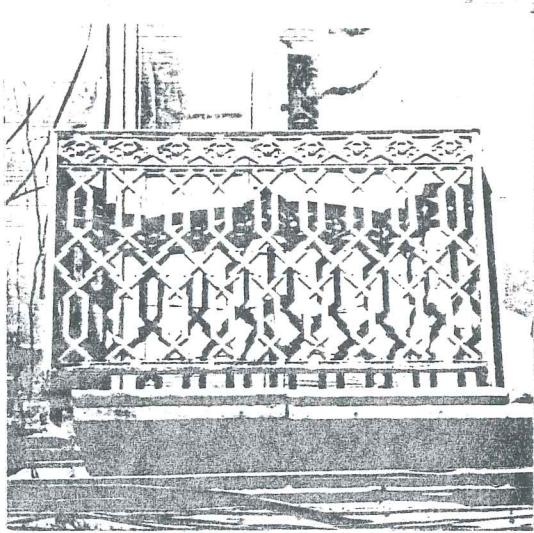
Res.195

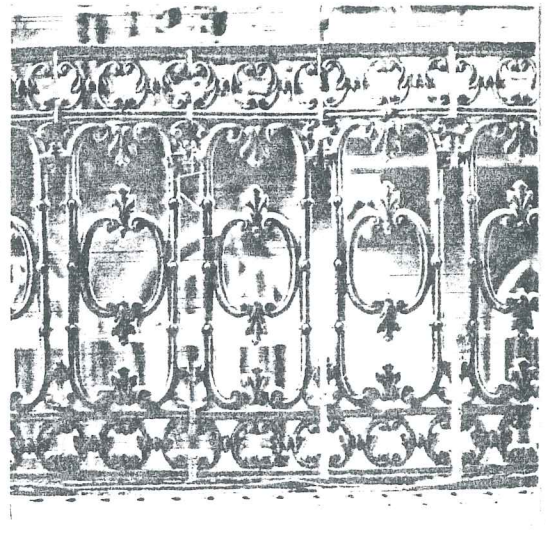
Res.196

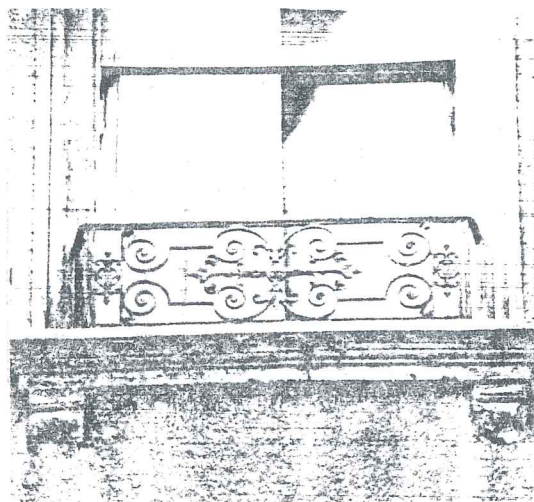
Res.197

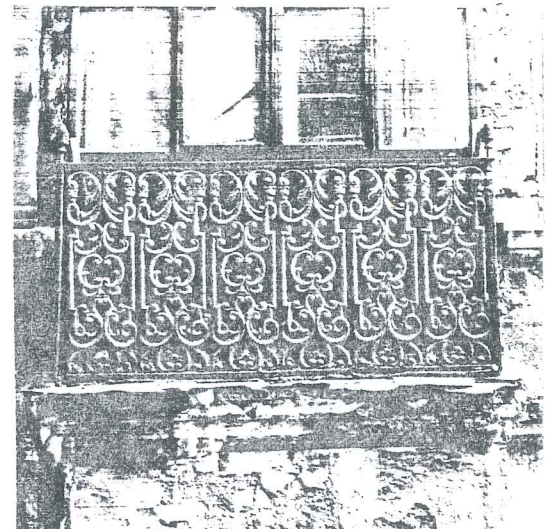
Res.198

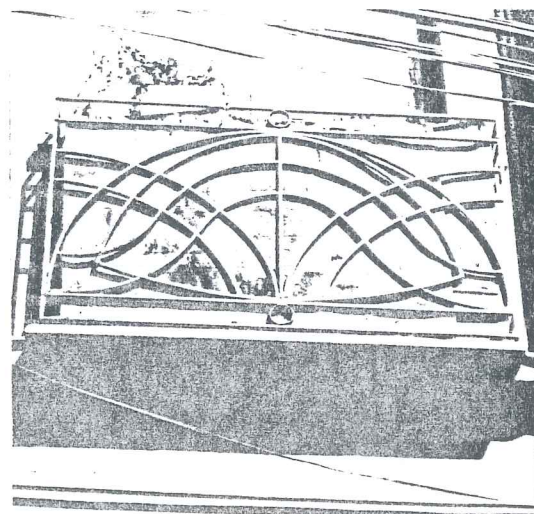
Res.199

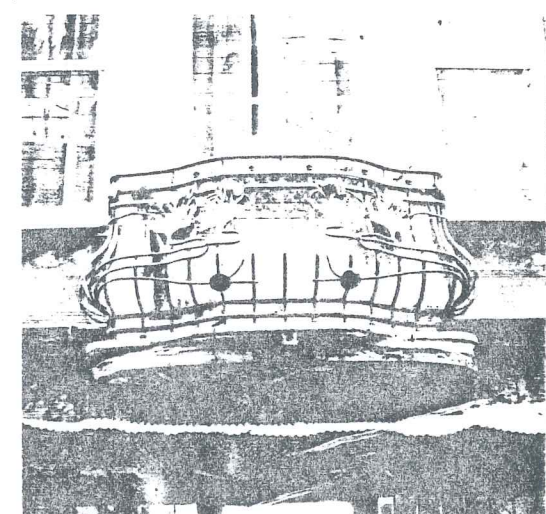
Res.200

Res.201

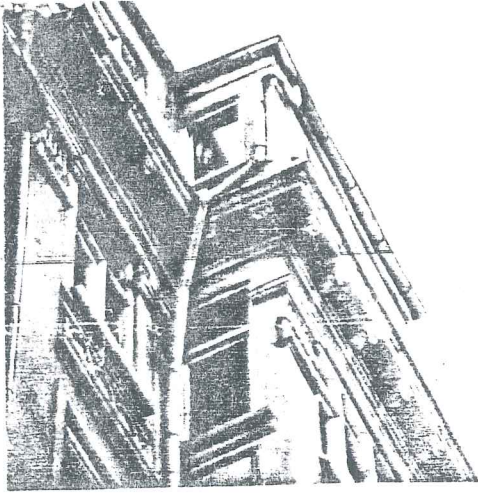

Res.202

Res.203

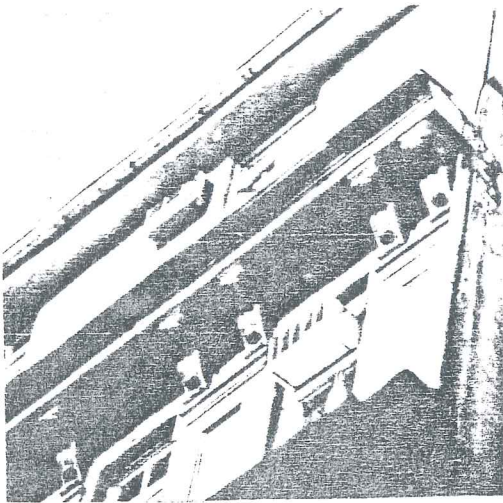
2.9- SAÇAK VE KAT SİLMELERİ

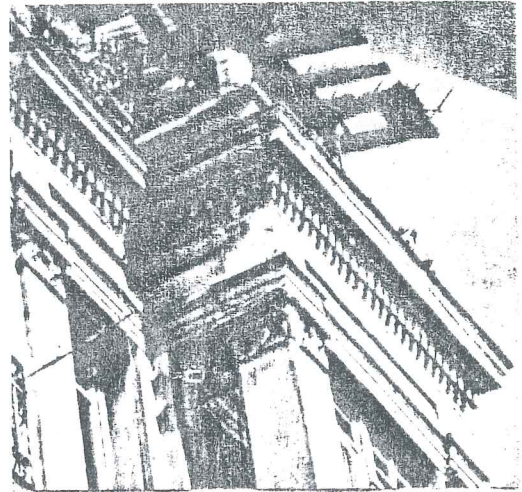
Res.204

Res.205

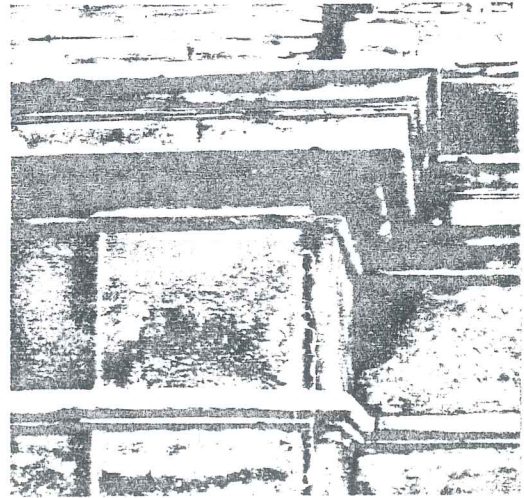
Res.206

Res.207

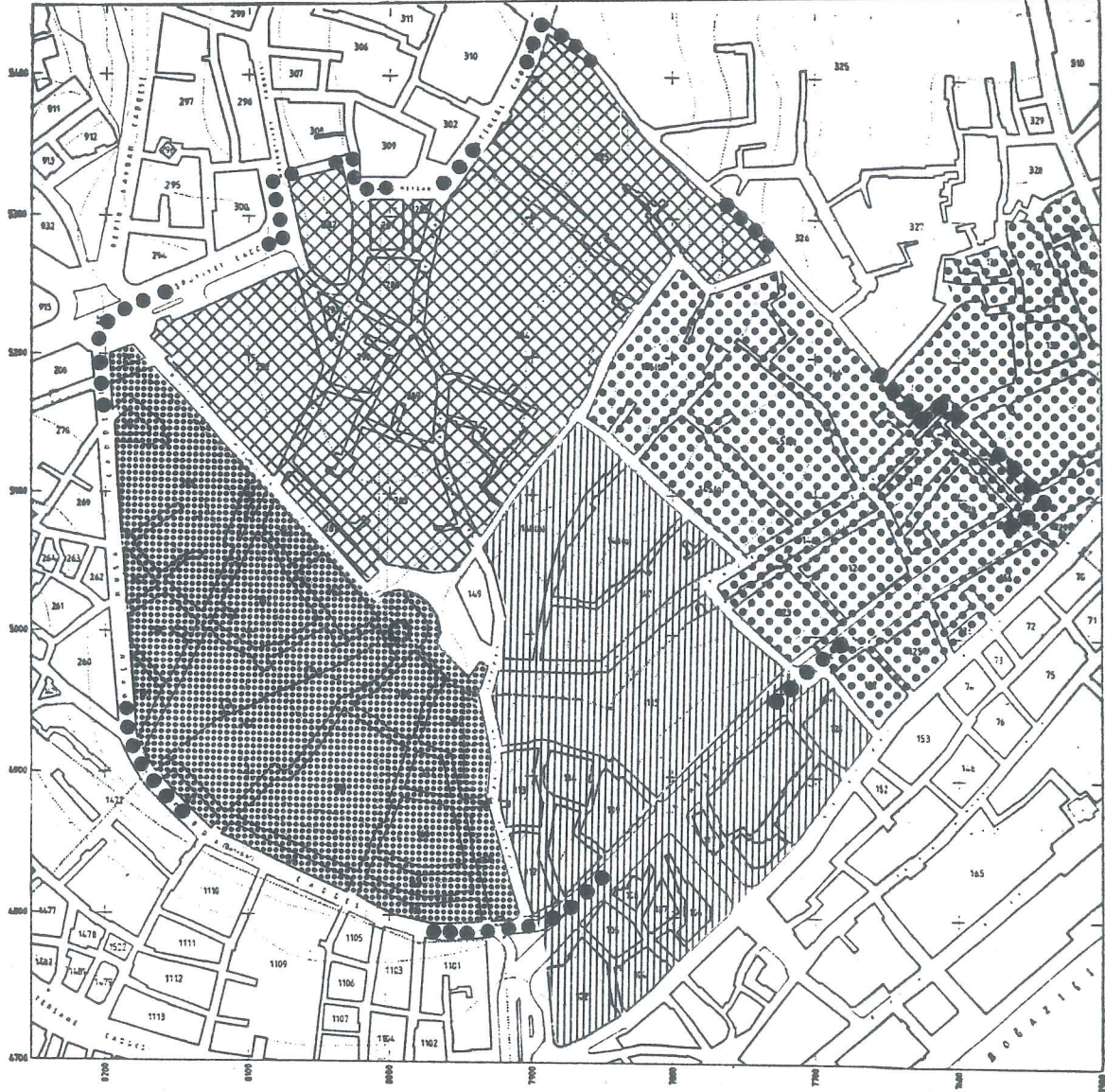
Res.208

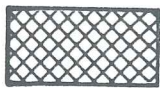
Res.209

II.3- SAĞLIKLAŞTIRMA ÇALIŞMALARI — RESTORASYON ÖRNEĞİ

1/5000

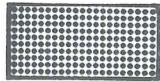
PİLOT PROJE ALANI

Şahkulu Mah.

Hacı Mimi Mah.

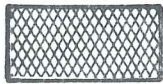
Bereketzade Mah.

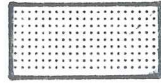
Müeyyetzade Mah.

1/5000

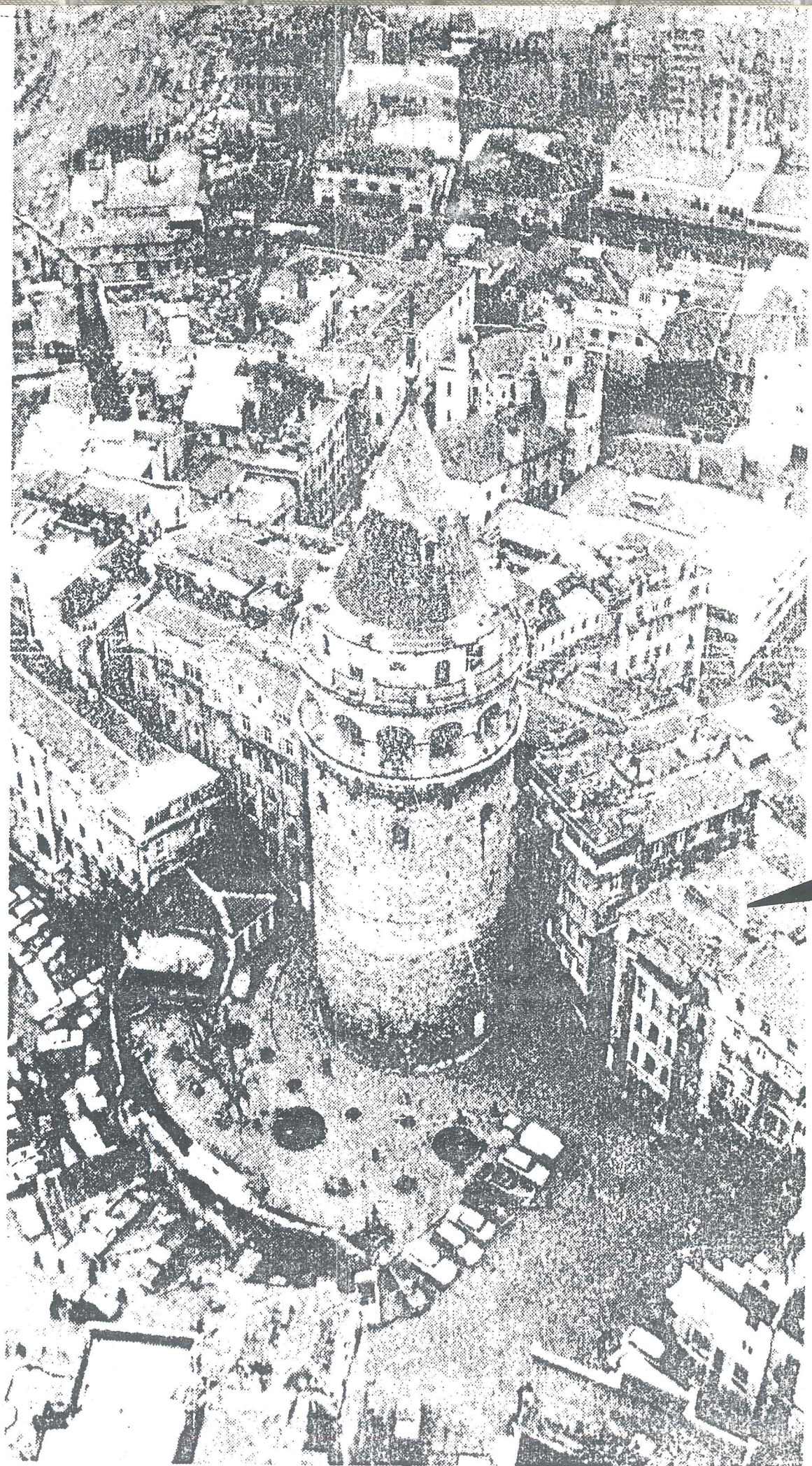

Bereketzade Mah.

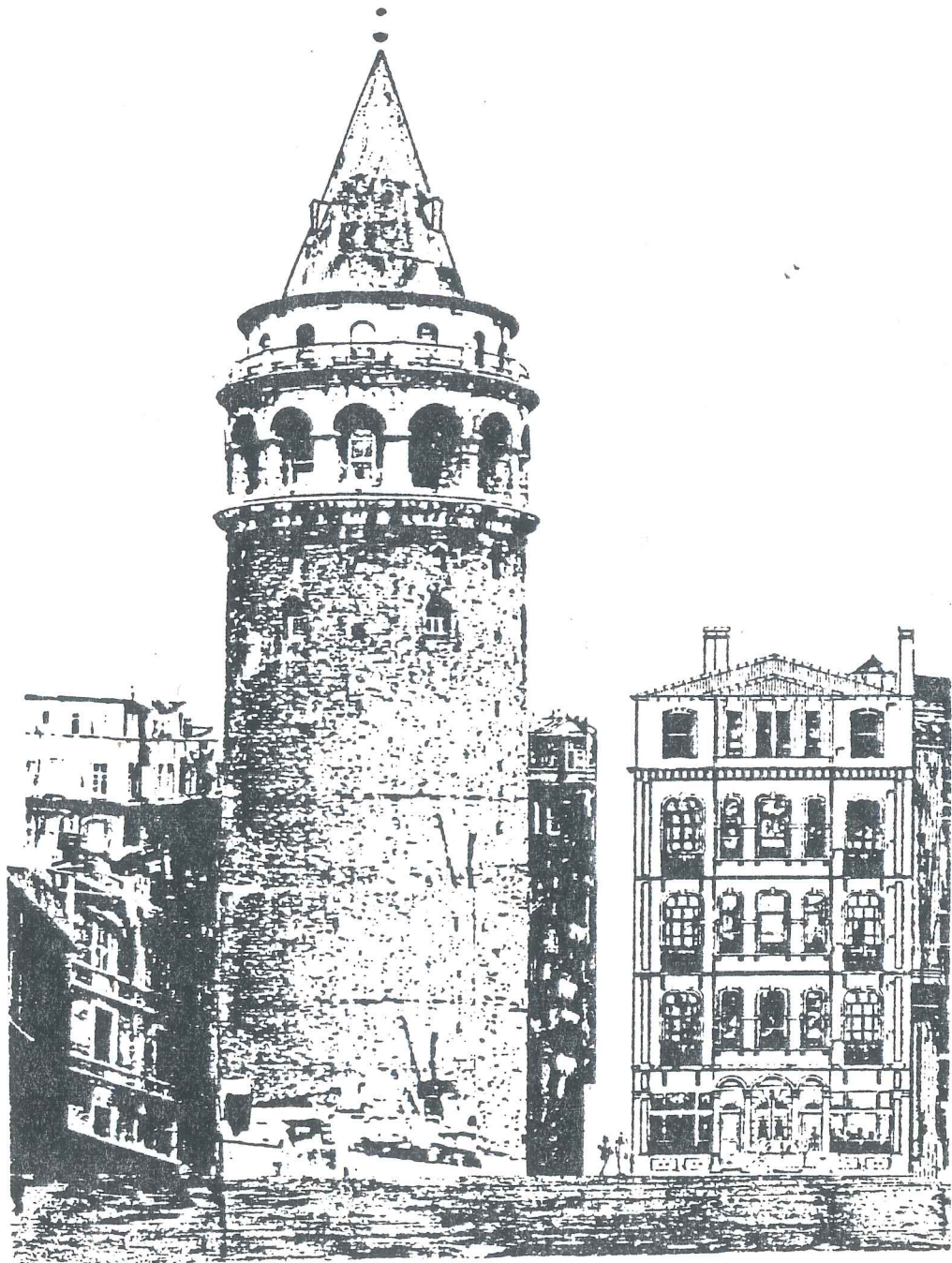

Şahkulu Mah.

ARAŞTIRMA BÖLGESİ

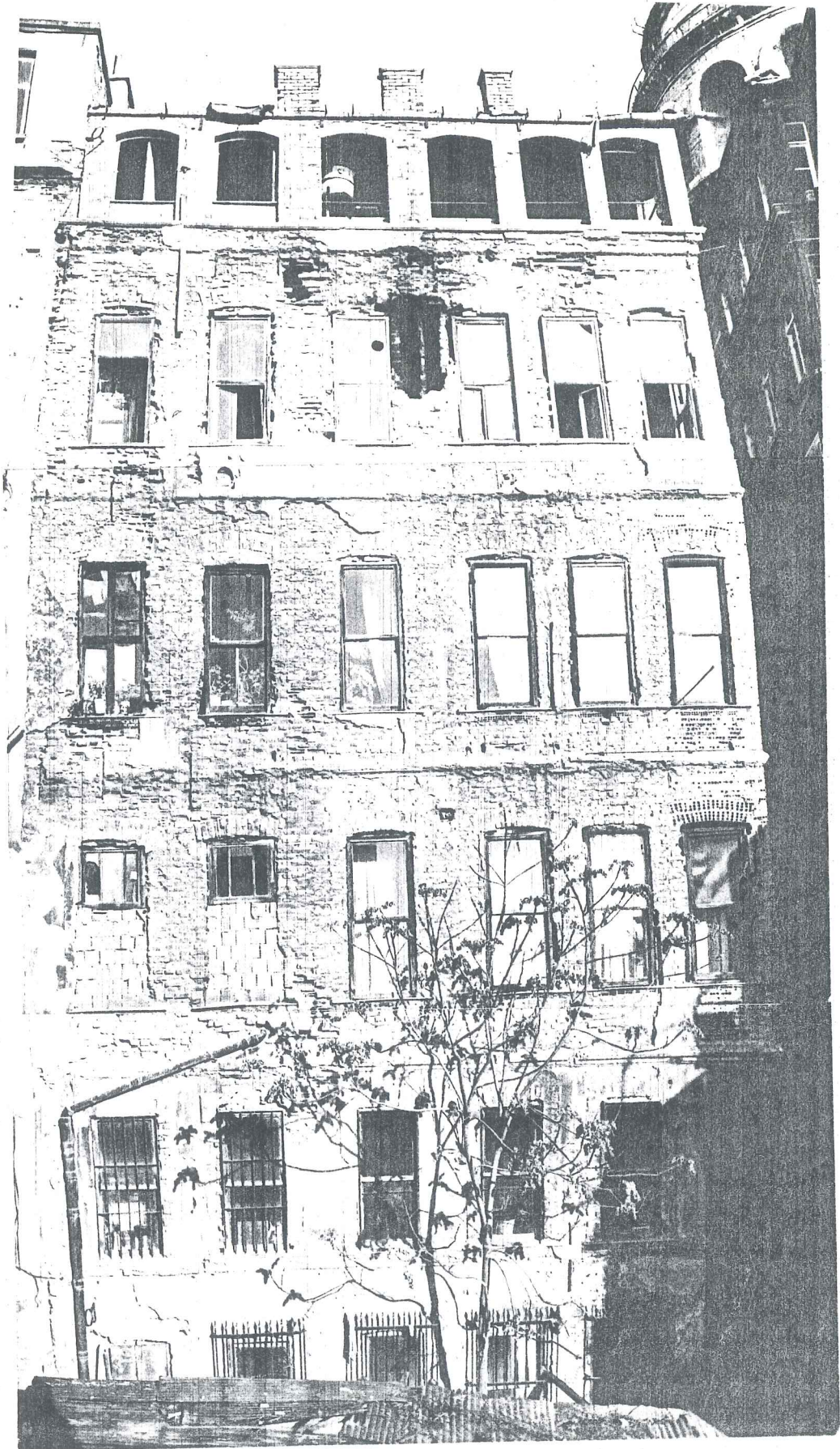

Res-I-

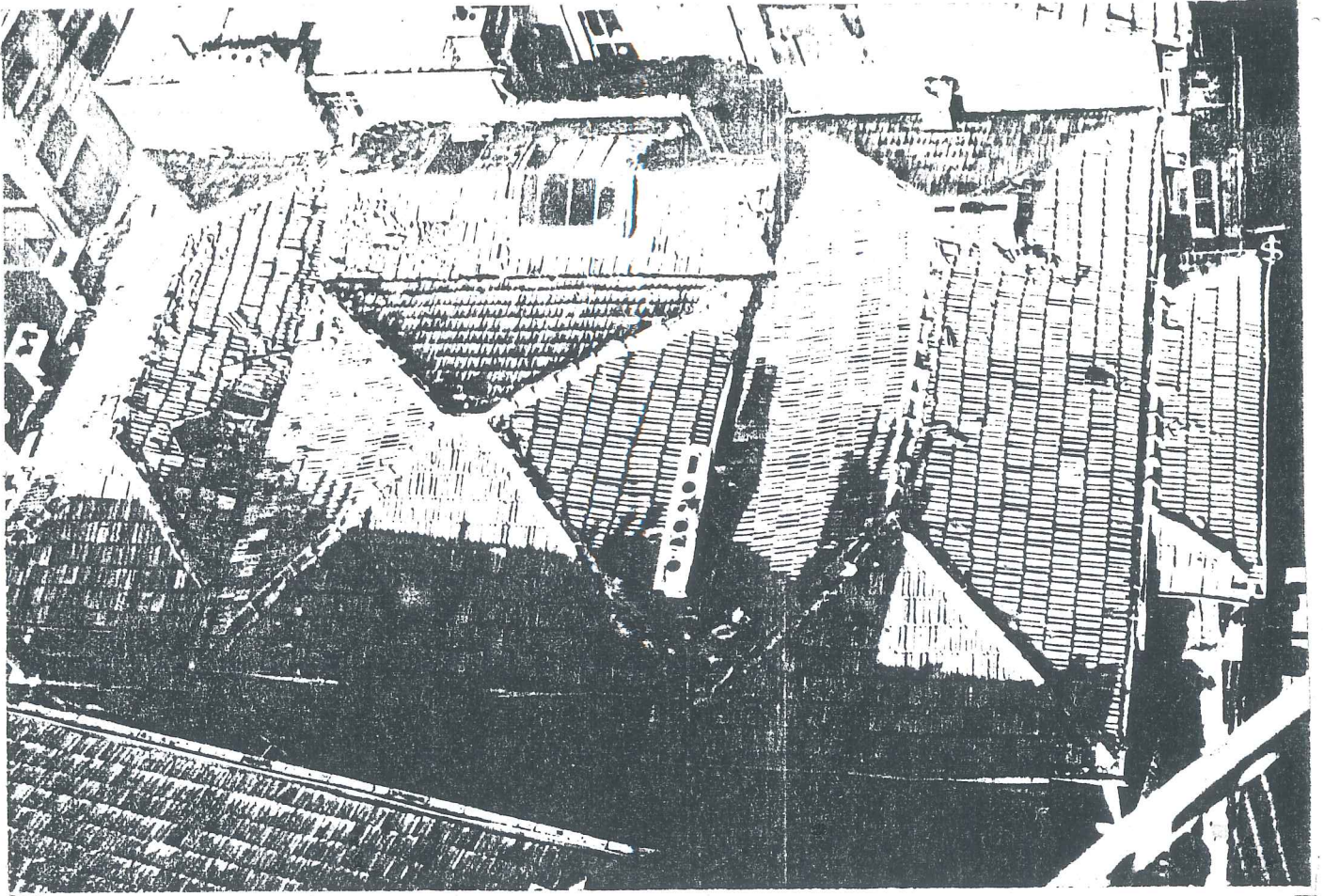

Res-2-

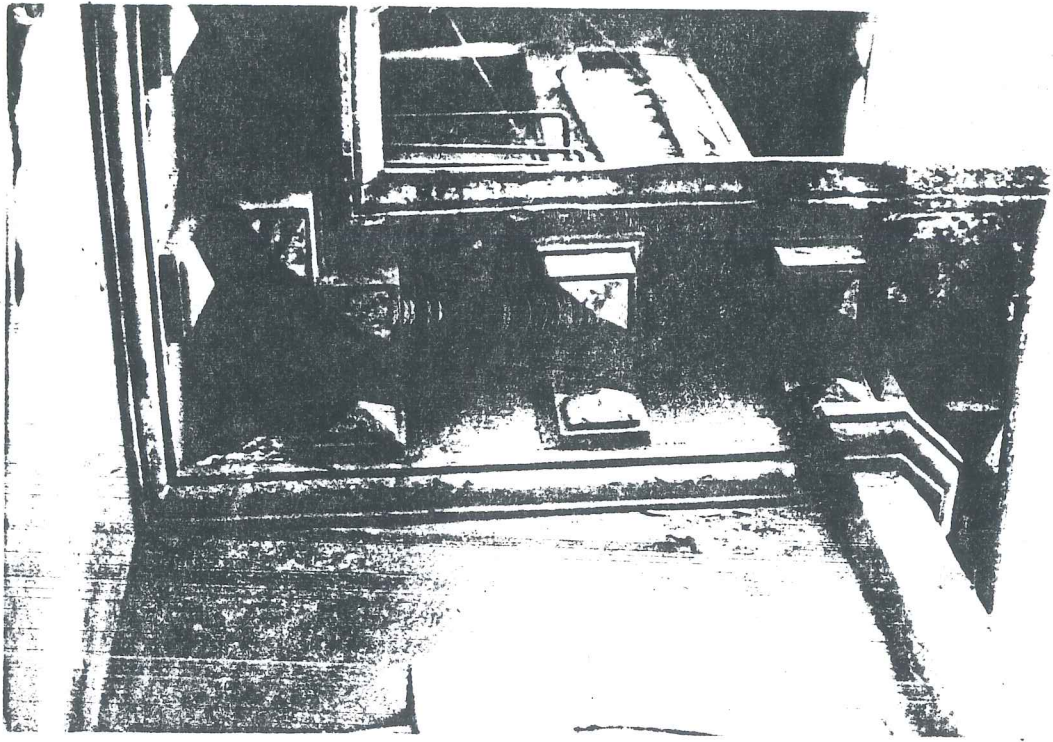
Res-4-

Res-5,

Res-6-

Res-7-

Res-8-

ANKET FORMU

Semti : Beyoğlu Pafta no. : H-109
Mahallesi : Berekedzade Ada no. : I52
Sokak adı : Kule meydanı Parsel no. : I
Kapı no. : II Kat mülkiyeti:
Sahibinin adı: Yıldız Tecel.

MÜLKİYET DURUMU :

Şahıs
Belediye
Özel idare
Vakıf
Hazine

BİNA KONFOR DURUMU :

Akar su
Elektrik
Kanalizasyon

YAPI KALİTESİ (DIŞARDAN) :

İyi durumda
Az onarım ister
Çok onarım ister
Onarılamaz
Kat adedi
Kat alanı
Toplam alanı
Arsa alanı
Bina/Arsa oranı %
Tescil edilmiş
Tescil edilmemiş

BİNA KULLANMA BİÇİMİ :

Konut
Ticaret (Tic.konusu: Büfe)
Küçük sanatlar (Tic.konusu: Atelye)
Kamu hizmetleri (Resmi daire)

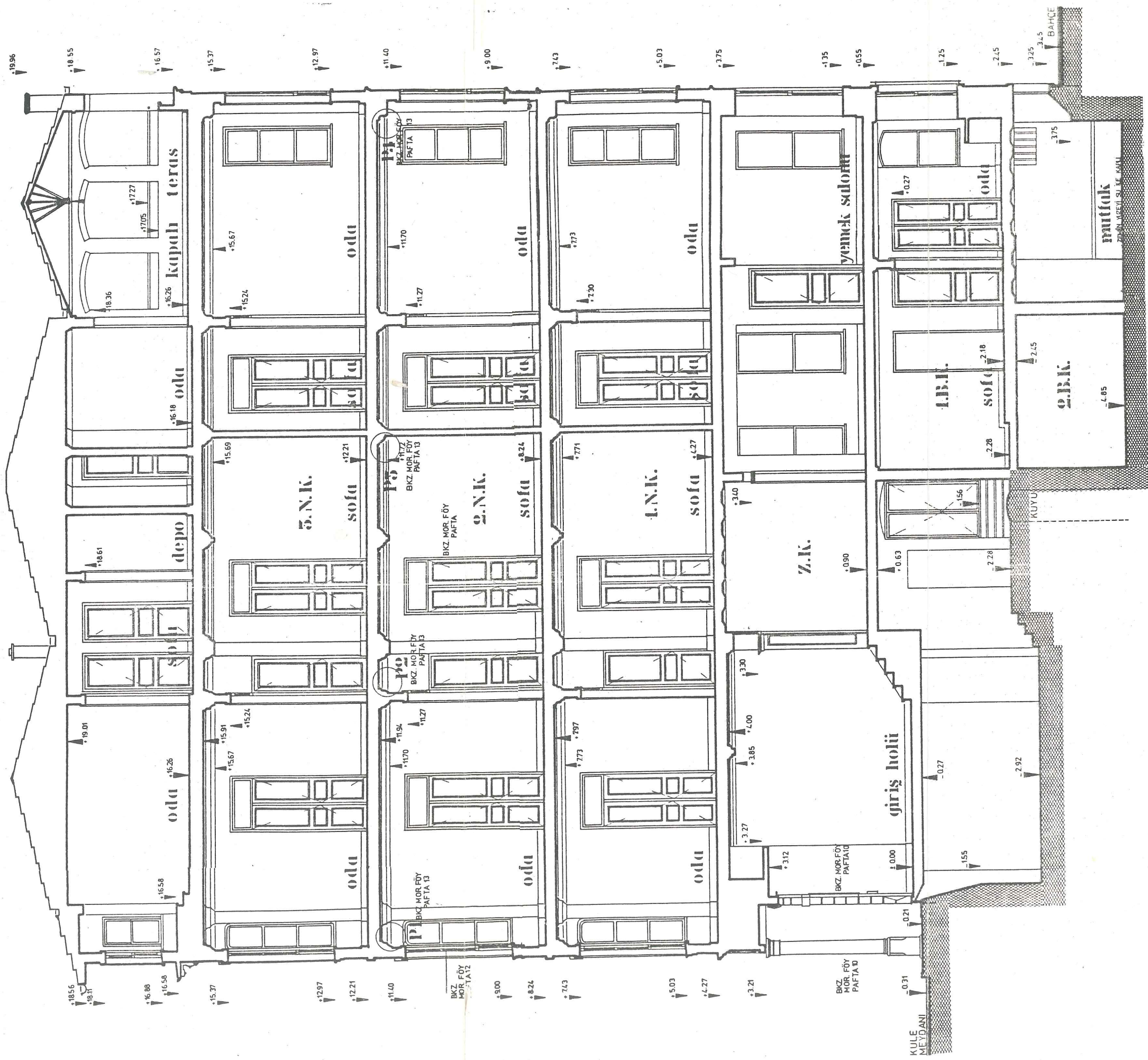
YAPI CİNSİ :

Ahşap karkas
Yığma
Betonarme karkas

DURUM ANALİZİ :

Tescil edilmeli
Aynen korunmalı 1.grup
Cephe korunmalı 2.grup
Cephe değişebilir 2.grup
Kat adedi azaltma kat azalmalı
Çevreye aykırı
Yıkılması gerekli
Sıhhileştirilmeli

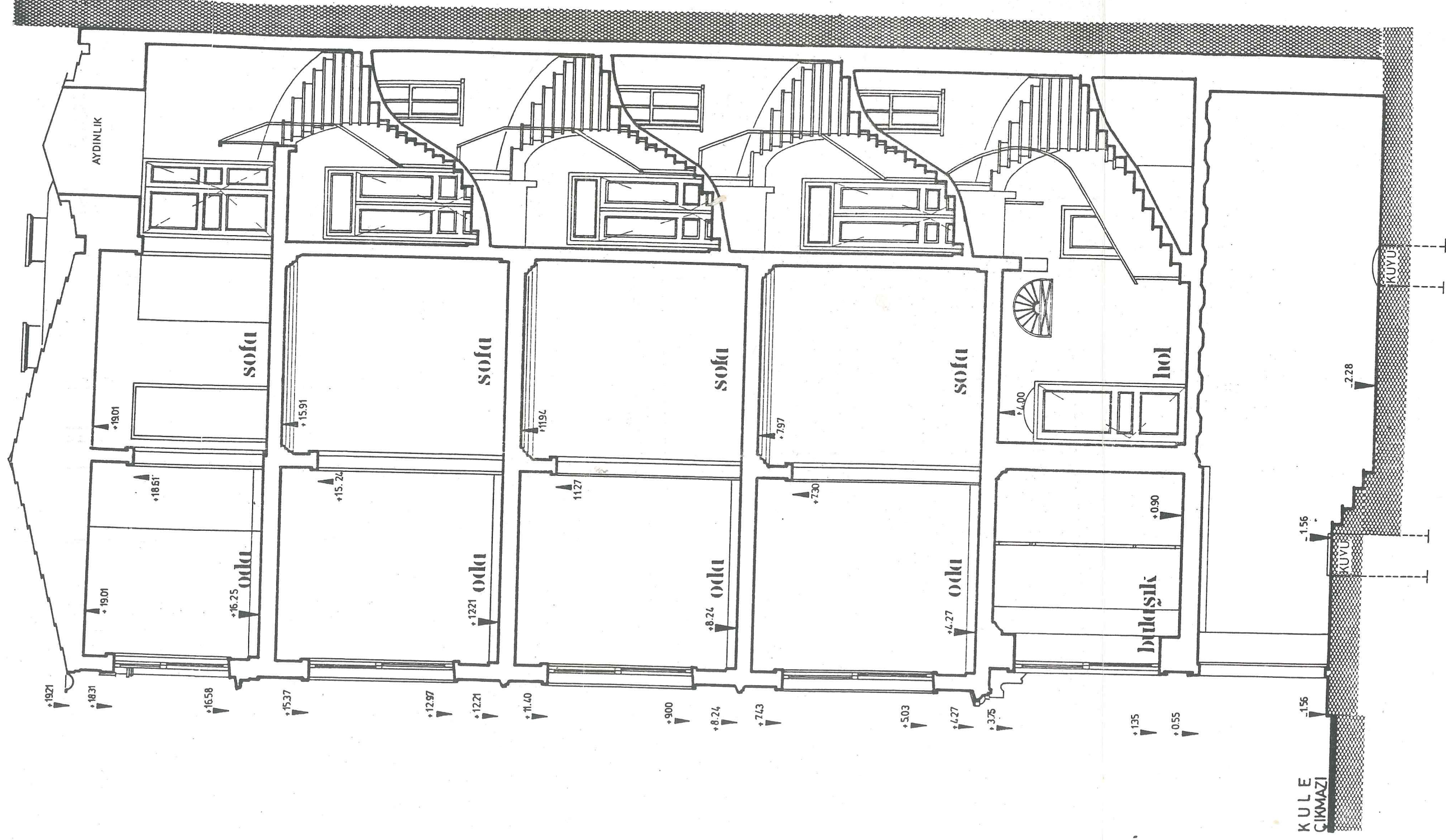
RÖLÖVE

A-A KESİTİ

RÖLÖVE

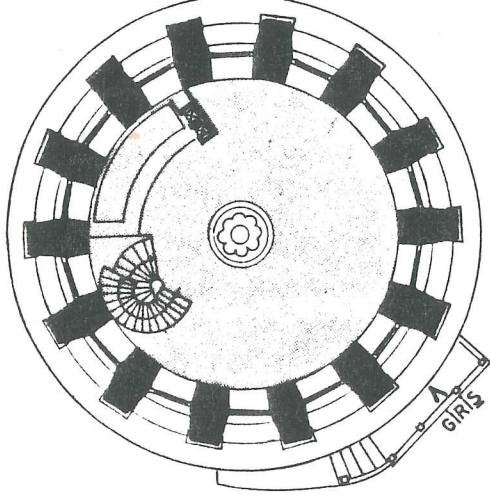
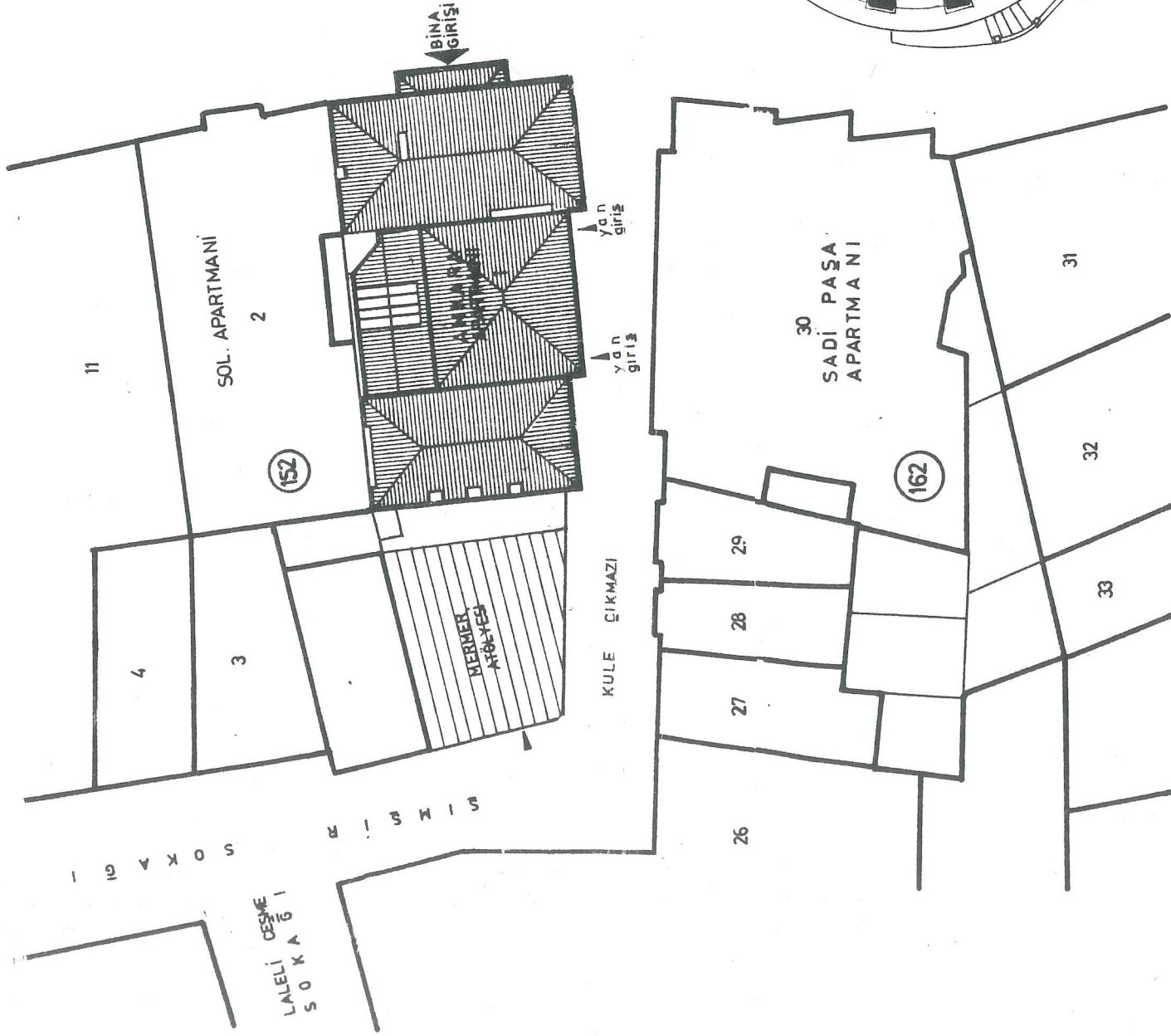
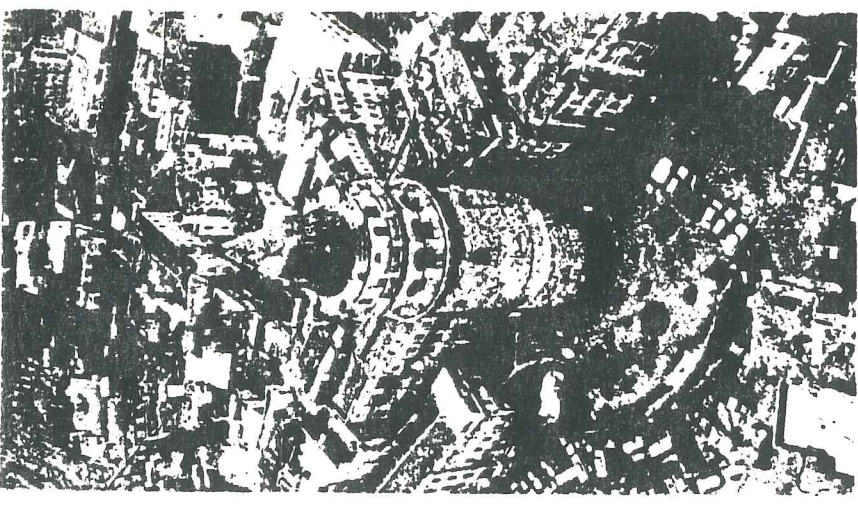

B-B. KESİTİ

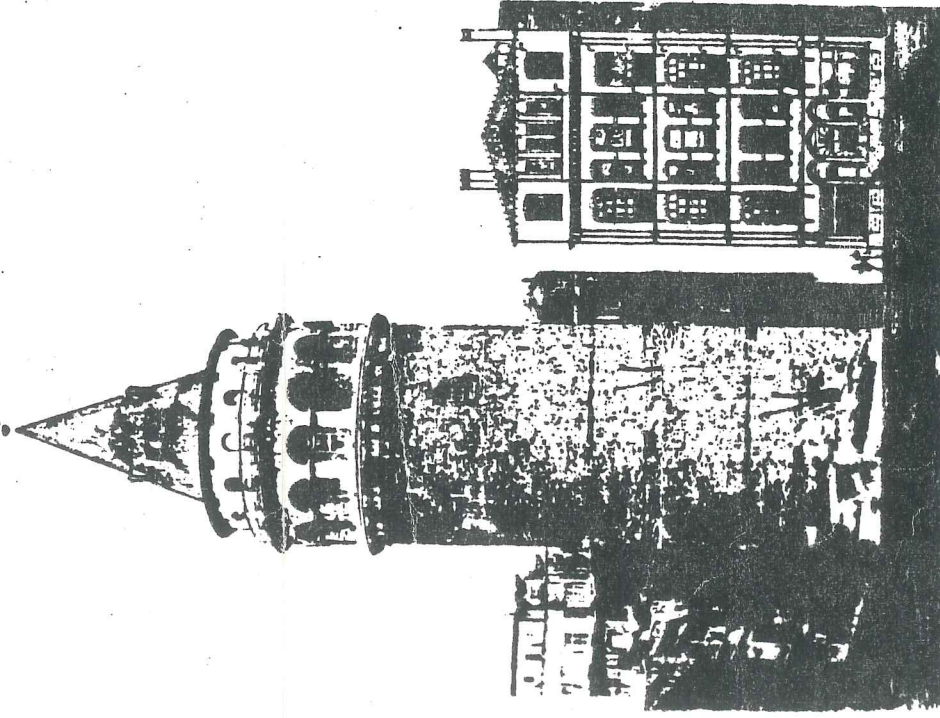

Ankara Apartman Rölöve Projesi

İLİ : İSTANBUL
İLÇESİ : BEYOĞLU
MAHALLESİ : BERKEKZÂDE
PAFTA : H-109
ADA : 132
PARSEL : 1

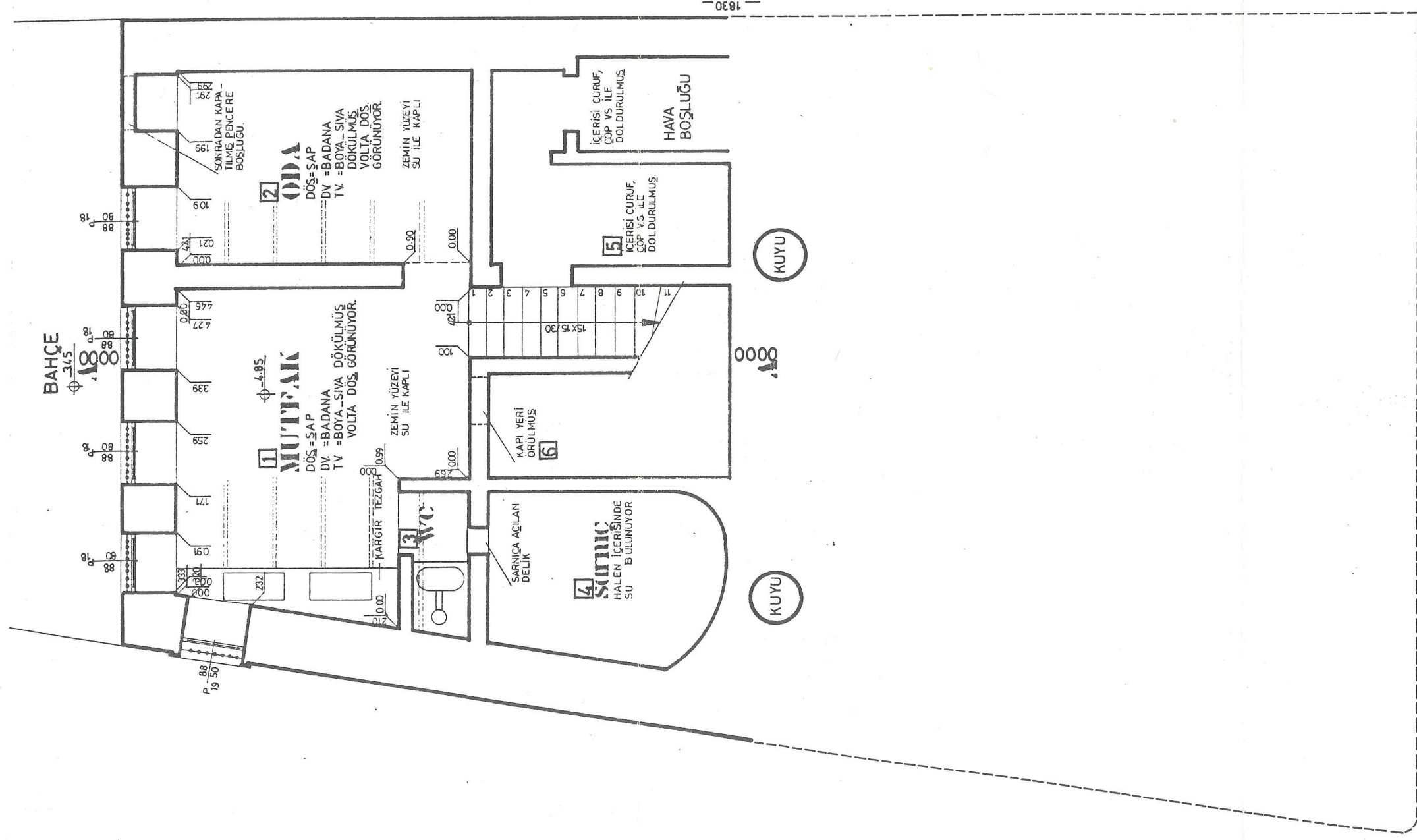

Galata Kulesi

YILDIZ UNIVERSİTESİ MİMARLIK FAKÜLTESİ	BEYOĞLU'NUN GALATA TARİHSEL MEKÂNSAL GELİŞİMİ VE ÇAĞDAŞ REHABİLİTASYONU
RÖLÖVE, RESTORASYON ANA BİLİM DALI	BERKEKZADE MAHALLESİ KULE MEYDANI, ANKARA APT.
Yöneten : Öğr. Gr. NEVZAT İLHAN	Tarih : 24/7/1986
Hazırlayan : MİM. HAMZA DALKILIC	Ölçek : 1/200
	RÖLÖVE
	V. PLANI
	27/1

RÖLÖVE

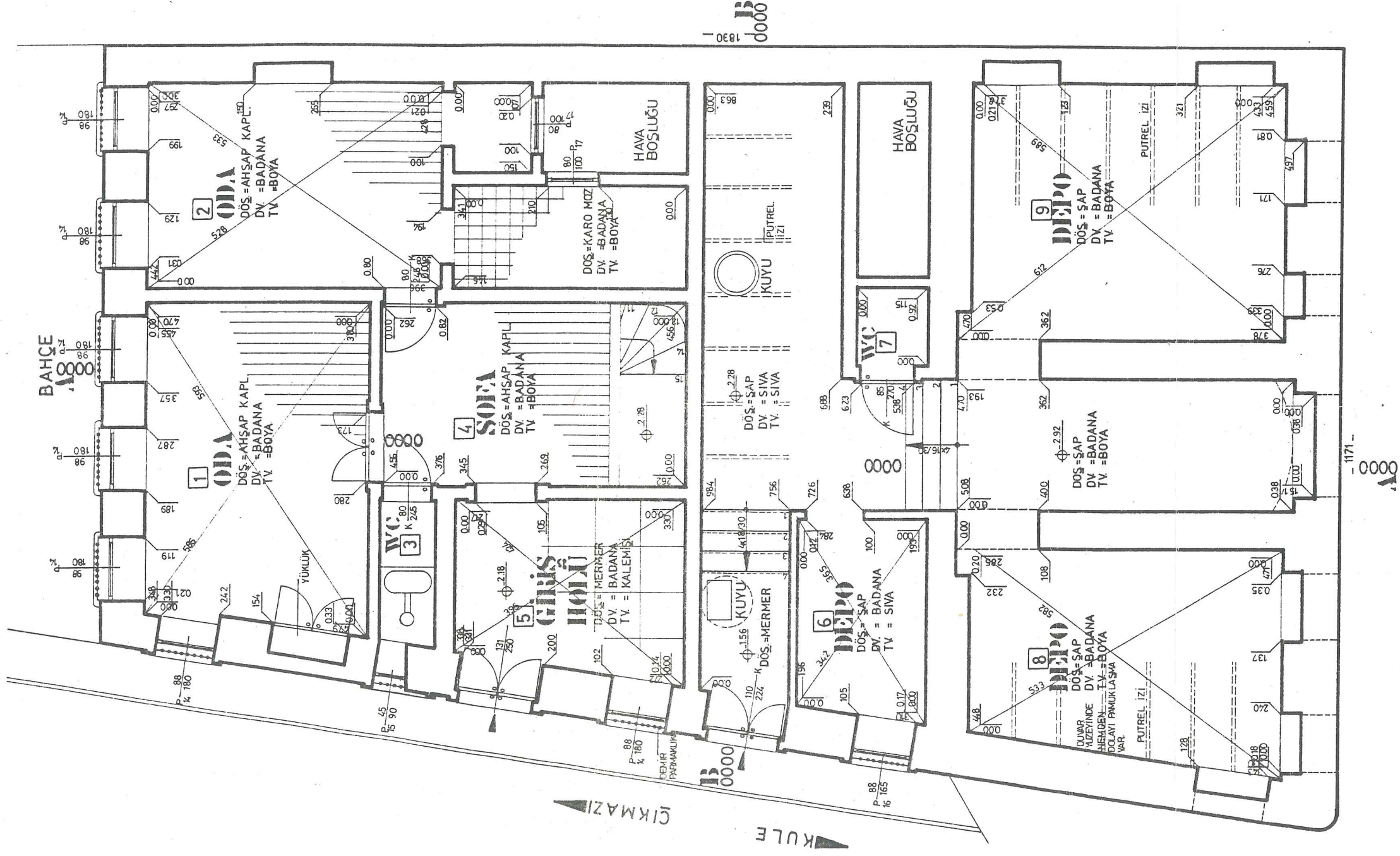

— 1171 —

2. BODRUM KAT PLANI

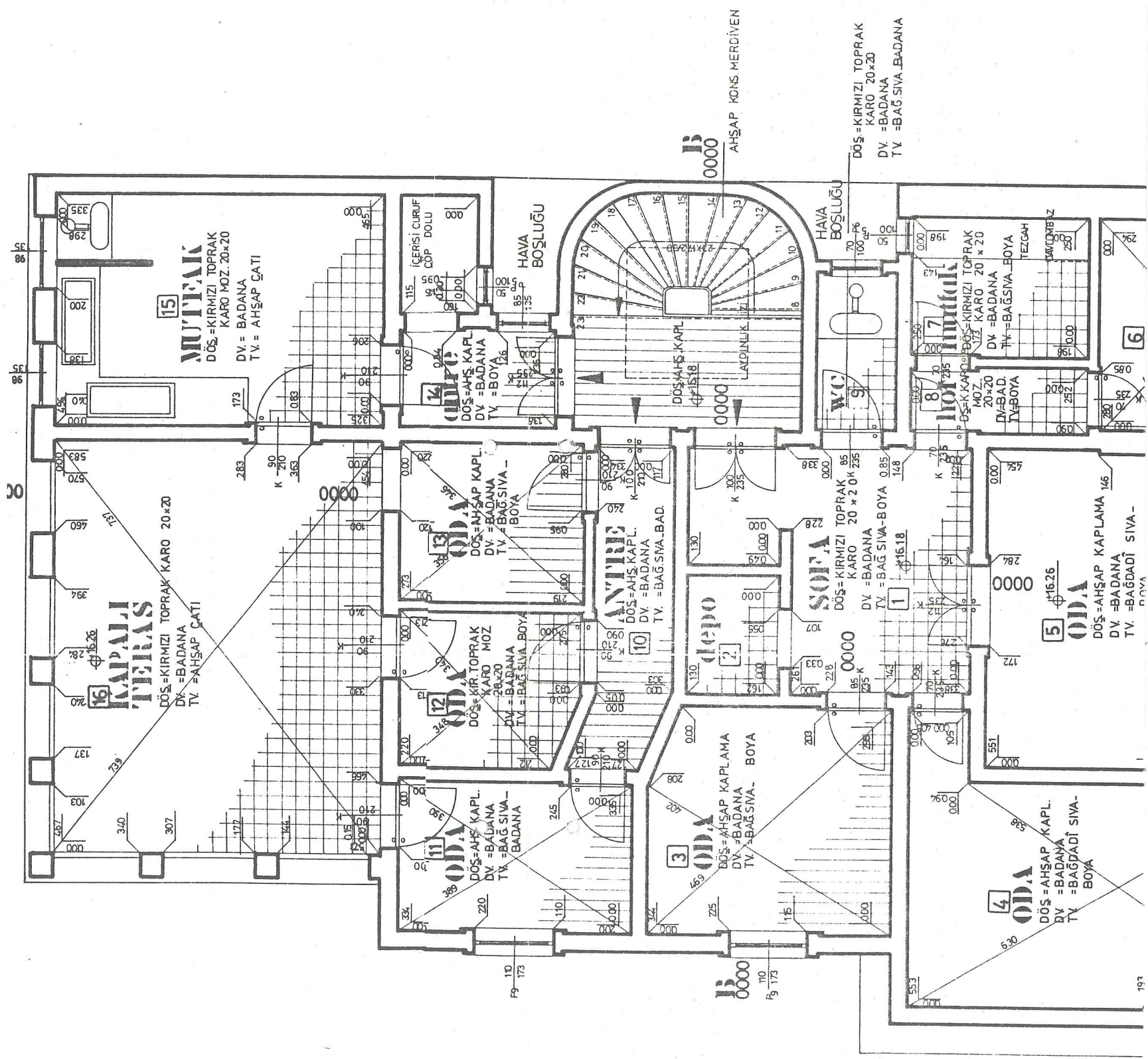
RÖLÖVE

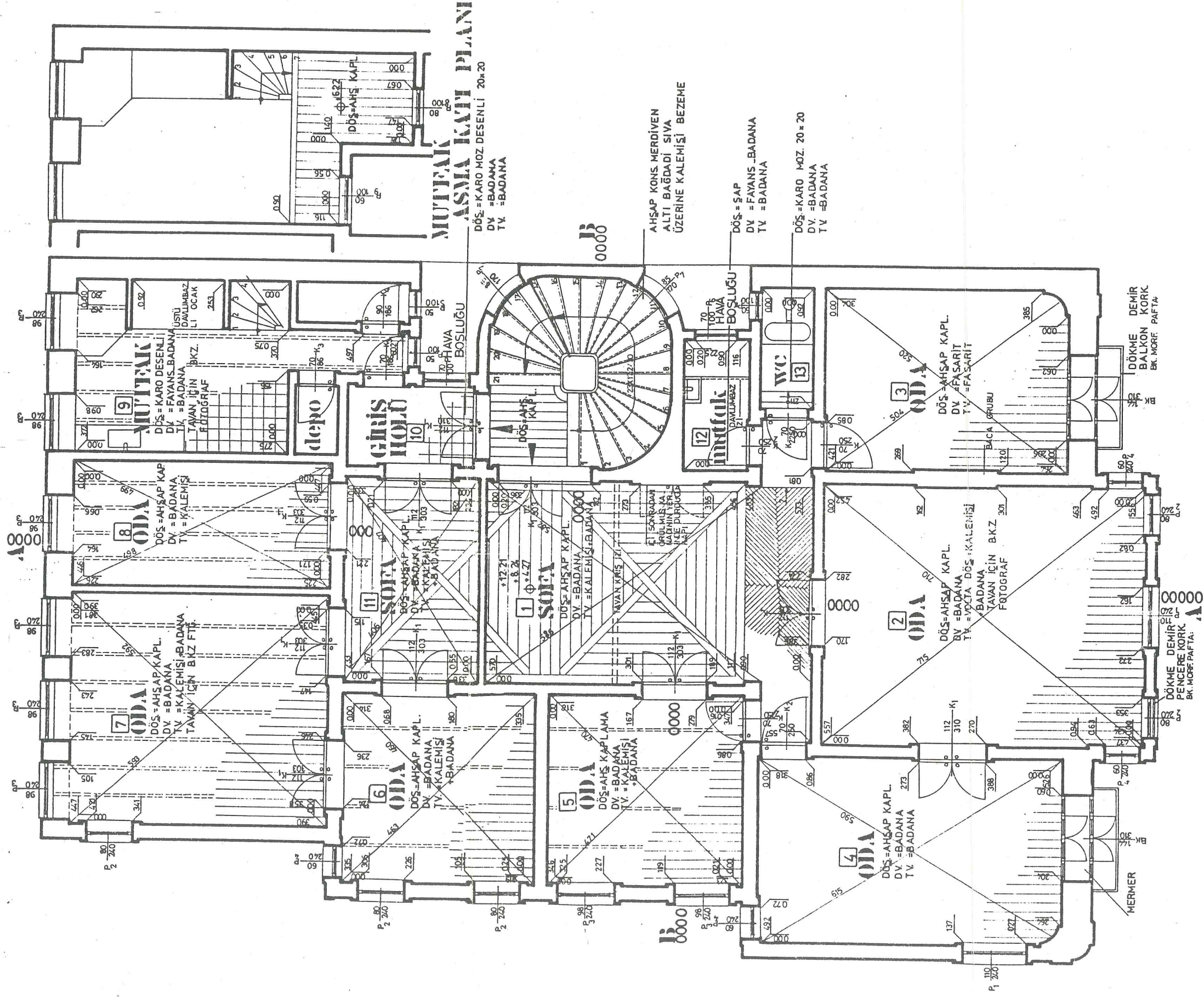
LIBODRUM KAT PLANI

0 1 3 5m.

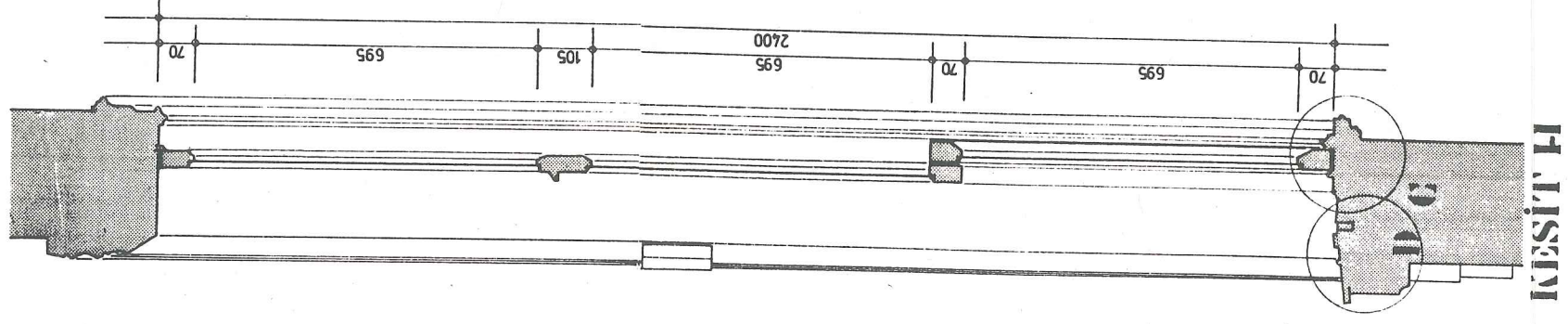
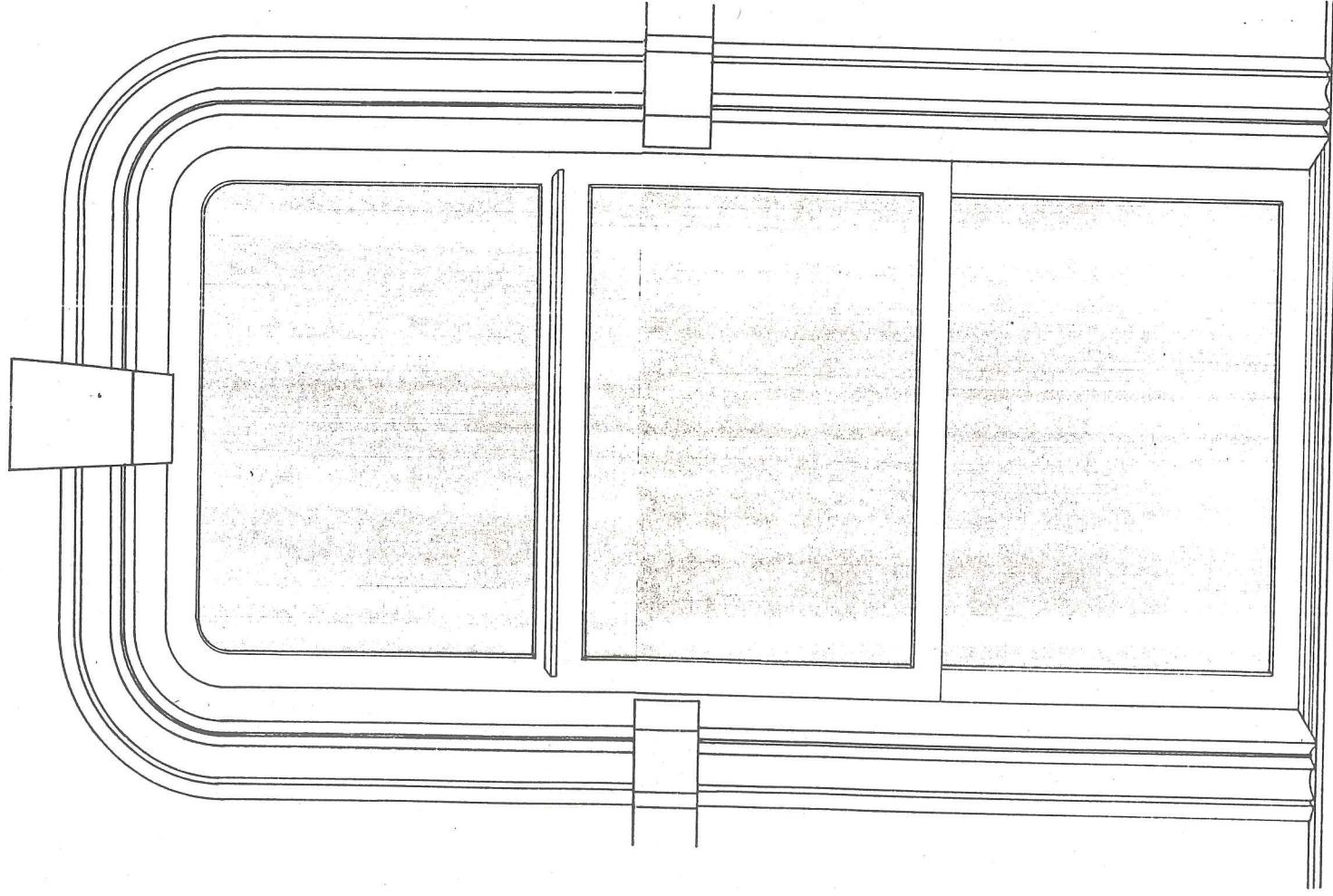
RÖLÖVE

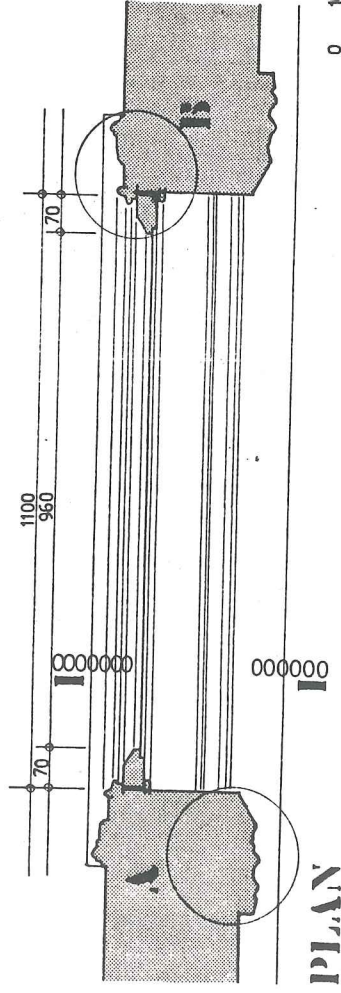
RÖLÖVE

P-1 PENCERE SİSTEM DETAYI

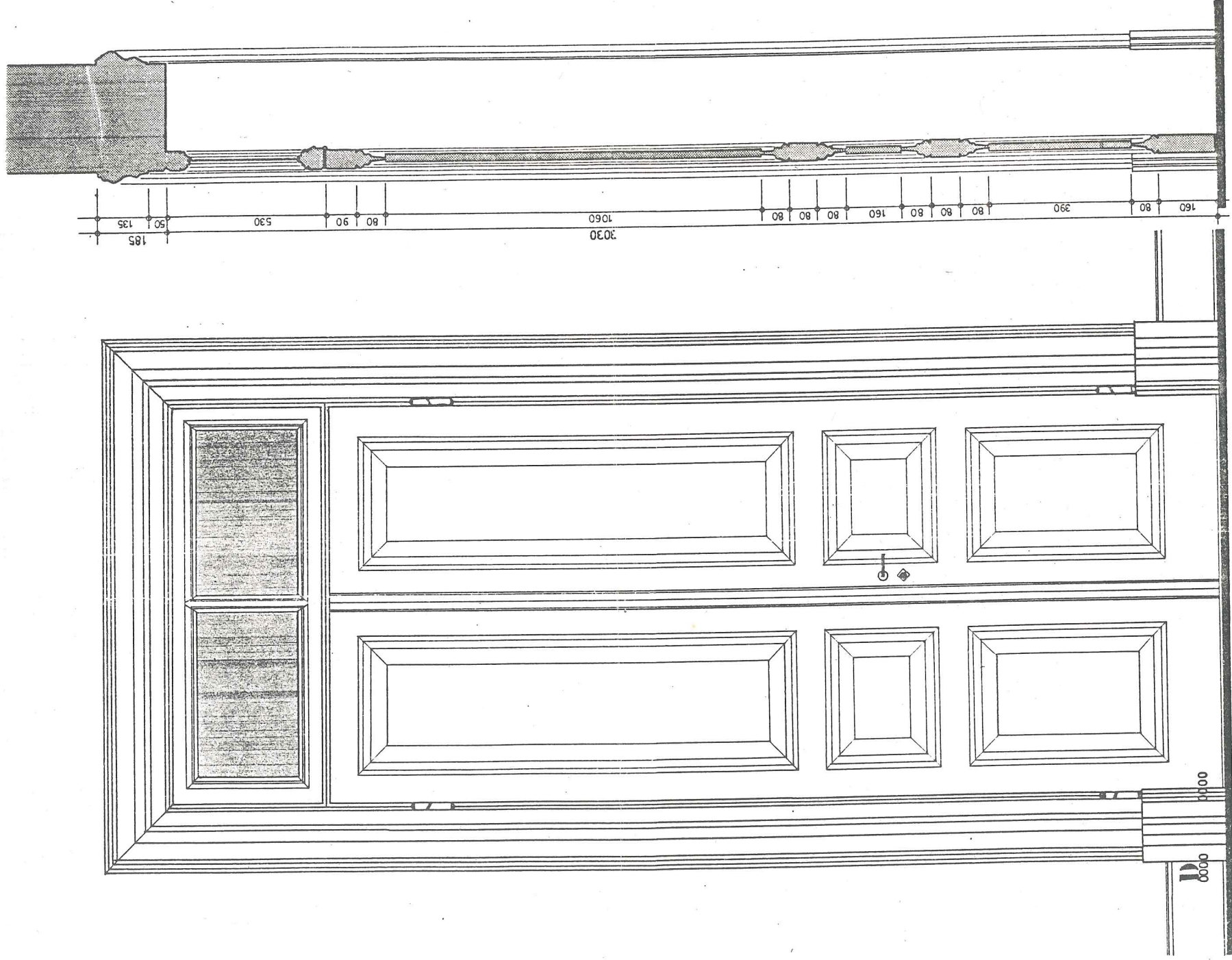

GÖRÜNÜŞ

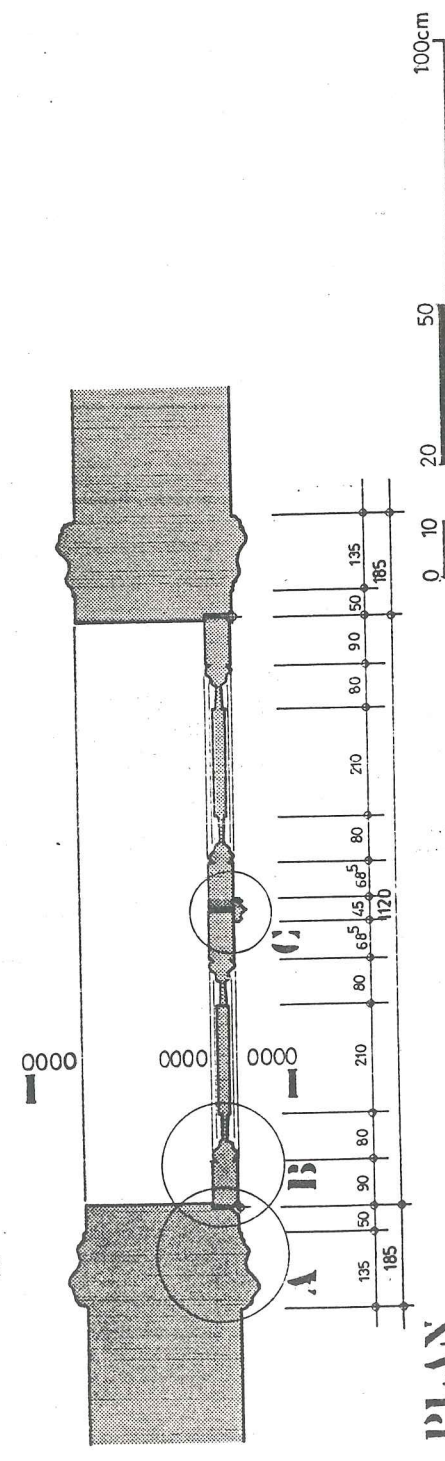
PLAN

K-1 KAPI SİSTEMİ DETAYI

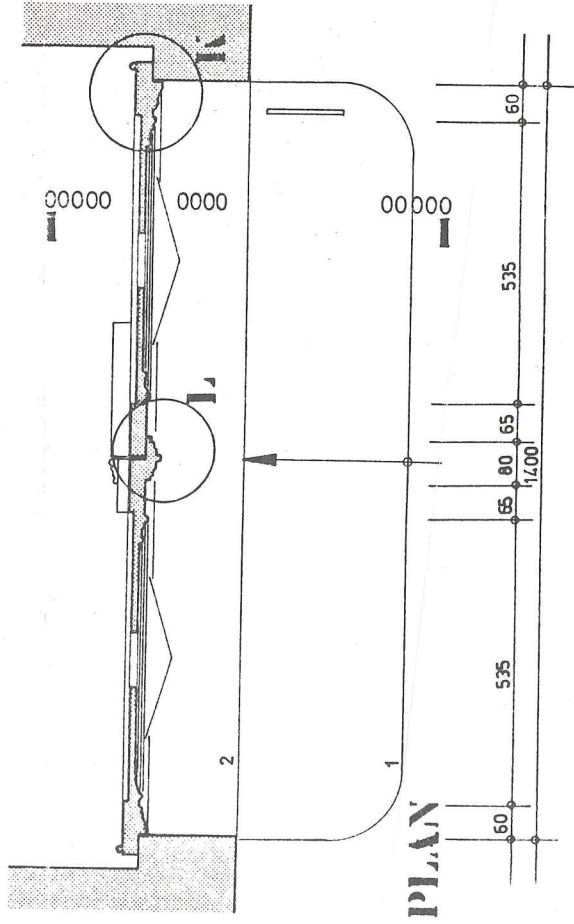
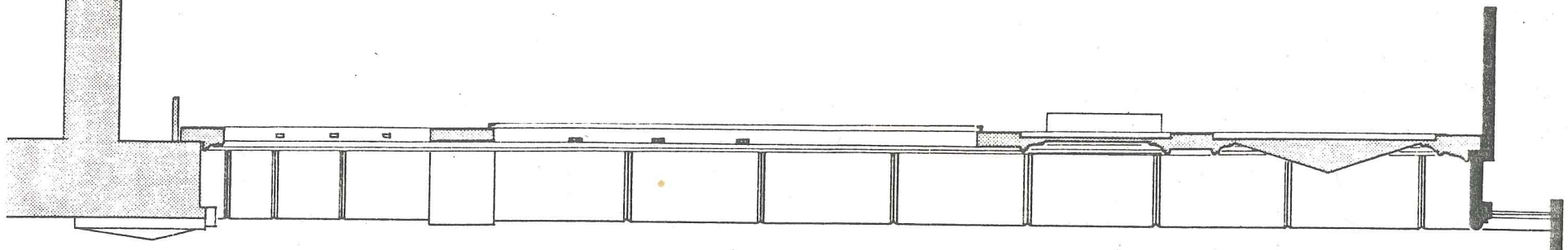
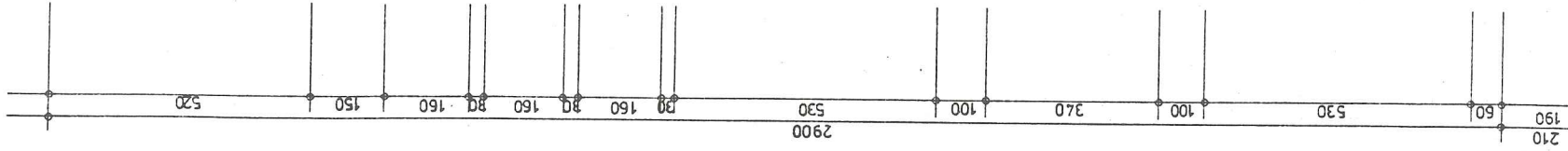
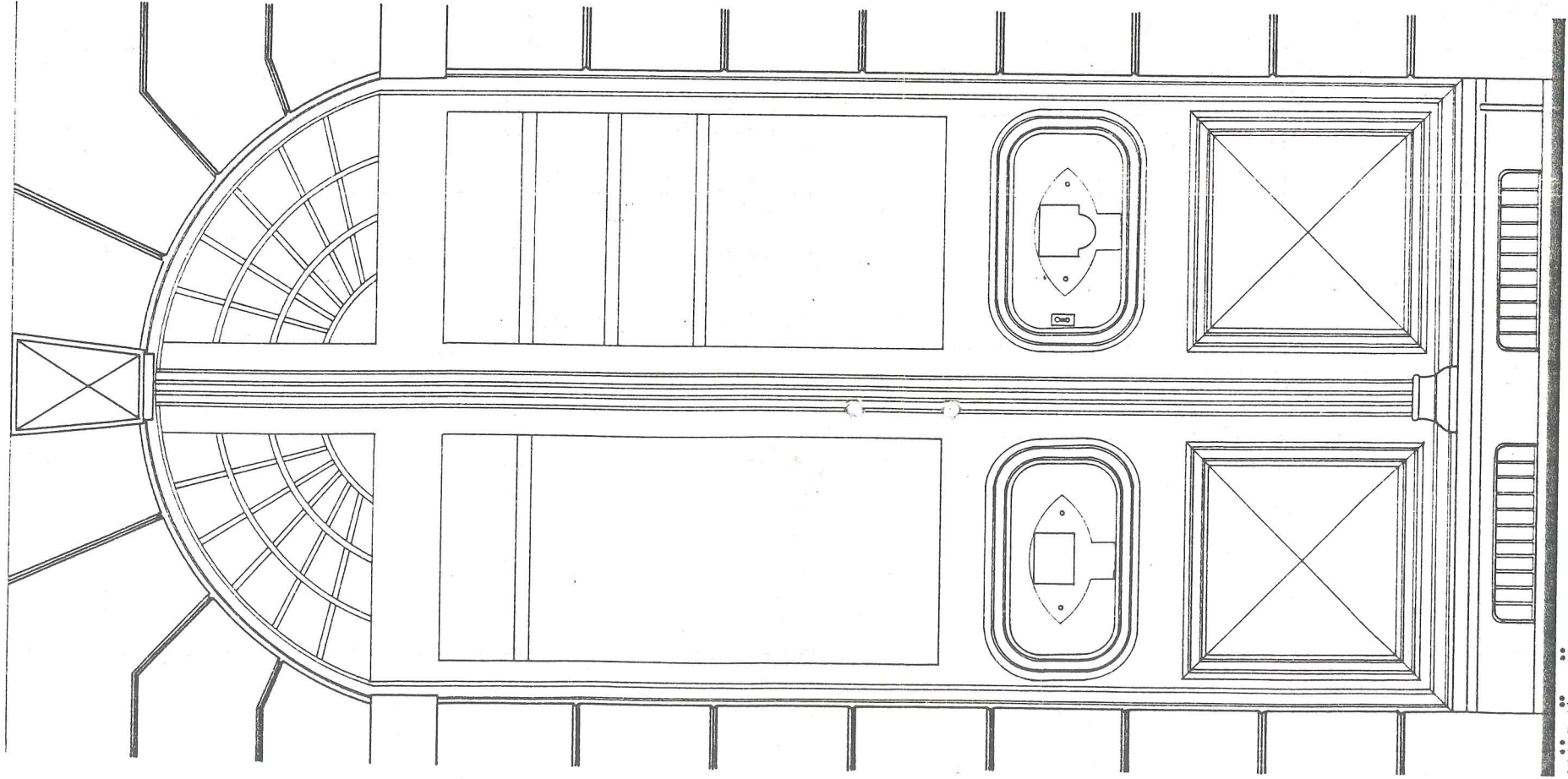
KESİT I-I

GÖRÜNÜŞ

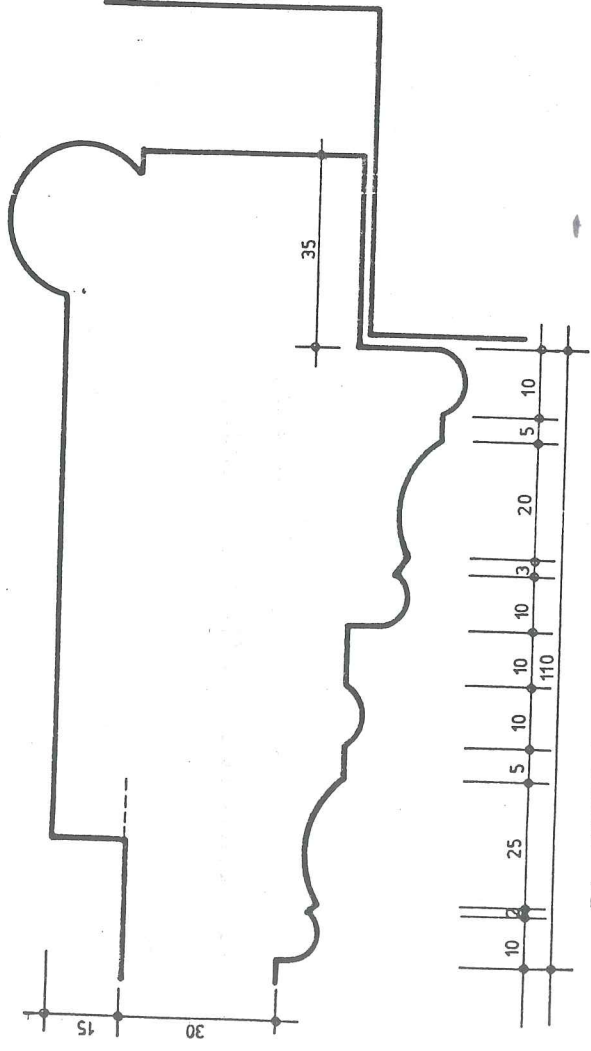

PLAN

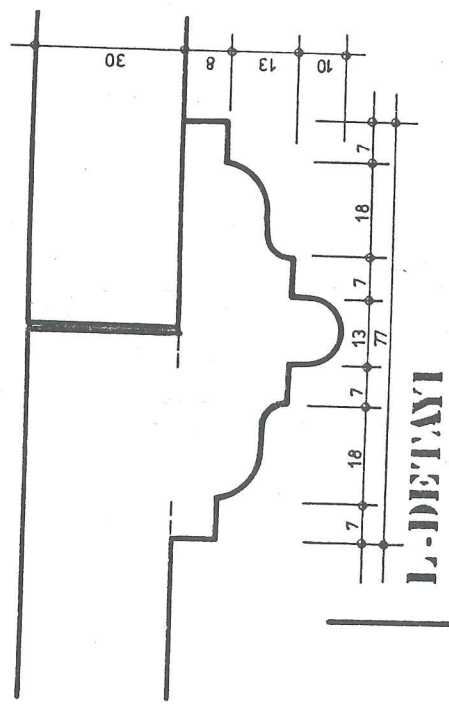
GİRİŞ KAPISI İSITMA SİSTEM DETAYI

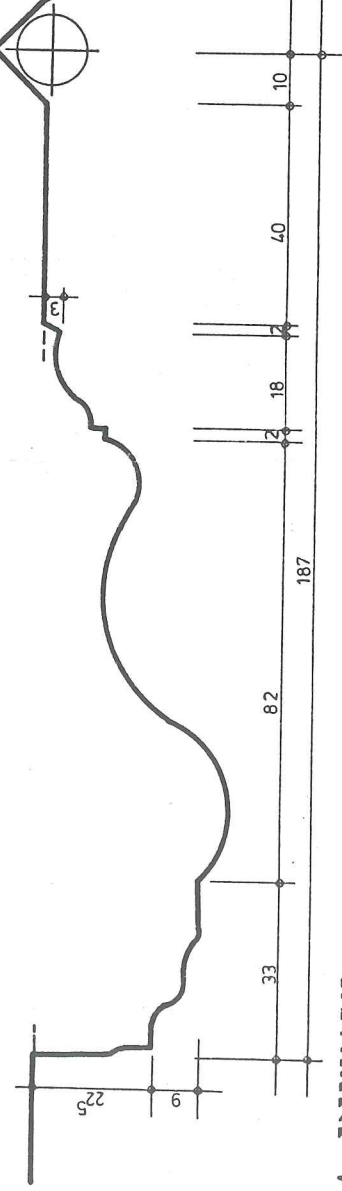
NOKTA DETAYLARI

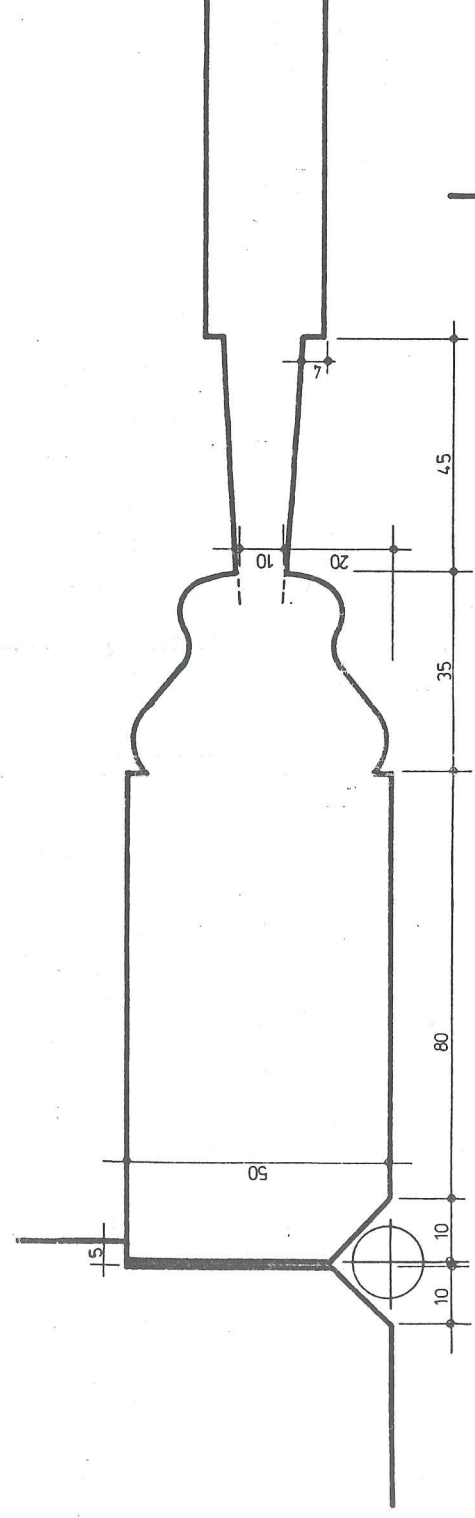
K- DETAYI

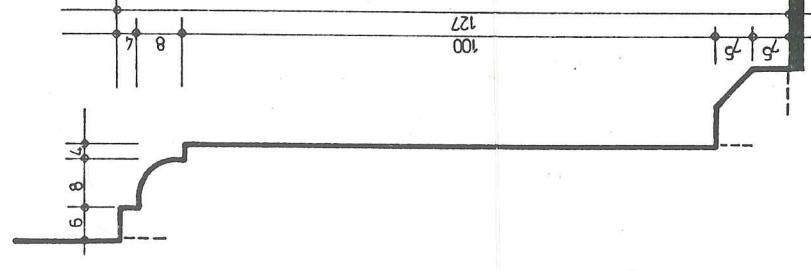
L- DETAYI

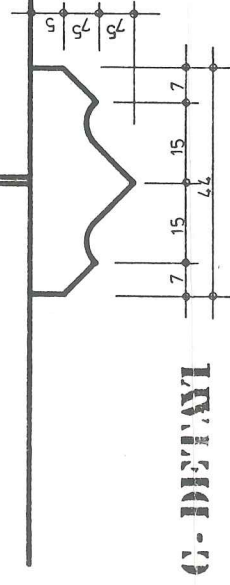
A- DETAYI

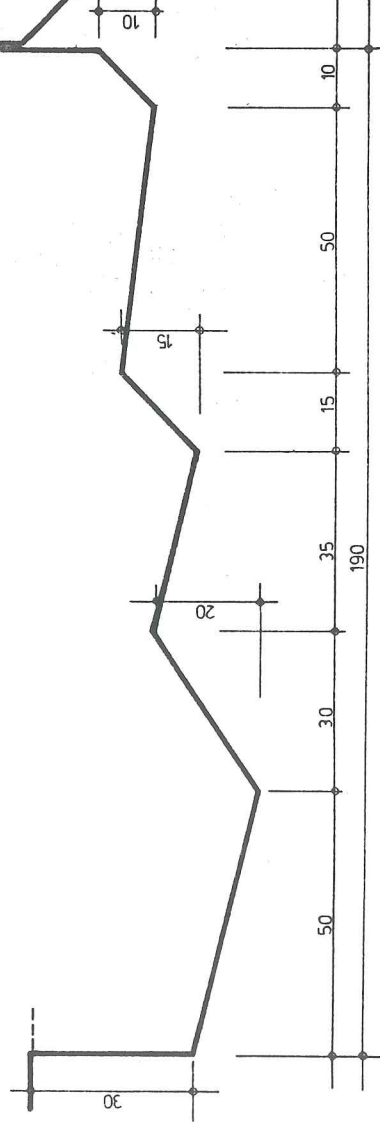
B- DETAYI

**SÜPÜRGE LİK
KESİTİ**

C- DETAYI

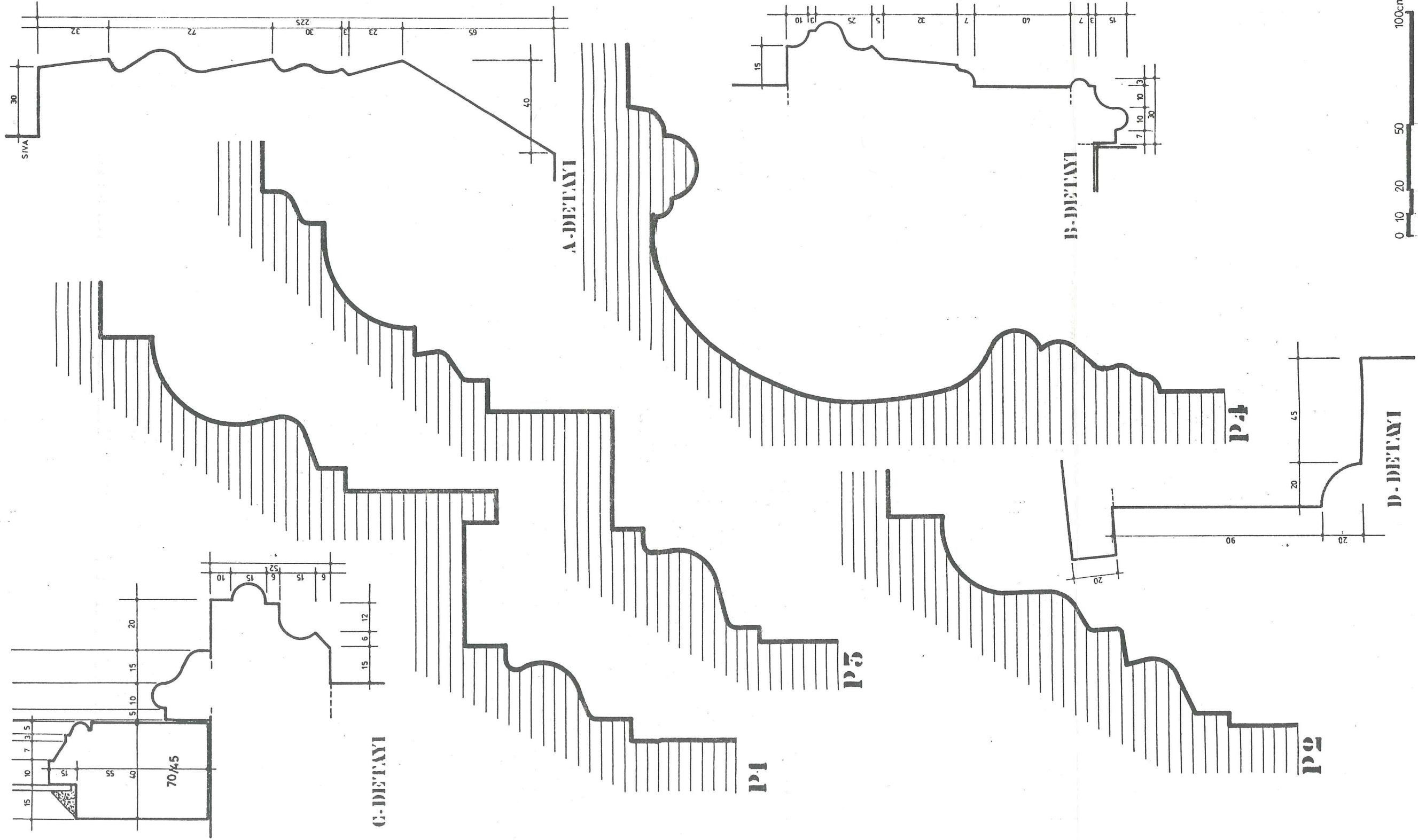
D- DETAYI

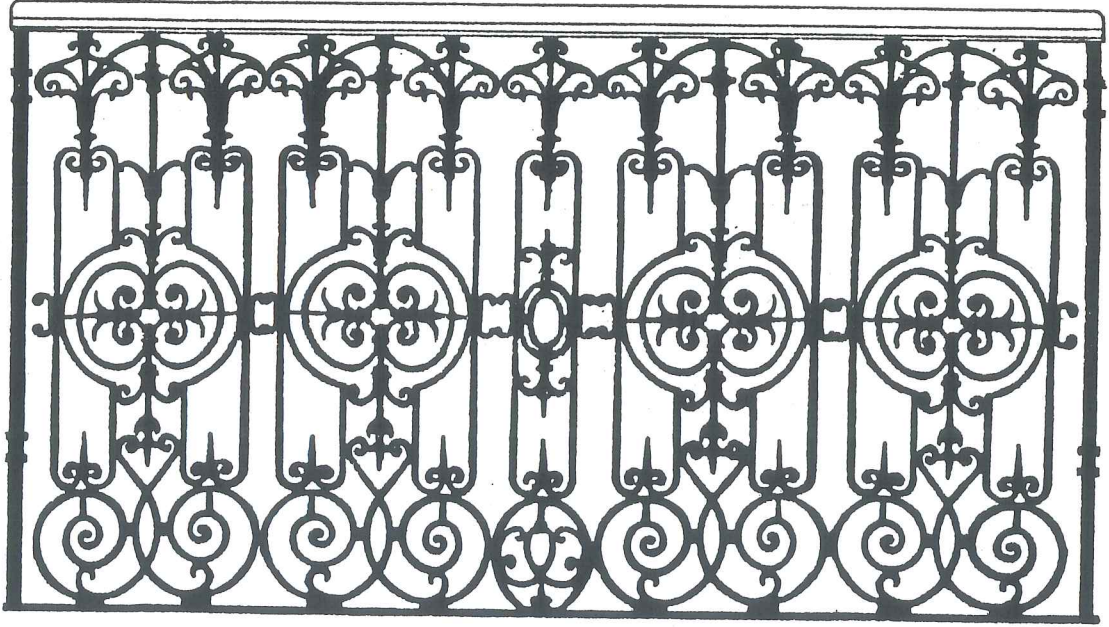

NOKTA DETAYLARI

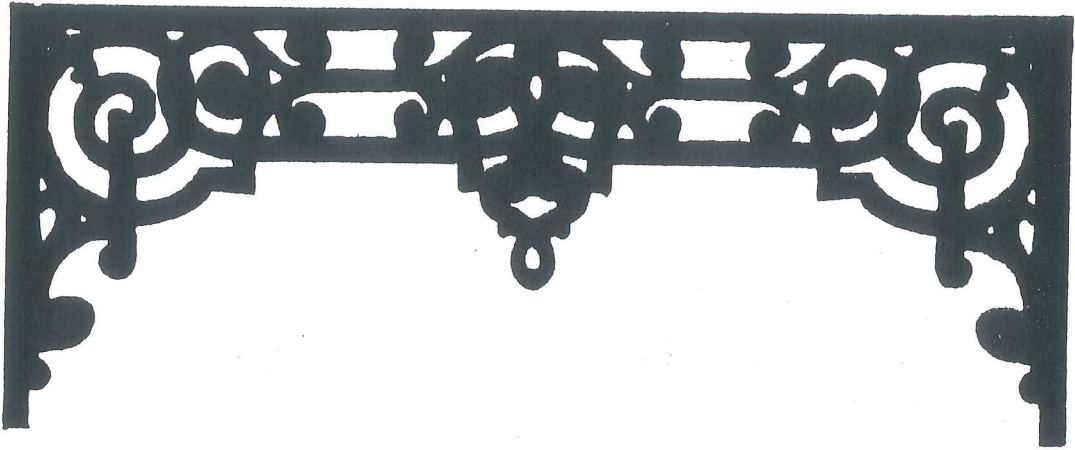

NOKTA DETAYLARI

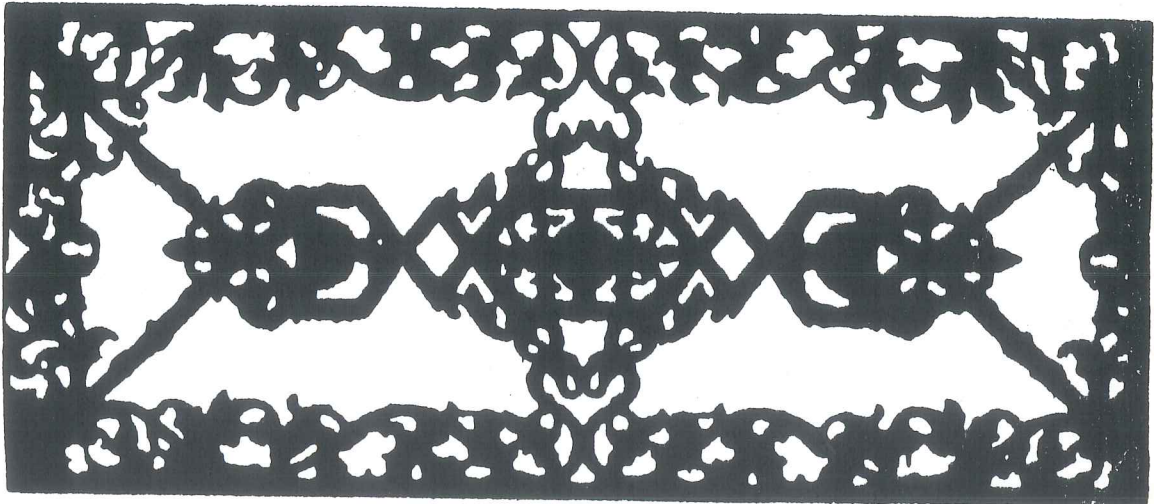

Balkon Korkuluk Demiri

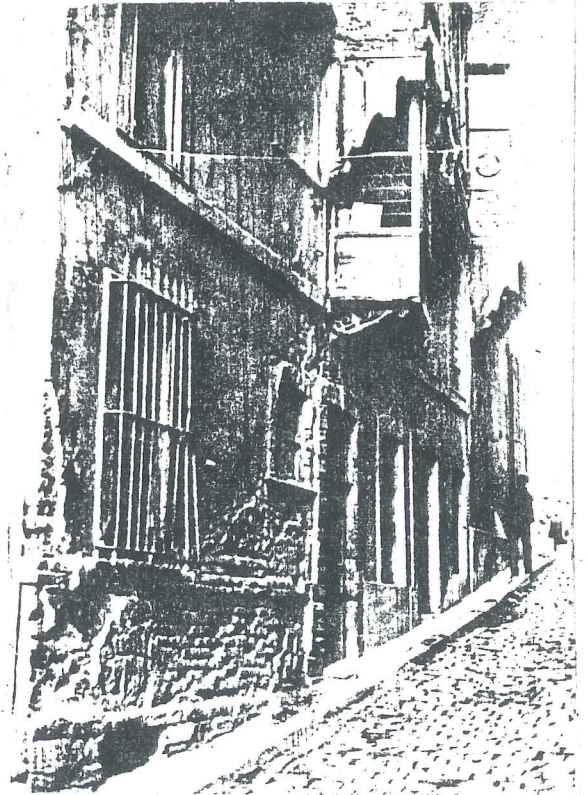
Pencere Korkuluk Demiri

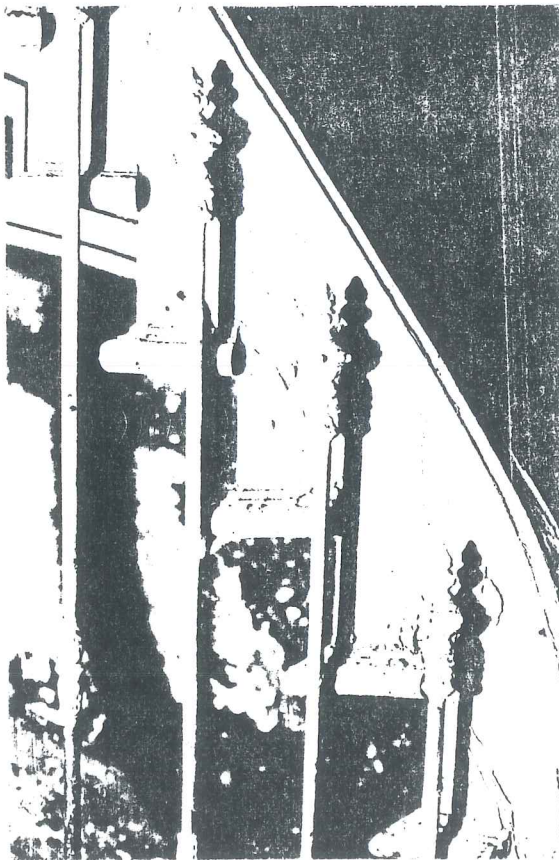
Pencere Korkuluk Demiri

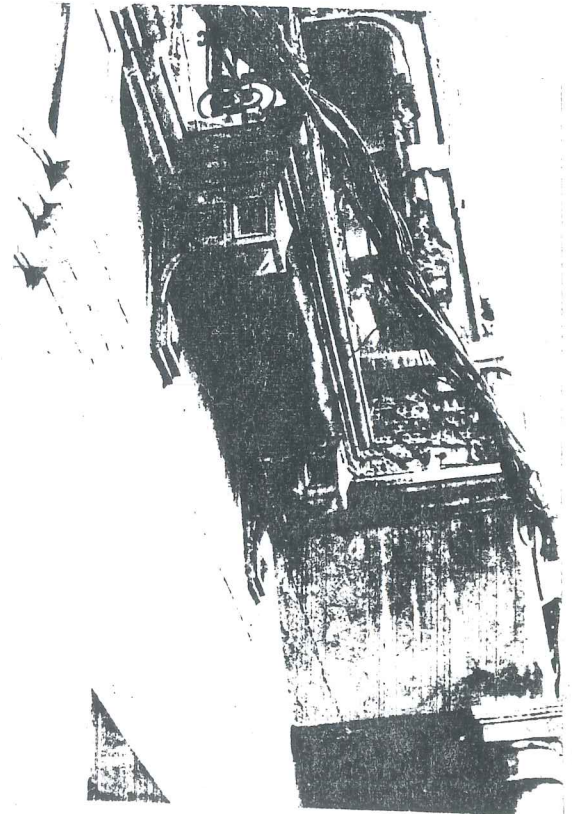
Res-9-

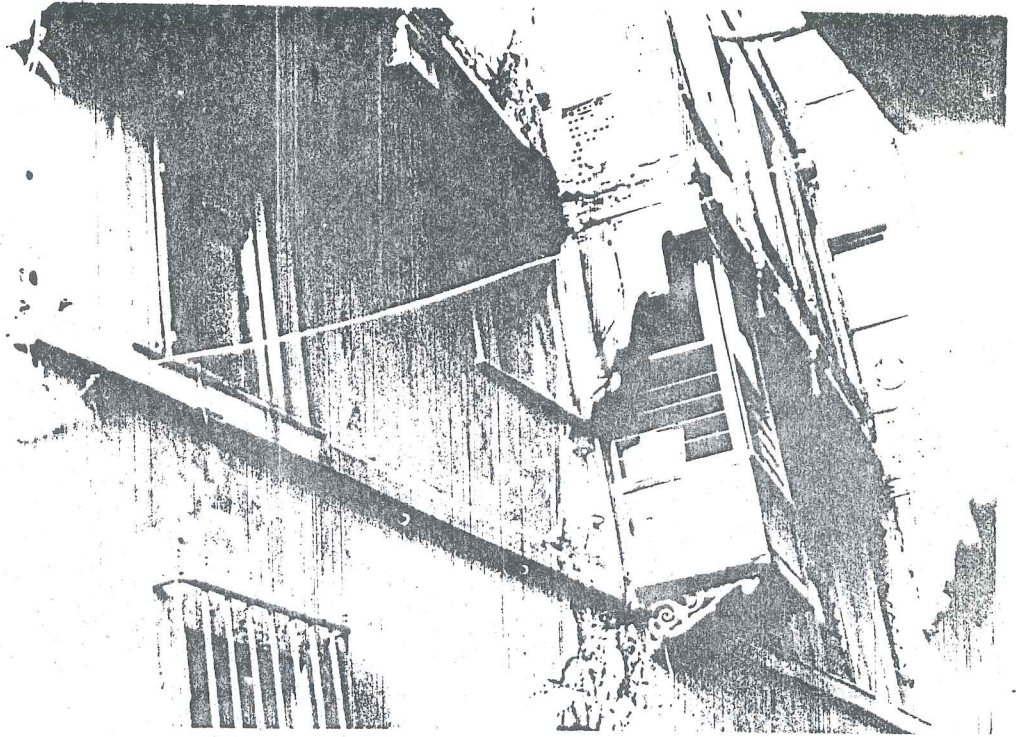
Res-10-

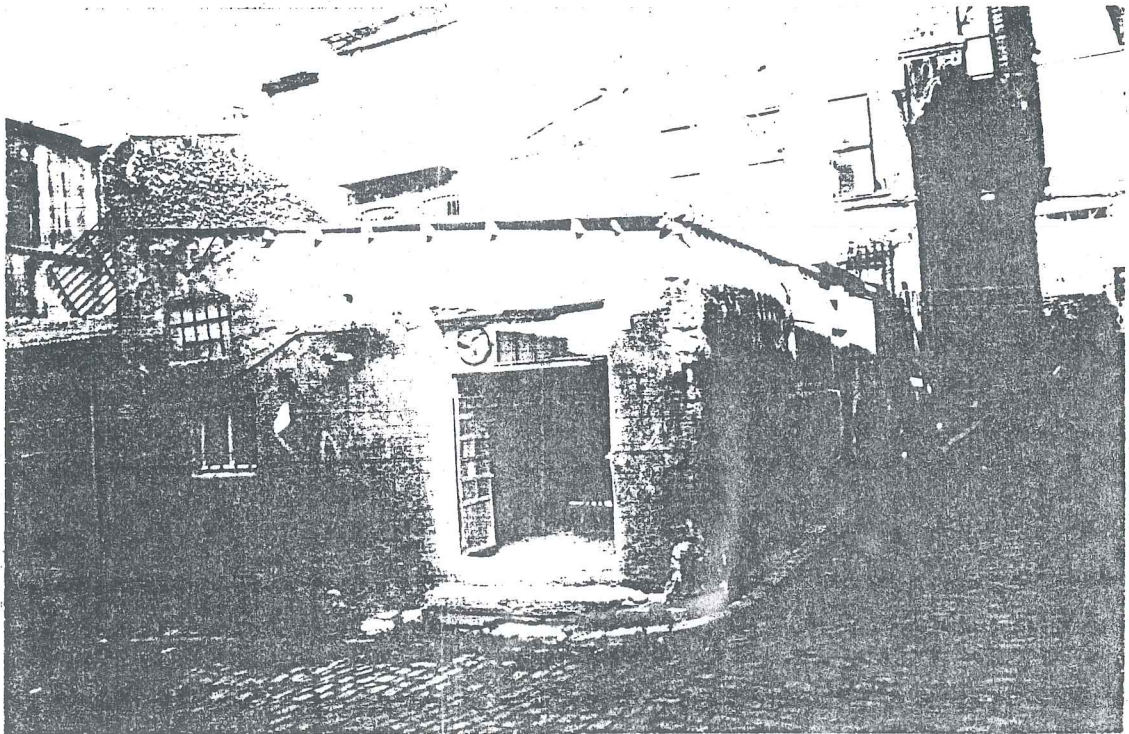
ResII-

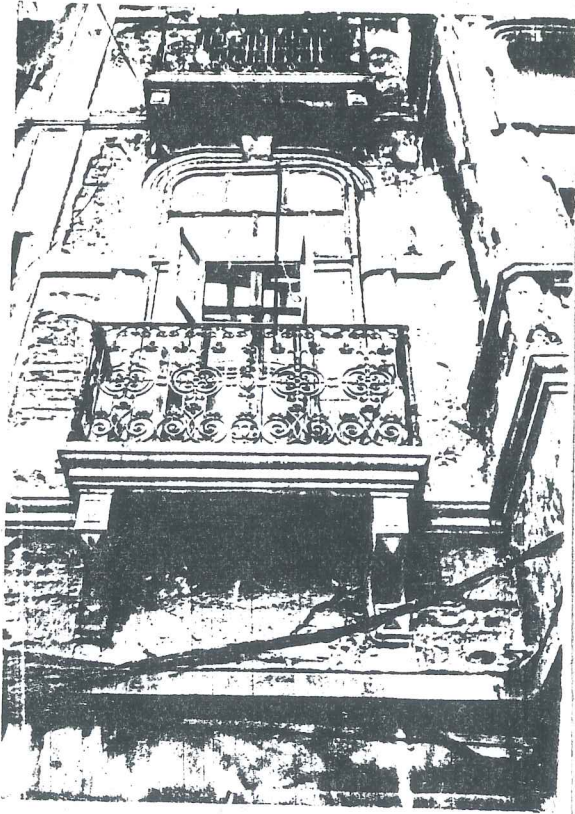
Res-12-

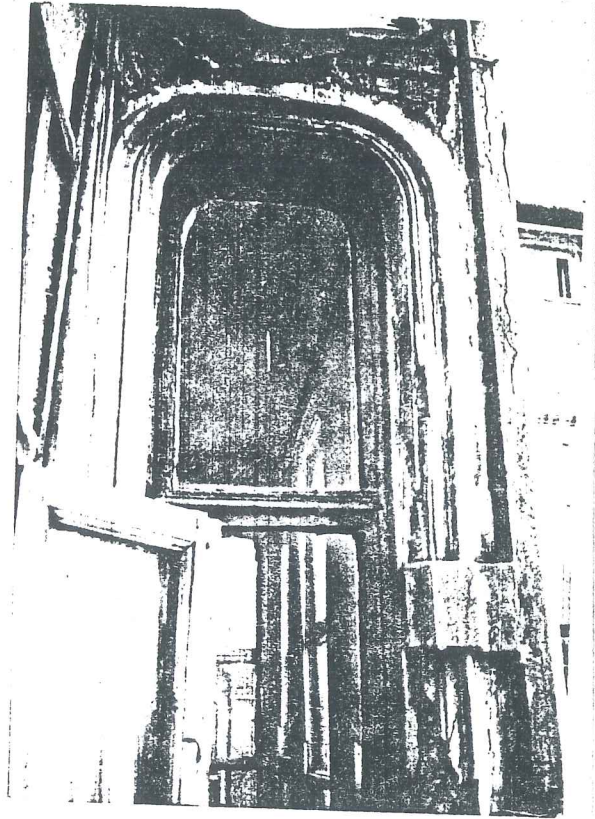
Res-I3-

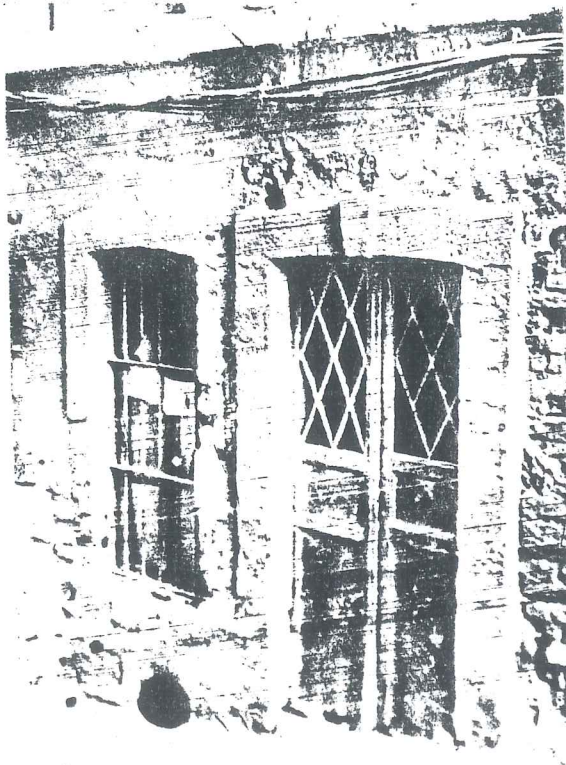
Res-I4-

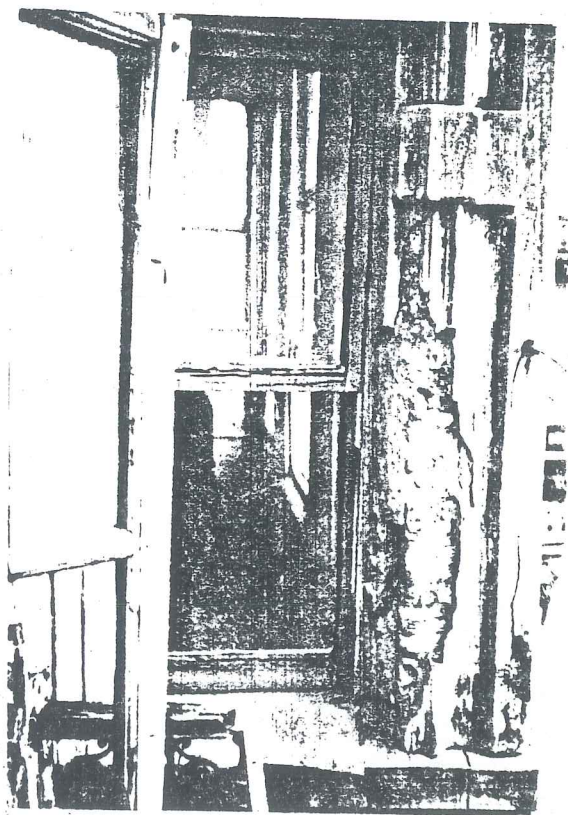
Res-I5-

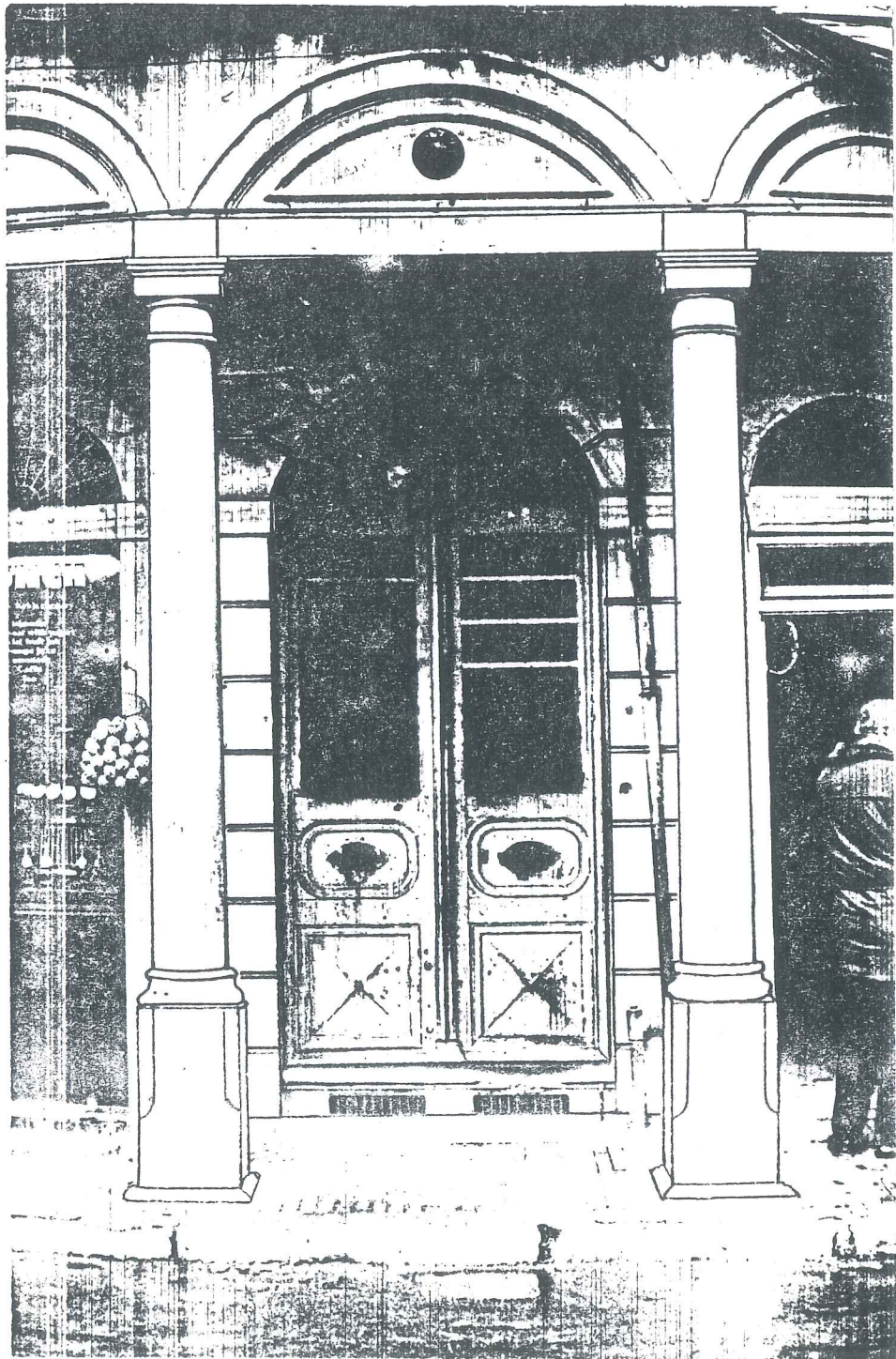
Res-I6-

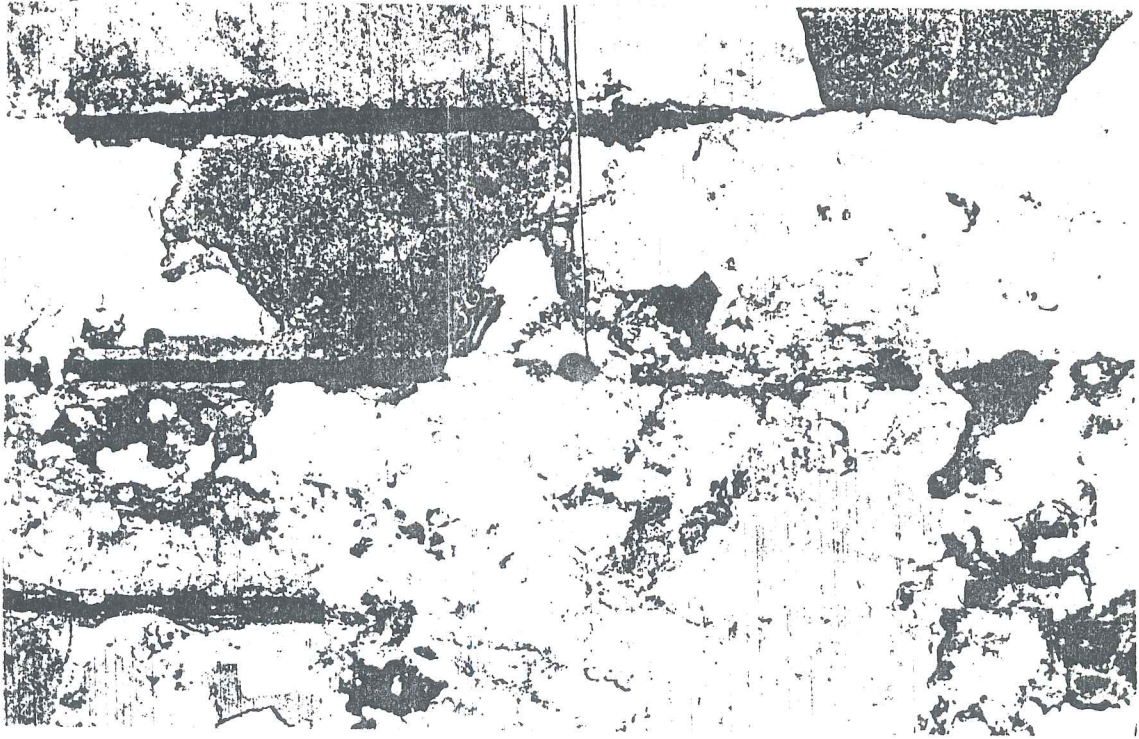
Res-I7-

Res-I8-

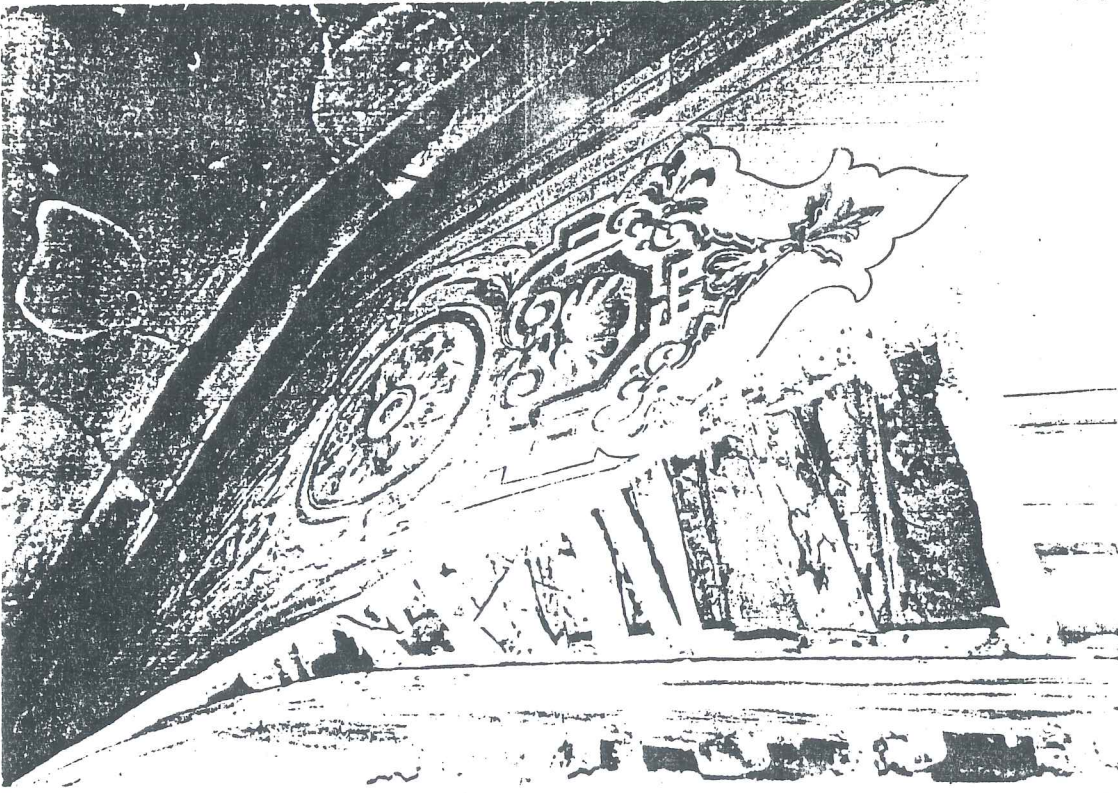
Res-19-

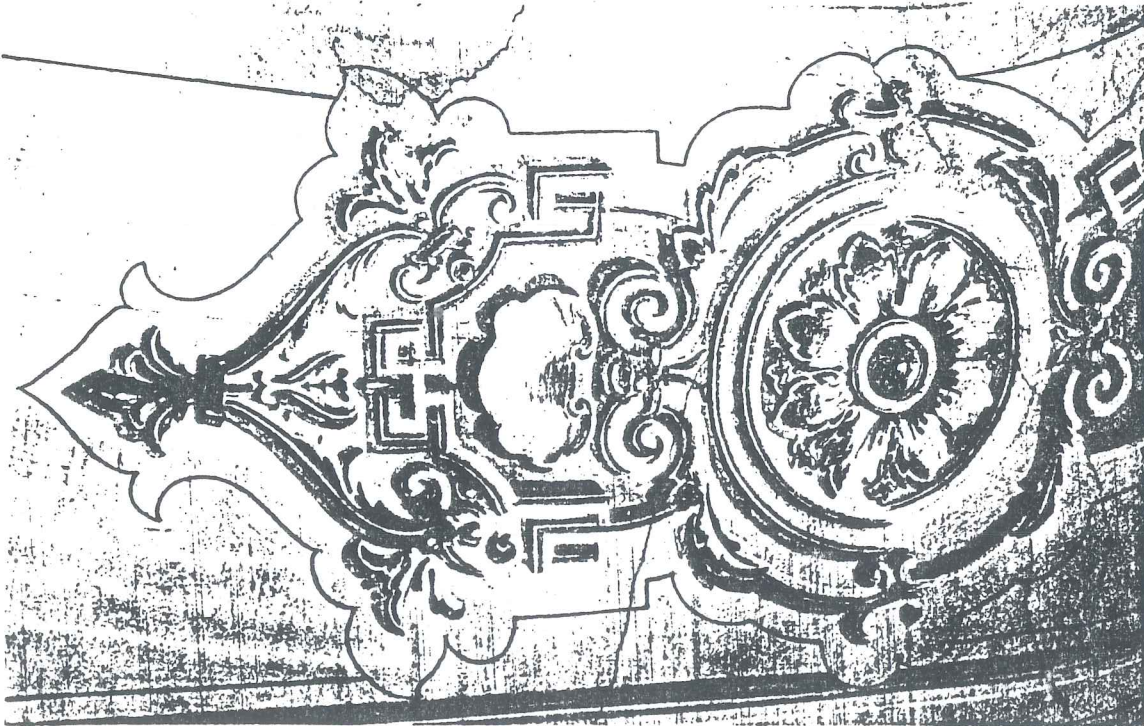
Res-20- Normal Kat (3) Oda Tavani

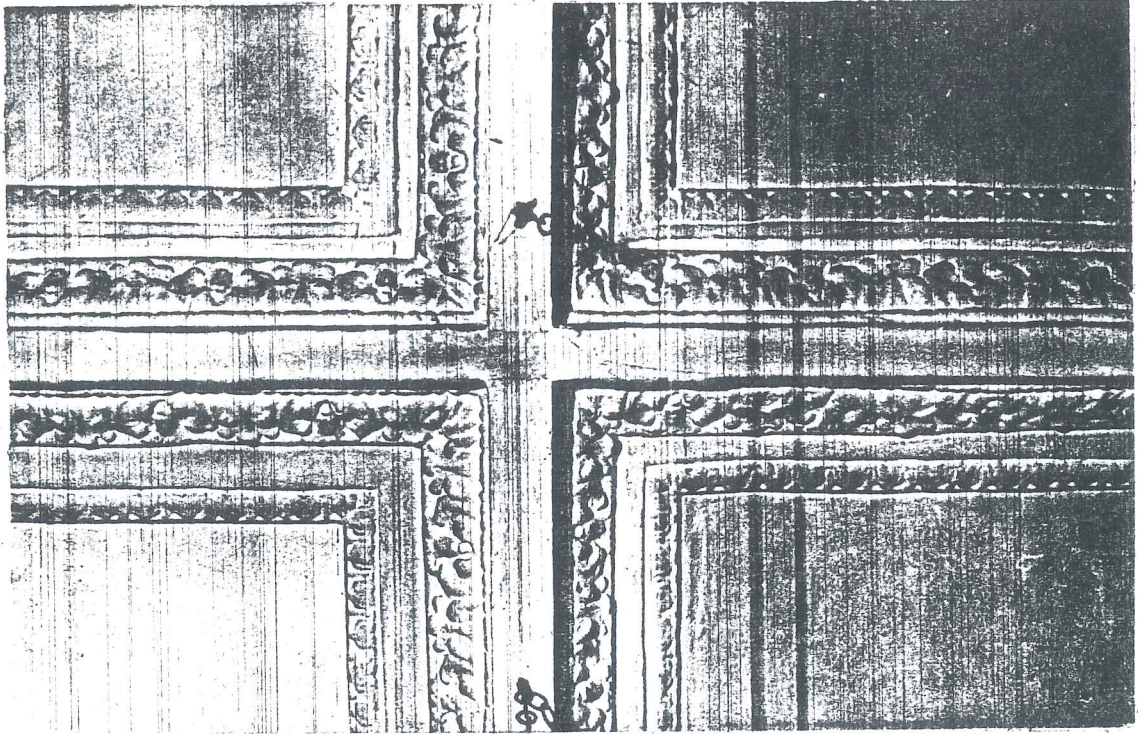
Res-21- Normal Kat (3) Oda Tavani

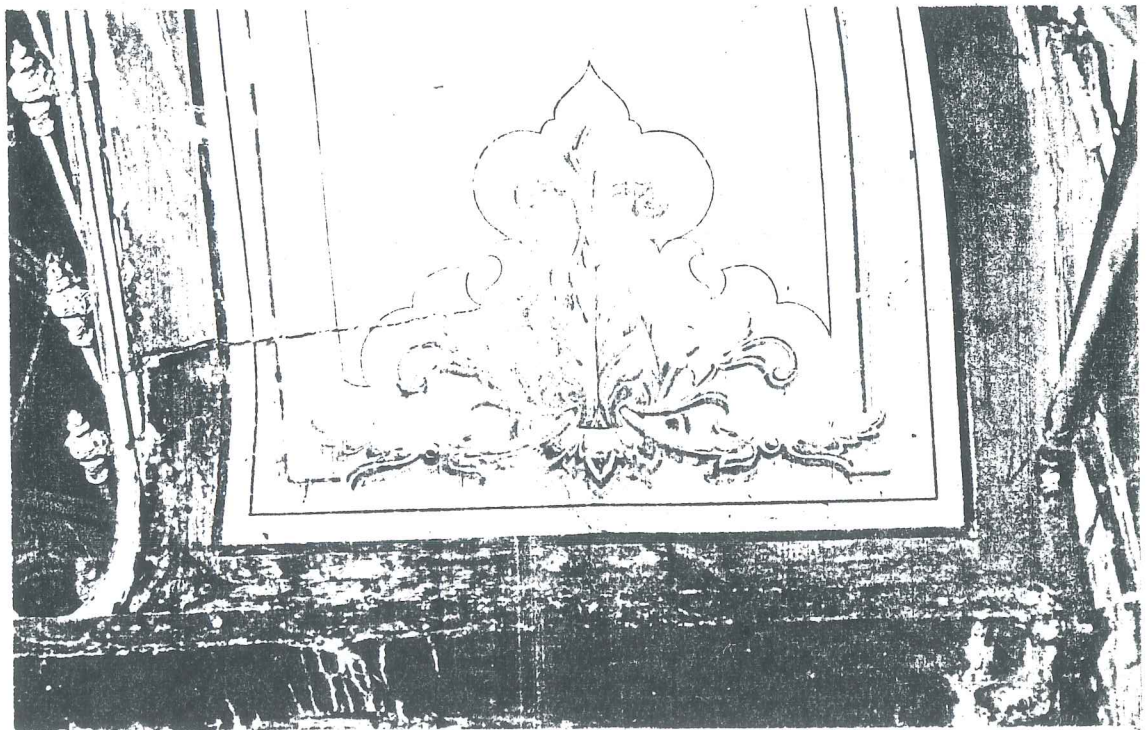
Res-22- Merdiven Altı Görünüşü

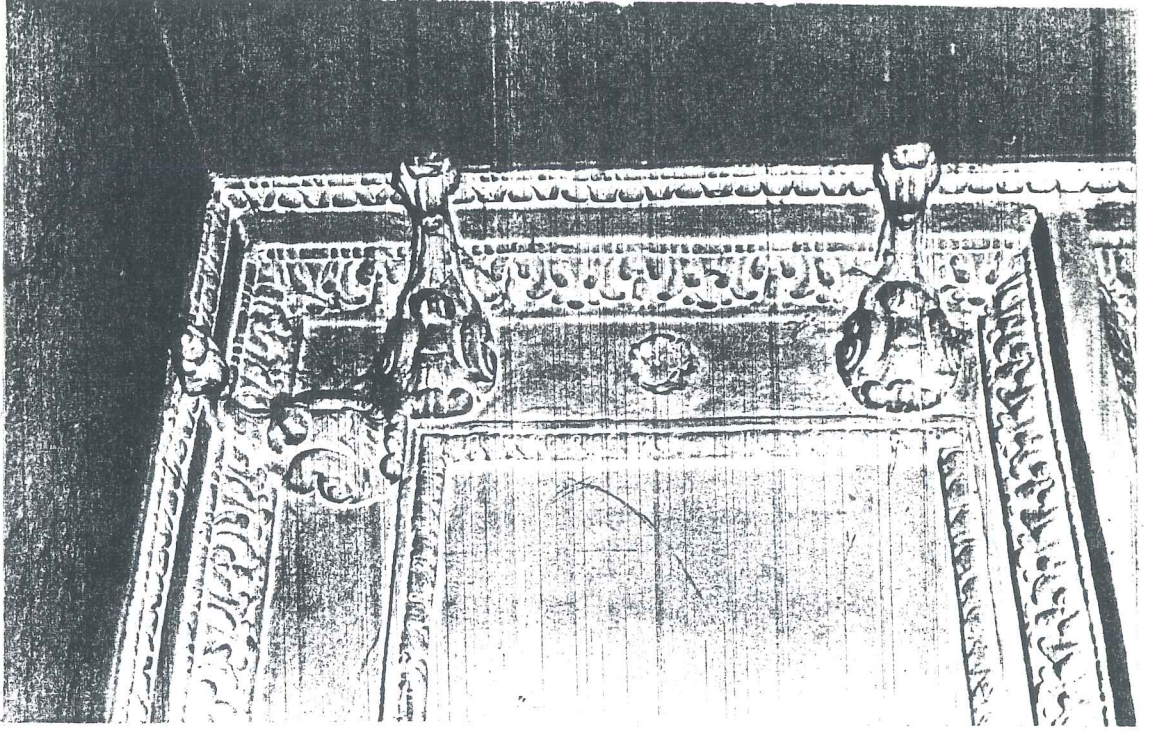
RES-23-

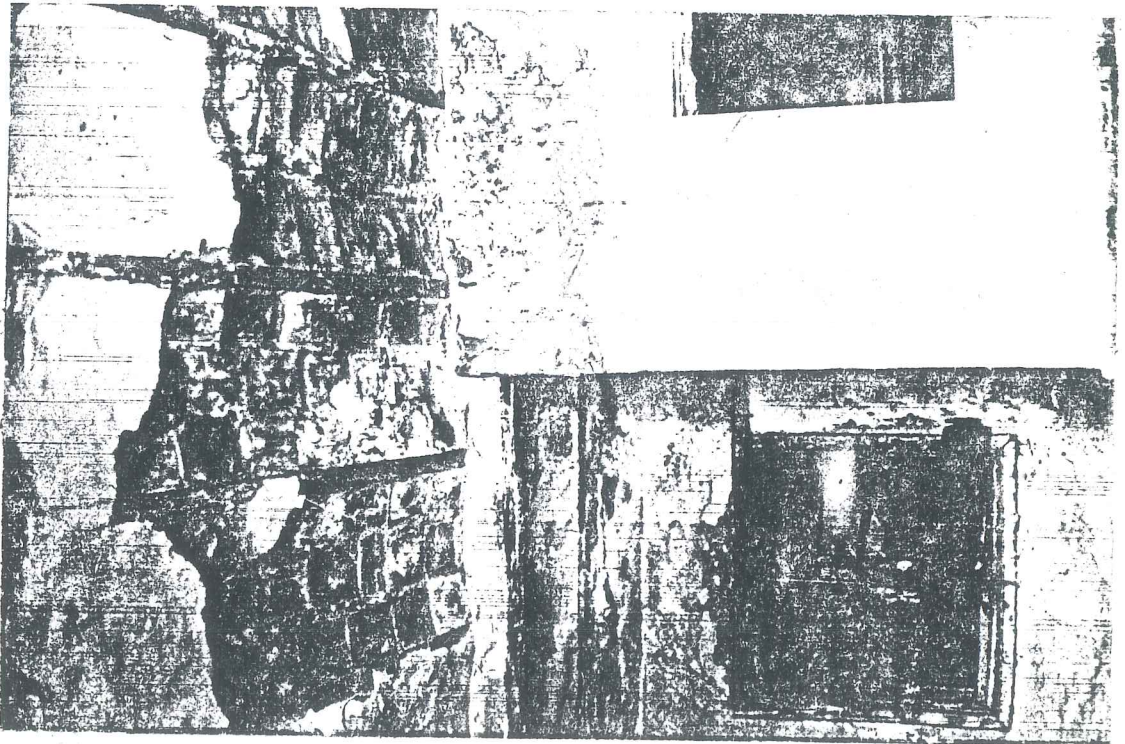
Res -25-

Res- 26-

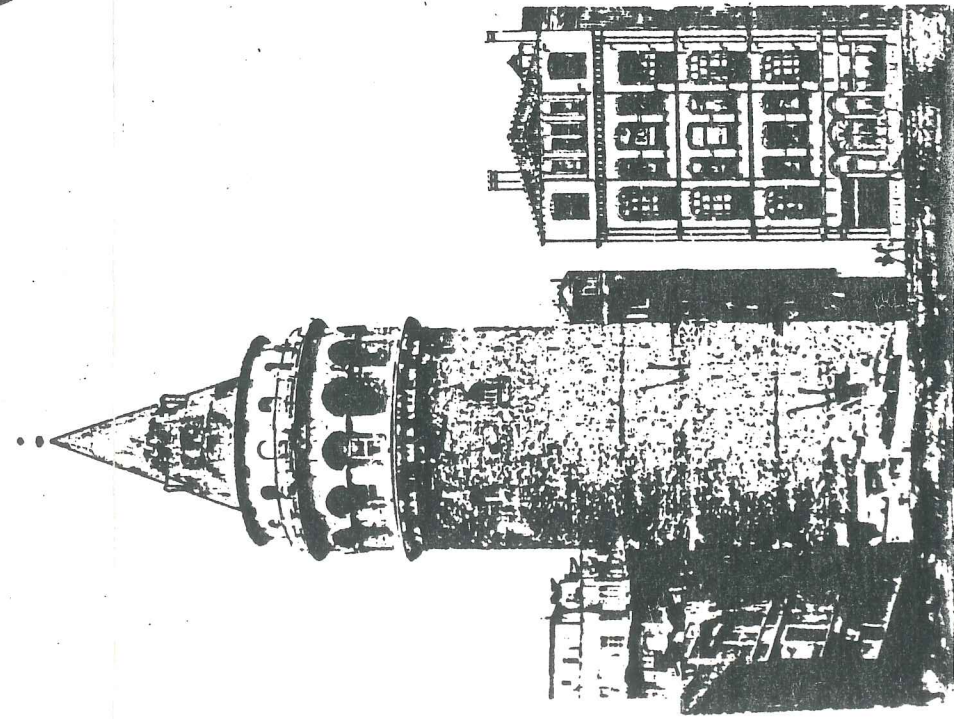
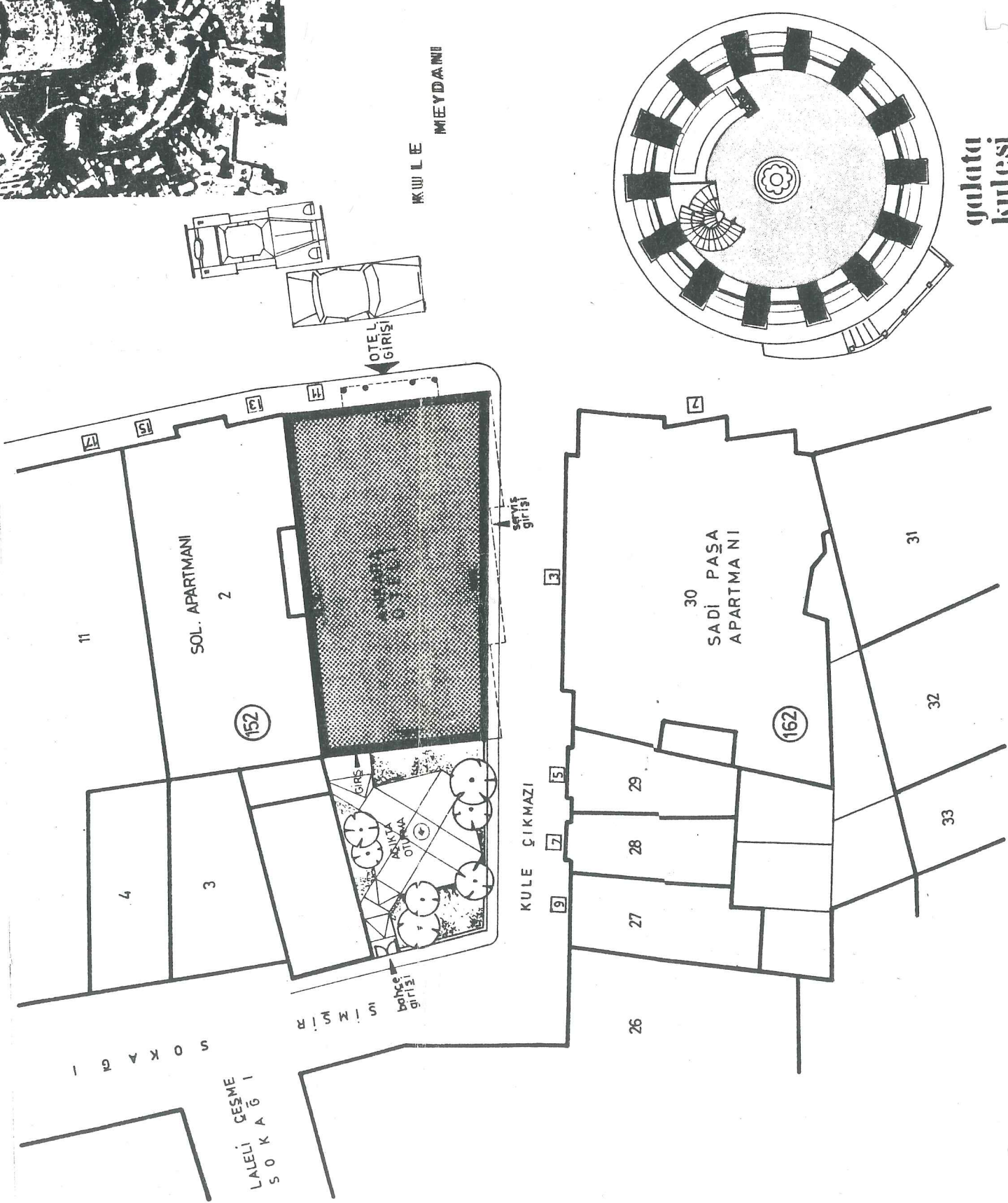
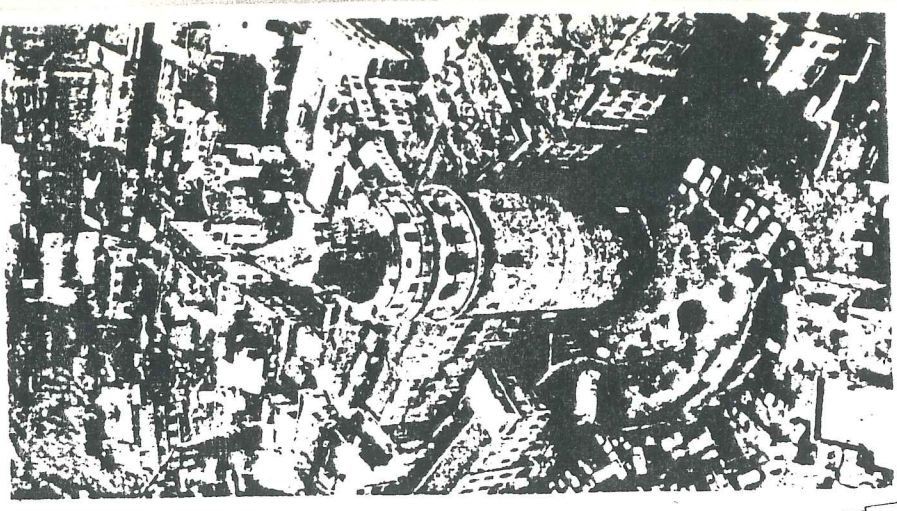
Res-24- Normal Kat Ön Oda Tavani

Res-25- Mutfak tavanı

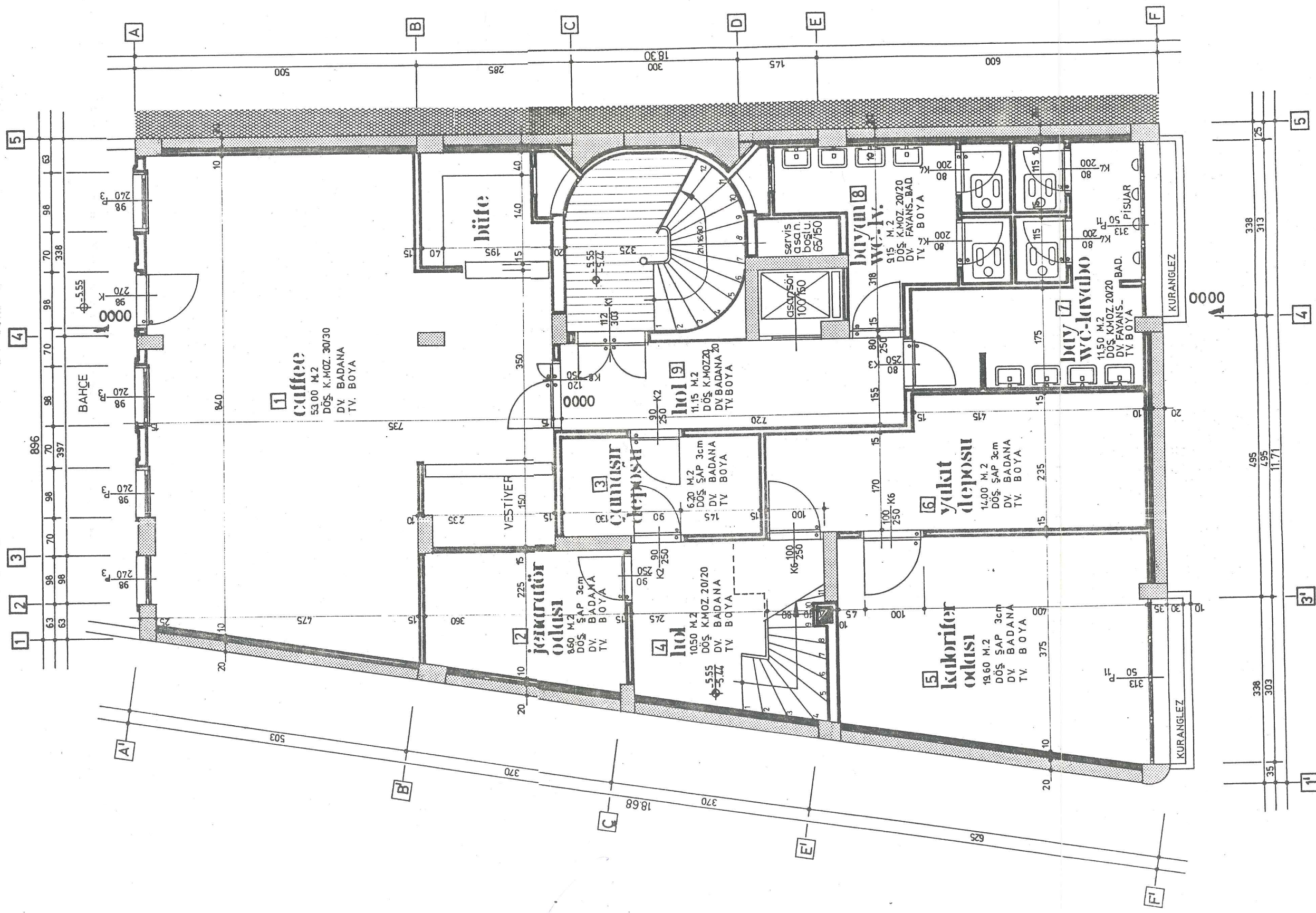
Ankara Apartmanı (Otel) Restorasyon Projesi

İLİ: İSTANBUL
İLÇESİ: BEYOĞLU
MAHALLESİ: BERKEKEDZÂDE
PAFTA: H-109
ADA: 432
PARSEL: 1

YILDIZ UNIVERSİTESİ MİMARLIK FAKÜLTESİ	BEYOĞLU'NUN GALATA TARİHSEL MEKÂNSAL GELİŞİMİ VE ÇAGDAŞ REHABİLİTASYONU BERKEKEDZÂDE MAHALLESİ KULE MEYDANI, ANKARA APT.
Yöneten: Üç. Gr. NEVZAT İLHAN	Tarih: 26/1/1986
Hazırlayan: MİM. HAMZA DALKILIC	Ölçek: 1/200
RESTORASYON	
V. PLANI	
27/45	

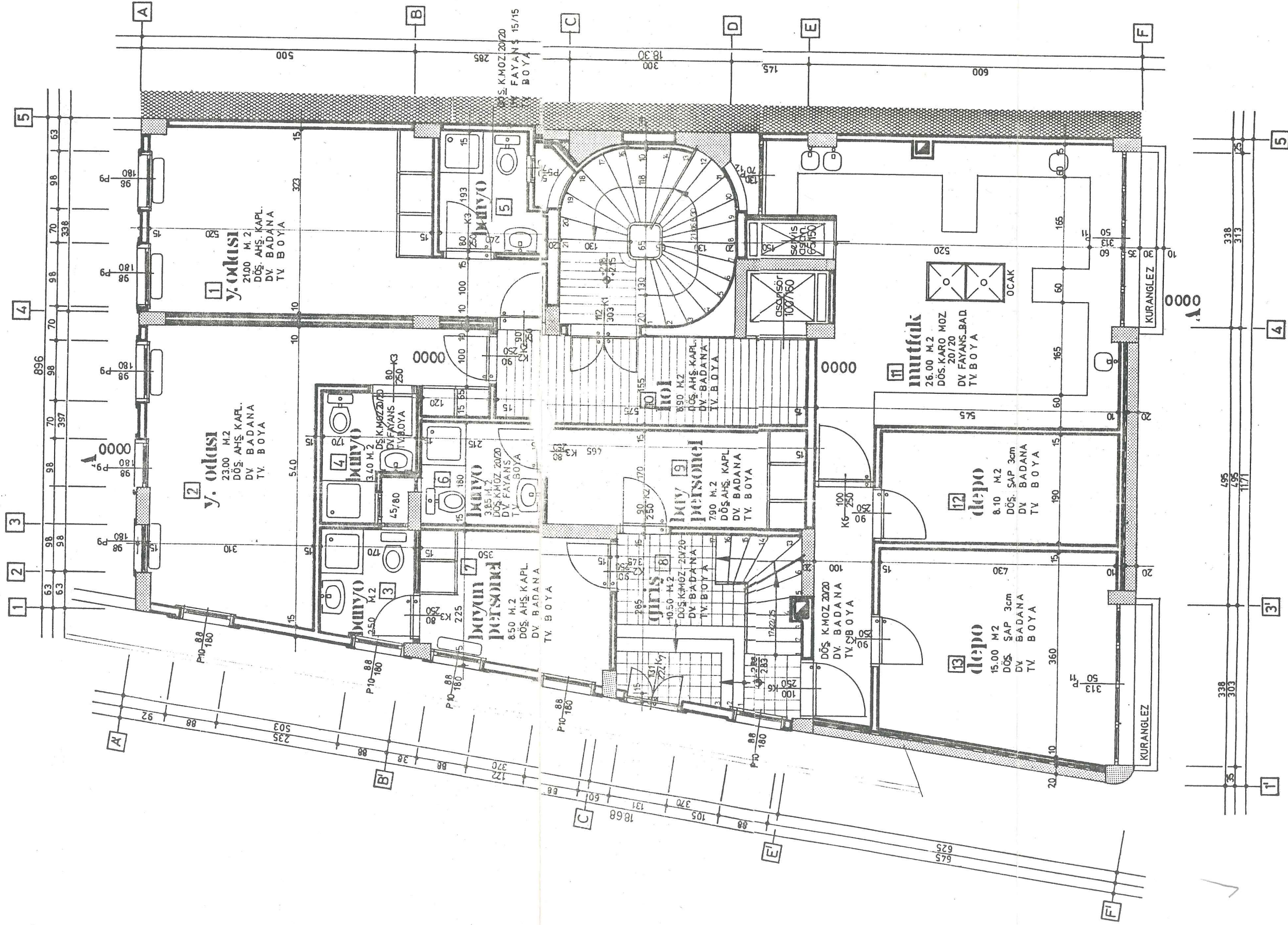
RESTORASYON

0. BODRUM KAT PLANI

5m

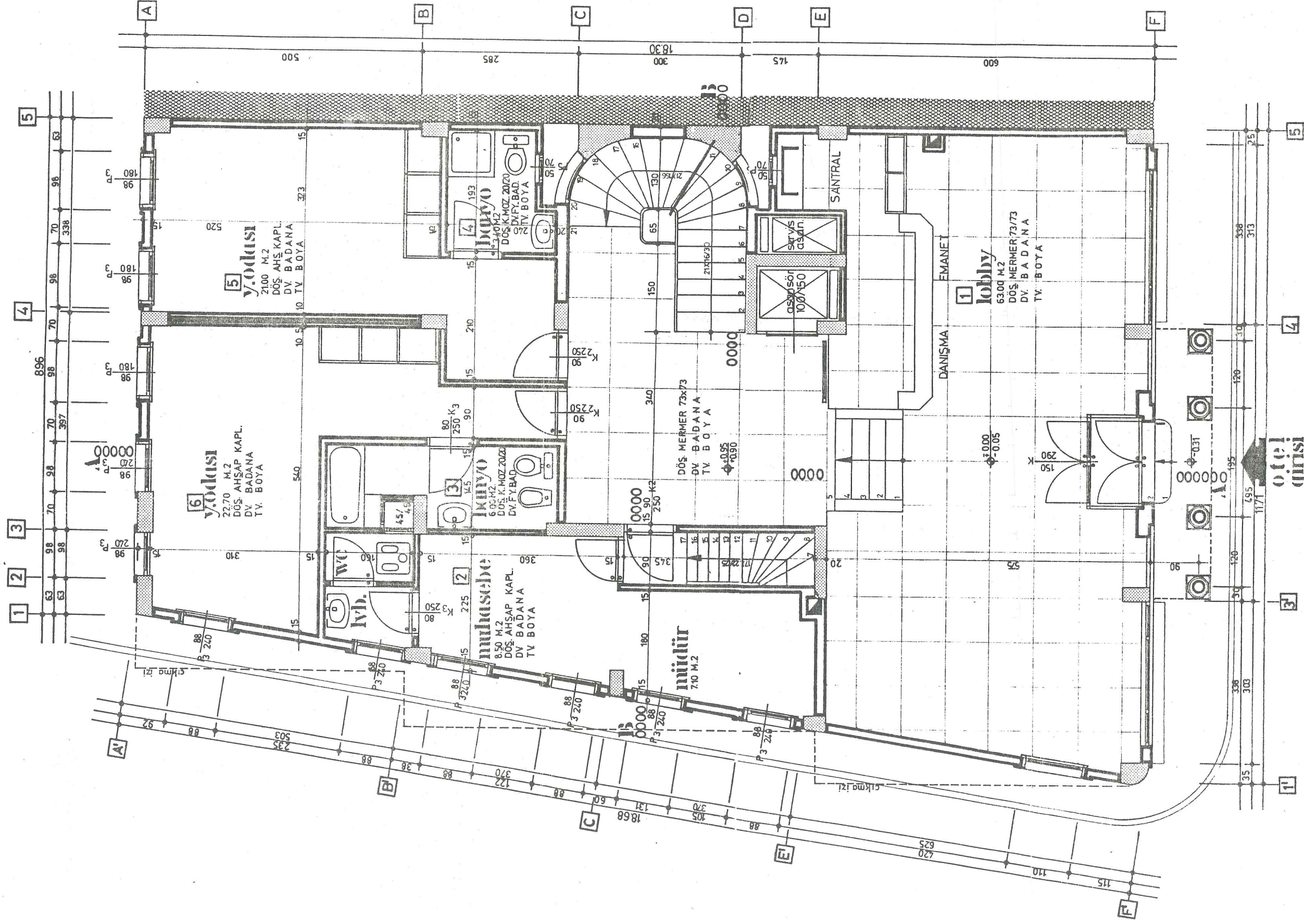
RESTORASYON

1. BODRUM KAT PLANI

RESTORASYON

▲ KULE
MEYDANI

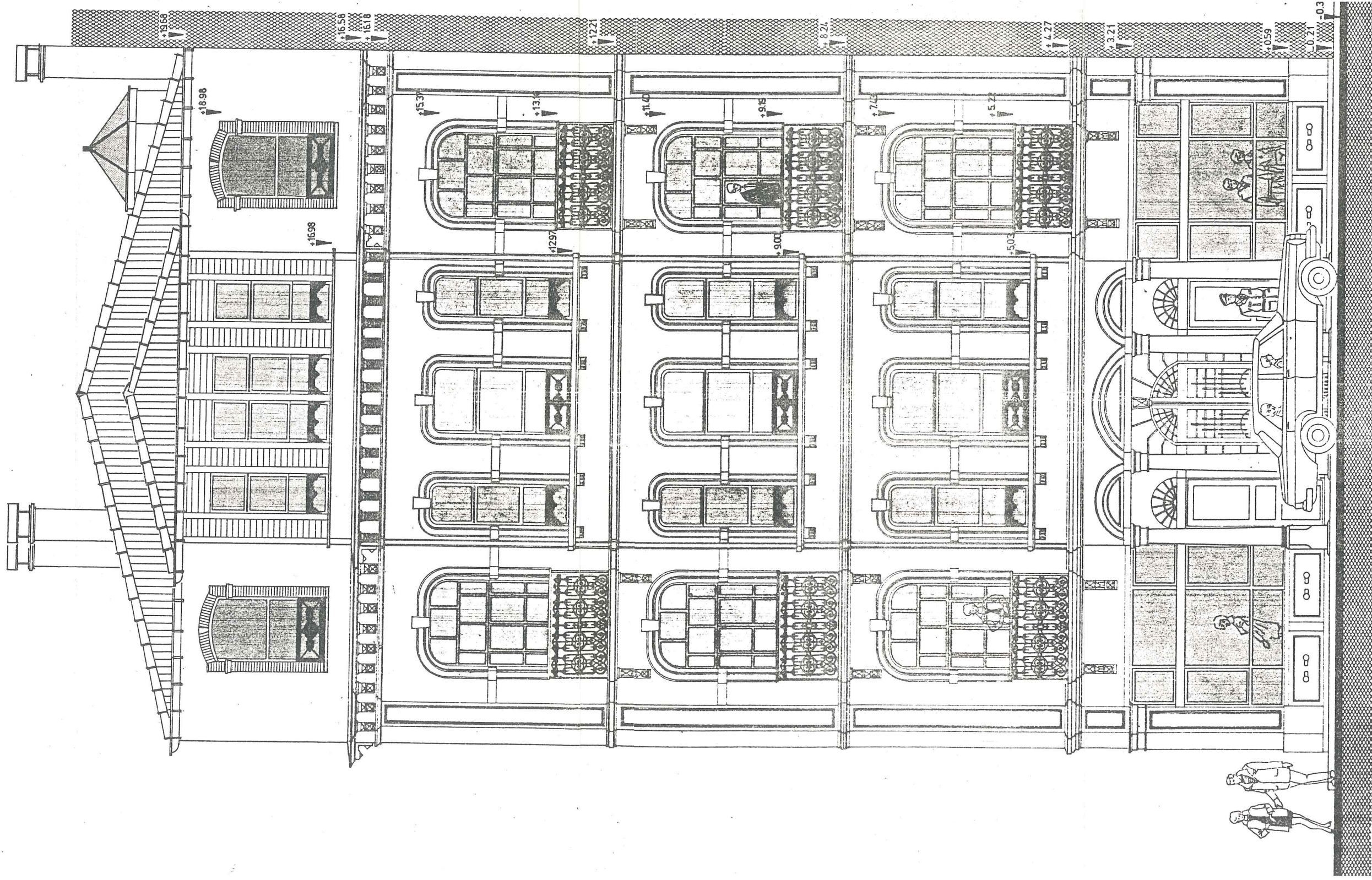
ZEMİN KAT PLANI

A-A KESİDİ

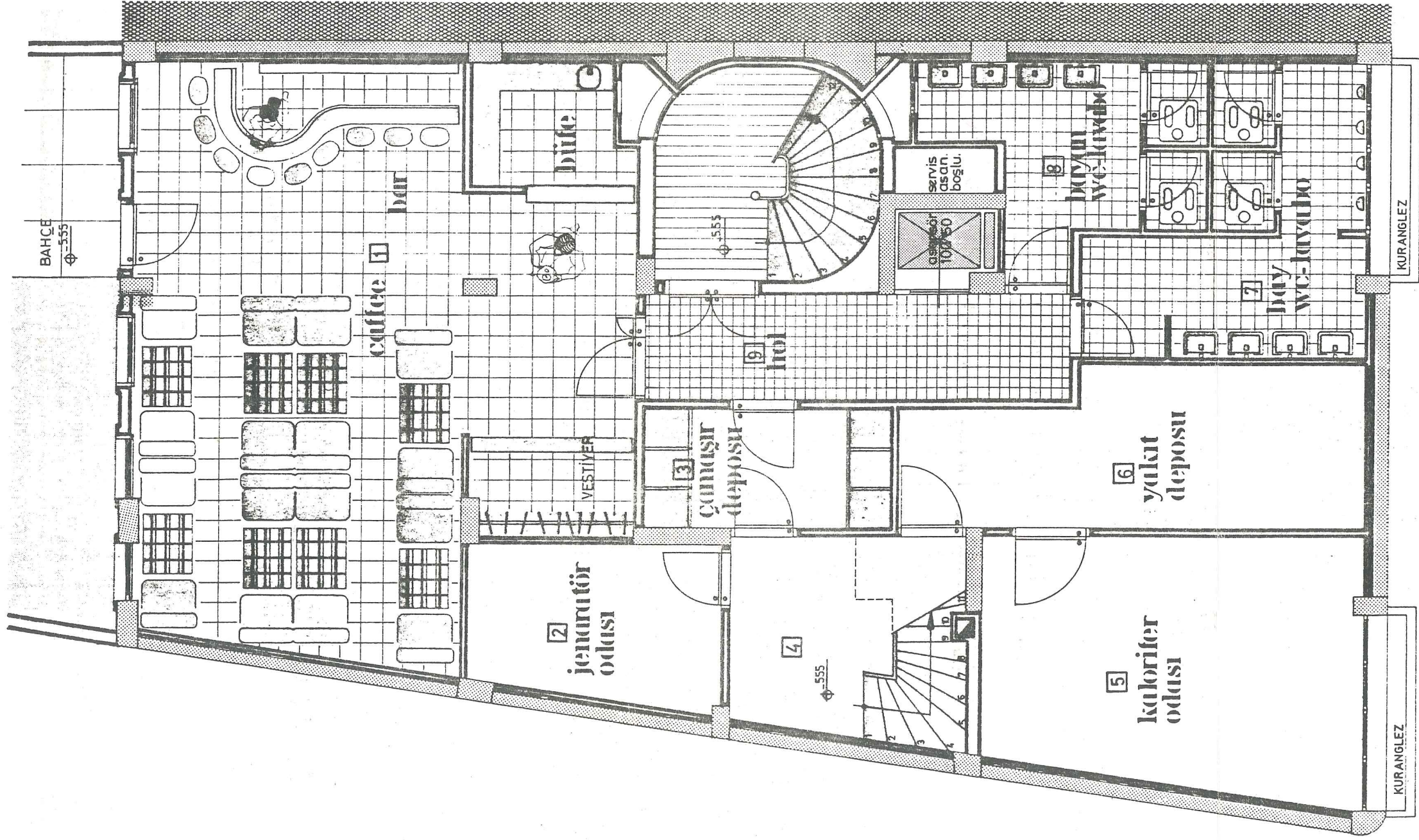
RESTORASYON

ÖN GÖRÜNÜŞ

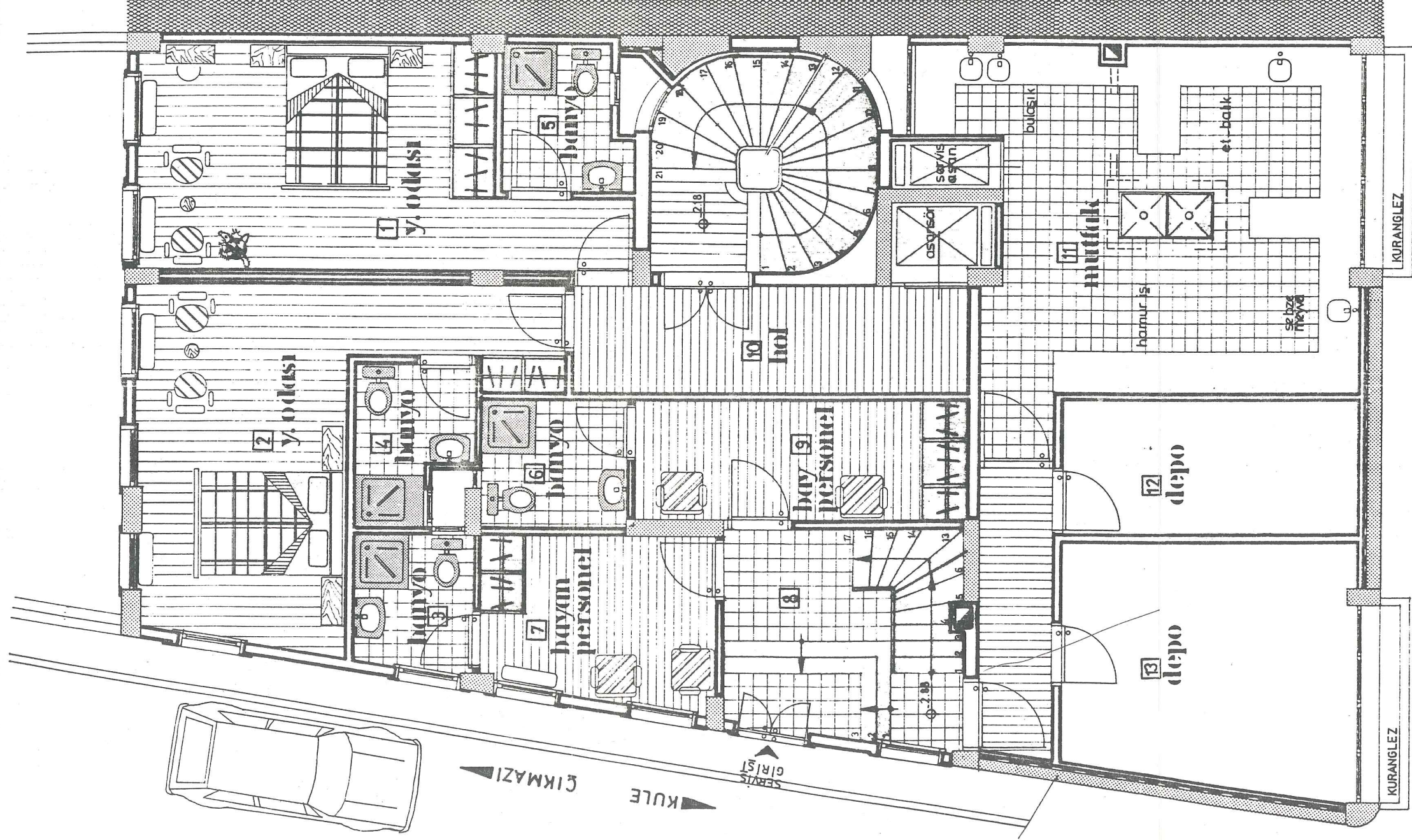
RESTORASYON

2.BODRUM KAT PLANI

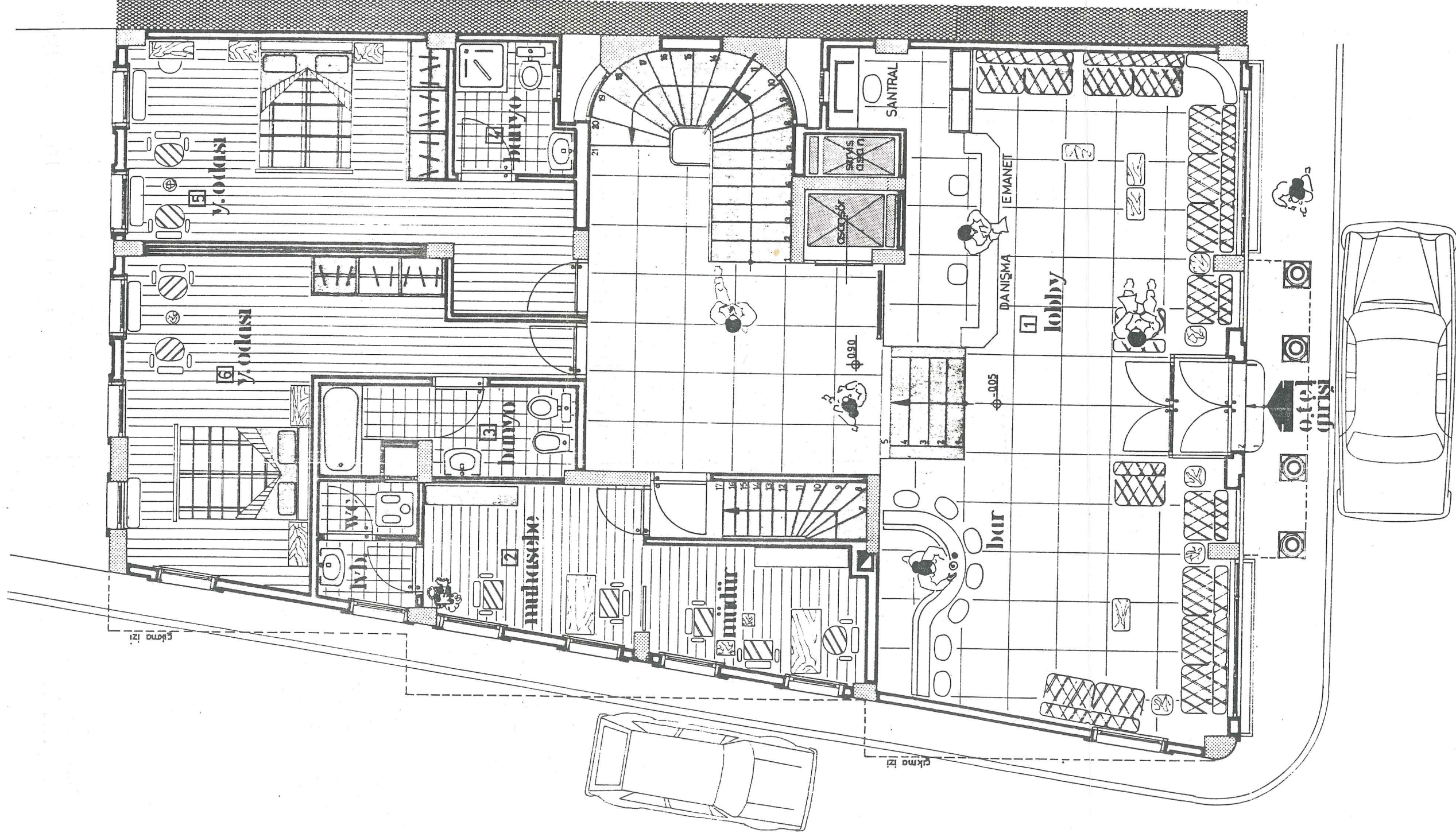
RESTORASYON

1. BODRUM KAT PLANI

RESTORASYON

ZEMİN KAT PLANI

5m

3

1

0

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

152

153

154

155

156

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

171

172

173

174

175

176

177

178

179

180

181

182

183

184

185

186

187

188

189

190

191

192

193

194

195

196

197

198

199

200

201

202

203

204

205

206

207

208

209

210

211

212

213

214

215

216

217

218

219

220

221

222

223

224

225

226

227

228

229

230

231

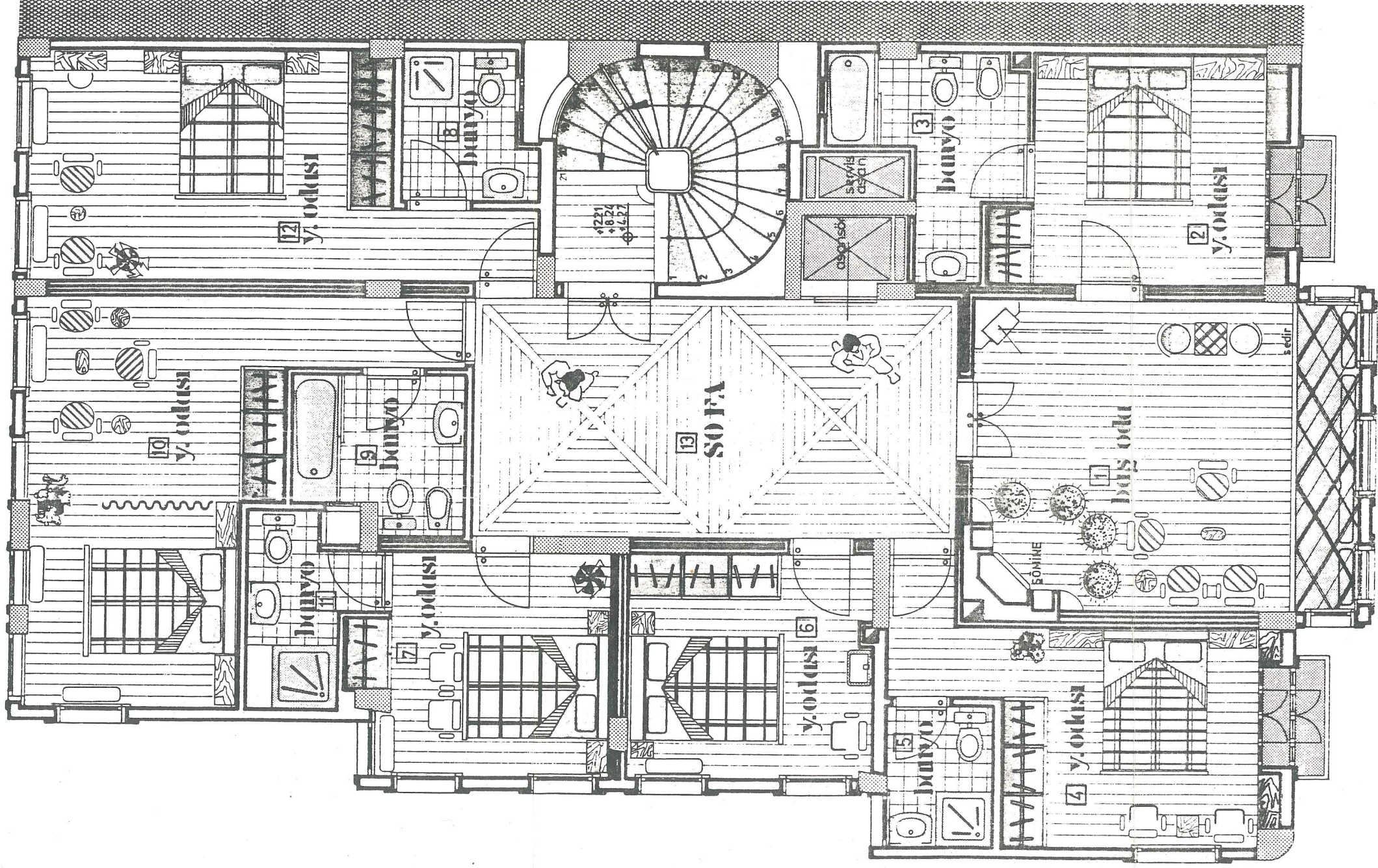
232

233

234

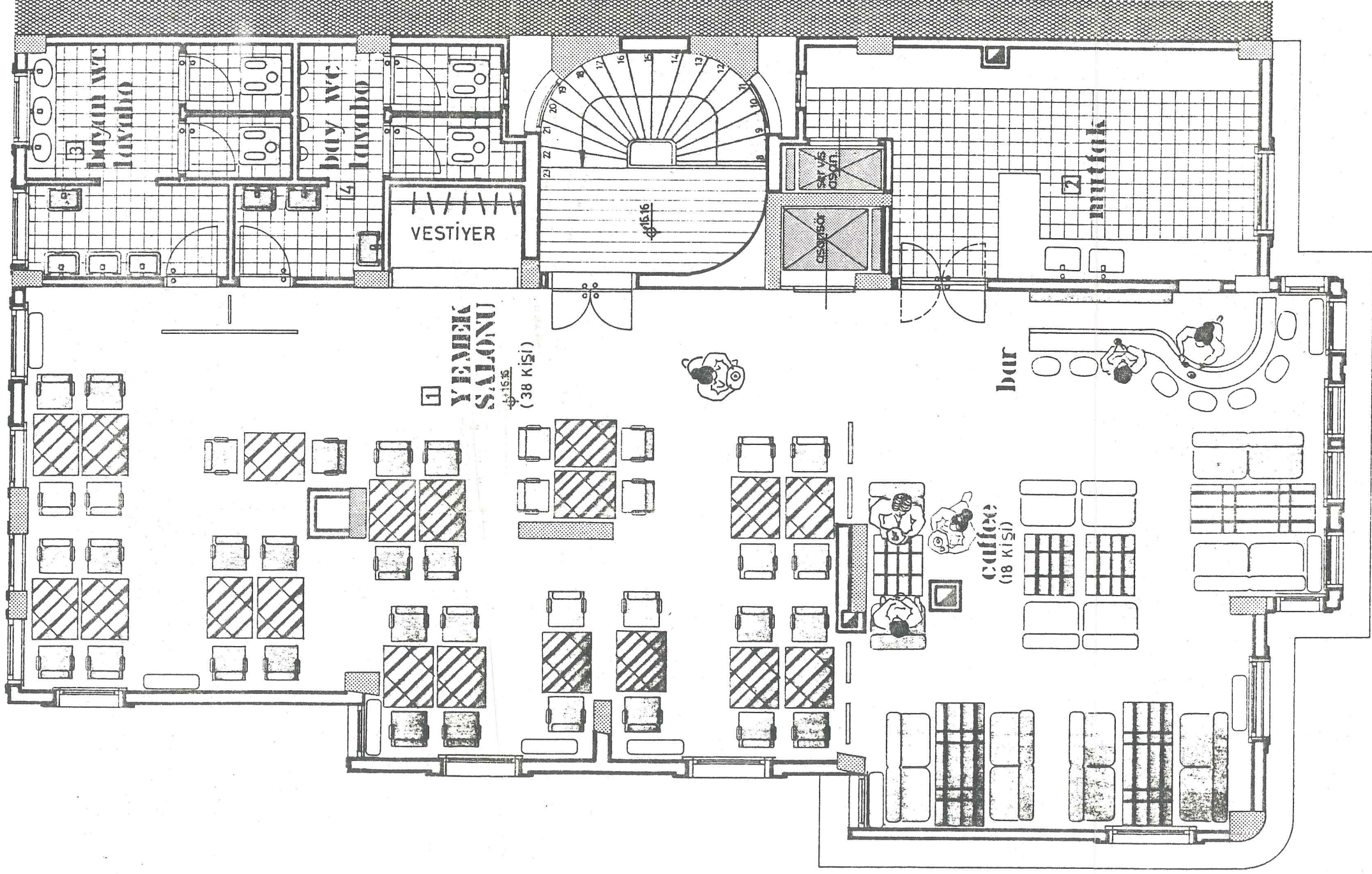
235

RESTORASYON PROJESİ

4.5 NORMAL KAT PLANI 0 1 3 5m

RESTORASYON

ÜST KAT PLANI

0 1 3 5m.

Ankara apartmanı: Beyoğlu-üst Galatanın simgesi olan galata kulesi ile aynı meydana bakarlar.

Yapı her yönü ile Beyoğlu'nun mimari oluşumunun tipik bir örneğidir. Yapı Beyoğlu olgusunun çizgilerini taşır.

Silmeleri, saçağı, pencereve kapıları, strüktürü, boyutları ile yapı yapay mimari çevrenin bir parçasıdır.

Çerek iç mekan anlayışı gerekse süslemeleri ile kendini gösterir. Yapı 6 tam kat ve yarım kattan oluşur.

en üst kat esas yapının üzerine bir kat daha eklenmesi ile oluşmuştur. Yani esas yapıyı I. devir olarak nitelendirecek olursak üst kat 2. devir olarak incelenebilir.

aslında dışarıdan daha ilk bakışta bu hemen anlıyabiliyoruz. Bu katın iç mekan çözümü altındaki katla benzerlik içermez. Kendine özgü bir plan şeması vardır. Zemin katın üzerinde yükselen I, 2, 3 normal katlar aynı plan anlayışı içerisinde çözülmüştür. bu 3 katın fonksiyonu da konuttur. Kargir strüktürdeki yapının üst katlarına ahşap bir merdivenle çıkılır. merdivenin alt yüzeyinin barok üslu barok kalem işleri ile süslenmiştir. iç mekandan girilince bir Sofaya ve ona açılan odaları algılarız.

2oda hariç diğer odaların tatavan bezemeside farklılıklar

gösterir. Futrel döşeme üzeri sıvanarakz farklı kalem işi

bezemeler görürüz. Normal katlara 2ayrı kapıdan girilebilir

Zemin kat ta ilk yapılaş plan şemasından farklı olarak

3 işyerinden oluşmaktadır.

Bodrum katlara I. bodrum kat kotundan girilir. I. bodrum bir kısmı depo diğer kısmı avize atelyesi olarak kullanılmaktadır. 2. bodrum ise boştur. Konut olarak tasarlanmış ve uzun süre konut olarak kullanılmıştır. ŞU Anda bu I,2,3 normal katlar ve üst kat avizecilerle doludur.

Yapının konumu ve tarihi bölgenin turistik tesislere olan ihtiyacı beni turizme dönük bir gelişmeye itmiştir. Yapı sahipleri ve halkın bilinçlendirilmesi ili çevresindeki yapılar da bu günkü yozlaşmış konumlarından kurtulacaklardır.

Bölge İçin Öneriler ve Sonuç

Gerek Coğrafi konumu, gerek topoğrafik yapısı, gerekse Mimarlık değerleri açısından önemli bir yere sahip olan İstanbul farklı özellikteki semtlerin bütünüdür. Bu bütünün bir parçası olan Beyoğlu kendine has Mimariyi ve sosyal hayatı içerir.

1850 li yıllarda başlayan 1920-1930 lu yıllara kadar süren gelen hızlı yapılaşma sürecinde bu günkü Beyoğlu dokusu oluşmuştur. Batılı örneklerinden üstün sayılabilecek özellikler ortaya koyar. O tarihlerde burada yaşayan etnik grupların yaşam biçimlerinin oluşumda ki etkilerini kabul etmek gerekir. Beyoğlunda sergilenen mimari anlayış geleneksel Türk Mimarisinden apayrı bir olaydır. İşte bu farklı mimari yaklaşım: İstanbul mimari dokusunun ilginç bir kesitini ortaya koyar.

Geçmişin sanat, kültür, sosyal yaşam veyerleşim merkezi durumundadır. Bu gün Beyoğlunun çok hızlı bir yozlaşma sürecine girmiş olmasıdır. Özellikle 1940'lara kadar kozmopolit görünümünü ancak ayakta tutabilmiştir. Yapıları, işyerleri, lokalleri ve insanları ile günümüzde 19.y.yıl Batı mimarisi örneklerinin azınlık yapı kalfalarının ,ya da İtalyan mimarlarının damgasını taşıyan bir çeşit Batı-Osmanlı örneği oluşum görülür.

Bu mimari tarzın ,süslü yapıların çoğunun gerinde cam,çelik, beton karışımı sevimsiz yüzeyler yükselmektedir.

İşyerlerinin çoğu konut alanlarında hızla yayılan imalathaneler, atelyelerin yanında birçok banka şubesi, konfeksiyoncu, yahut da hamburgerciler yer alır.

Yüz yıl başlarından kalabilmiş ne pastahane, ne müzikli çay salonları, ne ünlü oteller, ne fotoğraf evleri nede Beyoğlu yerli halkı çok şey geçmişte kalmıştır. Beyoğluna kişilik veren bu fonksiyonların yerini birahaneler, pavyonlar, dönerciler almıştır. Eski günlerin bir İpek sineması, bir Amerikan sineması, bir Ambasadör yıllar önce kapanmıştır.

1923lerden sonra izlenen ekonomik politikalar Osmanlı İstanbulunun üst tabakasını oluşturan azınlık tüccar ve levantenlere de bir darbe vurmuş, eski görkemli yaşamlarına devam etmeleri zorlaşmıştır. Özellikle son on yıllarda Beyoğlu kendini Beyoğlu yapan özelliklerini bir bir kaybetmeye başlamıştır. 1950lerden başlayarak dağılan kırsal kesimden göç eden Anadolu halkı bütün şehirlerde olduğu gibi İstanbul ve Beyoğlun da ağırlığını hissettirir. Eskinin Frenk mahalleleri kucağını şimdi Anadolu insanına açmış durumdadır. Bu olay Beyoğlunun mimari değerlerini ve yaşam tarzını temelden sarsmış ona en büyük darbeyi vurmuştur.

Bundan yarım yüzyıl önceleri İstanbul'a gelen taşralı giyimi, alışkanlıkları, dilive kafası ile büyük bir şehirli olurdu. Son 30 yıllık kesitte İstanbul'a saldırı bir başka olguyu gerçekleştirdi. İstanbul ve doğal olarak Beyoğlu da büyük bir taşra niteliğine dönüştü. Hamburgerci'leri dolduranlar artık omuz omuza caddelerde volta atıyorlar. El arabaları arabesk kasetlerle çevreye sesleniyor. Karşımızda Beyoğlu konutları, işyerleri, atölyeleri ile içiçe, omuz omuza hatta sarmaş dolaştır.

Bir çok ailenin oturduğu bir apartmanın kimi dairelerinde işyerleri hatta atölyeler çalışabilmektedir.

Örneğin: İstiklâl caddesinin Galatasaraydan tünele doğru giderken sağlı sollu, yan ve ara sokaklarını dolaşacak olanlar öylesine bakmakla bile günümüzün Beyoğlu gerçeğini sezerler. Hele o yokuşlarda en azından I yüzyıl önceleri yapılarının kimi taş gibi sağlam, kimi yıkılmağa yüz tutmuş görünümleri çevreye sinmiş, sessizlik ve insanları ile zamanın berisinde yaşayan bir bölgeye ayak basmış olursunuz. Özgün yapılarının çoğunun biçimleri, renkleri, kullanımları ile temelden değişmiş olduğunu görürsünüz.

Söz gelişi bir zamanlar Beyoğlunun ünlü bir oteli şimdi alalâde bir iş hanıdır.

Kısacası elçilikleri, kafeleri, sinemave tiyatroları, otelleri birbirleri ile yarışan konut, kaldırım taşları ile bünleşen Osmanlı-batı karakterli Beyoğlu son 30 yılın ekonomik bünyesine veteknolojik gelişmesine kurban olmuştur.

Bölgede ki binaların yüzde altmışı 19.y.yıl sivil mimari örneklerinden oluştuğunu ve sokak mimarisinin İstanbul'da ki en ilginç örnekleri bu bölgededir.

Bu yapı stokunun konut kullanımı ile bağdaşan pansiyon,veya küçük oteller şeklinde değerlendirilmesi düşünülebilir.

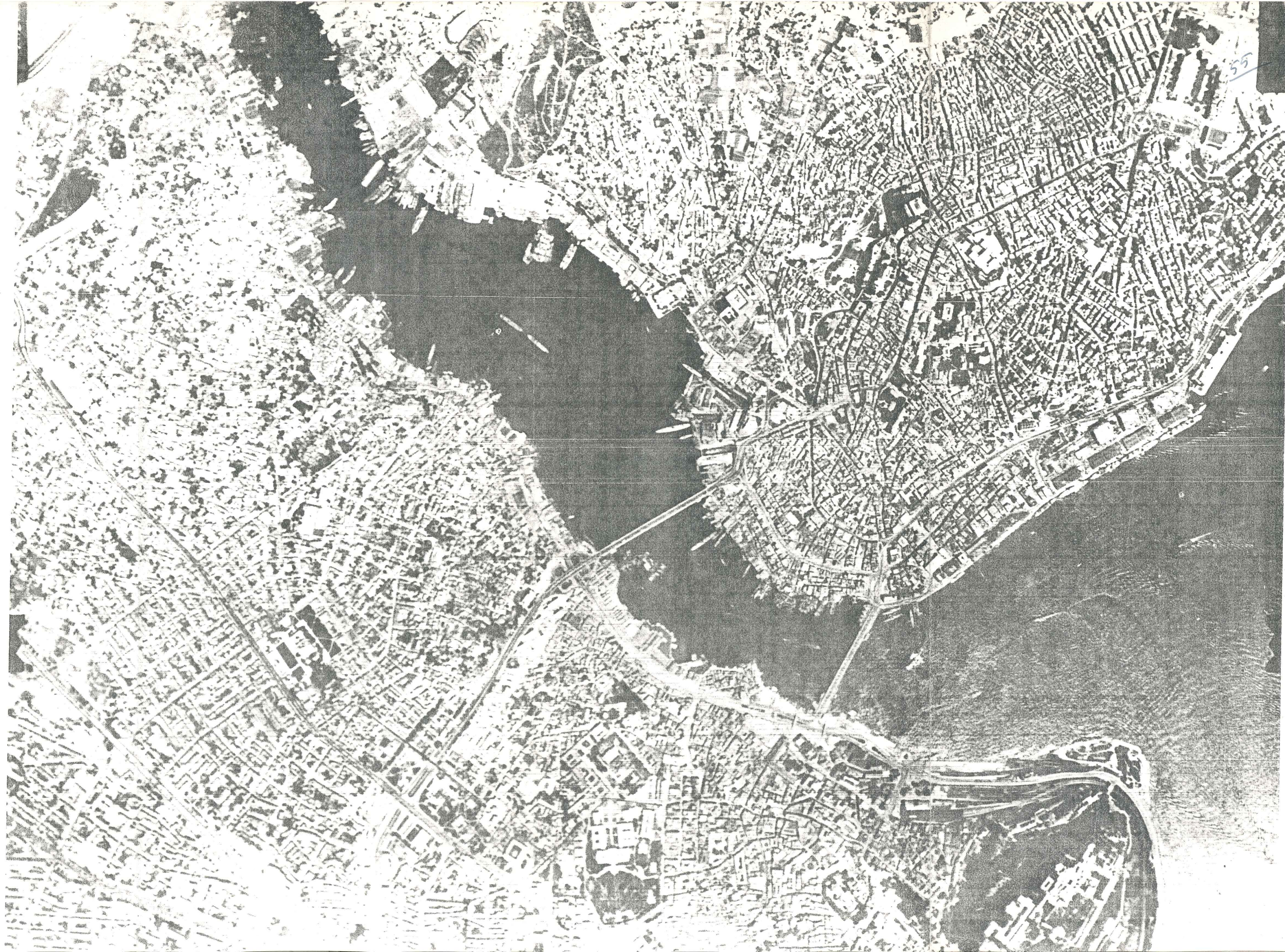
Beyoğlu ve çevresinin günümüz yaşam koşullarına uyum sağlayarak mekanların ve yapıların değerlendirilmesi, yenileştirilmesi ,yeni fonksiyonların getirilmesi şarttır.

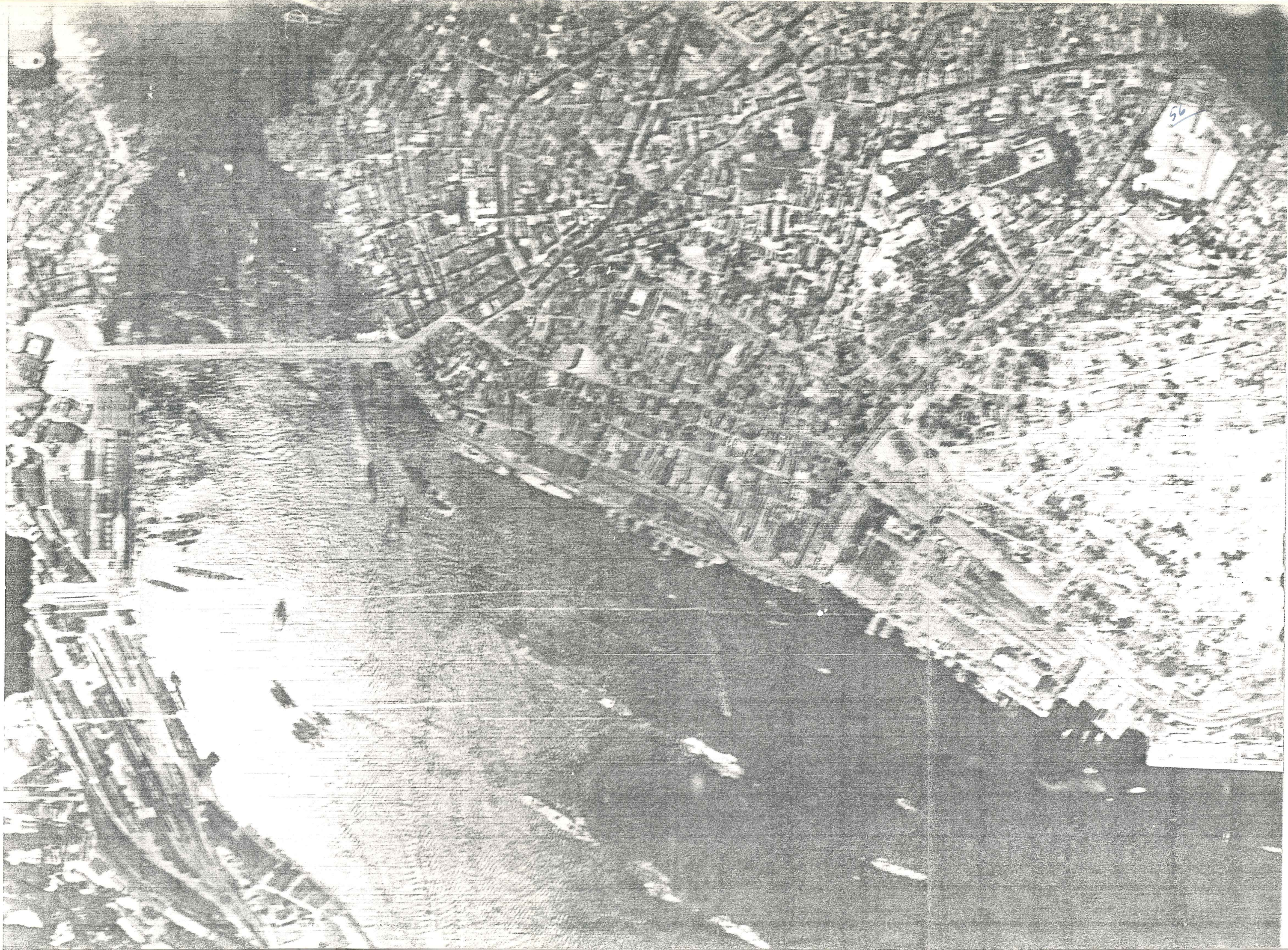
Bu çevrenin yeniden ele alınıp yapılacak değerlendirmelerle koruma, sağlıklaştırma girişimlerini başlatmak ve hızla uygulamak gerekir.

Beyoğlu gerçeğini bilerek onu korumak tarihimizin bir kesitini yaşama kavuşturacaktır.Böylece insanlar geçmişin atmosferini, sanatını ve kültürünü yaşayıp, koklayabileceklerdir.. Üluslar kendilerinin olan şeyleri yaratarak var o. abilirler. Kendilerinin olan şeyleri bilerek özgün ürünler verebilirler. Beyoğlu gerçeği değişik koşullarda da olsa yaratıcılığın simgesidir. Yaratıcı olunması ve artık eskisi gibi kullanamadığımız yapılara yeni işlevlerin kazandırılması olanaksız değildir. Ancakbu şekilde bizden sonrakilere tarihi birer belge sunmuş olacağız.

E K L E R

HAVA FOTOĞRAFLARI
SİLÜETLER

58

ÖZGEÇMİŞ

Adı, Soyadı: Hamza DALKILIÇ

Doğum Yeri, Yılı: İstanbul-1961

İlköğrenim: Cankurtaran İlkokulu-Sultan Ahmet (1967-1972)

Ortaöğrenim: Mahmutpaşa Orta Okulu-Mahmut Paşa (1972-1975)

Lise: Pertevniyal Lisesi-Aksaray (1975-1978)

Yüksek Öğrenim: Yıldız Üniversitesi-İstanbul (1978-1983)

Öğrenim Sonrası: Özel çalışma

BİBLİYOGRAFYA

ACAR, Muhtar, "İstiklâl Caddesine Yeni Bir Bakış", Yeni Sabah,
4 Ocak 1963, ? , ? .

ADİL, Fikret, "Tophane Meydanı", Yeni İstanbul, 4 Eylül 1959,
? , ? .

AKBATU, Şinâsi, "Galata Gazinolarının En Maruf Okuyucusu da
Gonca Kemâldi", Son Havadis, 24 Şubat 1961, ? ,
? .

ALGIN, Ülkü, Bölgemiz Marmara: İstanbul ve İlçeleri, Gelişti-
rilmiş 3. Baskı, İstanbul, Birsen Kitabevi, 1980.

"Alışveriş ve Eğlence Merkezi: Beyoğlu", Türkiye
İller Ansiklopedisi, c.2, İstanbul, Milliyet Yayın-
ları, 1982, s.209-210.

ALLOM, Thomas, Constantinople and The Scenery of The Seven
Churches of Asia Minor Illustrated, First Series,
London, Paris, Fisher, Son and Co., 1844.

ALUS, S. Muhtar, "Geçmiş Günlerde Beyoğlu'nda Tünel Başı ve
Havalisi", Ankara Telgraf, 16 Kasım 1959, ? , ? .

DE AMICIS, Edmondo, İstanbul (1874), çev. Beynun Akyavaş,
Kültür Bakanlığı Yayınları: 382, Türk Sanatı Eser-
leri Serisi: 14, Ankara, 1981.

ANADOL, Köksal; ARIOĞLU, Ersin, "Galata Kulesi", Mimarlık, sayı
158 (1979-1), s.49-55.

ANADOL,Köksal, "Galata Kulesinin Turistik Tanzimi",Arkitekt,
c.34,sayı 317 (1964-4),s.150-159.

ANADOL,Köksal, "Galata Kulesinin Turistik Tanzimi",Arkitekt,
c.35,sayı 318 (1965-1),s.18-24.

AND,Metin, 100 Soruda Türk Tiyatrosu Tarihi,100 Soruda Dizi-
si:24,İstanbul,Gerçek Yayınevi,1970.

ANDREASYAN,Hrand D., Eremya Çelebi'nin Yangınlar Tarihi,
İstanbul, ? , ? .

ARPAD,Burhan, "Eski İstanbul Sinemaları:II",Cumhuriyet,21
Ağustos 1984,s.2,sütun 1-2.

ARPAD,Burhan, Yokedilen İstanbul:Gözlemler,Belgeler,Anılar,
İstanbul,T.T.O.K.Yayını,1983.

ARSEVEN,Celâl Esad, Eski Galata ve Binaları,İstanbul,Ahmed
İhsan ve Şurekâsı,1329(1913).

ARSEVEN,Celâl Esad, Şehircilik (Urbanizm),İstanbul,Kültür
Bakanlığı Yayınları,1937.

AYVERDİ,Ekrem Hakkı, Fâtih Devri Mimarîsi,İstanbul Fethi
Derneği Neşriyatı no.11,İstanbul,1953.

AYVERDİ,Ekrem Hakkı, Fatih Devri Sonlarında İstanbul Mahal-
leleri,Şehrin İskânı ve Nüfusu,Ankara,Vakıflar
Umum Müdürlüğü Neşriyatı,1958.

AYVERDİ, Sâmiha, Boğaziçi'nde Tarih, 4. Baskı, İstanbul Fetih Cemiyeti, İstanbul Enstitüsü Yayını: 56, İstanbul, 1982.

AYVERDİ, Sâmiha, İstanbul Geceleri, 3. Baskı, İstanbul Fetih Cemiyeti: 64, İstanbul Enstitüsü Yayınları: 51, İstanbul, 1977.

BAYRAK, M. Orhan, Türkiye Tarihi Yerler Kılavuzu, 2. Basım, İstanbul, Remzi Kitabevi, 1982.

BELGE, Murat, "Yanyana Yabancıların Kenti: İstanbul", Mimarlık, sayı 199 (1984-1), s. 20-23.

BERK, İlhan, Galata (Şiir), İstanbul, Adam Yayıncılık, 1985.

BEVILACQUA, Carlo; BUCCIOTTI, Emilio, Visioni di Istanbul, Novara, Istituto Geografico De Agostini, 1958.

BEYLIÉ, Gènèral de, L'Habitation Byzantine, Paris, Grenoble, 1902.

"Beyoğlu", Hayat Ansiklopedisi, c. 2, s. 588-589.

"Beyoğlu", Meydan Larousse, c. 2, İstanbul, Meydan Yayınevi, 1969, s. 343-344.

"Beyoğlu Örnek Bir Semt Oluyor", Hürriyet, 16 Ağustos 1962, ? , ? .

"Beyoğlu", Türk Ansiklopedisi, c. 6, Ankara, Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, 1953, s. 293.

"Beyoğlu", Türsab Dergisi, sayı 26 (Kas.1984),
s.19-25.

BİLGE, Nahit Saim, "Tarih Boyunca Tophane ve Civarı", Hafta,
22 Temmuz 1959, ? , ? .

BİRSEL, Salâh, Ah Beyoğlu Vah Beyoğlu, 3. Baskı, Türkiye İş
Bankası Kültür Yayınları, Genel Yayın no.251, Ede-
biyat Dizisi:63, Ankara, 1983.

BOYD, Hilary Sumner; FREELY, John, Strolling Through Istanbul,
Third Edition, İstanbul, Redhouse Press, 1983.

BÖTTCHER, Eanst, "Haliç'te Geçen Günler", çev. Mediha Sayar,
Tarih Coğrafya Dünyası, 15 Eylül 1959, s.22-28.

BRAUDEL, Fernand, "İstanbul'un Yaşam Çevresi", Kültür
Mirasımız, İstanbul, Milliyet Yayını, 1984, s.13.

CANERİ, Nusret Şükrü, "Beyoğlu'nu Kuşatan Medenî Parmak-
lıklar", Gece Postası, 16 Aralık 1962, ? , ? .

CELÂL, Müsahipzade, Eski İstanbul Yaşayışı, Beşyüzüncü Yıl
Serisi, İstanbul, Türkiye Yayınevi, 1946.

"Ceneviz Galata'sı ve Frenk Beyoğlu'su", Türkiye
Ansiklopedisi, c.3, İstanbul, İletişim Yayınları,
1983, s.744-745.

ÇİLAK, Furuzan, Beyoğlu İlçesi: Tarihi-Sosyal, Kültürel-
Ekonomik Yönleri İle, İstanbul, Yayıncı yeri yok, 1969.

DALLI, Erol, "Beyoğlunu Kimler Doldurur?", Cumhuriyet, 23
Aralık 1967, s.1-7, sütun 4.

DARAGO, Reşat Nuri, "İstanbul'a Bakış", Dünya, 19 Nisan 1962,
? , ? .

DAV'ER, Abidin, Dünkü, Bugünkü, Yarınki İstanbul, (İstanbul
Radyosu'nda Konuşmalar), İstanbul, İstanbul Belediye-
yesi Neşriyat ve İstatistik Müdürlüğü Neşriyatın-
dan, 1944.

DEMİRTEPE, Ülkü, "İstanbul'da Yeşil Ortadan Kaldırılıyor",
Kültür Mirasımız, İstanbul, Milliyet Yayını, 1984,
s.76.

DENEL, Serim, Batılılaşma Sürecinde İstanbul'da Tasarım ve
Dış Mekanlarda Değişim ve Nedenleri, Ankara, ODTÜ
Mimarlık Fak. Ara Yayınları, 1982.

DİRİMTEKİN, Feridun, 1453 Muhasarası Esnasında Bizans'ın
Nüfusu, İstanbul, T.T.O.K. Yayını, 1954.

DİRİMTEKİN, Feridun, Ecnebi Seyyahlara Göre Onsekizinci
Asrın İkinci Yarısında İstanbul, İstanbul Enstitüsü
Mecmuası, sayı 4'ten Ayrı Basım, İstanbul, 1958.

DİRİMTEKİN, Feridun, Ecnebi Seyyahlara Göre XVII. Yüzyılda
İstanbul'un Medenî ve İçtimâî Hayâtı, İstanbul
Enstitüsü Mecmuası, sayı 5'ten Ayrı Basım, İstanbul,
1959.

DİRİMTEKİN, Feridun, Ecnebi Seyyahlara Nazaran Fetihten Son-
raki İstanbul, İstanbul Fethi Derneği Neşriyatı,
sayı:14, İstanbul, 1953.

DOLLOT, Louis, La Turquie Vivante, Paris, Éditions Berger -
Levrault, 1957.

DORSAY, Atilla, "Beyoğlu...Beyoğlu...", Cumhuriyet, 3-9 Şubat
1985, s.12, sütun 3-8.

DUHANÎ, Said N., "Au Fil du Souvenir:Les Cris de Pera",
Le Journal d'Orient, 24 Haziran 1962, ? , ? .

DUHANÎ, Said N., Eski İnsanlar Eski Evler:19.yy.Sonunda
Beyoğlu'nun Sosyal Topoğrafyası, çev.Cemal Süreyya,
İstanbul, T.T.O.K.Yayınları, 1982.

DURANAY, Niyazi et al., "Cumhuriyetten Bu Yana İstanbul
Planlaması", Mimarlık, sayı 7 (1972-7), s.65-109.

DURUKAL, H.Sadık, "Perapalas Oteli İçin 500 Altın Şerefiye
Alınmıştı", Dünya, 13 Nisan 1960, ? , ? .

ERKİNS, Ziya, Galata Kulesi, İstanbul, Yayım yeri yok, Yayım
tarihi yok.

ES, Hikmet Feridun, "Beyoğlu'nun Kalbi, Tepebaşı'nda Atardı",
Yıllarboyu Tarih, c.2, sayı 2 (Şubat 1979), s.64-66.

"Eski Galata Ne İdi, Şimdi Ne Hale Geldi?",
İstanbul Postası, 14 Aralık 1960, ? , ? .

ESMER, Kerim, Tarih Boyunca İstanbul Suları ve İstanbul Su ve Kanalizasyon Sorunu, İ.S.K.İ. Genel Müdürlüğü Yayınları no.1, İstanbul, 1983.

EVRENSEL, Şevki, "Beyoğlunun Göbeğinde Bakımsız Bir Semt Var", Türkiye Bugün, 23 Ekim 1969, ? , ? .

EVŞAL, Vedii, "Tarihî Tünel Yayalara Yeraltı Geçidi Olacak", Yeni Sabah, 10 Ekim 1962, ? , ? .

EYİCE, Semavi, Bizans Devrinde Boğaziçi, Türkiye'de Ortaçağ Sanatı Araştırmaları: III, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Yayını no. 2236, İstanbul, 1976.

EYİCE, Semavi, Galata ve Kulesi, İstanbul, T.T.O.K. Yayını, 1969.

EYÜBOĞLU, İsmet Zeki, "Galata", Meydan Larousse, c.4, İstanbul, Meydan Yayınevi, 1971, s.909-910.

FERYİLDİZ, "Tarihe Karışan Sinemalarımız", Kadın Gazetesi, 9 Temmuz 1962, ? , ? .

FLANDIN, Eugène, L'orient, Paris, Gide et Baudry, Libraires-Éditeurs, 1853.

FREELY, John, Stamboul Sketches, İstanbul, Redhouse Press, 1974.

"Galata", Osmanlı Tarihi Ansiklopedisi, İstanbul, Tercüman Yayını, 1985.

"Galata Köprüsü", Cumhuriyet-Siyaset 85, sayı 69 (21 Nis.1985), s.14.

"Galata", Türk Ansiklopedisi, c.17, Ankara, Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, 1969, s.116-120.

GAUTIER, Thèophile, İstanbul, İstanbul, İstanbul Kitaplığı, 1971.

GÖKSEL, Ali Esat; KUNERALP, Sinan, "Establishment and Development of Hotels 19. Century Istanbul", Turkey '83, 5 May 1983, p.11, column 1-8.

GURLITT, Cornelius, Die Baukunst Constantinopels, Berlin, Verlag Bei Ernst Washmuth A.G., 1907.

GÜLERSOY, Çelik, Alphonse de Lamartine ve İstanbul Yazıları, İstanbul, Yazarın kendi yayını, 1971.

GÜLERSOY, Çelik, "Dünkü Beyoğlu Otelleri", Yıllarboyu Tarih, c.7, sayı 9 (Eylül 1981), s.59-65.

GÜLERSOY, Çelik, "Fındıklı'nın Tarihçesi", Arkeoloji ve Sanat, sayı 12/13 (Ağustos 1981), s.13-18.

GÜLERSOY, Çelik, İstanbul II: Views Throughout The Ages, ed. Interrepto s.r.l., Milano, Yayın yeri yok, Yayın tarihi yok.

GÜLERSOY, Çelik, "Son 400 Yılda Tophane Senti", Arkeoloji ve Sanat, sayı 16-17, ? , s.13-20.

GÜLERSOY, Çelik, "Son 400 Yılda Tophane Senti", Arkeoloji ve Sanat, sayı 18-19, ? , s.9-15.

GÜLERSOY, Çelik, "Son 400 Yılda Tophane Sementi", Arkeoloji ve Sanat, sayı 20-21, ? , s.13-20.

"Gündemdeki Beyoğlu'ndan Eski Beyoğlu'na", Sanat Dergisi, sayı 97, sıra 457 (Haz.1984), s.2-19.

GÜRAN, Ceyhan, Türk Hanlarının Gelişimi ve İstanbul Hanları Mimarisi, İstanbul, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, 1976.

HURLIMAN, Martin, İstanbul, Zurich, Atlantis Verlag A6, 1969.

HUSREV, Füzuran, "İstanbul'un Tezadlarla Dolu Bir Sementi: Beyoğlu", Şehir, 28 Kasım 1961, ? , ? .

"İlk Gözağrısı Galata Köprüsü 73 Yaşında", Milliyet, 27 Nisan 1985, s.9, sütun 2-4.

İNCİCYAN, P.Ğ., 18. Asırda İstanbul, çev. Hrand D. Andreasyan, 2. Baskı, İstanbul Fetih Cemiyeti, İstanbul Enstitüsü Yayınları:43, İstanbul, 1976.

İSPARTALI, Niyazi, "Fetih'den Bu Yana İstanbul'un Geçirdiği Yangın Felaketleri", Tercüman, 13 Ocak 1969, s.3-5, sütun 4-5.

İstanbul: Doğası-Tarihi-Ekonomisi-Kültürü, Yurt Ansiklopedisi-İl Kitapları Dizisi, İstanbul, Anadolu Yayıncılık, 1983.

İstanbul İl Yıllığı-1973, İstanbul, 1973.

"İstanbul", İslâm Ansiklopedisi, c.5, kısım 2, 1950,
s.1138-1141.

"İstanbul Metropolitan Alan Planlama Çalışmaları",
Mimarlık, sayı 79 (1970-5), s.55-76.

İstanbul Şehir Rehberi-1971, İstanbul, İstanbul
Belediyesi Yayını, 1971.

JANIN, R., Constantinople Byzantine: Developpement Urbain et
Répertoire Topographique, Paris, Institut Français
D'études Byzantines, 1964.

KARADAĞ, Mehmet, "Galata'dan Geçme, Seni Vururlar", Yıllarboyu
Tarih, c.9, sayı 7 (Tem.1982), s.53-56.

KAZGAN, Haydar, "Galata Borsası", Türkiye Ansiklopedisi, c.1,
İstanbul, İletişim Yayınları, 1983, s.173-178.

KERAMETLİ, Can, Galata Mevlevihanesi: Divan Edebiyatı Müzesi,
İstanbul, T.T.O.K. Yayını, 1977.

KIRAY, Mübeccel, "İstanbul: Metropolitan Kent", Mimarlık,
sayı 199 (1984-1), s.28-33.

KOÇU, Reşad Ekrem, "Arab Cami, Hamamı", İstanbul Ansiklopedisi,
c.2, 1959, s.936-950.

KOÇU, Reşad Ekrem, "Bereketzade Çeşmesi, Mescidi, Sokağı,
Mahallesi", İstanbul Ansiklopedisi, c.5, 1961,
s.2534-2539.

KOÇU, Reşad Ekrem, "Beyoğlu, Beyoğlu Caddei Kebiri, Beyoğlu'n-
da Ermeniler, Beyoğlu Yangınları", İstanbul
Ansiklopedisi, c.5, 1961, s.2703-2722.

KOÇU, Reşad Ekrem, Evliya Çelebi Seyahatnamesi, Türk Tarihleri
Serisi:1, c.1, İstanbul, Semih Lûtfi Kitabevi, 1951.

KÖMÜRCÜYAN, Eremya Çelebi, İstanbul Tarihi: XVII. Asırda
İstanbul, çev. Hrand D. Andreasyan, İstanbul Üniversi-
tesi Edebiyat Fak. Yayınları no.506, İstanbul, 1952.

KUBAN, Doğan, "İstanbul'un Tarihi Yapısı", Mimarlık, sayı 79
(1970-5), s.26-48.

LANGEVIN, Marc; MEIZONNET, Louis, İstanbul Yolcu Nakliyat
İşleri Etüdü, ter. Sadettin Ozil, İstanbul, İ.E.T.T.
İşletmeleri Umum Müdürlüğü Neşriyatından, 1953.

LEWIS, John F., Lewis's Illustrations of Constantinople,
London, T.M. Lean, 1835-36.

MANTRAN, Robert, İstanbul Dans la Seconde Moitié du XVIIe
Siècle, Paris, Librairie Adrien Maisonneuve, 1962.

MELLING, M., Voyage Pittoresque: De Constantinople et Des
Rives Du Bosphore, İstanbul, Yapı ve Kredi Bankası
Yayını, 1969.

MÜLLER, Georgina Max, İstanbul'dan Mektuplar, çev. Afife Buğra,
Tercüman 1001 Temel Eser:131, İstanbul, 1978.

NİRVEN, Suat, İstanbul: Beyoğlu Kazası "Galata", (Harita :
1/500), İstanbul, 1948.

NİRVEN, Suat, İstanbul:Karaköy Civarı, (Harita :1/500),
İstanbul,1949.

OLCAYTO, "Beyoğlu",Hafta,13 Şubat 1959, ? , ? .

ORTAYLI, İlber, "Eski Beyoğlu'ndan Çizgiler",Cumhuriyet-
Siyaset 85,sayı 68 (21 Nis.1985),s.11.

ORTAYLI, İlber, "Eski Beyoğlu'ndan Çizgiler(2)",Cumhuriyet-
Siyaset 85,sayı 69 (28 Nis.1985),s.6.

ORTAYLI, İlber, "İstanbul Albümünden Parçalar",Mimarlık,
sayı 199 (1984-1),s.4-7.

OZANSOY, Halit Fahri, "Eskiden Bambaşka Bir Beyoğlu Vardı",
Havadis,15 Ocak 1959,s.3-5, ? .

OZAN, Yüksel, "Beyoğlunda Bir Sokak Bataklik Halinde",
Son Saat,23 Aralık 1962,s.1-5, ? .

ÖZ, Tahsin, İstanbul Camileri, Türk Tarih Kurumu Yayını,
VI.seri,no.5a, Ankara,1965.

PARDOE, Miss J., Ansichten des Bosphorus und Constantinopel's,
Hamburg, B.S.Berendsohn, Yayım tarihi yok.

PERVITITCH, J., Beyoğlu:Bereket Zade, Plan D'assurances,
1/500, İstanbul, Decembre 1928.

PERVITITCH, J., Beyoğlu:Metro Han-Kumbaracı, Plan D'assurances,
1/500, İstanbul, Aofût 1932.

PERVITITCH, J., Beyoğlu:Şişhane Karakol, Plan D'assurances,
1/500, İstanbul, Octobre 1932.

PERVITITCH, J., Constantinople: Plan Immobilier Triangulè,
Indeks du Secteur "Nord" (Vol.III), 1/2000,
Constantinople, S.P.I. Fratelli Haim, 1926-27.

PICCINATO, Luigi, "Büyük İstanbul Nazım Planı Ana Hatları
İzah Raporu", Mimarlık, sayı 79 (1970-5), s.49-54.

REFİK, Ahmet, Hicrî On Birinci Asırda İstanbul Hayatı
(1000-1100), Türk Tarih Encümeni Külliyyatı,
Adet:20, İstanbul, 1931.

REFİK, Ahmet, Hicrî On İkinci Asırda İstanbul Hayatı
(1100-1200), Türk Tarih Encümeni Külliyyatı,
Adet:17, İstanbul, 1930.

REFİK, Ahmet, Hicrî On Üçüncü Asırda İstanbul Hayatı
(1200-1255), İstanbul, Matbaacılık ve Neşriyat
T.A.Ş., 1932.

REYHANLI, Tülay, İngiliz Gezginlerine Göre XVI.Yüzyılda
İstanbul'da Hayat, Kültür ve Turizm Bakanlığı
Yayınları:554, Sanat Eserleri Dizisi:4, Ankara, 1983.

RIZA, Ali, Bir Zamanlar İstanbul, der.Niyazi Ahmet Banoğlu,
Tercüman 1001 Temel Eser:11, İstanbul, Yayın tarihi
yok.

SCHNEIDER, A.M.; NOMIDIS, M. Is., Galata, Topographische:
Archaologischer Plan mit Erläuterndem Text,
İstanbul, ? , 1944.

SE.,Be., "Beyoğlu'na Adını Veren Bey Oğlu...",Yıllarboyu Tarih,c.2,sayı 6 (Haz.1979),s.34-35.

SEL,Ahmet Selâmi, "Taksim Meydanı",Hergün,15 Mart 1960,
? , ? .

SERHADOĞLU,Rıza, Büyük İstanbul Albümü,İstanbul,İstanbul Hemşehriler Derneği Yayını,1955.

SÖZEN,Metin et al., Türk Mimarisinin Gelişimi ve Mimar Sinan,Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları:149, Sanat Dizisi:18,İstanbul,1975.

ŞEHSUVAROĞLU,Halûk Y, Asırlar Boyunca İstanbul,İstanbul, Cumhuriyet Yayını,Yayım tarihi yok.

ŞENER,Erman, "İlk Sinema Salonu",Milliyet-Renk,14 Kasım 1984,s.1,sütun 3-4.

ŞEN,Haydar Naci, İstanbul.İstanbul,Fatih Yayınevi,1966.

"Tahammülfersa Beyoğlu",Havadis,31 Aralık 1958,
? , ? .

Tarihî İstanbul,Yeni İstanbul'un İlâvesi no.16, İstanbul,Yayım tarihi yok.

TEK,Vedat, "80 Yıl Önce Beyoğlu...",Yıllarboyu Tarih,c.4, sayı 4 (Nis.1980),s.67-75.

TEK,Vedat, "80 Yıl Önce Beyoğlu...",Yıllarboyu Tarih,c.4, sayı 5 (May.1980),s.65-73.

TEK, Vedat, "80 Yıl Önce Beyoğlu...", Yıllarboyu Tarih, c.4,
sayı 6 (Haz.1980), s.67-75.

THEVENOT, Jean, 1655-1656'da Türkiye, çev.Nuray Yıldız,
Tercüman 1001 Temel Eser:120, İstanbul, 1978.

TİL, Enis Tahsin, "İstanbul'un Tramvayları:90 Yıl Ömürden
Sonra Tramvaylar Kalkıyor", Vatan, 22 Haziran 1961,
? , ? .

TUVALO, M.Bülent, İstanbul:Beyoğlu Kazası Galata Nahiyesi,
(Harita :1/500), İstanbul, Ocak-Şubat 1956.

"Tünel Meydanını Şişhane'ye Bağlayacak Yol
Yapılıyor", Son Saat, 7 Kasım 1962, ? , ? .

USALLI, Bircan, "Ünlülerin İstanbul'u", Güneş, 18 Mart 1985,
s.5, sütun 1-5.

ÜLGEN, Ali Saim, Fatih Devrinde İstanbul:1453-1481, Vakıflar
Umum Müdürlüğü Neşriyatı, Türk Vakfiyeleri no.II,
Ankara, 1939.

ÜNAL, Ertan, "Bizim de Bir Metromuz Var", Yıllarboyu Tarih,
c.2, sayı 1 (Ocak 1979), s.50-57.

ÜNAL, Ertan, "Türkiye'nin İlk Metrosu", Hayat Tarih Mecmuası,
? , ? , s.29-34.

ÜNÜVAR, Rahmi, İlçemiz Beyoğlu:Toplum ve Çevre İncelemeleri,
İstanbul, Yayın yarı yok, 1969.

ÜNVER, S., "Galata, Beyoğlu ve Beşiktaş Semtlerinde 167 Sene
Önceki Çeşmelere Dair", T.T.O.K. Belleteni, sayı 252,
(Ocak 1963), s.8-12.

WIENER-Müller, Wolfgang, Bildlexikon Zur Topographie
Istanbuls, Würzburg, Deutsches Archaologisches
Institut, 1977.

YENER, Cemal, "Bizans Devrinde Boğaziçi", Gece Postası,
13 Ekim 1962, ? , ? .

YENER, Cemal, "Bizans Devrinde Galatanın Durumu",
Gece Postası, 28 Mayıs 1962, ? , ? .

YENER, Cemal, "Bizansta İhtiras Fırtınası", Gece Postası,
16 Mart 1963, ? , ? .

YURTSEVEN, Ümit, Beyoğlu Haritası (Map of Beyoğlu), İstanbul,
İlçeleri no.2, İstanbul, Yazarın kendi yayımı,
Yayım tarihi yok.

YÜCEL, Erdem, "Galata Mevlevihanesi", Arkitekt, c.48, sayı 376
(1979-4), s.134-136.